

J I N D Ř I C H Š . B A A R

VÁNOCE

Cesta k nebeskému Betlemu

Bohuslav Rupp

P r a h a 1947

HOMILETICKÉ DÍLO J. Š. BAARA

Svazek II.

Nihil obstat. P. Joannes Lebeda, censor.
Imprimatur. Dr. Theoph. Opatrný, vic. gen.
Pragae, die 26. Novembris. N. 17518.

Do vánočního souboru homiletického díla J. Š. Baara, jehož ústředním obrazem jest radostná vidina jesliček, patří jako slohový rámec adventní příprava a předpostní doznívání. Kdykoliv se přiblížil čas, který křesťanům tak vroucně připomíná, jak jest krásné a svaté býti člověkem, Baar nemohl neprožívat dojmy, které do dětské duše vtisklo rodné prostředí. „Advent patří Pánu Bohu stejně jako půst. Ženské oblékají modré šerky, bílé fěrtuchy a bílé pleny, šaty vysokých barev se uklidí do truhel, chodí se na roráty, zpívají se pobožné písničky, dudy nesmějí ani kviknout a nohám ani nenapadne, aby si poskočily. Ale nic netrvá věčně, ani adventní a postní očistec ne. Než se nadějí, rozkvetou děvčatům třešňové větvičky ve vodě, jež se tam namáčejí na den svaté panny Barbory, koudel i pucky i pačesy spředeny, jako stříbro čistý, hladký len navine se na kuzele, svatá Lucie noci upije, mlhy zmizejí, zima utvrdne a vánoční výzva „radujme se, veselme se“ bouří krajem. Blíží se masopust.”

Adventní fialové roucho na kostelních ornátech se stává oponou na jevišti vánočního mysteria, před něž jako hlasatel vystupuje sv. Jan Křtitel, připravovatel cest Páně. Vážně a neúprosně promlouvá o kajičnosti potřebné při setkání člověka s Bohem. Ale když před půlnoční v kleneckém kostele kněží u oltáře a učitelé na kůru zpívali dlouhé latinské nokturny, opona se zvlňovala pohybem. Když pak na konci modliteb se rozsvícely svíce a lampičky, Boží jasnost obestřela chlapcův zrak a srdce zaplesalo radostí velikou: Nám, nám narodil se! „Zpěváci i hudebníci i posluchači tvořili jediný celek. Svatý zápal je všecky rozehřál, roztavil, takže splynuli v jedno a dali se unést citem do nadpozemských světů, předtím nikdy netušené krásy a blaženosti . . .”

V kostele o půlnoční byli všichni jako doma a jako jedna

rodina. Nad oltářem spatřovali prostinké vyjádření bezedně hlubokého tajemství: jeviště, na kterém kolem Ježíškovy kolébky se radovalo celé stvoření. Chlapec tam vidí nejen pastýře, ale „celá stáda ovcí, berany, psa, dva červené volky, všecko hezky vykrmené, čisté, zkrátka jako živé. Panyňka Maria, svatý Josef i Ježíšek ovšem také se dívali z toho betlemského chléva dolů na děti i na dospělé.”

Ale pozemským pokračováním této andělské radosti z příchodu Spasitelova jest její světské doznívání mimo chrám. Příchodem tří králů celá ves se proměňuje v pestré jeviště, na němž se opěvuje život s jeho dary. „Na Chodsko přistěhují se hudba, zpěv a tanec, opanují každou vesnici a podmaní si každou duši lidskou. Všecko před nimi musí ustoupit. Zapomene se na nemoc, bídu, trampoty a svízele života, mladí, staří, všichni bez rozdílu myslí jen na muziku, na svatby a taneční veselí.”

A přece i o půlnoční, když duchovní radost dosáhla největšího vypětí, je nutno z přeplněného a rozehrátého kostela osaměle vyjít do mrazivé noci. „Kostelník leze po oltáři a zhasíná lampičku po lampičce, šero vystupuje z chrámových koutů a varhany už jen sladce lkají, šeptají „sláva”, až zmlknou docela a kostel je prázdný.” Podobně i když dosáhly masopustní radosti vrcholu, padají s člověkem jako do propasti. Chladnoucí hlavy přijímají popelcové poznamenání, fialové šerky a fěrtochy se vytahují z truhel. „Prach jsi a v prach se obrátíš” připomíná člověkovu pozemské určení, aby v potu tváře naplňoval jako sám Spasitel svou křížovou cestu, dokud se nevrátí do lůna země, aby z ní opět jako seménko zázrakem vstal, až nastane nejslavnější světové jaro.

Snad v tomto hledisku lze s úspěchem pročitati soubor Baarových promluv a viděti v nich kněžské posvěcení jeho literárního díla. Co pročitáme, je ozvěnou Baarova živého slova na kazatelně, které není srovnatelné s jeho knižním básnickým nebo národopisným líčením vánoc. V kostele

promlouvá kněz, jenž dobře ví, že není pravým slavením vánoč jen dojemné zpívání a říkání u jesliček, ale poslušné přijetí radostné zvěsti, kterou božské Dítě přineslo jako odpověď nebe na nejhlubší pozemské otázky. Betlem není sen, ale duchovní skutečnost, kolébka našeho nadpřirozeného života. A jelikož brány do Božího království se otvírají maličkým, Baar zatoužil po nejkrásnějším prožitku svého dětství v kleneckém kostele, když ve svém Holoubkovi se modlil za šťastné doputování do nebeského Betlema. Chtěl umřít u jesliček a za zpěvu koled a obětovati Jezulátku nejkrásnější zisk knězova působení — vánoční lásku dětí.

Jan Lebeda

A BUDE SVĚTLO VELKÉ

Noc pokročila, den pak se přiblížil.
K Řím. 13, 12.

Za nejvelebnější úkaz v přírodě považuji východ slunce. Básníci všech věků opěvují ho a malíři všech národů byli krásou jeho opojeni. Rousseau, než počal záku vykládati o Bohu, vedl ho podívat se na východ slunce. — Na vrcholu Sněžky v turistické chatě za časného jitra po chodbách ječí zvon, aby unavení hosté nezaspali úchvatný obraz: východ slunce.

Všichni jsme ten obraz viděli, ne jednou, desetkrát, stokrát, ale on je po každé jiný a vždycky velebný. Je to nejdřív zápas tmy a světla. Nastane porážka tmy a vítězství světla. Napjaté ticho vládne přírodou, svaté, hluboké, řekl bych zvědavé na výsledek zápasu. Ale sotvaže za horami modrými z šedých mlh a fialových par vynoří se ještě matný okraj ohnivého terče, tmy dají se zbaběle na útěk, jitřní písní rozjásají se ptáci, lidé vstávají, život se budí, protože „noc pominula, den pak se přiblížil“ (K Řím. 13, 12).

Přátelé drazí! Něco podobného, čemu se obdivujeme v přírodě hmotné, děje se i v říši duchové. Jako zápas mezi světlem a tmou při východu slunce, tak odehrává se odvěký boj mezi dobrem a zlem, mezi světlem a tmou v duši. V ráji, u stromu vědění dobrého a zlého, tento boj počal. V té první srážce zvítězilo zlo. „Tma přikryla zemi a mrákoty národy“ (Isaiáš 60, 2). První hřích množil se jako plevel. Zatemnil lidský rozum, pošpinil čistou duši. Nadešla hrůzná vláda hříchu, vláda tmy, protože

hřích je tmou duše. — „Byla noc, byla hluboká . . .” Lidé darmo bušili na bránu ráje, marně prosili o smilování . . . Ale nezoufali, protože v temné noci jako ohnivé květy kmitaly se zlaté hvězdy růžových nadějí na slíbeného Vykupitele.

Zvolna „naplňovaly se dnové . . .” (Luk. 2, 6). Noc dlouhá — podle některých historiků trvajících čtyři tisíce let — měla „pominouti” a „den měl se přiblížiti”. Jak ptáci, když se letní ráno blíží, tak radostně jásali a nadšeně pěli proroci hymny o blížícím se jítzu, t. j. o Vykupiteli. „Vstaň, osvět se, Jerusaleme, nebo přišlo světlo tvé!” (Isaiáš 60, 1), určitě, zřetelně volá prorok. Kdy pominula ta noc? Kdy vyšlo to slunce? Lehká odpověď: Když se narodil Kristus Pán.

Vzpomínka na historickou událost, narození Krista, blíží se v těchto dnech. Advent je její předzvěstí, přípravou, dobou, v níž máme pracovat, studovat, chystat plány, sestavovat programy, rozvrhy, jak nejlépe oslavit narozeniny nejslavnějšího, ne pouze člověka, ale bohočlověka, a chcete-li, řeknu s Nietzschem, „nadčlověka”. Neznám jména, které by si o lidstvo větších zásluh dobylo, než Ježíš Kristus. Přejme všem vynikajícím mužům hojně jejich oslavy, ale nezapomínejme na — Krista!

Aby osada naše nejen letos, ale vždycky narozeniny Jeho důstojně oslavila, chci s pomocí Boží povědět vám v letošním adventě, v této době přípravy na veselé vánoční hody, především, že je nám a celému světu Kristus sluncem, světlem a pak tvrzení své odůvodniti. Počínám ve jménu svého mistra Ježíše Krista.

Dvě části má člověk, tělo a duši. Dva světy známe, tělesný a duševní. Jsme obojživelníci, protože k oběma patříme, a v nich žijeme. Ve světě tělesném, nad hlavami našimi, v nekonečném prostoru hoří ohnivá růže — královské slunce. A které slunce září denně na obzoru

rech světa duševního? *Ježíš Kristus*. Abyste tomu věřili, provedu paralelu mezi sluncem a Kristem.

Život společenský vyžaduje přesnost, pořádek. Proto lidé přiložili věčnosti měřítko a *rozdělují nekonečnost*. Dělí ji na vteřiny, minuty a hodiny; na dny, měsíce a roky, tyto pídě věčnosti. Základem této časové míry, podmínkou tohoto pořádku časového stalo se slunce. Stát má svoje roky občanské; osvětové ústavy roky školní; obchod a průmysl roky správní, a Církev — roky církevní.

Na prahu jednoho z roků církevních právě dnes stojíme. Základem roku církevního, jeho užším dělitelem pak není slunce, ale Kristus. Jako podle slunce roky ohraňujeme, tak podle Krista je počítáme. Kristus a slunce jsou nám časovými dělidly a letopočet náš je Kristovou oslavou.

Slunce od věků září *na svém místě*, ale naše země, měsíc a celé řady hvězd kolem něho v jednom reji se točí, jak o tom básník Neruda zpívá ve svých „Kosmických písních“. Ono je středem, těžištěm celé soustavy, která se po něm jmenuje „sluneční“. Řadu těles nebeských přitahuje a silou svojí je v prostoru nekonečném drží.

Kristus je ohniskem jiných hvězd, lidských duší totiž, centrem života duševního. Mysle na toto slunce duchovní, volal prorok: „I pohané budou choditi ve světle tvém a králové v blesku východu tvého“ (Isaiáš 60, 3). Kristus sám, znaje svoji sílu, svůj vliv, přitažlivost, řekl zástupům židovským: „A já, když povýšen budu od země, všecko potáhnu k sobě“ Jan (12, 32).

Podmínka vzrůstu a zdaru je slunce. Strom vznáší k němu svoji korunu. Rostlina polibkům jeho nastavuje květ, a člověk i zvíře po něm otáčí hlavu. Kam ono nesvítí, tam cítíme plíseň hrobu, zápach hniloby, živoření a ne život, počátek smrti. Proto se lidově říká: Kam nemůže slunce, tam chodí lékař.

Podmínkou života duchovního, zdraví lidské duše je Kristus. On sám sebe nazývá „původcem života“. Řekl totiž Martě: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude“ (Jan 11, 25). A Tomáši pravil před smrtí: „Já jsem cesta a pravda i život“ (Jan 14, 6). On je „alfa i omega“ lidské duše. K němu směřují, kolem něho se točí lidské myšlenky, řeči i skutky, plody to lidské duše. Kde on není, tam jde smrt, bez něho jsou „mrtvé duše“ — plné hříchů, jako mrtvola červů.

Slunce svítí na celý svět, na všechny tvory. Samo Písmo dí že „na spravedlivé i na hříšníky.“ Světlem i teplem svým štědře polévá lysá temena tvrdých hor i šťavnatou zeleň měkkých údolí, staleté duby i něžné květy sedmi-krás.

A Kristus pravil: „Pojďte ke mně všichni“ (Mat. 11, 28), a apoštolům poručil: „Jděte do celého světa a uče všechny národy“ (Mat. 28, 19). Bohaté i chudé, učené i prosté, zve k sobě Kristus. Nezná rozdlů společenských, majetkových, třídních, ani národnostních — *jako slunce povýšen nade vším titěrným a malicherným tříděním a rozdělováním naším . . .*

Slunce je prazdroj světla — světlem nejstarším a dosud nejlepším. Nic je nemůže nahradit a nic se mu nevyrovná. Lidé našli si světlo petrolejové, plynové, elektrické, lihové i acetylenové — ale když slunce se na modré nebes báni v plné velebě své rozhoří, tu i hvězdy blednou na nebi a všechna světla lidská na zemi. Paprsky jeho nás oslepují, že před ním uctivě klopíme zraky, zhasínáme ubohé lampičky, kterými si v noci svítíme a s plesem vítáme sluneční světlo, miliardy metrů vzdálené a přece tak teple zářící.

Tak je tomu v životě duševním. Byli tu geniové, jako: Sokrates, Plato, Aristoteles. Žili svatí mužové, jako: Šalamoun, Mojžíš a proroci; byli tu myslitelé, jako: Budha, Mohamed — ale všichni, jména nejslavnější, filosofové

největší, blednou a krčí se, *když zazářil Kristus*. Klopíme zraky, nechápajíce mnohé tajemství svaté jeho nauky, ale cítíme jeho pravdu. Nekonečný je rozdíl mezi Kristem — Bohem a mezi námi — prachem, ale víme, když on se zjevil na duševním obzoru lidstva, že v pravdě „noc pominula, den pak se přiblížil“ (K Řím. 13, 12), pohasly všecky bludičky, které před Kristem i po něm lidstvo si zažíhalo, a Kristus jediný stojí v zenithu všeho duševního života.

Povídá dobře Písmo svaté v dnešní epištole pouze, že „den se přiblížil“. Stává se často, že ohnivě šípy *sluneční darmo se lámou o husté závoje černých mraků a mlh*. Pochmurný den, smutný, bez úsměvu slunečního, bez veselého svitu, leží nad teskným krajem. Slunce tam stojí za mraky, vysoko, na nebi, svítí sice plnou silou a v celé kráse, ale nám zeslabeno, ztlumeno mračnými příkrovy.

I v tom podobá se Kristus slunci. Noc sice pominula, den se přiblížil, ale ještě nenadešel. V lidských duších v plné kráse nezáří a nesvítí Kristus svým učením a svou milostí. Černé flory hříchů i zlé vůle staví se mezi Krista a člověka. Křehkost lidská, a častěji ještě zkaženost, špatnost, vrhá černé stíny do mnohých duší. Kristus tam září vysoko, ale duše uzamčené, obalené láskou k světu, obestřené nadutou pýchou, *neotvírají se jeho svitu* . . .

Slunce denně zapadá a zase vychází, mrak někdy přes ně pouze přeletí, na chvíli je zakryje, jindy celý den je tísní a mučí. Tak i s Kristem v lidských duších. Hříchem Ho ztrácíme, pokáním nalézáme. — Duši každého člověka přeletí někdy černý, zkázonosný mrak. Rudé blesky ohnivě se míhají v duši, místo aby tam svítilo slunce, Kristus. Burácí hrom, ostrý vítr fičí, láme a sráží, co slunce, Kristus, v nás dobrého způsobil. — Přátelé moji! To je smutno v duši člověka, je tam tma, osvětlovaná jen příšerným svitem hříchu.

Ale jako v přírodě Boží po bouři se vyjasní a slunce

vyjde, tak i v duchovním životě. Padli jsme, snad ztratili Krista, v temnotách tápeme, ale chvíli jen. Vstaňme, hledejme Krista a probijme se znova k slunci.

Je advent. Doba před východem slunce, radostná ve svém očekávání, zvědavě napjatá na příchod Kristův. V této době ať každý ve své duši slaví vlastní advent. Ztratil jsi Krista, pobledlo, za mraky hříchů ukrylo se nebeské slunce milosti Boží, odešel Kristus od tebe. Rychle číň přípravy na jeho příchod. Připravuj mu cesty do svého srdce. Zpytuj svědomí, vzbuzuj lítost, stav bašty dobrých předsevzetí, ve zpovědi rozptyl mraky, jež slunce Kristovy lásky zaclánějí, odlož pýchu a pak čekej — v bílé hostii sněžné, jako ve slunci ze svato-stánku vyjde Kristus svátostný . . . Noc pomine, den se přiblíží . . . Po svém adventu oslavíš Narození Páně, zajasáš šťasten v choru bratří a sester u víře hymnu svých otců: „Narodil se Kristus Pán, radujme se, veselme se!“. Amen.

Slepi vidí.

Mat. 11, 3.

Maurice Maeterlinck napsal dramatický obraz: „Slep-ci“ (Les Aveugles). V něm uvádí nás spisovatel do prastarého lesa. Na vývratech stromů a skalinách sedí skupina slepců. Smuteční vrby, cypřiše a podobné stromy rostou kolem. Slyšíme rozhovor slepců a poznáváme, že celý ústav slepých si vyšel se svým jediným vůdcem, staříčkým knězem, na procházku a nyní marně čeká, zda se kněz ozve. Všichni jsou nanejvýš opuštěni, nevědí ani, kde sedí, ani je-li den či noc. Soudí podle různých věcí, jeden podle hladu svého soudí, že už bude asi pozdě. Podle zvuku hlasu, podle vzduchu, který se stále ochlazuje, poznávají pak, že nastala noc. Ptáci noční táhnou jim nad hlavou. Cítí vůni květin. Jeden ze starců je natrhá. Jsou to asfodely, květy mrtvých . . . Konečně ozvou se kroky — pes ústavu. Pes vede prvního ze slepců k mrtvole staříckého kněze. Slepec se domnívá, že někdo z nich zemřel. Počítají se, hlasy se mísí, až konečně poznávají, že kněz. Následuje veliký nářek. Pes nechce se hnout od svého pána, a jak se nyní slepci dostanou domů? Tak táží se zoufale . . . V tom slyší blížící se kroky. Náhle malé dítě v tlumu slepců zapláče a obrátí se směrem, ke krokům se blížícím . . . Mladá dívka zvedne dítě nad hlavy všech a volá, když kroky stanuly: „Kdo jsi?“ A jiná slepá stařena volá: „Smiluj se nad námi.“ Náhodný maličký chodec v lese slepce našel.

Jaký je smysl tohoto dramatického obrazu? Výklad

je volný, i vykládám ho takto: Lidé bez náboženství jsou slepci. Hřešili, Bůh je opustil, a oni ve tmě bloudí, tápají a sedí, nevědouce si pomoci. Bloudili dlouho, snad čtyři tisíce let. Slyšeli kroky k nim se blížící, volali toužebně po vůdci, po vysvobození, tmou rozléhaly se smutně jejich prosebné hlasy: „Smiluj se nad námi!“ Kroky se blíží . . . Kdo přichází vyvést lidstvo? Ten, na jehož příchod se připravujeme, slíbený Vykupitel, Ježíš Kristus. Ten, který vzkazuje Janovi do žaláře: „Jdouce, zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli: „Slepí vidí . . .“ (Mat. 11, 3.)

Co bylo světlem těch mrtvých očí? *Tím světlem byl Kristus*, a o tom v této chvíli rozjímáme.

Světlo všichni národové vždycky pokládali za dar s hůry. R. 1896 měl na výstavě v Rudolfinu Max Klinger obraz. Nad hordou lidí tápajících ve tmách snáší se světlý Prometheus, jenž uzmuve na Olympu světlo, přináší je lidem. Zastavil jsem se před obrazem tím, protože promluvil k mé duši. „Když duše lidské tápaly ve tmách, kdo jim přinesl světlo?“ ptal jsem se sama sebe, a celá moje bytost odpovídala: „Kristus.“

Je tomu tak, přátelé moji. Kristus a světlo jsou nerozlučně spolu spojeni. Pozorujte to se mnou.

Byla noc, hluboká a tmavá nad ztichlým Betlemem. V ní spali lidé a odpočívala stáda, tma jako příkrov černý dusila širý kraj. V té noci temné „narodil se Kristus Pán“, a co se stalo v té chvíli: „*Jasnost Boží*“ (Luk. 7, 8), *tedy světlo, obklíčilo pastýře ponocující a stráž držící nad stádem svým.*

Tato jasnost, světlo, bylo s Kristem pak nerozlučně spojeno, a kde se v pravé podobě své jevil, zářil, až oslepoval prudkostí světla, takže lidé smrtelným zrakem na něho ani patřiti nemohli. Písmo sv. vypravuje, jak „Ježíš pojal Petra, Jakuba a Jana a vedl je na horu vysokou a

proměnil se před nimi. *I zaskvěla se tvář jeho jako slunce: a roucho jeho učiněno jest jako sníh, a učedníci padli na tváře své a báli se velmi*" (Mat. 17, 1. seq). — Skutkové apoštolští líčí Šavla, spěchajícího do Damašku. Šel jako lidská šelma, jímat, ubíjet, pronásledovat křesťany. Tma byla v jeho duši. Když se však přiblížil k Damašku, optal se ho náhle Kristus: „Šavle, Šavle, proč se mi protivíš?" — „A rychle obklíčilo jej *světlo s nebe*" a „on třesa se, žasna" padl na zem a když vstal, „otevřev oči, nic neviděl" (Skut. ap. 9, 1. seq). Oslepilo ho, nezvyklého ještě — světlo Kristovo.

Když Kristus z mrtvých vstával: „*byl obličej jeho jako blesk, a roucho jeho jako sníh . . . a zděsili se strážní a učiněni jsou jako mrtví*" (Mat. 28, 3. seq.).

Narození jeho označilo světlo. Mudrci od východu volají v Jerusalemě o Kristu: „Viděli jsme hvězdu jeho na východu," a „hvězda předcházela je, až i přišedši stála nad místem, kdež bylo dítě" (Mat. 2, 2. a 9.) a světelný úkaz provázel i jeho smrt. Kristus umíral, na čas světlo zhaslo, a proto „stala se tma po veškeré zemi až do hodiny deváté. A zatmělo se slunce" (Luk. 23, 44. a 45.).

Leč nejen světelnými úkazy osoba Kristova všude obestřena, mnozí Krista přímo „*světlem*" nazývali.

Poslyšte, jak mluví evangelium sv. Jana o Kristu: „*. . . byl světlo lidí, a světlo ve tmě svítí, a tma ho neobsáhla. Byl člověk poslaný od Boha, jemuž bylo jméno Jan. Ten přišel vydat svědectví o světle . . . Nebyl on světlo, ale aby svědectví vydal o světle. Bylo světlo pravé, kteréž osvětluje každého člověka, přicházejícího na tento svět*" (Jan 1, 5. seq). Dávno před evangelistou, kterýž Krista znal, řekl totéž král, básník, David, kterýž Krista tušil: „Světlo nohám mým jest slovo tvé, a světlo stezkám mým" (Žalm 118, 103).

Se světlem srovnává se konečně Kristus sám. Rád užívá tohoto obrazu o své osobě, o svém Otci, i o svém učení.

Mluvě o předchůdci Janu Křtiteli, řekl o něm: „On byl svíce hořící a svítící“ (Jan 5, 35), a svým nástupcům, apoštolům, nařídil: „Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše.“ Velebně, slavnostně znějí jeho slova: „*Já, světlo*, přišel jsem na svět, aby žádný, kdo věří ve mne, nezůstal ve tmě“ (Jan 12, 46). Evangelista sv. Matouš (kap. 25.) vypravuje Kristovo podobenství o pannách moudrých s hořícími lampami. Jednu z příčin, proč člověkem se stal a co zde na zemi chtěl, vyslovil Kristus takto: „Oheň přišel jsem pustit na zem a co chci, jedině aby se zapálil“ (Luk. 12, 49). A český vydavatel bible Dr. J. Sýkora pod čarou vykládá tento verš takto: „Rozumí se oheň a světlo víry Kristovy, kteréž mělo veškeren svět osvítit.“ — Ba i obraz, ve kterém lidský rozum, poznávací mohutnost duševní, soudnost člověka, se světlem se srovnává, pochází od Krista: „Svíce těla tvého jest oko tvé. Jestli oko tvé bude nešlechtné, všechno tělo tvé bude tmavé. Jestliže světlo, které v tobě jest, tmou jest, sama tma jak veliká bude?“ (Mat. 6, 22 seq. a Luk. 11, 35 seq.) Jistě i na toto světlo myslil Kristus, když vyznával Janovi veliká slova: „Slepí vidí!“ Nejen tělesně slepí, ale co více váží, i slepí duševně. Jako oko tělesné potřebuje světla, aby vidělo, tak i oko duševní. Světlem tím je Kristus.

Proto Církev sv. nenašla *nic, co by Krista lépe znázorňovalo, než světlo*. V jejích obřadech velikonočních Krista představuje *svíce, paškál*. Před svatostánkem ve dne v noci hoří *věčná lampa*. Když se čte jádro učení Kristova, evangelium při slavné mši, zažíhají se *dvě svíce* . . . a kolem obrazu Krista dává malovati světelnou *svatozář*. Ano. Kristus — toť světlo lidských duší. Temnou nocí, černým lesem bloudí poutník . . . Bez cíle a bez rady, do umdlení po celé hodiny chodí, až náhle mezi kmeny probleskne mu vstříc osvětlené okno . . . Tak zazářil Kristus na „bludné cestě“, poníž lidstvo nepřehlednou řadu let kráčelo.

V širém moři, v lité bouři na syčících vlnách točí se vrak, a na něm zoufalé zraky do tmy zabodávají zbylí trosečníci. „Světlo!“ vzkřiknou, rázem obracejí hlavy tam, kde na výspě mořské nad bezpečným přístavem plane mocná záře štíhlého majáku. Takovým majákem tonoucího lidstva bylo narození Kristovo, jež oslavit se chystáme.

Zlá choroba v tvrdých spárech drží někdy člověka. Dlouhá, nekonečná noc líně vleče se kolem. Sen vyhýbá se bolavé hlavě a horečně planoucím očím. Jako upír moří citlivou duši těžká nuda, stesk a bolesti, vzpomínky a myšlenky přistupují k loži, ztrpčující, prodlužující nesnesitelně noc člověku nemocnému. Ale „za horami slunce vstává“, svítá, proud světla záclonou prodere se dovnitř, a po probdělé noci cítí úlevu a novou radost z mizejícího života. Po dlouhé noci chorému člověčenstvu v narození Krista vzešlo slunce, světlo, vykoupení.

Přednostou oční kliniky na české universitě v Praze byl prof. dr. Schöbl, muž, kterého věda slávou pokryla a jehož jméno celá Evropa dosud pro jeho operace s úctou vyslovuje. Šťastnou rukou v odvážných operacích zbavil tisíce lidských očí děsné choroby — šedého zákalu. „Slepí vidí!“ volá užaslý svět a ukazuje na celou řadu lidí, kterým věda lékařská vrátila jeden z pěti smyslů, drahocenný tělesný zrak.

Jako mlhou šedou obestřena, obalena byla lidská duše. Nejslavnější duchové tušili pravdu, dohadovali ji, ale neviděli. Přišel Kristus, odhalil ji, přinesl a ukázal ve svém učení, lidé ze sna se probudili, oči si mnuli, překvapeně hleděli kolem, někteří přivírali oči, nemohouce snést ostrých paprsků nového světla, ale neubránili se. Kristus zářil jako slunce a z něho lily se do lidských hlav i duší celé proudy světla. *Je světlem*, ve kterém duchovně „slepí vidí“ (Mat. 11, 5).

Když Goethe umíral, posledním dechem zavolal: „Světla

**víc!" Přátelé moji! Všechna okna duše své otevřme do-
kořán, aby do ní padati mohlo světlo Ježíše Krista. Le-
dové srdce nastavme hřejným paprskům milosti Boží,
zvláště v této době kající, v adventě. Odstraňme záclony,
ohledy, výmluvy, za které schovával rozum stydlivou
duši. Vyvedme ji ze stínu hříchu na výsluní lásky a učení
Kristova, aby zde ožila, rozkvetla a zavoněla. Amen.**

Kteráž jest to, jež kráčí jako denice
vycházející, krásná jako měsíc . . .

Pís. Šal. 6. 9.

Dne 11. listopadu roku 1572 Tycho de Brahe spatřil večer novou hvězdu v kassiopejském souhvězdí. Při prvním pohledu na tuto novou okrasu hvězdnatého nebe bylo překvapení tak veliké, že nevěřil ani oku svému a udiven se ptal sedláka, kterého potkal, vidí-li též na místě označeném třpyt nové hvězdy? A teprve, když mu bylo bodrým neučencem přisvědčeno, spěchal do své pracovny, aby ten zjev věčně památný zaregistroval a pro další stopování astronomické připravil. Dva roky pozoroval Tycho de Brahe hvězdu, měnila lesk i velikost, až roku 1574 zmizela, a on pak napsal o ní latinský spis, který ho uvedl do královské vědy mezi astronomy, učinil ho slavným, a když se dostal ke dvoru císaře Rudolfa do naší Prahy — i šťastným a blaženým.

Před devatenácti sty lety se na obzoru duchovním zjevila také nová, před tím nikdy nevidaná hvězda, počala svůj pozemský život, počala světu svítit a zářit; ne dva roky, ale sta roků třpytí se nad hlavami našimi, nezapadá a nemizí. Vyšla v Nazaretě a učinila ne pouze jednotlivce, ale veškeré lidstvo slavným, šťastným a blaženým. Východ této hvězdy duchovní, její početí, oslavuje Církev svatá dnešním svátkem, prvou slavností v novém roce církevním, neboť hvězdou tou je nejblahošlavenější Panna Maria, Boží Rodička.

Když jsem srovnal Krista se sluncem a světlem, tázal jsem se, s čím srovnati vznešenou jeho matku? Našel

jsem odpověď ve Starém zákoně, který, mysle na Početí Panny Marie, ve svatém úžasu se ptá: „Kteráž jest to, jež kráčí jako denice vycházející, krásná jako měsíc?“ (Píseň Šal. 6, 9.)

Ano *hvězda a měsíc*, to jsou jediné výstižné obrazy pro Matku Boží. Jak a v čem se jim Ona podobá, k Její cti a slávě v této chvíli uvažujeme.

„V tichém domku přebývali“ Joachim a Anna. Ve svých vřelých modlitbách vyslovovali skrytě stejnou touhu: „Bože, dej nám dítě, dítě . . .“ Bůh splnil jejich horoucí prosbu a dal jim dítě, ale jaké dítě! Neposkvrněné a omilostněné, čisté jako hvězdu a krásné jako slunce, takže v duchu prorockém Šalamoun oslovuje to dítě: „Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě“ (Píseň Šal. 4, 7). A také nebylo. Výjimka potvrzuje pravidlo. Boží regulí jest, že každý člověk hříchem dědičným zatížen rodí se na svět. A hle — od tohoto svého pravidla učinil Bůh výjimku. „Panna Maria bez poskvrny hříchu prvotního počata jest,“ prohlásil dne 8. prosince roku 1854 papež Pius IX. jako slavný článek naší víry. Ona bez hříchu se narodila, žila a umřela — jsouc tedy především *čistá jako hvězda*.

Když se Alžbětě naplnil čas a ona porodila syna, přišli sousedé a příbuzní, aby mu dali jméno. Něco podobného jistě stalo se, když se narodilo dítě Joachimovi a Anně. A které jméno mu dali? Když se dítě, jako poupě v květ, rozvilo v Pannu, povídá o něm evangelista Lukáš: „Jméno Panny bylo Maria“ (Luk. 1, 27). A anděl Páně ji oslovil: „Neboj se, Maria“ (Luk. 1, 30). Ale slovník hebrejský vykládá, že jméno „Maria“ po česku znamená „paní“, „vládkyni“, „osvícenou“, nebo také — „*hvězdu*“.

„Na nebi na sta hvězdiček, měsíc se s nimi bratří,“ zpívá básník Hálek (Večerní písně). Nuže, se kterou z těchto hvězdiček odvážíme se srovnati Pannu Marii?

Slovy: „Která jest to, jež kráčí jako denice (Pís. Šal. 6, 3), Písmo svaté omezuje volný výběr. Když se na černých křídlech snese nad kraj tmavá noc, pohlédněte na hvězdnaté nebe, a ta nejkrásnější hvězda, kterou tam najdeme v temné noci hořet a plát, to je *denice*. Staří Římané nazývali bohyní krásy Venuši a astronomové její jméno dali — denici. Naši předkové pro její čistý lesk a nevídanou krásu zvali ji — Krasopaní. Večer ji zveme večernicí a ráno jitřenkou.

Tuto hvězdu měla na paměti Církev sv., když jako výkřik horoucí lásky v litanii loretánské vydralo se jí z hrudi: „Hvězdo jitřní, oroduj za nás!“ Než vyhoupane se na obzor královské slunce, jako herold jeho zatřepetá se dříve na nebi jitřenka. Než Kristus, slunce duchovní, se narodil, zazářila hvězda, byla počata neposkvrněná jitřenka naší spásy, Panna Maria.

Hvězdou důležitou na nočním nebi je *hvězda polární*. Podle ní, když kompas a všechny nástroje plavcům na širém moři vypovědí službu, řídí směr své plavby, hledají bezpečný přístav, orientují se, určují, kde se točí po slané vodní pláni na ječících vlnách jejich loď. „Hvězda mořská“ nebo také „hvězda vůdčí“ říká se tedy polárce. A aj, v officiu brevíře na dnešní den v prvních nešporách počíná hymnus apostrofou mariánskou: „Ave maris stella!“ a v matutinu modlíme se v hymnu mariánském: „Amica stella naufragis“. Přátelé moji! Už dávno život člověka se srovnává s plavbou. „Život jestiž roveň řece dravé,“ tak počíná jedna znělka Jana Kollára a Fr. L. Čelakovský zpívá v „Růži stolisté“:

At' se jak chce moře zmítá
člunek mého života,
at' ho stíhá bouře litá,
živlů vztek a mrákota;
směle Bohem uloženou

podnikaje výpravu,
spěchám duší nezhroženou
k nebeskému přístavu.

A na té naší plavbě září nám vůdčí hvězda, označuje cíl, udává cestu, Maria Panna, svou přímluvou a svým příkladem. Když opustí nás kompas, lidský rozum, opustí přátelé, když není nikde pomoci, je zde ona, „útočiště hříšníků“, záchrana naše a „potěšení zarmoucených“.

Jak hlubokou pravdu povídají tedy prostá slova písně: „Maria — Rodičko, překrásná hvězdičko.“ — Jest však také „krásná jako měsíc“? (Pís. Šal. 6, 9).

Za císaře Nerona vyhnán jest pro víru miláček Páně sv. Jan evangelista na ostrov Pathmos. Zde měl pro-rocká zjevení, která potom z rozkazu Božího napsal. Jedno ze svých zjevení líčí takto: „I ukázalo se znamení veliké na nebi: Žena, oděná sluncem, a měsíc pod nohama jejíma, na hlavě její koruna dvanácti hvězd“ (Zjev. 12, 1). Bible vykládá obraz tento slovy: „Žena jest Maria Panna“ — a malíři i sochaři zobrazují Marii jako ženu krásnou, stojící na měsíci — a ona také měsíci velice se podobá.

Jako ohromná lampa v temné noci září měsíc a bílým jasným světlem polévá hory i doly — zaplašuje tmu — vydává světlo světu . . . O dnešním svátku při oběti nejsvětější ve velebné praefaci tisíce mých kněžských bratří bude nadšeně zpívat o Marii Panně: . . . „*virginis gloria permanente, lumen aeternum mundo effudit, Jesum Christum, Dominum nostrum . . .*“

Ale to není vlastní světlo, kterým měsíc líbá v šeru naši zemi, to je světlo nevlastní — odražené, od slunce přijaté. Kdyby zhasl na modré báni nebes král dne — slunce — zhasne i jeho dcera — královna noci — měsíc . . . Měsíc odívá se tedy sluncem — to jest jeho světlem. I Panna Maria je žena *oděná sluncem duchovním*, totiž

Kristem. Bez Krista nezářila a nesvítila by, byla by bez něho jako každá jiná ctnostná dívka izraelská klesla v paměť. Svět by jí neznal a o ní nevěděl.

Ona sama tak doznává. „Když totiž oděla se sluncem,” když počala Krista, vědoma jsouc své slávy — jásá: „Aj — od této chvíle blahoslavenou mne nazývati budou všichni národové” (Luk. 1, 48). Ví dobře, že Kristu děkuje za svoji čest a slávu všecku. Od Jeho početí září „krásná jako měsíc” (Pís. Šal. 6, 9). Reflex-odlesk jeho slávy a velebnosti padl na ni . . .

Měsíc, planeta, oběžnice — otáčí se kolem slunce — s nímž je spojena; — je to planeta v našich očích největší — zastiňující ostatní hvězdy a nám nejbližší. — A znáte někoho, kdo by s *Kristem úžeji byl spojen*, stál v těsnějším poměru k němu než Jeho matka Maria? Jsouc matkou Boží, „je po Bohu ta nejpřednější” — svatostí svojí zastiňuje ostatní svaté a světice — převyšuje je jako měsíc hvězdy . . . Je opravdu „krásná jako měsíc” . . .

Dráha, kterou Bůh měsíci určil, místo ve vesmíru, které mu byl vykázal, jest mezi sluncem a naší zemí. Otáčí se kolem slunce, ale zároveň i kolem naší země . . . Jak krásný to obraz Marie Panny! *I ona stojí mezi Bohem a člověkem* jako naše přímlyvkyně — orodovnice. Kolem trůnu Božího otáčí se matka, protože na něm sedí a kraluje syn — ale kolem nás se otáčí — protože je naší lidskou sestrou a matkou. Ona je jako mostem, který smělým obloukem klene propast — mezi Bohem a člověkem. Ona jest poutem, vízícím člověka k Bohu a Boha k člověku. „Caeli regina et mundi Domina” povídá o ní breviář.

Plným právem tedy platí o Marii Panně básnická otázka krále mudrce: „Kteráž jest to, jež kráčí jako denice vycházející, krásná jako měsíc?” (Pís. Šal. 6, 9.) Podobá se opravdu hvězdě i měsíci, obrazy ty přiléhají

— jsou případné — alespoň poněkud znázorňující, čím je Maria Panna.

Dnes vzpomínáme si na to, jak na duchovním nebi tato hvězda počala zářit a jako krásná luna svítit. Oslavujeme *početí* Panny Marie. — Církev dává tomu slovu přívlastek „neposkvrněné“ početí. V těch dvou slovech je pro nás celý životní program složen. Slavme i dnes svoje „početí“ . . . Počněme žít pro Boha, pakli až dosud jsme žili pro svět. A jak budeme žít pro Boha? — Budeme-li živi neposkvrněně.

Je společenskou neslušností mít na svém salonním úboru skvrny. Odporučují se různá mýdla, pasty a vodičky na jejich smytí. Ale není hanbou mít skvrny, hříchy na svém svědomí, na své duši. Všichni je máme — ale jen málokterí pečují o jejich smytí — aby se naše duše zaleskla neposkvrněná. Marii podobná, čistá jako hvězda na nebi a krásná jako luna v úplňku . . . Prostředek starý a osvědčený na smytí těch skvrn doporučuje Církev sv.: je to svátost pokání. Doby adventní — doby kajícínosti použijme k tomu, aby se naše duše stala „neposkvrněnou“ — abychom neposkvrněně od této chvíle žili, neposkvrněni hříchem jednou umřeli — a z úst Božích zaslechli pak soud nad svojí duší: „Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na Tobě (Pís. Šal. 4, 7). Amen.

Uprostřed vás stál, kterého vy neznáte.

Jan 1, 26.

Duchaplný Francouz, Viktor Hugo, v jednom románu praví: „Lidé myslící zřídka užívají slov „šťastní a nešťastní“. Na tomto světě, jenž patrně je předsíní k jinému světu, není nikdo šťasten. Právě rozdělení lidí je na „jasné a tmavé“, t. j. na spravedlivé a hříšné“. A spisovatel pokračuje: „Úkol náš jest, abychom zmírnili počet tmavých a rozmnožili počet jasných.“

Bratři moji! V minulých rozjímáních nazval jsem Krista, jehož narozeniny očekáváme, *sluncem a světlem* a srovnal jsem Ho s těmito dary Boží přírody. Je-li úkolem člověka, cílem jeho vychování, práce, snah, aby se stal „jasným“, nemůže se to jinak státi nežli světlem, Kristem. Jedná se o osvětlení lidské duše, o osvětlení lidského rozumu. Obojí učinil Kristus, on totiž přinesl na svět ohnivé slunce, zavěsil se vysoko na duševní obzor veškerého lidstva, poručil, aby jeho slunce v duších hořelo, ale neshořelo, aby zářilo ustavičně, a nazval je: křesťanská osvěta.

K Janovi na poušť, ke skalnatým břehům jordánským, ze šumu a víru veleměsta Jerusalema přišli fariseové otázet se, je-li Jan Kristus. Ale Jan jako bičem uzlovatým šlehl je výčitkou: „Uprostřed vás stál, kterého vy neznáte“ (Jan 1, 26).

Říci: „Kristus je duchovní slunce, duchovní světlo,“ byla by pouhá fráze, prázdný zvuk, kdybychom výroku nedovedli odůvodnit a vyložit, odpovědět na otázku,

proč byl sluncem a světlem. Je naším mistrem, jsme jeho učedníky, a po něm nazýváme se křesťany. Nevíme-li, proč je Kristus světlem lidských duší, *platí i nám* břitká slova Janova: „Uprostřed vás stál, kterého vy neznáte“ (Jan 1, 26). Poznati Krista, jeho život a hlavně jeho učení, jím se řídit, Krista Pána následovati, toť povinností naší.

Proto uvažujme dnes, abychom „Krista poznali“, přesvědčili sebe i jiné, že byl duševním světlem, *o osvětě křesťanské*.

Slůvko: „osvěta“ jest jedním z oblíbených módních slov. Jako s drobnou mincí na trhu setkáváme se s ním v hovoru i četbě. Je známo heslo: „Osvětou k svobodě“. Každá politická strana má ve svém programu i „úkoly osvětové“. Co jest to „osvěta“?

Ujasněme si tento pojem. Je to, podle mého soudu, snaha, aby se lidstvo stalo, pokud možno, nejvzdělanější, nejmravnější a nejšťastnější. Osvěta není jen vzdělávání rozumu, rozšiřování, popularisování věd a umění, k osvětě patří i pěstování duše, smyslu pro právo a spravedlnost. „Osvíceným“ člověkem není pouze člověk vzdělaný, nýbrž vzdělaný a spolu šlechetný, mravný. Až dramatickým jest výrok J. Stuart-Blackie: „Člověk může býti duchaplný, vtipný, silný a mohutný, ale není-li při tom všem dobrý, jest to všechno jen skvělý druh daremnosti“.

Tož podívejme se na „osvětu“ před Kristem, kterou nazýváme pohanskou, někdy také klasickou, a na osvětu Kristovu.

Hrdý Řím stál na vrcholu své slávy a moci. Na zlatém trůnu seděli pyšní caesarové, kteří dávali si prokazovati božskou poctu. Široké vrstvy lidové táhly kolem trůnu naoko spokojené, zářící štěstím. „Panem et circenses“ dával jim caesar. Pečoval o jejich tělo, krmil je. Pečoval o jejich duši, bavil ji. *Zábava a chléb* bylo, co hledal římský lid a v čem viděl cíl života.

Přišel však Kristus a promluvil větu: „Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno“ (Mat. 6, 33).

Celá *estetika starých* byla falešná. Byl to kult formy. Klanění se zevnějšímu, tělu. I bohy své představovali si Římané a Řekové toliko krásné, ne však dobré, naopak někdy přímo hříšné a nemravné. „Péče o tělo byla až přemrštěná. Poppaea, choť Neronova, se koupala jen v oslím mléce a brala s sebou za tím účelem na své cesty pět set oslic“. Ano, přemrštěná byla péče o tělo. Znaménitou knihu, „Kronika práce“ se jmenuje, a tam čtu: „Římané jeřábky vozili z Frygie, jeřáby z Melosu, kůzlátka z Ambrakie, mladé tuňáky z Bosporu, úhoře mořské z úžiny gibraltarské, mníky z Pessinusu, ústřice z Tarentu, jesetery z Rhodosu, datle a chutné žaludy z Egypta. V posledních dobách republiky stál otrok dobře znalý v děláním lepšího pečiva více než 1600 zl. Za oráče však se platilo 160 zl., což byla i cena soudku sardelí z Černého moře.“

Přišel Kristus a řekl učedníkům svým: „*Nepečujte o svůj život*, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali . . . Nepečujte, říkajíce, co budeme jísti nebo co budeme pít nebo čím se budeme odívati?“ (Mat. 6, 25. sequ.). Přišel Kristus, dal nám své tělo za pokrm, svou krev za nápoj, a řekl: „Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nebude lačněti“ (Jan 6, 35). Ženě Samaritance pak pravil: „Kdo se napije vody, kterou já dám jemu, nebude žízniti na věky“ (Mat. 4, 13).

Podle zevnějšímu cenili staří člověka. Podle toho, jak je krásný, jak je bohatý, jak je urozený. Podle toho, jaký má vliv, jaký zastává úřad, jakému se těší společenskému postavení. I národy cenili podle počtu jako dobytek. Tlustý člověk byl vzácnější než hubený, jako je tomu podnes u zvířat. U Shakespeara volá Julius Caesar ve stejnojmenném dramatu (I. jed., 2. výst.):

„Chci kolem sebe lidi tučné mít s hladkými hlavami.“ Přišel Kristus a první řekl, co rozhoduje o člověku: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal, *ale na své duši zkázu utrpěl.*“ Dokonalost, vzdělání, mravní cena, zkrátka *duše* rozhoduje o člověku.

Kristus *odtrhl člověka od hmoty*, od těla, rozšířil jeho obzor a povzněl jeho tužby a celou mysl. Naučil lidstvo opovrhovati tím, co mu svět půvabného a radostného skýtá, protože mu ukázal *rozkoše vyšší a radosti čistší.* „Ani oko nevidělo, aniž ucho slýchalo, aniž na srdce lidské vstoupilo, co jest připravil Bůh těm, kteří ho milují“ (1. Kor. 2, 9. sequ.). Svět lpěl na bohatství, ale Kristus povýšil chudobu na evangelickou ctnost. V jeho nauce „jako smetí učiněno jest bohatství“. Překvapeným posluchačům vyprávěl podobenství „o boháči a chudém Lazarovi“ (Luk. 16). Pronesl výroky, jako: „Amen, pravím vám, že bohatý nesnadno vejde do království nebeského“, nebo: „A opět pravím vám: snáze je velbloudu děrou jehly projíti, nežli bohatému vejíti do království nebeského“ (Mat. 19, 23-24). Kdysi přistoupil k němu bohatý jinoch: „Mistře dobrý,“ volal úzkostlivě, „co mám dobrého činiti, abych měl život věčný?“ — Řekl mu Ježíš: „Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým“ (Mat. 19, 16. sequ.).

A co mám říci o nauce Kristově, která se týká speciálně člověka, o jeho učení a obcování s lidmi, *o rovnosti lidí*, o těchto zásadách, *o nichž starý věk neměl ani tušení?* Tu poznáte nejjasněji, proč byl Kristus celému světu sluncem, světlem duchovním!

Nejdříve pohlédněme do časů před Kristem. „Starí Římané trestali toho, kdo zabil tažného vola někomu ze zlomyslnosti, trestem smrti, kdo však zabil otroka, nemusil ani k soudu. Přeslavný Říman, starý Cato, dal zestaralé otroky a otrokyně jednoduše povraždit, aby nebyli nikomu na obtíž. Tak jednali Římané s těmi, kteří

pro ně a na ně všecku práci konali, tak odpláceli práci otrokům. Jestliže se otroci pozdvihli proti svým utlačovatelům, byli po tisících přibiti na kříže podél veřejných cest. Proto mnozí otroci, aby ukrátili svůj věk, vrhali se do arény v zápas s divokými šelmami." (Katolické listy 1900, č. 79.) A jiný obraz: „Když v Římě luza plebejská i patricijská se bavila gladiatorskými hrami a když jeden ze zápasících už přemožen, ale nedobit svíjel se u nohou vítěze, tázal se tento diváků, má-li ho nechat na živu, či má-li ho dobít. A když si obecenstvo přálo podívanou na smrt, obrátilo pěst ruky palcem dolů, „pollice verso“, což znamenalo: Dobij ho!" (Rozhledy 1896, str. 409.)

To zatím stačí, abyste poznali kulturu a osvětu pohanskou, ale národa ještě k tomu klasického, nejvzdelanějšího.

Přišel Kristus na svět. Jen několik jeho výroků uvedu a vysvitne nám ohromný rozdíl mezi osvětou před Kristem a osvětou Kristovou. „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás, tak abyste i vy vespolek se milovali" (Jan 13, 24). To řekl Kristus při poslední večeři, krátce před svou smrtí. „Mistře, které je největší přikázání v zákoně?" tázal se Krista zákoník. A Pán Ježíš za jedno z největších přikázání prohlašuje: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého" (Mat. 22, 36 a násl.). Jinde dí: „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, číňte i vy jim" (Mat. 7, 12). Láska k bližnímu byla něčím tak novým, že ji Kristus prohlásil za charakteristický, svérázný znak křesťana: „Po tom všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým" (Jan 13, 35). Ba, Kristus poručil *milovat i nepřátele*: „Slyšeli jste, že řečeno bylo, milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítele svého. Ale já pravím vám: milujte nepřátele své, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí" (Mat. 5, 43 sequ.).

Nežli skončím dnešní rozjímání, ještě něco. Osvěta Kristova jako plamenný jazyk ohromného světla šlehá i do našich dob, přímo svítí do našich přítomných dnů a poměrů, které ještě v mnohém jsou pohanskými. Vzpomeňte si na nejpalcivější časovou otázku, *na otázku třídní*. A nyní poslyšte už Kristova předchůdce Jana Křtitele: „Kdo má dvě sukně, dej nemajícimu, a kdo má pokrm, učiň tolikéž . . .” „Nic více neberte, než co vám ustanoveno je . . .” „Žádného neutiskujte ani nečiňte křivdy.” (Luk. 3, 11 a násl.) A co mluvil sám Kristus? Slyšme jeho slova: „Když činíš hody, povolej chudých, mdlých, kulhavých a slepých . . .” (Luk. 13, 14.) „Neskládejte sobě pokladů na zemi, kteréžto rez a mol kazí, a kde zloději vykopávají a kradou . . .” (Mat. 6, 19.) „Nemějte zlata ani stříbra ani peněz v opascích svých” (Mat. 10, 9). Synům Zebedeovým, chtějícím býti povýšenu nad ostatní učedníky, řekl Kristus: „Víte, že knížata národů panují a kteří větší jsou, provozují moc. Ne tak bude mezi vámi: ale kdožkoli by chtěl býti mezi vámi větším, budiž služebník váš . . .” (Mat. 20, 25 a násl. Srov. i Kolos. 4, 1.) Je mi smutno v duši, a bude teskno u srdce i vám, uvážíte-li si tato slova a srovnáte-li je s přítomnými poměry. Snad pochopíte i výrok dnešního evangelia: „Uprostřed vás stál, kterého vy neznáte . . .” (Jan 1, 26).

A nyní, mám-li shrnouti vše a říci, v čem vrcholí osvěta Kristova, musím říci: *ve svobodě duševní, v povznesení člověka nad světem, ve vítězství ducha nad hmotou*. Osvětou Kristovou probije se člověk k pravé svobodě, kotvíci v sebezáporu a v přemáhání zla dobrem. Osobodíme se tou osvětou od hříchu, od otroctví vášně a nepravosti . . ., přemůžeme tělo, svět i ďábla . . .

Osvobodil nás tedy. Ale On nás i *osvítil a zušlechtil*. Ženě vrátil ztracenou důstojnost výrokem: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj” (Mat. 19, 6), a rodinný život tak

zachránil. Odpověděl na *všecky* otázky, rozřešil *všecky* záhady, vysvětlil *všecka* tajemství a odstranil *všecky* pochybnosti, které týraly hloubavého lidského ducha. Vložil původ člověka, vyjasnil charakter Boha a poměr člověka k němu, odhalil konec člověka a život na věčnosti. Naší práci a snahám dodal smyslu a ceny, učiniv je pro nebe záslužnými, a nám všem vytkl hvězdný cíl, metu, ke které „o závod běžíme“, život věčný, státi se slavným, nesmrtelným, šťastným a blaženým.

Jako sykot ohně zní výčitka: „Uprostřed vás stál, kterého vy neznáte“, a ta bude platit nám, neoslavíme-li opravdově narozeniny Krista, chvíli, ve které zrodila se světu osvěta křesťanská. „Odvrzme skutky temnosti a oblecme se v odění světla“ (K Řím. 13, 12), totiž v Kristovu osvětu. Ve svém životě soukromém i veřejném neřídme se různými „galantomy“, „naukami o obcování s lidmi“, ale řídme se učením Kristovým. Zkrátka: „Oblecte se v Ježíše Krista“ (K Řím. 13, 12), a v *tomto* šatě uvítejte ho, vstříc mu vyjděte. Amen.

Hlas volajícího na poušti.

Luk. 3, 4.

Dne 28. května 1900 bylo u nás viděti částečné zatmění slunce. Odpoledne ve čtyři hodiny počal vstup měsíce před slunce. Na kraj snesl se nevlídný stín. Ptáci ustali v písniích, včely se houfem vracely do úlů. Jenom lidé stáli v oknech a držíce začazená skla, dívali se na zakryté slunce. Více než polovina zlatého terče byla zakryta a teprve po dvou hodinách měsíc zcela ustoupil a slunce pak zářilo dále až do večera.

Ježíše Krista jsem srovnal se světlem a nazval ho sluncem v říši duchovní. Zažehl osvětu, která trvá dva tisíce let ničím nejsouc překonána a nahrazena. Ale díváme-li se zpět do dějin i do světa přítomného, vidíme, že často byla potlačena, pronásledována, tlumena, zakrývána. Zatmění duchovního slunce, Ježíše Krista, nebylo nikdy úplné, bylo vždy jen částečné, nebylo vždy a všude viditelné, nýbrž v některých zemích a u některých národů, ale ono je, ono trvá dosud, vidíme je na vlastní oči. *Jsme daleci ideálu, aby byl jeden pastýř a jeden ovčínec . . .*

Žijí lidé, kterým se protiví světlo sluneční. Spouštějí záclony, roztahují nad hlavou střechy slunečníků a tváře i ruce chrání šatem, aby žární paprsky neolíbaly je do hněda. Slunce plane, hoří, svítí dál na jiné, kteří zdravá těla směle jeho žáru vystavují; ale některých lidí dotknouti se nemůže.

Jsou lidé, kteří znají učení Kristovo, ale schválně

před ním zavírají oči, ucpávají uši, aby k nim do duše proniknout nemohlo.

Jsou tvorové, mikroby (miasmy), které slunce hubí, usmrcuje, — jeť známa jeho síla desinfekční — ale kterým ve stínu výborně se daří. Jsou lidé, jejichž skutky světla Kristova se štítí, milují více „skutky temnosti“ (K Řím. 13, 12), kterým jen v duševní temnotě se daří.

Učení Kristovo *dosud neproniklo* jako kvas všecka srdce. Pouští holou, písčitou a kamenitou, neplodnou a jalovou, neúrodnou jsou mnohé duše. Marně s kazatelen, z knih, z Písma sv., ze svědomí ozývá se hlas Kristův. Je to „hlas volajícího na poušti“. Neslyší ho. „Daleká cesta — marné volání.“

V posledním rozjímání uvažujme tedy, v čem Kristus až dosud marně volal, na poušti volal . . .

Vedle momentu nadpřirozeného děkuje nauka Ježíše Krista za rozšíření i vnitřní sílu své osvětové, pokrokové strážce, která předstihla všechny ostatní systémy filosofické, ale jenom v teorii. Lidé uznávají její pravdu, ale jsou slabými ji plnit. „Video meliora proboque, deteriora sequor.“ Poušti, na které „dech ďábla“ — samum — vane a v němž hlas Krista až dosud zaniká, podobá se často svět. Rozhlédněme se kolem:

Na jihu Afriky hrst lidí jako lvové bojuje za svobodu své domoviny. Nejvzácnější štáva, lidská krev, teče tam proudem a rudě barví žlutý písek a šedé skály. Jako by to byla zvěř, dravá a nebezpečná, a ne lidé; tak úsilně štvou ten národ před tváří křesťanské Evropy. Kristus volá: „*Pokoj zůstavuji vám*“ (Jan 14, 27). Co jsou jeho slova až dosud? „Hlas volajícího na poušti.“ (Luk. 3, 4). Jako slunce od země, jsou od sebe vojna a mír. Známe mír, říkáme mu „ozbrojený“, a tisíce lidí nejlepší síly ducha svého vyplývají, stravují tím, aby vynášeli lepší rychlopalná děla a pušky nových systémů, aeroplány.

Na severu této naší vlasti, ve své domovině, v českých

městech krčí se české menšiny. Jan E. Kosina napsal: „Svaté slovo Hospodinovo „nezabiješ“ nehledí pouze k těm, kteří tělo zabíjejí, nýbrž měrou rovnou, ne-li ještě větší k těm, *kterí zabíjejí ducha*. A duchem národů jsou jejich jazykové” (Život starého kantora I., str. 177). O tento jazyk mezi námi a německými, ba i polskými bratry, vede se úporný, krutý, až krvavý boj. „Národnostní otázka” říká se tomu, co podlamuje a otravuje veřejný život. Slyším hlas Krista: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek” — hlas volajícího na poušti . . .

A ještě jednu ilustraci. Otevřenou, hnisající ranou společnosti lidské jest „třídní boj”, „otázka sociální”. Živé podobenství „o boháči a chudém Lazarovi” máme ustavičně před očima. Vzpomeňte na bohatství jedněch a nahou bídu druhých. Byl jsem kaplanem ve vsi, kde chudý člověk nemohl si ani barák postavit. Nikdo z obrovských lánů neprodal mu ani píd' půdy. A přece čteme v zákoně, o němž řekl Kristus, „že ho nepřišel zrušit, ale potvrdit” (Mat. 5, 17): „Běda, kteří připojujete dům k domu a pole s polem spojujete až ku konci místa (takže nezbývá místa pro lid chudší. Pozn. České bible): zdali budete bydleti vy sami uprostřed země?” (Isaiáš 5, 8.) Čím je to slovo Boží? „Hlas volajícího na poušti . . .”

Po 1900 letech vidíme, že se nauka Kristova dosud nevžila. Nepřešla nám do krve a kostí. Jeho slunce neprostoupilo a neproniklo nás. Není regulátorem, řídítkem lidských činů, je dosud *více v teorii než v praxi*. A přece chceme-li se dožívat *„ráje budoucnosti”* zde na zemi, musíme podle ní jednat, podřídit se jí. Ne jeden, ale všichni, celý svět. Orientální přísloví dí: „Mudrc bez skutků je jako mrak bez deště,” a Písmo dí: „Víra bez skutků je mrtva.”

Nuže, *co brání lidem*, aby žili podle učení Kristova, proč jeho nauka jest „hlas volajícího na poušti?”

Měsíc staví se někdy mezi zemí a slunce a toto nám zatemní. Malá brva padne do oka a oko na čas oslepní. Jen čistou vodou prochází sluneční paprsek, ale bahno ho nepropustí. V broušeném drahokamu světlo se láme a rozkládá. — Jako drahokam v prstenu je duše zasažená v těle člověka. Do ní má proniknouti Kristovo světlo, k ní má mluvit jeho hlas. Co se staví mezi duší a Krista? Co ji zakaluje, ohlušuje?

Kristus jako vševědoucí Bůh promítal duchem příští doby a sám předpověděl překážky, které učení jeho v cestu stavěti se budou. Když mluvil o nejsvětější svátosti oltářní, řekli někteří jeho posluchači: „Tvrdá jest tato řeč, kdo ji může poslouchat.“ (Jan 6, 61.) A to jest první důvod, proč slova Kristova jsou „hlas volajícího na poušti“. Odešli tenkrát mnozí od Krista, že mu neuvěřili, *nepochopili ho*. Odešli a odcházejí, že je „tvrdým“ jeho učení, přísným pro ně, nehovícím jejich vášním a hříchům, ale vyžadujícím sebezápor a sebezpřemáhání. Není to pohodlná plavba po proudu, ale zápas s vlnami a boj proti proudu . . . Je to učení, které zde žádá obět a slibuje až po smrti blaženost a odpočinek . . . A v tom leží neúspěch, nezdár Kristovy nauky u mnohých.

Známe podobenství o rozséváči, jemuž zrna sezobali ptáci, spálilo slunce, umořilo trní a jen některá vzešla (Mat. 13, 3. sequ.). V tom podobenství jest příští osud učení Kristova. Denní život, životní povolání člověka, boj o skývu chleba, starosti o rodinu, o děti, různé ohledy, snaha zachovati, zalíbiti se, vyhověti lidem, nadřazeným i podřazeným, to jest skála, to jest sluneční úpal, to jest hloží, trní, které zabírá místo, dusí a hubí setbu Kristovu. V lidské duši, plné časných starostí, není pro ni místa. Je celá strávená, zaujatá, celá porostlá *maličnými* starostmi, snahami a pracemi . . . Kristus marně v ní volá, není v ní už místa pro Krista.

Konečně poslední důvod oznámil Kristus rovněž v po-

dobensství, počínajícím slovy: „Člověk jeden učinil večeri velikou a pozval mnohých (Luk. 14, 16. sequ.). Ale pozvaní vymlouvali se: Ves jsem koupil, patero spřežení volů jsem koupil, ženu jsem pojal . . .” *Hmotný prospěch* bránil jim a brání i dnes lidem v idealismu, v zápalu pro Krista. Svatopluk Čech dí:

„ . . . v obětisku
dýmavém se slouží bohu
našich časů, bohu zisku.” (Lešet. kovář.)

A Goethe: „Po zlatu vře, ke zlatu se vše tře.” (Faust, přel. J. Vrchlický, I., str. 57.) Prospěch, zlato, sláva, společenské postavení, vyznamenání, řády, to vše jest bohem našeho století. Jest to neutěšená, smutná duchovní pouť, na které sobectví slaví divoké orgie, ale sladký hlas Kristův v ní nepovšimnut smutně volá. Hlas volajícího na poušti . . .

Ano, jako vzácný květ ohnivých barev a opojné vůně jeví se nauka Kristova, ale málo kdo k ní voní, málo kdo z barev se raduje. U mnohých to je sice krásný květ, ale neplodný, v ovoce skutků se neměnící. Jako člověku, umírajícímu hladu uprostřed chleba, tak vede se hynoucí společnosti lidské dnes. Má zde lék na vyléčení svých neduhů, a ona stojí tak malátná, tak netečná, tak lhostejně líná, že po něm nesahá. Hřeší těžce, protože „poznane křesťanské pravdě odpírá.”

Kristova nauka jest u mnohých zakopaná hřivna, nenesoucí úroků, zlatý peníz v železné pokladně, nedobytné, ladem ležící. . . ležící ve tmě, pod kbelcem a přece „příkázání je svícen a zákon je světlo” (Přísl. 6, 23). Světlem, sluncem jest Kristus, a proto na svícen, na přední místo v duši ho stavme, jemu ostatní podřizujeme.

O osvětlu, o světlo staral se Bůh nejdříve, hned prvního

dne. To bylo první, co stvořil: „I řekl Bůh: buď světlo. A učiněno jest světlo. I viděl Bůh světlo, že bylo dobré, a oddělil světlo od temností,” čteme v I. knize Mojžíšově (Přisl. 1, 3-4). To bylo světlo fyzické. Duševní světlo zrodilo se v Betlemě, v Ježíši Kristu.

Tyto narozeniny v málo dnech oslavíme. Advent se končí, doba přípravy uplynula. Slyším volání: „Král se blíží”. Jako dumný šumot lesů letí křesťanským světem: „Narodil se Kristus Pán, král králů a lidských duší.” Vyjděme mu vstříc. Jako zvon lásky ať mu bije v ústřety naše srdce. Jako bílé družice vstříc pošleme mu vroucí modlitby a tužby po něm. Z pevných úmyslů postavme mu vysoké brány, aby jimi mohl k nám projít. Jde jako král a nese nám dar: slunce, světlo — své učení. Uvítejme ho!

Jar Špillar namaloval obraz: „Návštěva z města”. Do selské světnice zavítala mezi prosté vesničany krásná městská dáma. Všichni si jí váží a ji obdivují.

Sv. Augustin nazývá nebe „městem Božím”, a z toho města přichází k nám návštěva, nad jiné vznešená: Syn Boží, Ježíš Kristus. Jako když se vězni odsouzenému k doživotnímu žaláři oznámí, že dostal milost a je propuštěn na svobodu, tak musí býti lidstvu o narozeninách Kristových. „Evangelium”, radostné poselství o našem vykoupení, osvětlení přináší s sebou.

Svět trpí zmatením pojmů a říká těm, kteří jsou světlem Ježíše Krista osvětleni, „tmáři” a těm, kteří Kristem pohrdají, „osvícenci”. Letos v rozjímáních poznávali jsme pravou osvětu, světlo nebes, nebeské slunce. Budete osvíceními jen tehdy, přijmete-li Krista, stanete-li se „syny světla”. Odmítnete-li Kristovo světlo, budete „tmáři”.

Volám znova: Vyjděme vstříc Kristu, uvítejme ho, nenechme ho volati marně, ať u nás jeho hlas není „hlas volajícího na poušti”. Každý, „kdo má uši k slyšení, slyš . . .” (Mat. 11, 5).

A jak se oblečeme, jaký bude náš salonní úbor, ve kterém Krista přijmeme? Svatý Pavel nám ho diktuje: „Odvrzme skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne poctivě choďme. Ne v hodování a opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne ve sváru a závisti: ale oblecte se v Ježíše Krista.“ (K Řím. 13, 11. sequ.). Amen.

„Homiletická knihovna“ 1901

PÁN PŘIJDE

Na konci roku občanského a na počátku nového činí-
vají hospodáři bilance, sčítají příjmy a vydání... Co
se děje v životě hmotném, tělesném, to platiti může
i o životě duchovním. Učiňme tak dnes — je nový rok
církevní. Podívejme se, *jak jsme žili v tom starém roce
po stránce náboženské.*

Je to jakési zpytování svědomí našeho. Práce nepří-
jemná a mnohému snad odporná, ale zdravá ježto, po-
zná-li někdo, že prodělal, na duši ztrátu utrpěl, může
v čas se obrátit; spal-li duševně — může se „ze sna pro-
budit“ — neboť napomíná ho epištola: „Bratři, vězte,
že hodina jest, abychom již ze sna povstali!“

Kněz na osadě je duchovním vůdcem a duchovním
rádcem osady. Jemu je svěřeno duševní blaho osadníků.
Dovolte mi tedy, abych dnes obrátil hlavy a oči vaše
zpět a ukázal vám, aspoň přibližně, jak jsme po stránce
náboženské všichni žili v minulém roce.

Chci zpytovat s vámi svědomí své i vaše. Ne jen vaše,
co jste přišli do chrámu, ale svědomí všech sem přifaře-
ných, i těch tedy, kteří o kostel nestojí. Zpytovati svě-
domí po stránce náboženské... Jak jste v tom víru a
žití denním na Boha mysli! Abychom úkolu svému
dobře dostáli, tažme se, co žádá Bůh na všech lidech
a tedy i na osadnících zdejších? Máme to *obsaženo ve
třech prvních příkázáních*: V jednoho Boha budeš věřit
— Nevezmeš jméno Boží nadarmo — Pomni, abys den

sváteční světíl . . . Podívejme se tedy na poměr osady naší k těmto třem příkázáním.

Nejprve *žádá Bůh*, aby člověk v něho věřil a doufal v něho — jej miloval a jemu se klaněl. Člověk ukazuje, že v Boha věří, nejlépe modlitbou — veřejnou modlitbou. A tu pravím, s bolestí to pravím, že velká část osady naší se už nemodlí.

Není tomu dávno, co jsem vypomáhal v sousední farnosti. Táhl už soumrak, když jsem se vracel k domovu. Černé tmy se valily z Polesí do našeho údolí — a s nebe dolů se na nás usmívaly zlaté hvězdy Boží. Tu na zdejší kostele rozezpíval se stříbrným hlasem náš krásný zvon — kovovou řečí svou vyzýváje k modlitbě. S hlavou obnaženou, říkáje si „Anděl Páně“, vešel jsem do obce. Proti mně rachotil vůz, při něm se klátil čeledín, práskal bičem a vesele hvízdal — řada lidí, mužů i žen hrnula se z práce v čilém hovoru a děti skotačily — potkávali mě mnozí — ale neslyšeli, nevšímali si, že mají pozdravovati kohosi jiného „pozdravením andělským“. — Po celé cestě jsem neuviděl nikoho, pravím, ani jediného člověka — ať muže, ať ženu — ať starce, ať dítě, aby s hlavou obnaženou kráčeli a modlitbou uctívali Boha. Podvečerní život se svým ruchem a vírem táhl se dále, kola hrčela — vozy rachotily, lidé na sebe pokřikovali. Jen ten zvon na vysoké věži zoufale a bolestně volal k nebi mohutnými údery: „Anděl Páně“ — „Anděl Páně“. Volal bez ohlasu — nikdo jej neslyšel. Všímám si osady v poledne, všímám si jí ráno. A bolest ostrými spáry rozdírá mé kněžské srdce, když jsem si musel s lítostí říci: „Zvoníš, poslíčku Boží, marně. Na naší osadě „Anděl Páně“ se nikdo nemodlí . . .“

„Bratři — čas jest, abyste ze sna povstali.“ Jako céva tělem, jako řeka táhne se středem naší vsi okresní silnice, po ní přejde a přejede denně sta lidí. Při samé silnici stojí jako zelený ostrov skupina akátových stromů a pod

ní stulen kamenný kříž. Dívám se kolikrát, ale nevidím ruku, která by se před obrazem Ukřižovaného požehnala křížem, smekla a uctila Krista na nebi. Nevšímají si Krista — nevěří v něho . . . ?

V takovém poměru žije osada k prvnímu přikázání. Tak plní přikázání, tak plní slovo: V jednoho Boha budeš věřit . . . Tak ukazuje modlitbou, skutkem, jak věří. Bratří, čas jest, abyste ze sna povstali!

Po druhé velí Bůh: „Nevezmeš jména Božího nadarmo!“ Zapovídá klení a rouhání . . .

Jdu cestou do školy. Skřivan zpívá vesele nad mou hlavou a podle mne ořou dlouhý lán úrodného pole. Kristus, jak známo, miloval oráče, rozsévače. Své nejkrásnější paraboly volil z jejich života. — Oráč přejel jednou pole a než obrátil, zaklel ten člověk na té Boží roli šestnáctkrát . . . Poslouchejte lidi, když se rozčílí a rozhněvají, když je vášně zvedne, jakými kletbami si hrozí! Poslouchejte lidi, když v růžové náladě si vyprávějí lhostejné věci, a uslyšíte, jak špína kleteb a rouhavých slov sedá jim na rty. Lidé klejí a nevědí, že klejí... Klesnutí to mám za nejhlubší. Lidé ani necítí svou hříšnost, nevzpomenou, že Bůh řekl: „Nevezmeš jména Božího . . . Bratří, čas jest, abyste ze sna povstali.“

Konečně cituji třetí přikázání: Pomni, abys den sváteční světil. Je tu padesát dva nedělí a svátků sedmnáct, celkem šedesát devět dní svátečních, o kterých Bůh velel tři věci: za první, abychom do chrámu šli, v něm byli přítomni celé mši sv., za druhé, odpočinuli od práce, za třetí, osvěžili se počestnou zábavou a veselím. A jak zachovala se osada naše? . . .

Jak osada přítomna mši sv.?

Hlouček opravdu tuto náboženskou povinnost plnil svědomitě. Znáám horlivé a pravidelné návštěvníky chrámu Páně. Nic je nezadrželo. Ať venku bláto — ať pršelo — ať mrzlo — ať sněh padal — oni cestu do chrámu

našli. Byly však neděle, o nichž nás tu stávalo sotva čtyřicet nebo padesát . . . Jiní přicházeli sice často, ale ne vždy. Shoda okolností musela býti příznivá; když neměli nic důležitějšího na práci, nebo když byla suchá, pohodlná cesta, když nepršelo a mrazivý vítr nedul, tenkrát přišli i oni a kostelíček náš o takových dnech přeplnili.

Konečně jsou na osadě katoličtí křesťané, které jsem tu dosud neviděl. Může býti nebe jasné jako azur nebo mračny pokryté, může býti den dlouhý nebo krátký, ať léto nebo zima — oni do chrámu nechodili, nejdou — a snad nepůjdou dřív, než až je sem k sv. Vavřinci na marách přinesou nebo přivezou . . .

Věru — čas jest, aby již ze sna povstali.

Bůh ve třetím prikázání dále žádá, abychom odpočívali od prací tělesných. Jak chovala se k tomu osada? Nekonaly se v neděli a ve svátek práce méně nutné? Vzpomínám si . . . Vím, že o nedělích se na naší osadě vozil kámen a cihly, oralo a selo se. Vzpomínám si na svátek sv. Václava. Tenkrát, když ve velechrámu sv. Víta kanovníci kapituly svatovítské ve zlatých paramentech kráčeli ke hrobu našeho sv. vévody ve slavném průvodu a na rtech s písní: „Utěš smutné — zažeň vše zlé — sv. Václave — Kriste elejson” — na jejich polích supěly a hvízdaly parní oračky. Tenkrát na osadě naší nebylo potupeno a uraženo jenom náboženství, ale i vlastenectví krčilo se v koutě a plakalo krvavé slzy, protože den sv. Václava jest náš svátek — jenom my Češi slavíme jej jako svátek zasvěcený — a Češi to byli, kteří jej zneuctili . . .” Vyžaduje to intensivní hospodářství — nutnost — pokročilá doba” — říká se jako omluva takového bohapustého počínání. Copak je to „intensivní” hospodářství? Hned vám vysvětlím. Byly křížové dni — svátek sv. Marka — konali jsme průvody do polí, „aby Bůh úrodu zemskou dáti a zachovati ráčil” — modlili jsme

se v litaních, svěcenou vodou kropili luhy a role naší osady. Šli jsme směrem k Vrbičanům, Kokovicím i Čeradicům . . . Našel se jeden rolník — povídám — jeden jediný, který šel za mnou v průvodu. Průvody ty na osadě zdejší udržují děti školní. Kdyby ty děti nešly — jaký by to byl smutný průvod? Netajil jsem se svým podivem, a co mi řekl jeden pokrokový rolník? „My na Podřipsku hospodaříme intensivně . . . Místo svěcené vody máme chilský ledek a místo modlitby a průvodu hluboko ořeme a práskujeme.“ — Letošní rok ale ukázal, že je třeba nejen ledku a prášků, nejen vody svěcené, ale i obyčejné, kterou Bůh s výše své svět jako zahradu zalévá.

Ale nejen zaměstnavatelé, nejen dárci práce na osadě zdejší nohama šlapou nedělní klid, nýbrž činí tak i jejich dělníci. „Líto jest mi zástupu“, řekl jsem si s Kristem, když jsem viděl o svátcích a nedělích plná pole lidí sehnutých k zemi, plazících se, sedřených a pracujících. „Líto jest mi zástupu,“ pomyslíl jsem si, protože jsem věděl, že buď nutnost nebo nouze, anebo konečně lakota vyhání je ven i v neděli, aby za korunu nebo dvě prodali vzácný statek, svoji lidskou svobodu a důstojnost, své právo na odpočinek a svoji víru ve svěcení dne svátečního. Divoká bolest sevřela srdce a řekl jsem si nejen jako kněz a křesťan, ale i jako Čech zoufale: „Ano jsme národem žebráků, protože si nemůžeme dopřát oddechu a odpočinku, nedělního klidu; abychom byli živi, musíme okrádati Boha o to, co Božího jest.“ Zním jiné národy, které tak nečiní. Před nedávnem přijel ke mně přítel z Moravy, katolické Moravy, a okem vyjeveným se díval, jak se tu vyorávají v neděli brambory, okrajuje řepa a vozí řízky. „Jej“, řekl mi, „tož tu není chudých, protože je tu tolik pracovitých lidí.“ Mlčel jsem. Ale rcete, zda není chudých mezi námi? Ó, a jak chudých! Kaplanoval jsem v Přimdě. V horách, kde z plodin zemských

daří se pouze oves a brambory a ze stromů tam rostly jen třešně a jeřáb, ale takové bídy srdcervoucí, s jakou zde se setkáváme, tam lidé neznali. Tam chodili všichni nasyceni a děti do školy přicházely obuté a oblečené, ovšem třeba dřevěnkami a režným plátnem, ale nebyly bosy ani otrhány. Čím to vysvětlit? Maličkým slovem: střídmostí.

Byli střídmi. Střídmi v práci, v odpočinku, v pozitcích i v zábavě.

Nestřídmost a marnivost ochuzuje nás víc, než se domýšlíme a vychází z nespořádaného života. Člověk, který ani v neděli si neodpočine a říká: „Ech, co na tom světě mám, nic než dření — ať tedy něco užiju” — a zpije se do nemoty, ubije a rozhází za několik hodin, nač se dřel po několik dnů . . .

Leč nejen nepřináší užitku práce nedělní — ona chová v sobě i zhoubu. Neboť dělník odpočatý vykoná více užitečné práce než dělník tělesně vyssátý. „Jakými to jste dělníky — vaši dělníci se bijí za osmihodinovou dobu — a vy pracujete i v neděli a ve svátek?” pravil kdysi Masaryk.

Ale neděle a svátky jsou nejen dnem, kdy máme navštívit chrám, odpočinouti si, nýbrž kdy máme i zábav si popřáti. Nemohu skončit, abych nepromluvil o tak zv. lidových zábavách.

Jdou mi z první ruky — a i při zavřených oknech slýchám často, jak hlučně ty lidové zábavy vyznívají. Chtěj nechtěj musím vyposlouchat řadu nemravných písní, hrubých nadávek a sprostých slov. V dobách nej-pilnějších žní kroužek mladých lidí po několik dní vydrží hýřit — na veřejné pohoršení všech pracujících a střízlivých lidí. Správně řekl člověk, ubírající se okolo: „Copak nemají rodičů?”

Dívám-li se na poměry a nestřídmost na osadě, napadají mi slova basilejského profesora Rungeho: „Když

člověk chce, nemá o důvody k pití nouzi. Lidé pijí, když se shledávají a když se loučí — pijí, když je chladno, aby se zahřáli a když je horko, aby se ochladili. Pijí, aby zahnali spánek — a pijí, aby snáze usnuli. Pijí proto, že jsou smutni a pijí proto, že jsou veselí. Žení-li se někdo — zapijí a odtančí se to, a když někoho pocho-
vávají — zapíjejí „dušičku“ taky. Lidé pijí, aby zahnali bídu — nouzi a žal a zármutek — ale pijí také, když mají kratochvíli a veselí.”

Strídmost v jídle, pití, v oděvu, kouření a zábavě budiž první lék. Užije-li ho pacient, uzdraví se — ne-li, umře. Opakuji znovu, že nemám na mysli a na očích žádného jednotlivce — nýbrž celek. — Nediktovala mi ta slova nenávist, nýbrž láska k vám. Chci vás pozvednouti z temna hříchu a nepravosti a vésti vás ke světlu poznání. Byl bych vaším nepřítelem, kdybych vám lichotil a hříchy schvaloval a omlouval, k nim mlčel. Jenom tenkrát se staneme lepšími a lepšími, jsme-li na své vady upozorňováni. Pravda bývá někdy trpká, nechutná i odporná. Šmilovský dí: Pravda má břitké hrany, ale může poctivého neřeže . . . A české přísloví: Pro pravdu se lidé nejvíce hněvají . . . Ale nehněvejte se na mne. Ani nevíte, jak bych se radoval, kdybychom my všichni, celá ta hrst lidu českého byla silná, ctnostná, svatá, zámožná a ušlechtilá . . . Pán mne povolal sem do Klobuk, a proto zde mám povinnost podle svých sil k tomu působit.

Slova moje vyzní možná naplano, uprchnou, vyvanou z těchto zdí, nenalezše průchodu do tvrdých srdcí lidských. Bolí mne to, ale neodradí. Svědomí říká, že jsem vykonal povinnost svoji jako kněz na osadě, když jsem pozdvihl hlasu svého a ukázal, kam spějeme.

Bývá prospěšno, podržeti si někdy zrcadlo a zahleděti se do něho, podívati se na vlastní tvář, jak je vrásčitá, trudovitá, nepěkná. I v duši rostou bradavice, hříchy; podržel jsem zrcadlo, zpytoval jsem svědomí . . .

Kéž bychom žili neposkvrněně! Neposkvrněná Panna má svůj svátek. K přecisté dívce té vedu osadu hříchy posetou . . .

V Paříži na světové výstavě na Esplanadě Invalidů zařídili sň České umělecko-průmyslové školy pražské — průčelí síně ozdobili skvostným oltářem. A je tam na oltáři Rodička Boží — na jedné straně klečí před ní sv. Václav a na druhé sv. Ludmila a nápis na oltáři tom hlásá modlitbu těch svatých:

„Maria Panno, za svůj lid
v nebesích rač se přimluvit.”

Kdo je pravým přítelem lidu, ten mne pochopil. Cítí se mnou — a jistě ani on nemůže dnes jinak, než k této Panně o dnešním svátku zvolat: „Maria Panno, za svůj lid v nebesích rač se přimluvit!” — Amen.

Klobuky r. 1900.

V dnešní svaté epištole čteme: „Bratří! Cožkoliv psáno jest, k našemu naučení psáno jest, abychom skrze trpělivost a potěšení Písem naději měli.“

O této větě uvažujme.

Jsou tři sloupy — tři základní kameny lidského vzdělání: Čtení, psaní a počítání. Naučit se číst, psát a počítat, to má být touhou každého člověka. Kdo umí číst a psát, ten má v ruce klíče, jimiž si otevře další poklady věd a umění. Proto dítě, jakmile do školy přijde, učí se číst a učí se psát. Podle toho, kolik je analfabetů, t. j. kolik lidí neumí číst a neumí psát — v obci — v národě — soudí se na vzdělání a kulturní výši národa.

Písmo, litery psané na pergameni a papyrusu, dochovalo nám kulturu starých věků, zprávy o Egyptě, Řecku a Římanech, ale *písmo dochovalo nám křesťanům i zprávy o Ježíši Kristu a jeho nauce*. A to písmo, které o těchto sv. věcech jedná, nazýváme pak Písmem sv. neboli biblí! Slyšíte často mluviti o Písmě sv. Kazatel v chrámu se na ně odvolává, cituje z něho. *Co je tedy Písmo sv.?*

Písmo sv. neboli bible jsou sedmdesátdvě knihy, které částečně před Kristem, částečně po Kristu od zbožných mužů vnuknutím Ducha sv. byly sepsány a proto slovo Boží obsahují. Staří Čechové nazývali bibli knihou všech knih i „zlatou knihou“. Po právu.

Duch svatý na spisovatele Písma svatého působil zvláštním způsobem. On je k spisování povzbudil. Při psaní

je vedl a osvěcoval a proto oni nepsali svoje slova, ani pouze slova Ducha sv., nýbrž slova Boží. „Všeliké Písmo jest od Boha vdechnuté“, napsal sv. Pavel. To plyne i z výroků Krista Pána, který se Písma sv. starého zákona dovolával. V zákoně „co jest psáno — kterak tam čteš?“ řekl Kristus. Rovněž i církevní sněmy Tridentský (1546) a Vatikánský (1870) výslovně dí, že Bůh je autorem, t. j. původcem Písma sv. Sv. Augustin praví: Tak jest to, jako by vlastní ruka Kristova byla evangelia napsala. Sv. Řehoř dí: „Písmo sv. je poselství, které vzkázal Bůh svým tvorům“; sv. Antonín poustevník: „Písmo sv. podobá se dopisu, jež jsme ze svého domova od drahého otce obdrželi.“ — Tento dopis *určuje nám, co musíme činiti, abychom zpět do vlasti se dostali a věčně šťastnými byli.*

Spisovatelé sv. knih podobali se lyře, na kterou hrál Duch sv. Duch sv. jich použil k sepsání Písma sv. jako varhaník používá varhan a houslista houslí ke hře. Ale spisovatelé nebyli však takovým mrtvým nástrojem, nýbrž každý mohl své osobní nadání ve své knize uplatnit . . . Jinými slovy: Duch sv. vdechl jim, co mají psáti, ale ne, jak to mají psáti — dal jim obsah, ale ne formu. Proto podobají se malíři, který krajinu sice vymaluje zcela věrně, ale s uměním větším nebo menším. *Písmo sv. je proto prosto všeho omylu — a pravdě ani vědě nemůže odporovati.* Ono je pravda sama. Všechny konflikty mezi vědou a Písmem sv. se ještě vždycky vysvětlily. Písmo sv. obsahuje vyličení stvoření světa — a věda to potvrzuje — zmiňuje se o potopě — a věda ji dokazuje — mluví o jednotě pokolení lidského a jazykozpyt dává Písmu sv. za pravdu . . .

Celé Písmo sv. se dělí na dva díly, jak říkáme — zákony. Knihy, sepsané před příchodem Krista, jsou knihy neboli Písmo sv. Starého zákona a jest jich čtyřicetpět — a knihy po Kristu sepsané, jest Písmo sv. Nového

zákona a čítá dvacetsedm knih. Zákon nový i starý dělí se dále na knihy dějepisné, naučné a prorocké.

Knihy dějepisné Starého zákona obsahují hlavně dějiny lidstva. Tak na př. pět knih Mojžíšových vypravuje o stvoření světa, potopu jeho, život patriarchů a dějiny Izraelitů až do jejich příchodu do sv. země. *Knihy Josue* obsahuje dobytí a obsazení sv. země. *Knihy královské* obsahují události za králů, mluví o Saulovi, Davidovi a Šalamounovi. *Knihy Tobášova* vypráví krásný život tohoto starce v zajetí assyrském, jeho bezúhonnost, svatost a poctivost a *knihy Makkabejské* líčí nadšenými slovy útrapy lidu vyvoleného za časů krále Antiocha — a boj toho lidu za svobodu vlasti. *Knihy naučné* obsahují většinou moudrá naučení; takovými jsou na př. *knihy Jobova*, jež káže trpělivost, *knihy žalmů*, jež obsahuje jedno-stopadesát písní a básní, složených od krále Davida, které v chrámu jerusalemském byly zpívány, a *knihy moudrosti a přísloví*, sepsaná králem Šalamounem. *Knihy prorocké* obsahují většinou proroctví o příštím Vykupiteli. *Prorocké knihy* sepsány jsou od čtyř velkých proroků (Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel) a od dvanácti malých (mezi nimi Jonáš a Habakuk).

V Novém zákoně knihami dějepisnými jsou čtyři svatá evangelia a Skutky apoštolské. Knihami naučnými jsou listy svatých apoštolů, mezi nimi čtrnáct listů sv. Pavla. Každou neděli čte kněz obci shromážděné výňatek Písma sv. Nejdříve výňatek z některého listu — *epištolu* — a kněz to oznámí slovy: *Epištola sv. Pavla — Petra — Jana — epištola ke Galatským — k Římanům — od verše toho . . . až po verš ten.* — Po *epištole* čte se *úryvek evangelia* buď sv. Marka — Matouše — Lukáše nebo Jana. To je Písmo sv. — to jsou jeho části — ukázky z něho. *Knihou prorockou* je zjevení sv. Jana nebo Apokalypse, kterou tento apoštol ve vyhnanství svém na ostrově Patmos byl sepsal. Tato kniha je těžce srozu-

mitelná a líčí příští osudy Církve sv. Pokud se týče řeči, ve které sepsány byly, tu Starý zákon sepsán byl původně hebrejsky a většina knih nového zákona v jazyku řeckém. *Latinský překlad* na rozkaz papeže okolo roku 400 důkladně přehlédl a opravil sv. Jeronym; *překlad ten sluje Vulgata* (všeobecně rozšířený). Koncil Tridentský prohlásil tento překlad za autentický, podle kterého všechny překlady do jiných jazyků pořizeny býti mají. Překlad první našeho českého písma, jak známo, obstarali sv. věrozvěstové naši — Cyril a Metoděj.

Víme tedy, že pravdu dí sv. Pavel v dnešní epištole: „Bratři, cožkoli napsáno jest, k našemu poučení napsáno jest.“ *Písmo sv. poučuje nás o věcech minulých*, o původu světa a dějinách tvorstva ve svých knihách dějepisných, o pádu a vykoupení člověka. Poučuje nás, jak v době přítomné žíti a čeho se varovati v knihách naučných. Poučuje nás i o věcech budoucích, t. j. o osudu našem na věčnosti.

Proto k tomuto Písmu sv. máme úctu i veškeru vážnost. Pamatujme si, že původcem jeho jest Bůh. Proto z úcty k slovu Božímu, k Písmu sv. při evangeliu povstáváme a při přísaze evangelia se dotýkáme. Když se koná slavná mše sv. s asistencí, dává Církev kadidlem evangelium okuřovati a svíce s obou stran rozsvěcovati. Kněz na důkaz vážnosti po přečtení evangelia Písmo sv. ústy svými líbá . . .

Koncil Tridentský ustanovil tresty na ty, kteří by si z Písma sv. žerty tropili a jeho slov neslušně užívali na příklad k reklamě. Už židé na výsost si Písma sv. vážili, největší muka raději vytrpěli, než by učinili něco, co by čelilo proti zákonům obsaženým v Písmě; na př. stařec Eleazar a sedm bratří Makabejských raději smrt podstoupili, než aby jedli maso vepřové, což jim Starý zákon zapovídá.

Tím více vážme si i my svého Písma svatého, jako Písma od Boha zjeveného a Bohem nám daného. — Amen.

Klobuky r. 1900.

Židovský národ z Písma Starého zákona průběhem času, soudě jenom hmotně, udělal nepravou představu o Mesiáši. Jak staří tvrdili a mladí řečí rozšířili, bude králem, který vyvolenému národu podmaní svět . . . Proto chudičský Kazatel z Nazareta se jim za vybájeného Vykupitele nehodil. Nechtěli uvěřiti v jeho duchovní poslání . . . Plni rozpaků nad skutečnými zázraky se ho dotazují: „Ty kdo jsi?“

Rozjímali jsme o Písmu sv. hlavně Nového zákona: řekli jsme, že evangelisté stali se pouhými písáři toho, co jim Duch sv. vnukal, diktoval. Máme míti v každé domácnosti bibli, čítati v ní, jelikož tato svatá kniha nás poučí o tom, co máme věřiti, čeho se varovati. Třeba však míti bibli s poznámkami či výklady, abychom nepřišli na scestí jako kdysi židé. Vykladači Písma, muži bohoslovecky učení, mnohé temné věty Písma osvětlili *ústním podáním* či *tradicí*, jak se k nim zachovala z úst učedníků apoštolských. Uvažujme krátce, co jest *tradice*.

Pravdy, které Bůh sice zjevil, ale které v Písmě sv. nejsou napsány, nýbrž jen ústně se uchovaly, jmenujeme *ústním podáním* neboli *tradicí*. Sv. apoštolové neměli od Krista Pána rozkaz všechno napsati (všichni také psát neuměli), nýbrž všechno kázati: Jdouce do celého světa . . . učte všecky národy (Mat. 28, 19). Učili tedy, málokterí psali, a to ještě jen, kázala-li potřeba.

Tyto zprávy jejich zní neúplně, píší nejvíc o skutcích, zázracích Kristových, celkem málo o jeho učení. Spisovatelé Písma sv. také výslovně prohlašují, že všechno nese-psali, nýbrž že mnohé jiné toliko ústně křesťanům sdělili. Sv. Jan ve svém II. listu dí: „Maje vám více psáti, nechtěl jsem skrze list a černidlo, neboť naději mám, že budu u vás a ústy k ústům mluvit budu, aby radost vaše byla plná“ (cf 1. Kor. 12, 2). Ba týž Miláček Páně končí své evangelium slovy: „Jestliť pak mnoho jiných věcí, které učinil Ježíš, kteréž kdyby měly každá obzvláště psány býti, mám za to, že by ani svět nemohl obsáhnouti těch knih, kteréž by měly psány býti“ (Jan 21, 25).

Jsme tudíž přímo odkázáni nejen na Písmo, ale i na ústní podání. Ústní podání nám na př. zachovalo, že Pán Ježíš ustanovil sedm sv. svátostí, že máme světiti neděli, že jest očištec, že dovolen křest dítek (původně křtili jen dospělí), z ústního podání víme, které knihy náleží k Písmu sv. a jiné věci. To, co v celé Církvi ve všech dobách bylo zachováno, pochází od sv. apoštolů.

Jestliže některé učení Církve sv. nenacházíme v Písmě, jistě je naléztí můžeme na cestě ústního podání. Tak, jako ti, jimž vodovod vyschne, hledajíce vodu, vždy víc a více pramenu se blíží a po cestě vyšetřují, jak daleko voda teče, tak i my činiti můžeme: Můžeme zkoumati dějepisné prameny věroučné prvních století a tu jistě na hledaný článek víry narazíme.

Ústní podání nachází se nejčastěji ve spisech sv. Otců, v rozhodnutí církevních sněmů, ve vyznáních víry a modlitbách Církve.

Ti muži, kteří se vyznamenávali velikou učeností a znalostí života a v prvních dobách křesťanství žili, jmenují se svatí Otcové. Takovými byli: Sv. filosof Justin v Římě, nadšený obhájce křesťanského náboženství († 166), sv. Irenej, biskup lyonský († 202), sv. Cyprian,

biskup z Kartaginy († 258) a j. Mnozí z nich — počtem sedm — byli žáky sv. apoštolů a ti se jmenují apoštolští Otcové — jako na př. sv. Ignác, biskup antiochenský († 107) a sv. Polykarp, biskup smyrenský († 167). — Muži, kteří se velikou učeností a znalostí vyznamenávali, ale ve věku pozdějším žili, jmenují se církevní Otcové. Máme čtyři řecké a čtyři latinské církevní Otce. Řečtí církevní otcové jsou: sv. Athanáš, biskup z Alexandrie († 373), sv. Basil, biskup z Cesareie v Kapadocii († 378), sv. Řehoř, biskup z Nazianu v Kapadocii († 389) a sv. Jan Zlatoustý, biskup cařihradský († 407). Latinští církevní otcové jsou: sv. Ambrož, biskup milánský († 397), sv. Augustin, biskup v Hippo v severní Africe († 430), sv. Jeroným, kněz a překladatel Písma sv. († 420) a sv. Řehoř Veliký, papež a reformátor církevního zpěvu († 604). — Jsou dále čtyři velcí církevní Otcové ze středověku: sv. Anselm, arcibiskup z Canterbury v Anglii († 1109), sv. Bernard, opat z Clairveaux a veliký ctitel Marie Panny († 1153), sv. Tomáš Aquinský, dominikán († 1274) a sv. Bonaventura, františkán († 1274). — V novověku vynikají: sv. František Saleský, biskup v Ženevě ve Švýcařích († 1622) a pak sv. Alfons z Liguri, biskup ze sv. Agaty u Neapole, zakladatel řádu redemptoristů († 1787). — Církev jmenuje všechny muže, kteří vynikají velkou učeností a svatostí a jejichž spisy byla schválila, učiteli Církve (tedy i sv. Otce tak jmenuje), ti muži však, kteří velkou učeností se vyznamenávají, ale jejichž všecky spisy Církev schváliti nemohla, aneb jejichž život dokonale svatým nebyl, nazývají se spisovatelé Církve. Takovými byli na př. Origenes, správce katechetické školy v Alexandrii († 254) nebo Tertullian kněz z Kartaginy († 240).

Spisy těchto mužů, jsou-li od Církve schváleny, jmenují se ústní podání, ale i ony opírají se a ve všem souhlasí s Písmem sv.

I tito mužové se podřizují úsudku a kritice Církve sv.

I my, v Kristu shromáždění, se máme úsudku této Církve podrobovati, vědouce, že má od Krista dar neomylnosti. Zvláště Písmo sv. je často těžko srozumitelné. Tak na př. epištola, která při mši sv. se předčítá, bývá těžko srozumitelná a málokdo z vás jí rozumí. Sám sv. Petr praví, že listy sv. Pavla těžko srozumitelné jsou (2. Petr 3, 16). Ba sám sv. Augustin prohlašuje: „*V Písmě sv. je mnohem více věcí, kterým nerozumím, než kterým rozumím.*” Ani proroci ani božský Spasitel nevysloví božská tajemství tak zřetelně, aby každým pochopena býti mohla. Proto je nutno, aby Církev svatá Písmo sv., jeho smysl a slova těžko srozumitelná vyložila. *Kde je zákoník, tam musí také býti úřad, který by zákon v pochybnostech vysvětlil.*

Úřad, který Bůh k uchování a vykládání Písma sv. ustanovil, jest *katolická Církev*, neboť jí dal Ducha sv. — Dítě nese darovaný ořech matce aby mu tvrdou skořápku rozlouskla. Jenom Církvi přísluší, aby o pravém smyslu Písma sv. rozhodovala. — Proto křesťan má používatí jen takového Písma sv., které je poznámkami a výklady Církve sv. opatřeno. Proto věřme Písmu, ústnímu podání i výkladům Církve.

Vážme sobě tedy i Písma sv. — i tradice — jsou to dvě studně, ve kterých je obsažena živá voda zjevené pravdy — o které mluvil Kristus u studny Jakubovy a kterou kdo píti bude — neumře na věky. Amen.

Klobuky 1900.

Ten pak, kdo mne soudí, Pán jest.

I. Kor. 4, 4.

Sv. apoštol Pavel napsal dva listy neboli epištoly křesťanům v řeckém městě Korintu. Korint, hlavní město krajiny Achaje v Řecku, leželo na úžině mezi dvěma moři, oplývalo bohatstvím a slynilo kupectvím a uměním. Dalo světu sloh nazvaný korintský a měšťané jeho vynikali řečnictvím; ale hověli nemálo nádheře a prostopášnosti, zvláště smilstvu. Město bylo sídlem nečisté služby bohyně Venuše. Do tohoto města přišel sv. Pavel a pobyl tu rok a šest měsíců a získal mnoho duší Kristu; i tam církevní obec založil.

Z I. epištoly sv. Pavla dává Církev svatá část předčítati o dnešní neděli, poslední adventní. V části té promlouvá sv. apoštol o soudu. Patrně už tenkrát křesťané jako dnes rádi posuzovali se navzájem, posuzovali a kritisovali jiné, pomlouvali a vytýkali chyby jiných, viděli v oku bližního brvu, ale břevna ve vlastních očích nepozorovali. Lidé v chybách svých jsou vždycky stejní, ať žijí v století I. nebo ve XX. po Kristu — a proto dobře Církev činí, že i nám perná slova apoštolova dává předčítati: „Mně pak to za nejmenší jest, abych souzen byl od vás nebo od lidského soudu.“ Sv. Pavel pohrdá tím soudem lidským, nevšímá si ho, je mu lhostejno, co lidé o něm mluví a jak lidé o něm soudí — účelem jeho není, líbiti se lidem, zachovati se lidem. Lidem se člověk nezachová, nezalíbí, kdyby dělal, co chtěl . . . Apoštol se proto nepachtil po lidské chvále a nestaral se o lidskou hanu. Byly

mu lhostejny úsudky a kritika lidí. Díval se výš — sloužil jinému pánu. Řekl to Korintským těmito slovy: „Ten pak, kdo mne soudí — Pán jest.“ Pánu, to jest Bohu, přenechává tedy apoštol soud nad sebou. A o tomto soudu Božím uvažujme dnes.

Hned po naší smrti nadejde soukromý soud. Jakmile duše tělo opustí, je souzena. Z podobenství o boháči a chudém Lazarovi dovídáme se, že oba byli hned po smrti souzeni. Už pohanští Řekové věřili, že v podsvětí přijdou před tři soudce. Sv. Pavel povídá: Uloženo jest lidem jednou umřítí a potom soud. — V hodině smrti řekne nám Bůh: Vydej počet z vladařství svého! — Následuje spravedlivá odplata. Když Bůh na lidech žádá, aby nezadržovali mzdu dělníkům, tu lze tím více o Bohu doufat, že člověku, jenž dokončil svůj život, dokonat své dílo, neodepře a nezadrží zasloužené odměny. Smrt je vyplacení mzdy, je žeň, je sobotou, dnem výplaty. A jestli při jednotlivcích nějaké zpoždění ve výplatě nastane, t. j. musí-li duše dříve do očištnice, aby se obmyla ze svých hříchů, tu není na zpoždění tom vinen Bůh, ale člověk.

Soukromý soud bude konati nad námi sám Kristus Pán. Odhalí celý náš život a bude zacházeti s námi právě tak, jak my jsme zacházeli se svými bližními.

Soukromý soud bude jistě Kristus konati, neboť řekl sám o sobě: Aniž pak Otec soudí koho, ale veškerý soud dal Synu. Kristus slíbil apoštolům při poslední večeři, že po svém nanebevstoupení znovu přijde k nim a vezme je k sobě. Kdy přišel k nim Kristus? Patrně v hodině smrti jejich. I o Janovi řekl: Chci, aby on tak zůstal, dokud nepřijdu. — Apoštolové se tedy těšili na okamžik, kdy Krista znovu uzří (Jan 3, 2) a výslovně řekli, „že dokud v těle jsou, že jsou od Krista vzdáleni.“ — Leč nesmíme si tento soud tak představovat, jako by duše

ke Kristu vzhůru musela vystoupit, nebo jako by Kristus musel k ní dolů na zem sestoupit. Toho není naprosto třeba. Kristus mnohem pravdomluvněji na duši z těla vycházející působí takovým způsobem, osvětluje ji tak, že ona okamžitě s největší jistotou ví, že její Vykupitel ji právě v tom okamžiku spravedlivě soudí. Tímto působením a osvětlením duše cítí, že Bůh celý život člověka odhaluje. Kristus dí: „Jako blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ — tak bude i příchod Syna člověka“ (Mat. 24, 27), t. j. v hodinu smrti, ve které příchod Krista nastává, celý život náš se nám znovu v duchu vybaví a to s rychlostí a jasností blesku (sv. Klement Hofbauer). Když hodina spravedlnosti Boží nadešla, tu Bůh každému člověku zvlášť všechny jeho skutky před oči jeho postaví. „Při konci člověka bude odhalení skutků jeho.“ Všichni, kteří už smrti blízcí byli, tvrdí, že jim v oné chvíli věci dávno zapomenuté z jejich života, ba z jejich mládí docela jako v obraze na mysli přišly ... Ano, ve smrti i naše nejtajnější skutky na světlo přijdou. Neboť Kristus dí: „Nic není tajného, aby nebylo zjeveno, ani co ukrytého, co by nebylo poznáno a nevyšlo najevo.“ — Ba, upamatujeme se docela i na každé marné slovo, které jsme promluvili, abychom z něho se zodpovídali. — Duch náš podobá se malíři. Maluje v našem nitru mnohé myšlenky, plány a obrazy. Až ve smrti záclona bude odstraněna, na světle objeví se zakrytá malba a bude malíři buď sloužiti ke cti, nebo, kdyby se ukázaly zpotvořené podoby hříchu a nepravosti, k velké hanbě (sv. Basil).

Po smrti člověka bývá vždy jeho závěť otevřena. Ejhle, co platí o jeho závěti, to platí i o jeho svědomí. I to po smrti bude otevřeno. — Když slunce do světnice svítí, vídáme v něm sloup prachu — drobný prášek, který sečísti nelze a který zmizí, jakmile slunce nesvítí. Tak právě i my nejmenší chybičky své uvidíme, když slunce

spravedlnosti duši naši ozáří. V den soudu užijme tvář Boží před sebou právě tak, jako nyní svého bližního. Bůh se podobá zrcadlu, které dokonale odráží obraz toho, kdo se před ně postaví. Proto praví Kristus: „Jakou měrou měřiti budete, takovou bude vám zase odměřeno.“ Na soud hned následuje odplata.

Tolik o soudu věděti má křesťan — o soudu, který jmenujeme soukromým. Ten, kdo mne soudí — Pán jest, říci může každý z nás se sv. Pavlem.

Pavla pomlouvali v Athénách — Petra a Apolla chválili... Ale Pavel jim napsal: „Mně pak to nejmenší jest, abych byl souzen od vás.“ Tak i my si pomysleme, když lidé křivě posuzují nás, když přetřásají náš život, naše skutky, naši domácnost. Na všechno pomysleme si: Ten, který nás soudí — Pán jest. A proto ten, kdo rád pomlouvá, plete se Pánu Bohu do práce — a platí o něm slovo: Nesuďte, abyste nebyli souzeni. — Amen.

Klobuky r. 1900.

PŘIPRAVUJTE CESTY JEHO

„Bratři, vezte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali.“ Řím. 13, 11.

Zavítá-li panovník na nějaký čas do svého letního sídla — přijede-li korunovaná hlava, sám král, návštěvou do nějakého města — tu občané města toho dají si záležet, jen aby pobyt vznešenému hostu co možná nejvíce zpříjemnili — upravují mu pohodlné a nádherné obydlí — vyzdobí je květinami, obrazy a koberci, postaví slavo-brány, svolají všechny spolky a korporace, zkrátka vítají jej s veškerou možnou slávou, jen aby mu ukázali svoji radost nad jeho příchodem.

A dnes, v Kristu shromáždění, — já jeden z nejmenších sluhů Církve mám od té Církve svaté svěřenu úlohu nade všechno vznešenou a důležitou. I já mám dnes z tohoto místa oznámiti vám, že za čtyři neděle zavítati chce do městečka našeho také jeden host vznešený a urozený nad všeliké pomyšlení — že ohlašuje příjezd, svůj „advent“ již dnes. A vy víte, přátelé drazí, kdo je tím hostem vznešeným. Je snad to pán oplývající jměním a bohatstvím? Ó, ten, který k nám hodlá přijíti, toť pán všech pánů! Snad tedy král či mocný císař? Mnohem více nežli král, mnohem více než každý vládce země — toť panovník nebe i země, Král králů a Pán pánů — sám Ježíš Kristus.

Ve staročeských zpěvech z dob Otce Karla se pje: „Ejhle, Hospodin přijde.“ — Nuže, když tedy Pán tak vznešený, sám Bůh k nám hodlá zavítati, tu zajisté je vhodno a slušno, abychom toho Boha a Pána s náležitou

účtou přijali. Leč jako jinde a při jiných příležitostech nebývají hned slavobrány za den zbudovány, domy věnci a prapory okrášleny, nýbrž trvá to a vyžaduje mnohdy čas pilné práce, tak i nám oznamuje Církev svatá příchod Krista k nám o čtyři neděle dříve, jen abychom se mohli na to slavné přijetí dokonale připraviti. A v čem má tato příprava záležeti, to budiž předmětem dnešního rozjímání.

Každý řádný hospodář, ba každý dokonalý člověk vůbec, miluje pořádek. Nepořádek působí mimo jiné sváry, vyvolává zmatky a jest příčinou mrzutostí a těch nejrůznějších nedorozumění. Proto jest zvykem, poněvadž paměť lidská jest slabá, že v každé domácnosti se vede kniha, kam se zapisují důležité události, příjmy, vydání a podobně. Když pak rok s rokem se sejde, tu se účtuje a účty jedny se zasílají k placení a jiné se splácí — nesplacené se žalují a dobývají, jen aby s novým rokem zavládl opět nový pořádek. Tak je tomu na počátku roku občanského.

A hle, v Kristu shromáždění! Minulé neděle, ba včerejším dnem skončila Církev sv. svůj rok církevní a dnešní nedělí započíná rok nový. Tu je zajisté zapotřebí, abychom tedy také i my udělali pořádek s tím, který celý rok nám čekal, celý rok nám shovíval, od něhož jsme brali plnou rukou, a jemuž jsme snad spláceli jenom rouháním, klením, zneuctíváním jeho jména. Zkrátka dnešní neděle nás upomíná, abychom se vypořádali na sklonku starého a na počátku nového církevního roku se svým Bohem. „Bratři, vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali!“ Tak volá k nám Církev sv. v dnešní epištole. Nuže, povstaňme z toho spánku, povstaňme, abychom se vyrovnali s Bohem.

A kdepak jest účtárna, kde možno shladiti a smazati dosavadní dluh, kdyby byl sebe větší, kdepak jest

místo, kde Bůh jest ochoten vyrovnati se s námi, zbaviti naše srdce nepokoje, svědomí nejistoty, jakou vždy budí dluh dosud nezaplacený?

Tou účtárnou, tím místem je tato prostá, mnohými tak často opovrhovaná zpovědnice. Zde sedá kněz na místě Božím a mocí slov: „Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, a cokoliv rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi“ svazuje potrhané roucho, jež utkáno jest z milosti Boží posvěcující a na křtu nám dáno bylo, on rozvazuje pouta hříchů, zlých náklonností a naruživostí, jimiž tělo, svět i ďábel nás svázali, on zbavuje duši kalu a špíny hříchů, on vlévá balsám občerstvující do ran hříchy způsobených, on vrací svědomí dávno ztracenou spokojenost, hlavně klid a duši milost Boží. A zde, přátelé, je místo, kde začítí musíte s přípravou, chcete-li důstojně uvítati toho Krále králů, Pána pánů — Ježíše Krista, jenž po čtyřech nedělích adventních o slavném Hodu vánočním s veselým zpěvem: „Narodil se Kristus Pán“ z nebe hodlá zavítati.

Ano, více na nás vznešený host nežádá, jen mysl čistou, srdce neposkvrněné a svědomí od hříchu zbavené. To je první příprava na jeho příchod. Hodné přijetí sv. pokání.

Ale, v Kristu shromáždění, tentokráte přichází k nám Kristus Ježíš jako nevinné malé dítětko. Leč latinské slovo „advent“, které po česku znamená příchod, to nás upomíná na příchod jiný, kdy též Kristus opět k nám zavítá, ale — „soudit živé i mrtvé“. Proto je zapotřebí už teď počítati s přípravou i na ten druhý příchod jeho k soudu. A tu opět nejlepší přípravou jest, když po vykonané sv. zpovědi, oděni jsouce opět milostí Boží, abychom si tu milost chránili, opatrovali jako oko v hlavě, žádným hříchem neposkvrnili, neroztrhali či docela ztratili. Abychom podle víry žili pro Boha, bližního a duši svou.

Lidstvo připravovalo se na příští Páně čtyři tisíce let, nám vykázaný jsou čtyři neděle. Za tu dobu můžeme se my, křesťané, připraviti hodně a přiměřeně. A proto volá k nám nejdříve Církev sv.: „Nyní zajisté bližší jest spasení naše, než když jsme uvěřili.”

V jakém hrozném stavu nalézalo se lidstvo, než slovo tělem učiněno bylo . . . Zkoumejte u sebe samých, nahleďte do srdcí svých, zdali skutečně v nich uchystán hodný příbytek Bohu-člověku . . . A abychom jej mohli přivítati nejdůstojněji, již od dneška sbírejme kvítky, jež ve věnec svité do jesliček mu položíme v dar nejmilejší. A jaké to asi mohou býti kvítky, jež ve věnec svité do jesliček mu položíme v dar nejmilejší? A jaké asi mohou býti kvítky v tomto čase, kdy všude kolem všecko zakryto je pokrovem sněhovým? Mohou to býti, drazí v Kristu, květy našeho života křesťanského, to jest ctnosti, které ani za nejtuzší zimy nezvadnou! A čeho se nám za to od něho dostane? Slávověnce z rukou jeho na věčnosti. Kéž se tak stane!

Jak máme vyzdobiti příbytek své duše? Vyčistit pokáním — lítostí, dobrými skutky. Vyzdobiti ctnostmi: posvěcující milostí, trpělivostí a odevzdaností do vůle Boží — a zbožností.

Nuže, v Kristu shromáždění! Stojíme na prahu sv. doby adventní, proto použijme doby této k řádné přípravě na příchod Krista Pána . . . Přistupte hojně k sv. zpovědi i ke stolu Páně — neboť „nyní jest čas příjemný”. Povstaňte ze sna hříchů, zlých náruživostí a zvyků, povstaňte k životu věčnému. Pak zajisté to Dítě betlemské zavítá k nám všem, zavítá pod krovy vaše a přinese vám jakoby božským údělem klid a spokojenost. Amen.

10. XII. 1916.

Ona rozdrtí hlavu tvou . .

Gen. 3, 15.

Staré letopisy nám vypravují, kterak na jednotlivých rodech po mnohá léta spočívala hrozná, skoro až neuvěřitelná kletba. Ať jejich členové počínali co počínali, nic se jim nezdařilo. Pod krovy takovými nebylo lásky dítek k rodičům a těchto opět k dítkám jejich, hynulo a vadlo štěstí manželské a radost života stávala se neznámou. Jednotliví členové těch rodin podstupovali nevypověditelné překážky a obtíže, aby zbavili svůj rod strašlivého zla, vydávali se na cesty do Sv. země, do cizích krajín a hleděli se vyznamenati nejrozmantějším způsobem. Ale nic naplat! Vrátivše se, našli v domech svých pusto, prázdno, nevlídno a upadali potom sami v těžkomyslnost. Historie středověku jest takovými zprávami takřka přeplněna. A vypravovali se také i na daleké pouště, kdež podnikali boje s dravci a lítými netvory, draky, škorpiony, lvy . . .

Já však znám jinou kletbu, kteráž jest nepoměrně těžší než všechny, o nichž jsem právě pověděl, která ve svých následcích částečně se jeví až do dneška. A kde jest o ní řeč? Otevřte, drazí v Kristu, Písmo sv. Starého zákona a hned na jedné z předních stránek budete čísti: „Že jsi uposlechl hlasu ženy své a jedl jsi se stromu, z kteréhož jsem přikázal tobě, abys nejedl, zlořečena bude země v díle tvém a v pracích budeš jísti z ní po všechny dny života svého. Trní a hloží tobě ploditi bude a budeš jísti bylinu země. V potu tváři budeš jísti chléb,

dokud se nenavrátiš do země, z které jsi vzat, neboť prach jsi a v prach se navrátiš!" — A vypustil jej Hospodin z ráje rozkoše, aby vzdělával zemi, z níž vzat jest.

Slova tato, jež pronesl Bůh Stvořitel nad nejprvnějším tvorem lidským, vyplnila se měrou nejhroznější. Od té chvíle byl člověk ponechán sobě samému. Měl ukázati, co provede chabými silami svými, měl očistiti své schopnosti, měl se zjevit v největší své působivosti . . . Měl zjevit, co zmůže bez požehnání Božího.

A co člověk dovedl, když Bůh od něho odvrátil svou přátelskou tvář, když jej ponechal sobě samému? Co se stává s poutníkem, jenž se octne za čiré tmy v cizím neznámém kraji? Co se stává s člověkem zbaveným zraku, když na neznámých skalínách octne se bez vůdce? Co s plavcem, jenž pluje na rozbouřeném moři v lodičce bez vesla? Nepřijde-li pomoc včas, bývá veta po takových nešťastnících . . .

Člověk, ponechán sobě samému, činil by svou silou tělesnou divy . . . A duší svou? Vzbuzoval by nejvyšší útrpnost.

Znatel dějin starověkých musí žasnouti, co člověk prokázal svými rukama. Egyptské pyramidy jsou toho svědkem do dneška. Zbořeniny asiatských měst dotvrzují totéž. A díla duše lidské z těch dob? — Zpovzdálí lesknou se ryzím zlatem a zblízka pozorovány jsou hrubým křemenem. Po životě rodinném, nad nímž se klene modro nebeské spokojenosti, kde květy manželství zůstávají svěžími do nejpozdnějších let — nikde ani stopy.

Ve všech společenských vrstvách zahnízdil se hřích se všemi svými odstíny. Tělo všude nejdříve, duše naposled. Devětadevadesátkrát napřed člověk a potom teprve vždycky Bůh, jestli vůbec bylo naň vzpomínáno. Lidé již počínali poznávati tu tíži oné hrozné kletby, již Bůh pronesl nad Adamem v ráji. A okamžik, kdy přichází člověk k úplnému sebevědomí, kdy poznává

strašlivý stav svůj, v němž se nalézá, bývá nejděsnějším; lze-li učiniti porovnání, řekl bych, jako když procitne člověk v rakvi těsně uzavřen a nad ním je pět střeviců černé hlíny.

Tak hrozné bylo procitnutí lidstva tehdejšího. Činěny nejrozmanitější pokusy, aby člověk hrozné postavení se sebe setřásl. Dotazováni učení mužové, psány o tom celé knihy. A výsledek? Lidstvo se bořilo v bažiny hříchu hlouběji a hlouběji. Komupak tenkrát připadla na mysl slova: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem tvým a semenem jejím, ona potře hlavu tvou a ty úklady budeš činiti patě její!“ A kde měli tušení takové, jako na př. kněží nebo mudrcové starověcí, od pokolení do pokolení je chovali, bylo temné, mlhavé, nejisté. Že lidstvu matkou a osvoboditelkou bude panna, tušili i pohané, neboť je to vidno z nápisů na rozličných kamenech, nalezených v oněch krajinách. Uvádím jediné druidy, čili kněze pohanské, v Galii a Anglicku, kdež na vykopaném obětišti lze čísti do dneška nápis: Panně, kteráž poroditi má. Věnují druidi!

Židé očekávali sice Mesiáše, ale kdopak i z nich si všiml chudičkého domku v odlehlém Nazaretě, jež jest jedním z nejchudších galilejských měst? Tamější obyvatelé sotvaže se tak mohli uživiti. Kdopak si tehdy všiml tichého, bohabožného a svatého života dvou duší pod jednou z těch nazaretských střech? A kdyby si byl všiml, komupak by přišla do hlavy myšlenka, že z manželství Joachymova s Annou vzejde ta, kteráž potře hlavu hadovu a veškeré zemi vydá Spasitele? Když volávali: „Rosu dejte nebesa s hůry, oblakové dštěte spravedlivého, otevři se země a vydej Spasitele“ — koho-pak jen napadlo, že ta rosa padá již deštěm dražším nad zlato, že země otevřena a že již pučí květ, jakého lidské oko nikdy před tím nevidělo?

Panna měla první učiniti průlom do strašné vyhrůžky

z ráje, panna nejčistší, panna svatá, panna neposkvrněná. Nyní si však můžeme učiniti aspoň poněkud představu, jaké to bylo manželství, když z něho měla tak nevidaná a neslýchaná květina vzejíti. A panna ta měla vstoupiti také v boj a sice s nepřítelem, jenž jest nejnebezpečnější, jenž jest nejlstivější, jenž jest nejneodbytnější. V moci tohoto nepřítele nalézalo se lidstvo všecko po čtyři tisíce let, bylo jím úplně ovládáno; když jest jen člověk člověkem ovládán po dlouhý čas, stává se obyčejně v ruce druhého bezděčnou hračkou, s kterou si může pohrávati podle libosti.

A veškeré lidstvo bylo tenkrát hračkou. A v čí ruce? Koho jiného, než toho, k němuž pravil Bůh: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem tvým a semenem jejím!“ A když s takovým nepřítelem měla se utkati druhá Eva lidského pokolení, pak musela býti ozbrojena zbraní, kteráž nezná ústupu, která zná jen vítězství.

A jaká k tomu zbraň? Byla to plnost milosti Boží, vedle kteréž není ani stín hříchu myslitelným. Ta, kteráž s hříchem a jeho otcem, t. j. ďáblem, měla podstoupiti boj, ta nesměla míti ani stínu hříchu prvotního. A kdo jest ona?

Drazí v Kristu, víte, že je to Panna panen, jejížto svátek neposkvrněného Početí slavíme. A zdaliž v tom boji zvítězila a s těch lidských duší opravdu sňala kletbu dlouhých čtyř tisíc let? — Místo odpovědi ukazují vám na kříž, kdež její Syn sice usmrcen, ale jenž potom vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa a sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.

Počátek vítězného boje otvírala slova Gabrielova: „Zdravas Maria, milosti plná, Pán s Tebou!“ A konec toho boje? — Slova Spasitelova pro matku: „Hle, syn tvůj, hle matka tvá“ a potom „Dokonáno jest“ pro něj samotného.

A proto svátek dnešní připadá také v dobu adventní, abychom uznávající svou slabost, hříšnost, svou nedostatečnost a očekávající památku narození Spasitelova, tím blíže, tím důvěrněji, tím přítulněji přivinuli se k Matce jeho, Panně bez poskvrny počaté, abychom, uctívající ji v životě, našli ji za hrobem a dosáhli spasení od Hospodina. — Amen.

Ořech 6. XII. 1895.

Já jsem hlas volajícího na poušti.

Jan I. 23.

Dnešní sv. evangelium uvádí nás na daleké, pusté břehy Jordánu a staví nám před oči muže-kajícíka, jehož roucho ze srsti velbloudí, pas kožený okolo beder jeho, a pokrm jeho kobylinky a med lesní. A muž volá hlasem velikým hlavně dvě slova: „Čiňte pokání!“ A lidé hrnou se ze všech stran a ze všech stavů, vyznávají hříchy, dávají se pokřtíti a naslouchají kázání jeho. — Mužem tím je předchůdce Páně, sv. Jan Křtitel. O něm zaslechl i královský Jerusaleml se svými farizeji a zákoníky. Slyší o úspěchu, jaký mají kázání Janova, i vysílají tedy posly, aby se ho tázali: „Ty kdo jsi?“ A sv. Jan odpověděl: „Já jsem hlas volajícího na poušti: Připravujte cestu Páně.“

I my žijeme na poušti a pouští tou je dnešní svět, který nevěrou a hříchy Bohu se odcizil. Leč také v této poušti se ozývají hlasy, které volají: „Spravte cestu Páně!“

A které ty hlasy jsou?

Prvý z těch volajících hlasů jest onen, který slyšíme ve svém vlastním srdci. To jest hlas, který nám pravdu stále před očima drží, hlas, který nás stále provází, hlas, který nás k dobrému pobádá a před zlým varuje, hlas, který dobré skutky chválí a zlé odsuzuje. Tento hlas, který nás napomíná, poučuje i soudí, tento hlas jest bezprostředním slovem Božím v naší duši — a my nazýváme tento hlas svědomím.

Ano, svědomí jest kazatel, kterého každý člověk po-

slouchati musí, ať chce nebo nechce. A pakliže výčitky tohoto kazatele podaří se někomu v ruchu tohoto světa utlumiti, ohlušiti, tu ten kazatel čeká a vyčká opět okamžiku pokoje — když člověk sám a sám — jen aby výčitky tím hlouběji do duše se zařezávaly. Tento hlas svědomí nezná žádného rozdílu v osobách. Mluví právě tak svobodně ke králi na pyšném trůnu, jako k tomu nejposlednějšímu z jeho poddaných. Svědomí mluví a nevybírá k tomu slov květnatých, ale nemilosrdně šlehá člověka pravdou a drží mu zrcadlo před očima, kde se shlíží, jakým vskutku jest. Zlé svědomí je bouří, jež člověka na soudy Boží upomíná — je katem, jenž hříšníka souží a mučí, je hlodavým červem, který srdce užívá tak dlouho, až řádným pokáním zlé svědomí jest umlčeno a dobrým nahrazeno.

Hlas první na této poušti zaznívá tedy v našem nitru. Hlas druhý proniká k nám z nejbližšího okolí. V útlém mládí slýcháme tento hlas ve škole při hodině náboženské, později v kostele jako hlásané slovo Boží. Sluhům svým přikázal Bůh hlásati slovo jeho. A věrni tomuto příkazu opakujeme my, sluhové Církve sv., slova, která jednou předchůdce Páně k Židům volal: „Spravte cestu Páně!“ „Čiňte pokání!“ Tak kázal sv. Jan a evangelium dodává: „Odevšad přicházeli lidé k Janovi — byli od něho pokřtěni vyznávající hříchy své.“ A jak to, že slovo Boží nyní nemůže více vykáhati se úspěchy tak rozhodnými jako v prvních dobách křesťanství? Bylo snad tehdy slovo Boží jiné, mohutnější, úchvatnější než za dob našich? Ó, naprosto ne. Byla tatáž slova, totéž Písmo svaté a evangelium jako dnes — ale co je jiného, to jsou srdce dnešních posluchačů. Dnes je katolický kazatel v mnohém ohledu opravdu kazatelem na poušti. Marně volá v liduprázdné poušti, marným namnoze hlas či volání kazatele v srdci tak mnohého posluchače. Ano, marným, ale ne bezvýsledným. Nebo nepolepší-li slovo

Boží člověka — tak ho pohorší — ublíží mu, protože takový člověk svojí netečností a nekajícností milosti Boží odporuje.

A konečně znám ještě jeden hlas, jenž k nám volá: „Připravujte cestu Páně.“ To jest hlas dobrého příkladu.

Jako na poušti — ač tam celý a všečen život odumřel, ač poušť jako jedno veliké písčité moře — přece v tom moři písku tu a tam prýští pramének, jenž svlažuje půdu kolem sebe a obklopen je proto květy těmi nejnádhernějšími, tak i na poušti tohoto světa žije dosud mnohá duše, která chová v sobě pramen milosti Boží posvěcující a která proto ozdobena nádhernými květy ctností všech.

A tito spravedliví jsou tím třetím hlasem, který nás vyzývá, abychom cestou k nebi vedoucí šli. Takové spravedlivé a zbožné duše nacházíme v každém stavu, v každém věku.

Z toho tedy vidíme, že ačkoli i tento svět pouští jest — neúrodný pro nebe a plný plevelu hříchu, že přece i na tomto světě, na této poušti se ozývají hlasy, které vybízejí nás pečovati o spásu naši.

A kdyby lidé dbali na tyto hlasy a podle nich jednali, pak svět nemusil by se zváti pouští, ale stal by se rájem milosti Boží. Nuže, snažme se alespoň my zbudovati si takový ráj ve svém vlastním srdci. Kdykoli hlas svědomí nám domlouvá, kdykoli slovo Boží nás napomíná, kdykoli dobrý příklad vidíme — vždy pomysleme si: zde zaznívá hlas k mé duši, k mé vlastní spáse — Bůh dal mi uši k slyšení — chci hlas ten nejen slyšet — ale i poslechnout. Amen.

23. XII. 1916.

Pouze několik hodin, jeden den, dělí nás, v Kristu shromáždění, od oné vzrušené chvíle půlnoční, kdy veselý hlahol zvonů vnikne v naše příbytky i v naše srdce a oznámí nám jásavou radost, že narodil se nám Spasitel světa a že uzří všeliké tělo spasení Boží (Luk. 3, 6).

Pakliže Církev sv. po celou dobu adventní nás vybízela, abychom se připravili na hodné přijetí toho Krista Pána, aby vzbudila v srdci našem touhu pro jeho příští tož činí tak v těchto dnech s úsilím dvojnásobným . . .

Dnes ještě znova volá ústy sv. Jana Křtitele: „Každé údolí budiž vyplněno“ — t. j. každý nedostatek ctnosti, zbožnosti, každá mezera, jež v životě našem duševním zeje, ať je rychle ještě vyplněna, než přijde Pán — zároveň „ať každá hora a pahrbek jest ponížen“ — t. j. ať ty pahrbky pýchy, nadutosti se srovnají, než přijde k nám ten, který v místě nejnižším se zrodil — ve chlévě — který, ač nejvyšším králem, nevolil lůžko purpurové a kolébku měkce vystlanou, nýbrž spokojil se hrubou slamou.

Užil jsem na počátku adventu srovnání s králem a řekl, že, chce-li král někam zavítati, že se konají velkolepé přípravy k jeho přijetí. Přípravy trvají celé týdny, leč nejkrásnější jest sláva, kdy skutečně král přijel, vlastní uvítání. Rovněž i my jsme s přípravami hotovi, někdo lépe, někdo hůře — jak, odpoví nám svědomí — a zbývá, abychom již zítra Krista uvítali. A proto uva-

žujme dnes, jak bychom Krista nejen dnes, leč vždy vítali.

Domnívám se, že každý z nás je dobře připraven na příchod jeho — nebo kdo by dosud byl váhal — ten už zmeškal. Jedná se proto pouze o ten poslední čin — o uvítání.

Půlnoční mše sv. upomíná nás na onen věčně památný okamžik, kdy král nebes i země s nebe sestoupil a člověkem se stal, aby nás hříchu dědičného zbavil a od věčného zahynutí vykoupil. 1900 let od toho okamžiku uplynulo jako jeden den, a Kristus, Bůh-člověk, s námi dosud přebývá, nevzdálil se od nás, nýbrž je zde stále přítomen, ustanoviv Nejsvětější Svátost oltářní.

Ano, v této Nejsvětější Svátosti oltářní přítomen jest Kristus, jehož příchod na svět brzy slaviti budeme, jako Bůh a člověk s duší i s tělem, stále přítomen. Přišel jednou na svět, nechce s námi se rozloučiti nikdy. Vstoupil sice na nebesa, ale zároveň, jsa jako Bůh všudypřítomným, zůstal i zde na zemi s námi.

Každý chrám katolický jest jeho přístřeším, každý svatostánek na oltáři jeho hlavním domovem. Šťastným tedy město, šťastnou obec, kde tento Král králů bydlí.

Abychom se vrátili k příkladu námi započatému, vzpomeňme si, jakým nadšeným voláním, vyjede-li císař a král na ulici města svého residenčního, bývá všude vítán a pozdravován.

I Kristus král, jehož příchod zítra slaviti budeme, opouští někdy, abych tak řekl, své místo residenční — svatostánek — a knězem nesen, vyjde na ulici.

Přijdeme-li ke králi do jeho residence, jest zapotřebí, abychom se objevili v obleku slušném, ne-li nádherném, alespoň čistém, abychom se mu poklonili a uctivě s ním mluvili. Vidíte, v Kristu shromáždění, kdykoliv vcházejíte sem do chrámu, vcházíte také do residence, do pa-

láce, kde bydlí Bůh. Proto velí úcta, abyste vždy, poklonou hlubokou, to jest pokleknuvše jej pozdravili a v jeho přítomnosti slušně se chovali.

Bývá to hlavně o slavnosti Vzkříšení a o Božím těle, a bývá tak ještě jednou, na cestě, kterou koná Kristus s knězem nejraději, cesta k loži smrtelnému, kde obyčejně zapotřebí jest největší posily, útěchy té nejmocnější.

A co teď vídáme? Spěchá-li kněz ulicí k nemocnému, jak málokteré koleno se ohne před Tím, před jehož pouhým jménem shýbati se má koleno každé — jen tak, že někdo za našich dnů ještě smekne.

Proto činím pozorný vás, že jest povinností křesťana, potká-li kněze, Krista nesoucího, aby stanul, na obě kolena klekl, svatým křížem se požehnal a v prsa se bil a dříve nevstal, až kněz s tímto Pánem pánů jej mine.

Toť první úcta, s jakou toho Pána vítati a pozdravovati máme.

Kněz cestou udílí požehnání — spěchá dál a dále — až konečně uveden jest do domu a v domě do světnice a ve světnici k loži, kde po Kristu touží duše, jež už se světem rozloučiti se hodlá a nastoupiti chce cestu poslední, do věčnosti.

Dům takový se stane pro ten okamžik, co pod jeho střechou sám Kristus mešká, chrámem a světnice taková stane se oltářem, svatostánkem.

A jak třeba uvítati toho Pána všech pánů?

Především čistotou všemožnou. Stůl nechť se pokryje bílým rouchem a na stole ať stojí upravený malý oltář, t. j. alespoň křížek se dvěma svícemi.

Kam Kristus zavítá, tam přináší štěstí, tam přináší blaho a stele pokoj. Kněz přestupuje práh obydlí s Kristem na srdci a na rtech se slovy: „Pokoj domu tomu a všem těm, kteří přebývají v něm.“

Nějaký vznešený host ohlásil by, drahý hospodáři, návštěvu svoji tobě a ty bys odešel? Svým odchodem

řekl bys mu tolik, jako že si ho nevážíš, že o jeho návštěvu nestojíš. Proto třeba, v Kristu shromáždění, aby především hospodář každého domu uvítal Boha, který k němu zavítal.

Leč jako na ulicích, kudy jede, a na místo, kde vystoupí světský král, shromažďuje se lid, tak i zde je slušno, aby tam, kde stanul Kristus, také shromáždili se jeho poddaní, t. j. katoličtí křesťané, aby jej tam doprovodili, zvlášt když zavazuje nás k tomu i láska k bližnímu. Nic nebolí nemocného tolik, jako když se vidí na loži sám a sám, bez pomoci, bez soucitu — opuštěný. — Proto slušno, abychom nemocného alespoň v té hodině, kdy s Kristem se smíruje, navštívili, svými prosbami za něho k nebi orodovali. Neboť jednáme-li tak, jenom půjčujeme — neboť i každému z nás nadejde jednou ta hodina poslední a co teď půjčíme, zajisté i pak oplatí se nám.

Nuže, v Kristu shromáždění, zde v krátkosti řekl jsem vám, jak máme Krista ctíti nejen v chrámu, ale i venku a i v příbytku našem, zavítá-li k nám. Zbožní předkové naši jednali s daleko větší zbožností, více si vážili jeho přítomnosti ve svém středu a za to také lépe se jim vedlo. Oživme tedy i my tu bývalou úctu a lásku ke Kristu, zvláště v těchto dnech, kdy „my a všeliké tělo uzříti má spasení Boží“. — Amen.

NÁM, NÁM NARODIL SE

Pojďme až do Betlema a vizme tu věc
jež se stala. Luk. 2, 15.

Než doletí světlo s hvězdy polární na naší zemi, trvá to třicet let a s mléčné dráhy dokonce — pět tisíc let. Po době pěti tisíc roků zazářil by teprve dnešní den ve hvězdách, z nichž jest utkána mléčná dráha. — V šeré minulosti — na prahu ráje zažehl Bůh hříšnému, ve tmě tápajícímu lidstvu — světlo, slíbil mu Vykupitele — téhož — co o něm praví evangelista: „Jako blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člověka“ (Mat. 24,27). A to světlo s nebes výšin letělo tmou — sta, tisíce let letělo — až konečně „se naplnili dnové“ (Luk. 2, 6). Udeřila poslední hodina oné, Bohem určené lhůty a „Světlo s nebe“ doletělo na temnou zemi naši. Písmo sv. výslovně to přiznává. „Jasnost Boží obklíčila je (pastýře)“ (Luk. 2, 9). Čteme v evangeliu: „Světlo ve tmě svítí, a tma ho neobsáhla“ (Jan 1, 5), nadšeně volá sv. Jan o tom, co česká píseň vtělila v prostá slova: „Narodil se Kristus Pán, radujme se!“

Mezi tituly, jimiž si lichotí lidé navzájem, slýcháme velmi často i smělá oslovení osob urozených: „Jeho jasnost“, „jeho osvěcenost“. Ty pyšné názvy bývají často společenskou lží. Ale dnes narodil se ten, nad něhož osvěcenějšího a jasnějšího nemá svět a — neznají dějiny a nepozná budoucnost. Jeho rod je rodem vskutku nejjasnějším; neboť jeho otcem jest Bůh a matkou ona jasná — světlá Panna, kterou líčí sv. Jan jako ženu

oděnou „sluncem a — měsíc pod nohama jejíma, na hlavě její koruna dvanácti hvězd“ (Zjevení 12, 1). Nelhal tedy Simeon, když, drže v loktech novorozeného Krista, volal v chrámu jerusalemském: „Viděly oči mé světlo“ (Luk. 2, 30). Různým způsobem oslavují se narozeniny slavných a urozených osob. Dvorní ceremoniel nařizuje na př., aby o narození královského prince vyvezla se děla na bašty a bylo vypáleno sto a jedna rána. — Není slavnější a urozenější bytosti nadzemské i pozemské, než je Kristus, Syn Boží. Proto i dnes o jeho slavných narozeninách široširým světem křesťanským jako ptáci letí jásavé zvuky zvonů — bouří jako příval vítězné hymny varhan — šumí jako lesy radostné vánoční zpěvy — naše chrámy tonou v záři světél a naše srdce v záplavě radosti — proto, že veškerému světu narodil se ten, který o sobě řekl: „Já jsem Král“ (Jan 18, 37). — A kde to „světlo lidí“ sestoupilo — aby „přebývalo mezi námi“ (Jan 1, 14), — kterého místa naší planety se dotklo? — Kde na mapě hledati místo jeho narození? Písmo odpovídá: „V městě Davidově — kteréž slove Betlem“. Neděsme se daleké cesty, nelekejme se námahy, pastýřové povzbuzují nás — přidružme se k nim a v dnešním rozjímání „pojďme až do Betlema a vizme tu věc, jež se stala“ (Luk. 2, 15).

Každý člověk má místa a osoby, které se staly v jeho životě památnými. Kdo by rád nenavštívil své rodné místo? Komu se nezachvěje srdce při jménech: otec, matka? Taková místa a osoby má i každý národ. Kdo z nás nezajásá při vzpomínce na Velehrad? Kdo může chladně a lhostejně vysloviti jména tak slavná, jako Říp, Praha, Hradčany, Vyšehrad nebo Karlův Týn? . . . S pýchou a nedočkavou touhou spěchá k nim každý Čech a mimovolně cítí na nich, jak pravdivým je Kollárův verš: „Stůj, noho, posvátná místa jsou, kamkoli kráčíš“. — Taková místa vzácná, drazí v Kristu, má i veškeré

lidstvo a na jedno z nich zalétá mysl naše v této radostné chvíli. „Pojďme až do Betlema a vizme tu věc, jež se stala” — zvou nás prostí pastýřové. — „Až do Betlema” z dálného východu prachem píscité pouště spěchali králové . . . Až do Betlema s nebes výšin slétli andělové . . . a oznamují, co tam nalezneme: „Nalezneme nemluvnátko, plénkami obvinuté a položené v jeslích” (Luk. 2, 12). — „A nic víc?” překvapeně se táže povrchní duše... a odpovídám klidně: Ano — to je ta „věc, jež se stala”, „nemluvnátko plénkami obvinuté,” ležící v jeslích ve chlívě betlemském, to je cílem naší pouti, předmětem naší radosti, naším štěstím nejvyšším, neboť ono je důkazem lásky Boží k nám.

Jako růžový květ na košaté jabloni, tak na stromu lidstva tkví vznešený cíl, pro nějž chudá řeč lidská našla jméno láska. A jako se nádherný květ mění tajemným zázrakem v sladký plod, tak plodem lásky jest tvor andělům nejpodobnější — dítě. Vrcholem štěstí manželského a snad vůbec pozemského jest usměvavé dítě na kolébce, zabalené v plénky. Jest živým a vtěleným důkazem, neomylnou zárukou lásky pozemské.

Slovo „láska” můžeme nahraditi slovem stejně krásným „míti rád, milovati”, a naši předkové užívali v stejném smyslu slovo „milost” a „lásku”. Sv. Pavel, zalétaje v duchu do Betlema, volá proto nad jeslemi: „Nejmilejší! Ukázala se milost Boha všechněm lidem” (K Titovi 2, 11). Má-li pravdu sv. František Saleský, když praví: „Golgota je universitou lásky”, má-li pravdu světec, který řekl: „Kříž je kazatelnou lásky”, tu jest pravda také tvrzení, že jesle jsou oltářem lásky. Neboť v nich ukázala se především: *Láska Boha Otce k nám*. Praví tak sám Ježíš Kristus slovy: „Nebo tak Bůh miloval svět, že syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný (Jan 3, 16). — A co na světě miloval Bůh tak horoucí láskou? Lidskou duši,

nebo ona je dražší než celý svět — „Co platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši zkázu trpěl? Ona je dcerou Boží a Bůh jí dal jednu ze svých vlastností: nesmrtelnost. Je-li Bůh jako slunce, je duše jako paprsek toho slunce a je-li Bůh jako oheň, je duše jako jiskra toho ohně. Tato dcera nebes — lidská duše — znečištěná a znešvařená jako drahokam v blátě, povalovala se v hříchu. Bůh poslal patriarchy zvednout tento vzácný klenot, poslal proroky, ale marně. Otcovské srdce jeho však bušilo a hořelo láskou k ní dále. A proto to nejvzácnější, co na nebi měl, své jediné dítě, svého syna jednorozeného poslal na svět — spasit lidskou duši! Ó, už chápete „tu věc, která se v Betlemě stala?“ Dolů — na kolena! Kořme se lásce Boha Otce!

„*Narodil se Kristus Pán*“ — druhá božská osoba a o ní stejně platí slova Pavlova: „Ukázala se milost Boha — Spasitele našeho všechněm lidem“. Kristus, poslušen svého Otce až k smrti, opouští krásné nebe — blaženost, jakou „oko nevidalo a ucho neslychalo“. Sestupuje na nehostinnou zemi — v údolí slzavé — a tím — co příjemného ta země má, tím on povrhne — opovrhne slávou, bohatstvím, přepychem, pohodlím, rodí se v chudobě, zimě, nepoznán . . . A proč? Které pouto bylo tak silné, která moc tak veliká, která krása tak svůdná, že pohnula Syna Božího, aby se vtělil — aby se stal člověkem, aby doslova naplnil slova Janova: „Já a Otec k člověku přijdeme a příbytek u něho učiníme?“ (Jan 14, 23.) — Byla to láska! Svatým ohněm nejčistší lásky hořící srdce Kristovo ve vlastní krvi omylo lidskou duši, Kristus sám jediný provedl její očistu — postavil ji znovu do slunečného světla milosti Boží — tak, že její nebeská krása znovu zahrála duhovými barvami — ohněm zasršely její očištěné hrany a plochy na výsluní lásky Kristovy — očistil, osvětil, zahřál ji a učinil ji zas sobě, t. j. Bohu podobnou — určil její soustavu a postavil ji podle

její krystalisační osy a vrátil jí tak půvabný lepý tvar a vzhled. Z lásky k nám přišel „vykonat dílo, které mu Otec dal, aby je konal“. — „To je ta věc, která se stala“ — dnes v Betlemě si připomínáme její počátek. — Padněme na kolena a kořme se lásce toho dítěte v plenkách a jeslích!

„*Poslán jest anděl Gabriel* od Boha k panně, jejíž jméno bylo Maria. A všed k ní anděl řekl: Duch sv. vstoupí v tě.“ Ano, dnes „ukázala se i milost Boha“, Ducha svatého, všechněm lidem, neboť dnes narodil se v Betlemě ten, o kterém praví apoštolské vyznání víry: „jenž se počal z Ducha sv., narodil se z Marie Panny“. Duch sv., třetí Božská osoba, pravý Bůh, jako světlo hranol křišťalový, tak dechem lásky pronikl neposkvrněné tělo panské Bohorodičky, stal se dárce našeho vykoupení, posvětitel hříšné duše lidské, utěшитelem v jejím nejhlubším zármutku; nešťít se její bídy, temnoty a hříchu. A co pohnulo Ducha sv. k této nesmírné oběti? Láska! Nuže, do prachu u jeslí skloňme vzdorná čela a kořme se tu lásce Ducha sv.

„*Pojďte do Betlema*“ (Luk. 2, 15) a ještě jednou se zahledme do zářivého slunce, sršícího Boží láskou k nám. „V dítěti plenkami obvinutém a položeném v jeslích“ (Luk. 2, 14) je vtělena celá, nesmírná, neskonálá láska. Bůh — král lásky — odpočívá na prostém trůnu. Nejstarší a nejvelebnější hymna královská zaznívá Betlemem. Mladické hlasy nejlepšího sboru pěveckého lahodně ji zpívají tichou nocí. To se nejsv. Trojici vděčí sbor andělský za její lásku. „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“ (Luk. 2, 14) sladce plyne k hvězdnatému nebi! Ó, unavené duše moderní, zklamané, prázdné, chladné, které jste strávily lásku, kterou svět vám skýtal, a proto lačné, nespokojené, hladem a žízní trápené — „*pojdte do Betlema a vizte tu věc, která se stala*“. Nechte na sebe působiti kouzlo slova

„Betlem“. Dech mládí a poesie dětství o Štědrém večeru vás líbá při tom slově na vrásčitou a vybledlou líc. V paláci i chyši, za okny i na oltářích najdete dnes „Betlem“, „jesle“, a kolem něho jako jiskřící hvězdy nevinné dětské oči, hořící láskou. Betlem! Celý roj citů jako zlaté včely bzučí písněmi, koledami v lidské duši, jako v úle. Vánoční hry, vánoční písně všech národů pelem nejčistší něhy jako prachem sněhovým jsou posypány — nebeskou vůní provanuty. Skloňte hlavy a ujasněte si slova vánočního chorálu: „Nám, nám, narodil se!“

Betlem! Rodiště Bohočlověka, místo, kde by měl státi nejskvělejší pomník, zasazena deska z ryzího zlata největšímu Duchu — Ježíši Kristu — místo, znamenající v slavném výkladu „dům chleba“! Narodil se tam ten, který o sobě řekl: „Já jsem chléb, který s nebe sestoupil“, ten, který podobu chleba na sebe bere, aby s námi, jako v jeslích, ve svatostánku zůstával „po všechny dny až do skonání světa“ — aby se nám v nesmírné lásce i za „pokrm podával.“ Ó duše lačné! „Vezměte a jezte!“ „Pojďme až do Betlema“, skloňme hlavy, sepněme ruce před tou Láskou Boží — přidružme se k chvále andělské a z vroucích srdcí zapějme i my hymnus lidský: „Sláva Bohu i Synu i Duchu sv. — jakáž byla na počátku i nyní i vždy — až na věky věkův! Amen.

„Kazatelna“ 1903.

Aj, vidím nebesa otevřená.
Skut. ap. 7, 55.

Kdo zná „psychologii davu“, ten ví, že nic není tak nakažlivého jako lidské city. Jako nemoc přenáší se dechem nebo dotykem — právě tak lehce — ba ještě lehčeji rozšiřuje se zástupem lidí bázeň, hrůza, propukající často až v paniku anebo zas v radost, veselí zvrhající se v bezuzdné orgie . . . Mezi nejmohutnější lidské city patří bez odporu láska. Píseň povídá o ní: láska lásku plodí. Udeříte-li na pianě tón, ozve se vám týž zvuk v oktávě vedlejší. A tu není ani jinak možno, než že láska tak mohutná, tak ohromná — jako láska Boží k člověku, vyvolala v lidském srdci ohlas, vzbudila lásku vzájemnou...

Jako jedna svíce rozžhíhá druhou a jednou svící rozsvítí se jiných tisíce, tak jedno srdce rozžhíhá druhé a rozžhíhá tisíce: „Milujeme Boha, nebo Bůh prve miloval nás“ (I. Jan 4, 19) povzbuzuje nás miláček Páně — apoštol lásky — svatý Jan Evangelista; a vskutku láska Boží vyvolává v citlivém lidském srdci ozvěnu. Jako pod vlašským dechem kouzelného máje, když vřelé paprsky žhavého slunce zlíbají roztouženou zemi, vyrojí se tisíce pestrých květů, plných barev a vůně, tak i pod dojmem lásky Boží k nám puká tvrdá kůra lidského srdce a z jeho nejhlubších útrob pučí květ úchvatné krásy — nebeské vůně: *Láska člověka k Bohu* . . .

Láska je privilegiem a předností mládí. A hle! Dnešní svátek se stává právě takovou slavnou apotheosou, nadšeným projevem lásky k Bohu, jakou zahořelo horoucí

a lehce vznětlivé mládí. Nedala se ukřičet, nedala se ušlapat, ani tvrdými kameny se nedala ubít ta velká láska k Bohu v nadšeném srdci mladistvého jáhna Štěpána, prvomučedníka. Krev svou hrdinně prolil, život svůj ochotně obětoval, ale lásku k Bohu ze srdce svého vyrvati si nedal. Sražen kameny na kolena, toužebně rozpíná své ruce a láskou hořící oko upírá k předmětu své lásky, necítí bolesti, nevšímá si ran, neslyší posměchu. Co vidí tedy? Čeho si všímá? Na jeho rtech usedá sladký úsměv a jeho ústa radostí a slastí oplývající šeptají: „Vidím nebesa otevřená a Syna člověka, stojícího na pravici Boží“ (Skut. ap. 7, 55).

Když nám včera Církev sv. před oči stavěla nesmírnou, nekonečnou lásku Boží k nám, tu nám dnes připomíná sladkou povinnost člověka — milovati Boha. Ukazuje nám hrdinu lásky takové, světce Štěpána, za vzor nám ho staví a tím nás k následování povzbuzuje. Proto, nejmilejší, i my dnes v souhlasu s Církví svojí *rozjímejme o lásce člověka k Bohu.*

Na kamenném mostě Karlově v naší královské Praze, jdeme-li ze Starého Města na Malou stranu, tu po pravé ruce na jedenáctém pilíři mostním stojí krásná socha sv. Augustina. „Světce zobrazen, an v levici třímá pastýřskou berlu a v pravici pozdvihuje hořící srdce.“ Srovnávali Písmo sv. tělo člověka s chrámem: „Zdali nevíte, že chrámem Ducha sv. jste!“, tu oltářem toho chrámu je lidské srdce. Jako Zachariáš vešel do chrámu jerusalemského, aby zápal položil na oltář (Srov. Luk. 7, 1. sequ.) — tak Kristus vešel do chrámu našeho těla a svojí láskou roznítil na jeho oltáři mohutný plápol, oheň sv. lásky. Proto ono hořící srdce, které ona socha v své kamenné ruce třímá po celá století a nad chladným proudem Vltaviným k nebi je zvedá, je symbolem naší lásky k Bohu. Že Kristus opravdu světlem své lásky rozpaluje lidská srdce k vzájemné lásce, dosvědčuje sv.

evangelium. „Dva z učedníků Ježíšových šli do městečka, kteréž bylo vzdálí od Jerusalema honů šedesát, jménem Emauzy. A Ježíš přiblíživ se, šel s nimi“. A co řekli učedníci, když je Kristus opustil? „Zdaliž srdce naše nehořelo v nás, když mluvil na cestě a otvíral nám písmo“ (Luk. 24, 13-25). Hle, drazí v Kristu, Kristus, kterého jsem srovnal se světlem, stává se tak světlem našich srdcí, ukazuje nám nejvyšší předmět naší lásky, popisuje a blíže ji určuje ve svém prvním a největším přikázání, které lidstvu dal: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své“ (Mat. 22, 37).

Jako pták stvořen je k letu, ryba k plování — tak lidské srdce stvořeno je k lásce. Něco člověk milovati musí, a tu pak záleží všechno na předmětu, který si zamiluje. Německý filosof Schopenhauer nenáviděl Boha a nemiloval lidí. Bázeň jeho před lidmi byla ohromná. Neměl se holit, ale nežli by se byl dal někým oholit, raději místo holení upaloval si vousy. Ale za to své psy miloval v té míře, že i ve smrti, v poslední vůli na ně pamatoval. Když byl ve Frankfurtu, chodil denně navštěvovat v městském parku — opici!

Kristus určil srdci křesťana předmět lásky, nejvznešenější a největší, takže celé srdce jeho vyplniti může — Boha. — Na ten předmět své lásky v hodině mučednické smrti patřil Štěpán, neviděl nic jiného, nestaral se o nic, protože k ničemu jinému srdce jeho nepřilnulo, protože celé srdce Bohu a co s ním v nebi souvisí — patřilo. „Vidím nebesa otevřená“, nadšeně volá milující světec. Kristus „nebesa“, království nebeské, srovnává s pokladem: „Podobno je království nebeské pokladu skrytému v poli, jež nalezna člověk ukrývá a radostí nad ním jde a prodává všecko, což má a koupí pole to. Opět podobno je království nebeské člověku kupci hledajícímu dobrých perel a když našel jednu drahou perlu, odešel a prodal

všecko, což měl, a koupil ji" (Mat. 13, 44. sequ.). Zde máte výklad, jak rozuměl Kristus slovům: „Milovati Boha z celého srdce“. — Zbavit se musí člověk všeho, co mu na světě milo a drahó, co s jeho srdcem srostlo, co dosud nazýval pokladem anebo svojí perlou a na oltář lásky musí nejvýš vztýčiti pravý poklad a pravou perlu — Boha, neboť dí Písmo: „Kde jest poklad tvůj, tam jest srdce tvé!" (Mat. 6, 21.) Vševědoucí Bůh se v lásce nedá podvádět a nedá se klamat, Boha nelze milovat přetvářivě falešnou láskou. Zde je alternativa: Buď ho miluješ z celého srdce, anebo ho nemiluješ vůbec. Láska není jako peníz, aby se dala rozměnit a rozdělit. „Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti: nebo zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati" (Mat. 6, 24). Bůh si žádá celé srdce anebo je vůbec odmítá. „Ó, dávejme Bohu, což Božího jest" (Mat. 22, 21). — Platme rádi daň zlatem své lásky, neboť láska k Bohu je pokladem, bohatstvím lidského srdce. Kdesi jsem četl, že „srdce zbavené svého bohatství je bezcenné a může býti zašlápnuto do bláta jako měsíc rozedraný, ve kterém peněz není". Srdce bez lásky k Bohu je jako zvon bez zvuku, jako pokrm bez soli, jako ústa bez jazyka, jako lampa bez oleje. Nuže, přemoženi láskou jako Štěpán, na kolena padejme a modleme se: Bože, miluji tě z celého srdce svého...

Když se Portugalci zmocnili ostrova Madeiry, tu v jeho pralesích našli spousty jedovatých plazů, takže bylo nebezpečno vkročiti na tu tajemnou, neprozkoumanou pevninu. I zapálili noví obyvatelé ostrov na několika místech a jedovatá havěť v ohromném požáru zhynula. — *Takový „tajemný ostrov“ je lidská duše, plná skrytých pudů, jedovatých vášní, víc ke zlému než k dobrému nakloněná, pelech a pařeníště hříchů dotud, pokud není osvícena ohněm lásky.* — Na půdě, ohněm zežehnuté, pak na ostrově Madeiře pěstovaly snaživé ruce to nej-

krásnější a nejvzácnější jižní ovoce a ostrov proměnily v ráj. Požárem lásky k Bohu přeměňuje se také lidská duše. V plamenech lásky hynou ctnosti a zlé náklonnosti, jež jako hadi syčí a hlavy zvedají na dně lidské duše a v duševní půdě člověka se ujímají a probouzejí pudy ušlechtilé a pod teplem hřející lásky k Bohu nesou vzácné ovoce křesťanských ctností, „neboť láska přikrývá mnoho hříchů“ (I. Petr 4, 8).

Aby se však tento očišťovací proces stal, žádá Bůh naši duši celou; ve všech skrytých koutech duše zaplanouti musí láska k Bohu, a nestane-li se tak, nákaza hříchů z takových zapomenutých koutů se zase šíří a rychle uchvacuje celou duši. — Proto Štěpán měl tolik síly, že nedbal života pozemského, nestaral se o bolest tělesnou, ale i v posledním okamžiku viděl toho, kterého celou duší miloval. Viděl nebesa otevřená a horoucí láskou prochvěná duše vydechla dychtivou prosbu: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého“ (Skut. ap. 7, 58). — I my budeme prositi u dveří nebeských se Štěpánem, a celá duše se uchystá vejíti do nebes otevřených. Nepřijme ji Pán, jestli ho nemilujeme z celé duše.

Nad new-yorským přístavem se zvedá k nebi ohromná kovová socha Svobody. V její hlavě hoří mohutný plamen elektrického světla a z očí sochy daleko široko po mořské pláni padají světelné paprsky. Světlo v hlavě té sochy jest v temné noci mohutným korábům i drobným lodičkám vůdčím znamením a cílem, udává směr lodníkům a řídí plavbu jejich . . . „Miluje-li mne kdo, řeč mou zachovávatí bude. Kdo mne nemiluje, řečí mých nezachovává,” pravil Kristus (Jan 14, 23). — *Hlava lidská* je sídlem rozumu a svobodné vůle, mysl lidská jako kormidlo řídí naši plavbu životem k přístavu, kde buď jsou „nebesa otevřená”, nebo „kde je pláč a skřípění zubů”. Je to plavba nebezpečná, plná dravých proudů a skrytých úskalí, o které může ztroskotati pyšná loď

duchovního života. Celá mysl musí býti tou plavbou zaujata, protože malé nedopatření by mohlo přivoditi osudnou pohromu. Člověk se často octne v temné noci, nevěda, kterým směrem má hnáti svůj životní koráb. Šťastný ten, v jehož hlavě plane mohutné světlo, jediné, vydatné, osvěcující temnou noc, totiž láska k Bohu. Nešťasten, kdo ve své hlavě chová ještě bludná světélka jiných lásek, jež ho jako svůdné sirény lákají na scestí. Proto Kristus žádá „milovati Boha ze vši mysli své“, poněvadž to světlo lásky k Bohu jediné může dovésti nás ke spáse, této metě lidského života, činí z nás plavce otužilé, ostražitě, neděsíci se bouří ani namáhání; neboť „dokonalá láska vyhání ven bázeň, kdož se pak bojí, není dokonalý v lásce“ (I. Jan 4, 18).

Vraťme se znovu za Jerusalem k umírajícímu Štěpánu. Co viděl? Slyšme Štěpána: „Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka, stojícího na pravici Boží“. — A slyšme Krista, co slibuje nám: „Kdo miluje mne, i já jej budu milovati a zjevím mu samého sebe“ (Jan 14, 21). — Poslechněme dále svatého Pavla: „Čeho oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, to připravil Bůh těm, kteříž jej milují“ (I. Korint. 2, 9). — A teď se táží: Nevidíte i vy „nebesa otevřená“ a cestu do nich vedoucí? Jmenuje se láska k Bohu, ohromná síla a veliká, která vyplňuje naše „celé srdce, celou duši, všechnu mysl“, která je dokonalá a nade všechno, o které básník zpívá:

Přes časy, přes hrob hoří,
neumrazíš ji na horách,
neuhasíš ji v moři.

Je vám taková ohromná láska cizí, nepochopitelná? Zdá se vám v povrchní, hamižné, plytké přítomné době nemožnou? Ó, učte se jí od těch, jichž řadu zahájil sv. Štěpán prvomučedník! Přes ohromné věky šlehají k nám

mocné plameny lásky k Bohu, kterou hořeli svatí mučedníci. Vezměte do ruky dějiny Církve Boží, čtete životy svatých a světic, otevřte „Zlatou Prahu“ a prohlédněte si úchvatný obraz polského malíře Jana Skyty „Křesťanští mučedníci v cirku Neronově“. Kupte si román jiného geniálního syna hrdinné Polsky — Jindřicha Sienkiewiczze — knihu „Quo vadis“, zahleďte se na obraz malíře Siemiradského „Pochodně Neronovy“, a co ústa nedovedou, snad se podaří dceři nebes, umění, totiž ukázati vám na praktickém příkladu lásku člověka k Bohu. Mnohé národy, ba všechny, uctívaly svá falešná božstva. Ale náš Bůh nechce, abychom ho ctili; ctítí musíme otce, matku, lidi, ale on chce, abychom ho milovali. On nechce, abychom mu obětovali hekatomby býků, stáda ovcí, ale žádá srdce zapálená, z nichž jako ze zlatých kaditelníc na oltářích zápalných by vystupoval vonný, modrojasný dým čisté lásky k němu. S tím vzácným darem lásky pojďme až do Betlema (Luk. 2, 15), kde se zjevila láska Boha k nám, a vložíme jej do jeslí novorozeného Spasitele světa. Amen.

„Kazatelna“ 1903.

„Mnohokrát a mnoha způsoby . . .“

K Žid. 1, 1.

Nejpoetičtější svátky celého roku — dojemné svátky, které neoslavujeme jenom ve chrámu, ale i v lůně rodin křesťanských — u krbů domácích — veselé vánoční hody, nadešly nám po dlouhém čase včerejším dnem. Nedožaly by jen srdce otrlé, jen k srdci surovému by tyto svátky nepromluvily. — Všední život ustává ve svém pravidelném chodu: zpustlo tržiště, z dílen uprchli dělníci, ze škol žáci, ze sněmoven poslanci, zavřeny soudní síně, prázdný veřejné zábavní místnosti; ale zato chrámy křesťanské otevřeny dokořán, plní je věřící lid. A proč? — Protože, jak dí krásně sv. Pavel v dnešní epištole: „Nejposléze v těchto dnech mluví k nám Bůh skrze Syna svého . . .“

Ze širé dálky spěchá syn, z daleké ciziny přijíždí dcera, nešetří peněz, ani času, ani námahy, jen aby v těchto dnech se svými sourozenci se shledali a je spatřili, aby duše člověka, umdlená, spálená mrazem ciziny, okřála a rozkvetla teplem rodinného krbu . . . A proč teď, právě v této době, proč právě v prosinci, sjíždíme se a spěcháme ke svým milým? „Protože v těchto dnech mluví k nám Bůh skrze Syna svého . . .“

Přátelé na setkání si tisknou ruce, oči všem září — ústa se usmívají — hlavy, těžké sladkými starostmi, kladou do rukou a člověk úsilně přemýšlí, čím a jak by způsobil radost a překvapení těm, kteří jeho srdci jsou blízcí, milí a drazí. A proč ta spousta darů, proč ty roje

listů blahopřejných — teď v těchto dnech? Protože právě o těchto dnech mluví k nám Bůh skrze Syna svého . . .

I srdce zatvrdelá, srdce Kristu nevěrná zachvívají se nezvykle měkkým dojmem a vzpomínka na ztracené štěstí živé víry mimoděk se v ně vkrádá a mnohého do chrámu žene — kam dávno nezabloudil . . . Bůh v těchto dnech mluví k nám . . .

Tak se vžilo a vkořenilo náboženství hluboko do srdce člověka, že kouzlo vánoc a radost z narození Vykupitele opřádá a plní blahými pocity každé, i to nejtvrdší srdce lidské . . .

A co mluví Bůh k nám v těchto dnech a skrze Syna svého? Když král přijde do divadla, objeví se v opeře, povstanou všichni se sedadel a kapela zahraje a operní sbor zazpívá královskou hymnu. — Tenkrát před 2000 lety narodil se král všech králů, král, který sice nepanoval nad městy a dědinami, nevládl nad kusem země anebo moře, ale opanoval lidské duše — království jeho není konce a nemá hranic . . . Ten král, když se zrodil a nepoznán spal ve chlévě, když přicházel na jeviště tohoto světa — sbor nejsladších pěvců zpíval mu hymnu: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“. To mluvil Bůh skrze Syna svého k nám, tím přáním pokoje provázel jeho příchod — *a o tomto pokoji uvažujme dnes . . .*

„Pokoj,” jak vzácné slovo ve slovníku veškerého člověčenstva! Jako zlatý peníz zvukem svým převyšuje mince ostatní, tak i toto slovo platí víc než slova jiná. Pokoj je zvláštní a příjemný stav duše, ve kterém se člověk cítí šťastným a blaženým. Pokoj je naprostá duševní rovnováha, jež ničím není porušena. Pokoj — mír přebývá jen v takové duši, která je vyrovnaná sama se sebou, se svým bližním i se svým Bohem. Jako král v paláci, jako zpěvavý pták ve zlaté kleci, tak také trůní pokoj v srdci člověka . . .

Člověk pokojný je jenom ten, který i oběti přináší, jen aby mír s bližním si zachoval a ztratil-li jej, znovu si jej touží zjednat. Abraham se spokojil s horší, méně úrodnou krajinou, jen aby pokoj s Lotem a jeho pastýři si zachoval. „Není dobré, aby bylo sváru mezi mnou a tebou, neboť bratři jsme“. Jsme všichni rodinou Boží, dětmi jednoho Otce, bratry a sestrami navzájem. Není tedy ani dnes dobré, aby bylo sváru mezi námi, v rodinách, v obcích, v národech . . .

Tento veliký statek, mír, který zaručuje štěstí člověku, přinesl Kristus dnešního dne . . . Vzal jsem si do ruky evangelium a zamyslel se nad tím učením Kristovým . . . „Pokoj“ — „Pokoj“, volá to učení odevšad. Už proroci, dávno předtím než se Ježíš narodil, proročkovali o něm, že bude knížetem pokoje: „ . . . a nazváno bude jméno jeho kníže pokoje!“ Když se narodil, na místo proroků starozákonních sestoupili andělé a v šir i v dál světu hlásali, že přináší Kristus „pokoj lidem dobré vůle“. Když Kristus vyrostl, když učil a kázal sám, tu pokoj je jeden z hlavních paragrafů jeho zákoníku. Když se loučil s apoštoly, odkázal jim ne domy, ne spojitelné knížky, ale pokoj: „Pokoj zůstavuji vám — pokoj svůj dávám vám.“ Pokoj tudíž byl nejen jeho odkazem, ale i jeho pozdravem. Jako lidé dnes přejí si dobré jitro, nebo dobrý večer, tak Kristus přál každému pokoj. Když vešel k apoštolům po svém zmrtvýchvstání, první slovo, které jim řekl, bylo: „Pokoj vám“ — Ba, on nařídil i apoštolům: „Vcházejíce pak do domu, pozdravte jej, řkouce: Pokoj budiž domu tomuto.“

Lidé, kteří pokoj milují, podobají se Bohu, neboť i Bůh miluje pokoj. Sv. Pavel dí: „Bůh není milovník různic, ale pokoje.“ Jinde nazývá se Bůh „Pánem pokoje“. — O lidech pokojných řekl Kristus: „Blahoslavení pokojní, neboť oni synové Boží slouti budou.“ Pokojní lidé těší se zvláštní ochraně Boží a dostávají sto-

násobnou mzdu za všechno, co k vůli pokoji snášejí. Pokojného Abrahama nepřepadli nepřátelé, ale sobeckého Lota. Nejen Písmo, ale i životy svatých jsou nám dokladem: Sv. František Saleský najal si chudičkový příbytek ve staré chyši na břehu Tibery. Leč sotva se tam nastěhoval, byl hrubým způsobem z bytu na ulici neoprávněně vyhozen. Světec se nebránil, ale šel dobrovolně a mlčky. V téže noci v nastalé průtrži mračen celou chýši řeka Tibera spláchla a pohltila . . . Bůh chránil Františka . . . Sv. Ignác z Loyoly chtěl odcestovati ze Svaté země zpět do své vlasti, do Španěl a vstoupil na koráb. Ale ihned s posměchem ho hnali nazpět, zahrnuli nadávkami a potupou. Ignác klidně vstoupil na jinou loď, dostal se šťastně do Evropy, kdežto loď první u ostrova Cypru ztroskotala . . . Ejhle! co k vůli pokoji snášíme, jak Bůh odměňuje již zde a stonásob odplatí to i jednou na věčnosti. Kristus pověděl: „Amen, pravím vám, žádného není, jenžto by opustil dům — nebo bratry — nebo sestry . . . pro mne a pro evangelium, aby nevzal stokráte tolik”.

Z toho vyplývají dvě povinnosti: Každý člověk má něco snést, jen aby zachován byl pokoj. A sám se má všeho varovati, co by k rozbroji vésti mohlo.

K vůli pokoji máme něco snést. Mnozí lidé jsou pokojní, pokud se jich nikdo nedotkne a všechno podle jejich mínění a nálady a vůle i rozumu se dělá. Při nejmenším odporu však hned se hrozně rozčílí. Tito jsou jako stojaté vody, které nikomu nejsou na obtíž, dokud tiše stojí, ale které hned nesnesitelný zápach rozšiřují, jakmile se s nimi pohne a zamíchá.

Máme se pečlivě všeho varovati, co by k rozbroji a různicím vedlo. Zvláště nemáme bez závažné příčiny nikomu odporovat. „Nehádej se nikdy mnohými slovy o věci malicherné a titěrné” (sv. Terezie). To platí jmenovitě v rodině. Rodina má tentýž osud jako dům, ve

kterém bydlí. Viklají-li se kameny v klenbě, zřítí se a způsobí velkou škodu. Loď, ve které prkna k sobě nepřiléhají, potopí se. Právě tak zahyne každá společnost, ve které členové nejsou k sobě pokojem, mírem a láskou spojeni. Domácí lidé se mají podobati očím: když jedno oko hledí vzhůru nebo dolů, tu s ním současně stejným směrem hledí i oko druhé . . .

Ovšem nesmíme k vůli míru opomenouti, co Kristus nám nařizuje. Takový pokoj Bůh nechce — to by byl shnilý a hříšný mír — proto řekl Kristus: „Nedomnívejte se, že jsem přišel poslat mír na zem, nepřišel jsem poslat pokoje, ale meč.“ — S mnohými lidmi nelze žít jinak v pokoji, než když člověk s jejich špatností souhlasí a k jejich zlobě mlčí; ale to je mír a pokoj nedovolený, dí sv. Tomáš Aquinský.

Bohužel, že z těchto příčin pokoj v dnešní společnosti často porušen bývá. Kristus přinesl pokoj, ale jen lidem „dobré vůle“. Poněvadž není v mnohých společnostech, obcích a rodinách dosti dobré vůle, proto není v nich pokoj. Co na nás jest, co my v malé osadě naší způsobiti můžeme, umíníme si, že pokoj Kristův si zamilujeme . . . Že se vynasnažíme, aby mír po celý život bydlel na osadě naší, mír v rodinách, v obcích i v celém národě. Končím, jak končili apoštolové svoje listy: — Pokoj Pána našeho Ježíše Krista, budiž se všemi vámi. — Amen.

Klobuky r. 1900.

Pane, nepokládej jim toho za hřích.

Sk. ap. 7, 60.

Včera vykládal jsem vám o pokoji a řekl jsem, že člověk jest povinen k zachování pokoje i něco snést — vytrpěti — i kdyby se mu křivda činila. A hle, dnešní sv. epištola dává nám příklad takové veliké trpělivosti, staví nám před oči hrdinskou smrt sv. Štěpána-prvo-mučedníka.

Jsou dvě protivy v životě: jeho začátek a jeho konec! Narození a smrt jsou dva póly na kompasu lidského života, jsou alfa a omega, prvním a posledním písmenem abecedy, ze které je složen život.

Včera nám stavěla Církev na oči narození — počátek života — oslavovali jsme narození Kristovo. Dnes nám staví před oči konec lidského života — a to konec tragický, násilný, hrdinský — konec člověka, jenž umírá za své hluboké přesvědčení.

Včera dleli jsme u kolébky, u jeslí, oblitých nadpozemskou září, andělé zpívali a pastýři kladli Kristu do jeslí dárky. Dnes stojíme u hrobu. Okolo všechna půda místo záře zardívá se rudou, teplou krví lidskou. Místo zpěvu slyšíme lotry křičeti hlasem velikým a se skřípěním zubů a místo dárek, jež sypaly se do jeslí, vidíme padati tvrdé, těžké kameny, aby ubily za branami jerusalemskými jáhna Štěpána!

Včera se Kristus narodil a dnes nám staví Církev před oči prvního z těch, kteří pro něho umřeli. Štěpán zahajuje nepřehlednou řadu hrdinů křesťanských, řadu mužů i ji-

nochů, panen i žen, řadu mučedníků a mučednic, jejichž počet Církev odhaduje na šestnáct milionů . . . Štěpán onu řadu zahájil, ale nezakončil. Ona roste — roste do nekonečna — a co toto mluvím — následovníci Štěpána — misionáři naši — prolévají svou krev v Číně, Japonsku i jinde.

Jsou to hrdinové, protože umírají ochotně, s nadšením a rádi. Štěpán vypustil ducha svého se slovy: „Pane, nepokládej jim toho za hřích!“ V té chvíli poslední, v posledním dechu svém, když kameny těžké se všech stran řítí se na svatou hlavu jeho, když ruce katanské rozbíjejí jeho mladistvou lebku, necitelně a lhostejně, jako by to byl ořech a ne hlava člověka — v tu chvíli, když svěží, mladistvá jeho tvář potřísněna jest krví a oči zality do ruda — co činí Štěpán? Snad proklíná své vrahy, svolává oheň a síru na hlavy jejich, snad Boha bere za mstitele? — Jen se podívejte ještě jednou do dnešní sv. epištoly a k uším vašim doléhá hlas už dokonávající, hlas sténavý, ale ten hlas dere se z útrob duše, zrak ztrhaný obrací se k modré obloze a Jerusalem po druhé slyší slova: „Pane, nepokládej jim toho za hřích.“

Co plyne z toho pro nás?

Drazí v Kristu, představme si tak na okamžik, že bychom místo Štěpána za město byli vyvlečeni my, my že bychom tam klečeli, obklopeni zuřivými nepřátely a my že bychom byli kamenováni. Jestlipak bychom se také modlili za své vrahy a jestlipak bychom také tak odpouštěli, jak to epištola vypravuje o sv. Štěpánu! — Ano, vskutku často se stává, že býváme v životě nebo životem kamenováni a mrskáni — že na hlavu naši přilétají kameny utrhačných slov, často se stává, že tvář naše vybledá hořem a utrpením, jež nám působí jízlivost a zloba našich nepřátel. Ale co v takovém případě činíme my, drazí v Kristu? Žalujeme pro urážku na cti, posíláme opravy do novin, chceme, aby byl vinník po-

trestán, pokutován, zavřen, hněvem soptíme a pomstu přísaháme. Tu mi připadá, jako bychom my dnešní křesťané měli jiné evangelium, než měl sv. Štěpán — jeden ze sedmi jáhnů. Jako bychom měli evangelium, ze kterého vymazána jsou slova o lásce k nepřítelům, ze kterého zmizela slova: „Každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden jest smrti“ — Evangelium, ze kterého se ztratil — vypadl výrok Kristův: „Milujte nepřátele své a dobře činite těm, kteří vás nenávidí...“ Ó nikoli, evangelium zůstává stále stejné, ale my jsme se změnili — neřídíme se evangeliem, nedbáme jeho rad a příkázání... Proto zpět k evangeliu! Vraťme se k němu a vznešené jeho nauce, aby nebyla jenom v knize a na papíru, ale aby byla v srdcích, abychom ji neměli toliko v ústech, ale i ve skutcích, aby se neozývala jenom na kazatelně v chrámu, ale i v životě.

Co nás učí dále dnešní epištola? Ukazuje nám, jak radostně sv. Štěpán za Krista se obětoval. A co mu obětoval? Snad jako dnešní křesťané myslí, že bůhvíjakou oběť přinesou Bohu, když jdou do chrámu — když se pomodlí, když na dobročinný účel darují groš. — Ano, jsou to oběti — ale tak titěrné, malé proti sv. Štěpánu... Ten obětoval statek lidský největší — dar nejvzácnější — svůj život... Jako bílý květ sklonil mladou hlavu svou v dešti kamenů a jenom dvojí prosba trásla se mu na rtech: „Pane Ježíši, přijmi ducha mého... Pane, nepokládej jim to za hřích...“ Láska ke Kristu činila mu smrt sladkou. Jako roztoužený ženich k nevěstě spěchal on k přechýlenému předmětu své lásky — ke Kristu, nelekaje se ani smrti. Kde dnes v chladné a střízlivé době najdeme takovou lásku...? Jako vůně z amfory vyvanula a vyprchala — nezbylo nic, než ta nádoba prázdná — hliněná — tvrdá — lidské srdce lhostejné...

Spěchejme zpět — vraťme se k prvnímu století — jděme k sv. Štěpánu! Rozžehněme tam svatý plamen

lásky Božské a učme sebe i jiné Krista obětavě milovat... A co na konec nás epištola učí? Ukazuje nám smrt — smrt krásnou — hrdinskou a křesťanskou — ukazuje nám sv. Štěpána, jak umíral. Poslechněme epištolu: „I kamenovali Štěpána modlícího se a řkoucího: Pane Ježíši, přijmi ducha mého! Poklekl pak na kolena a zvolal hlasem velikým řka: Pane, nepokládej jim toho za hřích — a když to pověděl, usnul v Pánu...“ Těmi prostými slovy líčí evangelista jeho smrt.

I my budeme umírat. Smrt čeká na nás... Učme se umírat od sv. Štěpána a modleme se, abychom umírali jako on... klidně, beze strachu, s myslí jasnou. — Modleme se, abychom i my se sv. Štěpánem šťastně mohli zvolati poslední špetkou prchajících sil: „Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici Boží.“ Jestliže toto uzříme — tu jistě Bůh přijme ducha našeho na milost a my neumřeme jako pohané, ale umřeme v Pánu. — Amen.

Klobuky r. 1900.

POJĎME DO BETLEMA.

Aj mudrci od východu přijeli do Jerusalema, řkouce: Kde jest ten, který se narodil, král židovský? *Mat. 2. 2.*

Dosud viděli jsme klečeti u jeslí betlemských toliko chudé pastýře. O tom, že se narodil Spasitel, věděli z vyvoleného, ale nezdařeného lidu pouze Simeon a stařenka Anna. Dnes však hemží se všechno kolem Betlema skvělou družinou královskou, dnes hemží se krajina kolem Betlema drahocennými rouchy, zlato a stříbro závodí takřka s leskem slunečním a před dítětem nemluvnětem klečí v nejhlubší pokoře a v nezvyklém úžasu mužové, kterým přála Prozřetelnost Boží lepší život, jež ozdobila leskem koruny filosofické a královské.

Přišli z daleké země. Šťastná Arabie slove jejich domovina. A když zaleskla se jim nad hlavami hvězda nevídané velikosti, věděli již, co znamená světlo její, protože po celém takřka východu mezi lidmi bylo známo starodávne prorocství, až zasvítí na temně modré obloze hvězda neobyčejná, ta že bude věstkyní krále velikého, jenž podmaní si všechnen svět... Pozorujme dnes sv. Tři krále.

Sv. Tři králové uzřeli tedy hvězdu, která svým pohybem, velikostí a září nápadně se lišila od všech jiných hvězd. Co počnou? Ihned opouštějí zemi, vlast i domov, nehrozí se daleké a nejisté cesty, překonávají všechny obtíže, až konečně stanou před Herodem: Zde jsme — kde jest ten, který se narodil, král židovský? Neboť viděli jsme hvězdu jeho na východu a přijeli jsme klanět se jemu. — Jaká statečnost, jaká to horlivost pro Mesiáše!

Přijeli k Herodovi a ten svolává radu, slyší o hvězdě, vidí příklad sv. Tří králů, kteří přicházejí navštívit božské dítě — poklonit se jemu, vidí dary, které jemu nesou, ale teprve se rozmyšlí, co má činiti. Později snad i on půjde, aby tomu dítěti se poklonil. — A tak, moji drazí, vede se často i nám. Mnozí křesťané často s Herodem říkají: „Teď ještě ne, jsem mlád, užiji světa, až později, až se rozstůnu — později ho vyhledám a navštívím Krista — později se obrátím a duši svou spasím.“ Leč toto „později“ odkládá stále, až je opravdu pozdě — a duše ubohého křesťana jako Herodes — hyne.

Sv. Tři králové však se nedali počínáním Herodovým mýliti — oni na své obtížné cestě pokračují, až konečně přicházejí do Betlema. Ale právě zde musí podstoupiti zkoušku nejtěžší. Neboť jdouce za hvězdou, hledali krále a čekali, že dovede je ke skvělému paláci — a místo k paláci přicházejí k bídnému chlévu; čekali, že uzří zlatý trůn, anebo alespoň kolébku skvostnou, nádherně vystlanou — a zatím vidí chudé dítě ve tvrdých jeslích, čekali, že uzří královské komonstvo, celý zástup služebnictva, jež to děťátko v kolébce by ošetřovalo — a zatím zří jenom chudou dívku a prostého tesaře. Jaká zkouška to byla pro sv. Tři krále, aby uznali toto chudičké dítě, ten chlév a ty jesle za cíl tak daleké a obtížné pouti. Zda neměli práva se domýšleti, že se zmýlili? Leč co vidíme? Bez váhání vcházejí do chléva, klekají ochotně na kolena před chudým děťátkem, přinášejí mu oběti a dary. Jaká síla! Jaká to vytrvalost! Nyní se tě táži, milý křesťane, byl bys i ty tak jednal jako sv. Tři králové? I tobě snad zjevuje se dítě Ježíš — i k tobě snad mluví vnitřním hlasem — i tebe častěji zve k sobě, aby ses od světa k němu obrátil. Zda posloucháš? Zda poznáváš — a sluchu popráváš tomu betlemskému děťátku. Ano, ano — tak odbýváš božské dítě, přijdu také k tobě, obrátím se, čekám jen na jiný lepší čas — dobu

— příležitost — náladu — nuže, čekej, čekej jen, ale pravím ti, že čekáš i s Herodem, který také chtěl k tomu Kristu přijít, ale nikdy nepřišel. Uvaž, můj drahý, že cesta k nebi a cesta k peklu běží těsně vedle sebe. Jediný skok a člověk s jedné na druhé octnouti se může. Nuže, kráčíš-li cestou ke zkáze vedoucí — déle neodkládej zmužilost — odvaž se toho skoku a octni se se sv. Třemi králi u Krista Ježíše. Leč kdo jednou skok tento udělal, ten musí na cestě, k nebi vedoucí, v ctnosti, dobrém vytrvati, musí se míti na pozoru, aby znovu zpět stržen nebyl; a i to ukazují nám sv. Tři králové.

Dokavad hledali novorozeného Krista, nebáli se ani Heroda, ani koho jiného, zmužile a odvážně se všude tázali: „Kde je ten, který se narodil, král židovský?“ — Jak ostražitými však byli, jakmile božské Dítě našli. Ačkoliv je Herodes pozval, aby na cestě zpáteční k němu zavítali, jeho hostmi byli — přece vidíme, že se mu vyhýbají.

Tak i ty, milý křesťane, našel-li jsi Boha, buď ostražitý, buď opatrný. Věz, že překonal-li jsi jedno pokušení, že jsi tím nepřítele přemohl — nad ním zvítězil; ale tím jsi ho nezabil. Tys na příklad ze svých hříchů se vyznal — jich litoval, jsi ozdoben posvěcující milostí Boží, Ježíš Kristus sám ve sv. přijímání s tebou se spojil. Jsi proto jist a bezpeč, že o tu milost nikým oloupen nebudeš? Ó, naprosto ne! Právě tvoje pevné rozhodnutí, že se obrátíš a polepšíš a nikdy více hřešiti nebudeš, stává se příčinou tím prudších útoků a pokušení. A koho ďábel více nepokouší? Ó, ten stojí už v jeho moci, v hříchu smrtelném, jsa mu cele zaprodán. Ne nepřátele, ale přátele Boží on vyhledává, aby je k pádu a hříchu svedl.

Diodorus vypravuje, že v šerém dávnověku na ostrově Sicilii měli zvláštní zákon. Chtěl-li se kdo stát zlodějem, představil se soudci se slovy: „Pane, stanu se zlodějem!“ Nato soudce předložil mu knihu se slovy: „Zapiš své

jméno do této knihy a nyní jdi a krad." Každou krádež však musil nový zloděj oznámiti a udati soudci, který ne zloděje, nýbrž právě okradené zatkl a potrestal a sice proto, že špatně ošetřovali svůj majetek.

Zvláštní zákon, pomyslíte si — ale hleďte — tento zákon trvá do dneška a každý z nás bude podle něho jednou souzen. Zlodějem jest ďábel, jenž snaží se tobě ukrásti tvoji čest, nevinnost, poctivost, čistotu, svatost, milost Boží, duši . . . Podaří-li se mu to — on zůstane úplně bez trestu, poněvadž krásti jest jeho řemeslem, tebe ale smrt přivleče před soud k zodpovídání, proč jsi lépe nebděl nad svým majetkem? A proto bdi — věz, že ani okamžik nejsi jistým. Jako se sv. Tři králové jinou cestou vraceli domů, tak i ty po svém obrácení musíš nastoupiti cestu novou — cestu jinou — cestu dalekou a vzdálenou od nebezpečí — blízkou svatosti. Kdo z vás ale nepomýšlel na své opravdové obrácení k Bohu — ach, ten déle neprodlévej — a jdi dnes, spěchej se sv. Třemi králi k novorozenému Kristu. Kde jest, ukazuje ti také hvězda — také světlo zářivé — to věčné světlo katolických chrámů, jež nám hlásá, kde Kristus odpocívá, ukazuje nám svatostánek. Sem k tomu svatostánku spěchej a přines mu: zlato své vroucí lásky, vonnou myrhu svého obrácení a čisté kadidlo svých modliteb. Amen.

1896.

„Aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu, neboť narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.“ *Luk. 2. 10.*

Je temný večer. Na obloze ani jediné hvězdy a od východu fičí pronikavý vítr... Pod širým nebem nekráčí nikdo, kdo nemusí. Betlemští uzavřeli své příbytky těžkými závorami; pouze okny kmitají se ještě světélka na znamení, že dosud bdí. Ale za to v domech hlučno a živo, je tu plno cizinců, plno přespolních, protože úředník římský již zítra spisovati bude hlavy izraelské, aby věděli v Římě, kolik duší čítá podrobená země... Po ulicích nikde ani živé duše, všude ticho. Avšak poohlédněte se kolem bystřeji: tamto kráčí dvě postavy — muž se ženou. Jdou ode dveří ke dveřím, jdou od domu k domu, od prahu k prahu, prosí o nocleh — bědují; ale odevšad jim vstříc zaznívá stejná odpověď: „Nemáme místa...“ Odpověď je pálí ostřeji než východní vítr, tvrdší než kámen.

Ó, lidské milosrdenství, kam jsi se ukrylo před těmito dvěma poutníky v městečku někdy královském a dnes tak nehostinném jako pustiny arabské?

Již obešli celé městečko a nikde nenalezli přístřeší! — A kdo jsou tito pozdní chodci po Betlemě? Josef, syn Jakubův, vnuk Nathanův, a Maria, dcera Joachyma a Anny z Nazareta. — A tito dva poutníci musí dál, až za město, musí do chlěva — ve stavení opuštěné, polo-zbořené. Zde nacházejí nocleh!

Uplynuly tři hodiny. Náhle se mění čirá tma v bílý den, Betlemští vstávají uděšení, vybíhají ven před svá obydlí,

táží se jeden druhého, cože by záře znamenala? A krajem utichlým letí jako hudba čarovná první hymna křesťanská, jaké ještě nikdy smrtelníci neslyšeli. Sláva na výsostech Bohu . . .

A ve chlévě opuštěném, polozbořeném, tam v tom stavení beze střechy děťátko — nemluvně a kolem něho záře, že oči oslňuje, a u toho dítěte několik mužů v oděvu chudém, v oděvu rozedraném, s mozoly na rukou, s tváří sluncem osmahlou, s hlavami hluboce nakloněnými, s rukama sepjatýma a na okoralých rtech s modlitbou — pastýřové — ti pastýři, jimž sám anděl oznámil narození Krista slovy: „Nebojte se, neboť, aj, zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu . . .” A tato radost zvěstuje se již skoro dva tisíce let veškerému okrsku zemskému — tu radost hlaholí zvony za těchto dnů — ozvěnou nesčíslnou, tu radost cítí miliony srdcí v útrokách nejhlubších, tu radost opěvují písně skorem všech jazyků a skorem všech národů, touto radostí zachvívají se zajisté srdce i nás všech, kteří jsme přišli v tento chrám vzdát dnes Kristu novorozenému svou poklonu a povinný nejhlubší dík . . .

Znameníť starověký učitel, sv. Dominik, maje kázati shromážděnému lidu, pronesl jen slova: „Stoje v duchu u jeslí betlemských, mám mluvití já, člověk křehký, rozumu chabého, vůle vrátké tam, kde promluvil řečí nejsrozumitelnější sám Bůh? Mám mluvití tam, kde rozepěli se andělé a hlaholnými zvuky zvěštovali světu novinu dávno — tisíce let čekanou?”

Upozorním vás tedy dnes místo obvyklého výkladu, že ten král, na jehož příchod jsme se připravovali, o jehož uvítání jsme předevčírem uvažovali, že ten král přišel, chud sice jako to nejopovrženější dítě, ale přece jenom král, vladař a pán, že se mu nevyrovnal a nevyrovná nikdo z těch, kteří na hlavách svých nosili korunu! Král ten už se ujal vladařství a vydal zákoník, a zákoník ten

vyniká nad všechny ostatní vznešeností nezměrnou, lid-
skostí nejčistší. Je to sv. evangelium. A kde žije král,
který k nám dnes zavítal? Vladaří a panuje? Kde jsou
soudní místnosti toho krále s tím zákoníkem? — Jsou
to katolické zpovědnice. — Kde jsou jeho přijímací síně
a audienční prostory a sály? To jsou křesťansko-kato-
lické chrámy! — A kdo jsou toho krále poddaní? Pod-
daní krále jmenují se křesťané. Ale zdali pak věrní,
upřímní a spolehliví poddaní? Tuto otázku odpovězmež
si opět jeden každý v duši své!

A jsme-li jeho poddaní, pak mu přísluší úcta a poklona,
přísluší mu, abychom mu po způsobu chudých pastýřů
betlemských přinesli i dar.

A já bych věděl, v Kristu shromáždění, o daru, v ja-
kém by ten král měl zalíbení snad největší. A darem tím
je — přispívati ze všech sil k tomu, aby král — Pán
Ježíš — v Nejsvětější Svátosti oltářní vždy více byl
poznáván, milován a veleben, aby se mu tím způsobem
děla náhrada za křivdy, jichž se proti němu v této pře-
velebné Svátosti někteří dopouštějí.

Drazí v Kristu! Kolik jest asi křesťanů, kteří do chrá-
mu ani nepáchnou, kteří na Krista si ani nevzpomenou,
kteří, kdyby ty zvony z věží kostelních je na to neupa-
matovávaly, ani by nevěděli, že jsou svátky vánoční?
Kolik je asi křesťanů i na osadě naší, kteří snad za vese-
lého hovoru, rozjaření ve veřejných lokálech, o sv. víru
Krista Ježíše budou si otíratí své jazyky? Nuže, tu za-
jistě jest povinností nás všech, kteří k praporu Kristovu
nejen podle jména, ale i skutkem se hlásíme, abychom
za ty urážky dali tomu božskému Dítěti náhradu. —
A tento vznešený účel má právě Jednota, jež i na osadě
zdejší před delší dobou zasazena byla a zdárně se ujala.
Jest to Jednota ustavičného klanění se Nejsvětější Svá-
tosti oltářní. Jednota tato čítá údy a pouhé účastníky . .
Účastníků má Jednota naše dosti — ale údů vlastních

nemnoho. Neboť údem Jednoty jest ten, kdo se zaváže, že jednou za měsíc vykoná libovolnou pobožnost k Nejvyšší Svátosti oltářní. Určiti si může sám hodinu a den, v níž by tuto pobožnost nejspíše vykonati mohl.

Nuže, v Kristu shromáždění, osvěžte vadnoucí jednotu naši a přistupte hojně za údy k Jednotě ustavičného klanění, neboť tím stáváte se účastnými hojných milostí, mnohých odpustků. Kdo by údem se státi nemohl, nechť se stane alespoň — kdo jím ještě není — účastníkem, a tím přispěje podle svých sil k účelu druhému, jež Jednota naše má, t. j. k pořízení těch předmětů, potřebných pro náš kostel. Hlavně dva předměty. Jsou to především jesle, které jako Boží hrob mají zdobiti každý chrám — a jest to dále pořízení důstojné, vážné cesty křížové. Obměkčme se tedy dnes o těch vánocích, kdy každé lidské srdce bývá nakloněno k štědrosti, aby o nás neplatila slova Kristova: „Ke svému přišel a oni ho nepřijali“ — ale přijměme jej a položme za dar vánoční v chudé jeho jesle — přistoupení k Jednotě pro jeho uctění a ozdobení našeho chrámu. Leč přistoupíme-li, přistupme řádně a povinnost konejme tak, abychom rokem budoucím i my pokleknouti mohli před jesličkami, zbudovanými tak jako v jiných chrámech i v chrámu našem! A k tomu dopomáhej nám novorozený Ježíš. Amen.

25. XII. 1916.

Tentoť jest Syn můj milý, toho
poslouchejte! *Luk. 9, 35.*

V nádherných sálech Palais Royal v Paříži strojil vojvoda orleánský, pozdější král Ludvík Filip, skvostný ples. V tisícere záři světél odrážel se lesk nesčetných drahokamů v diadémeh orleánských a neapolských princezen a třpytily se řády na prsou vznešených pánů z Francie i Italie. Veselý šum zavíval místnostmi a každý jako o závod vychvaloval velkolepost a nádheru plesu. Jediné hrabě Achile Salvandy, tehdejší vyslanec u neapolského dvora, pohlížel se zachmuřeným čelem na tento rej. „Nu, což, pane vyslanče?“, zaklepal mu Ludvík Filip na rameno, „jak jste spokojen s mým plesem?“ Salvandy odpověděl: „Zcela neapolská to slavnost, můj princi, ale jednoho, zdá se, nikdo ani zde, ani v Neapoli, nepozoruje.“ — „Nu, a čeho?“ tázal se princ zvědavě. S vážnou tváří pravil Salvandy: „Tančíme na sopce!“ Bystrozraký tento státník byl přesvědčen, že všechno se chystá k převratu v celé Evropě. Slova tato pronesl dne 5. června 1830. A skutečně, za měsíc nato vypukla červencová revoluce a za osmnáct let proveden dávno chystaný převrat „konstituce“ téměř v celé Evropě.

Drazí přátelé! Kdo pozoruje celý nynější běh světa okem střízlivým, vidí, že blesky v očích milionů nejsou září a zábleskem radostné spokojenosti, nýbrž že jsou to sopečné výhně, které chystají se k výbuchu. Těžké dunění otrásá už společenským řádem. Ano i my můžeme říci, že tančíme na sopce. S tupou resignací očekávají

jedni, co se dále bude dít, se zimničním chvatem radí rozmanité prostředky druhí. Více šibenic, volají někteří z těchto rádců podle známého receptu, který na vyléčení bídných sociálních poměrů v roce 1530 vydal tvrdý král anglický Jindřich VIII. Více vojska, více policie — aby ta sopka nevybuchla. Nikoli, odporují druhí, pryč s majetkem, pryč s náboženstvím, pryč s manželstvím, toho-li nebude, země v ráj se promění. Sociální lékaři nestačí raditi jeden přes druhého a jeden proti druhému. Tu najednou v tomto vlnobití světovém s majáku skály vatikánské ozval se hlas kormidelníka lodi Kristovy, hlas sv. Otce Lva XIII., kterýžto hlas zní ve všech pěti světadílech a světu připomíná, že jeden jest jen lékař, který s jistotou vyléčí neduhy společnosti lidské — a lékařem tím jest Bůh náš, Spasitel Ježíš Kristus. Vizte vznešený jeho obraz na oltáři vztyčený, o němž praví Bůh: „Tento jest Syn můj milý, v kterém se mi dobře zalíbilo — toho poslouvejte.“ Toho poslouvejte, volá Církev sv., a budete vyléčení z neduhů společenských. — Toho poslouvejte — volá sv. Otec — a sbratření, smíření národové, padněte si v náruč. Toho poslouvejte — volá evangelium — a ztichne sopečná výheň pod vašima nohama. Proti této nauce vstává ale nauka jiná — proti evangeliu Kristovu vstává moderní mladší nové evangelium — a tato nauka kácí, boří tohoto Pána, jehož my poslouchati máme — místo něho staví lidské „Já.“ Človče, ty jsi pán, svrchovaný pán, jenž nad sebou žádného pána nemáš. Tvůj rozum je tvůj pán a proto můžeš mysliti a psáti, co chceš . . . tvá vůle je tvůj pán, co chceš — to je zákonem; tvé tělo jest tvůj pán, povol ve všem, co se tělu ráčí. — Tohoto pána tedy poslouchá valná část dnešního světa. Nuže, prohlédněme si tohoto nového „pána“, to „lidské já“ i my, abychom poznali, máme-li se ho přidržeti.

Rozum lidský je prý tedy svrchovaným pánem. Táži

se, čím rozum? Na to odpovídají: Vlastní rozum je každému vlastním jeho pánem. I dítěti má býti pánem jeho vlastní rozum. Na sjezdu jedné politické strany byla přijata zásada: že neuznává žádné autority ani na nebi, ani na zemi — i dětem dává úplnou rozumovou svobodu. Tím způsobem by byla pošlapána každá vážnost (autorita) rodičů i učitelů. Dvakrát dvě jsou čtyři — řekne učitel. Nikoli — může podle oné zásady odpovědět dítě — podle mého rozumu dvakrát dvě je pět a já na tom trvám, protože můj vlastní rozum je mým pánem.

Když pověstný Ravachol spáchal hrozný dynamitový útok, který si vyžádal více lidských životů za obět, a soudce se tázal, zda svého činu lituje, odpověděl: „Nikoliv! Neuznávám ani Boha na nebi, ani pána na zemi a můj rozum mi praví, že správné jest, co jsem učinil.“ Z toho vidíte, kam by to se společností lidskou došlo, kdyby každému člověku měl jen jeho rozum býti svrchovaným pánem. Již mudrc Diogenes se této zásadě posmíval a člověku, který se chlubil, že neuznává nad sebou než svůj vlastní rozum, odpověděl: „To budeš velmi často poslouchat blázna!“ — Vlastním rozumem to tedy nejde. Rozum každého jednotlivce musí uznati nad sebou rozum vyšší, který ví všechno — rozum vševědoucí — tedy Boha.

Vůle lidská je prý také člověku svrchovaným pánem. I zde se ptáme, čím vůle? Vlastní vůle jednoho každého, každý si dělej, co sám chceš. Zásadu tuto zastávají anarchisté. Prohlašují: „My nechceme žádných zákonů, ani od Boha, ani od lidí — žádné hlasování, žádné sněmovny, žádné zákony, žádné pány — dělej, člověče, co ti libo.“

Když anarchista Vaillant hodil pumu ve sněmovně francouzské mezi poslance — odpověděl na otázku soudce, proč to učinil: „Protože jsem chtěl.“

Godefroi vstoupil do jednoho z hostinců na boule-

vardech pařížských. Jedl a pil skvostně, a zdvihnuv se pak, odcházel. „Zapomněl jste platit, pane,” dí mu sklepník. „Jsem anarchista a podle naší zásady mohu dělat, co chci. Chci dobré jíst a nechci platit.”

Tak tomu nechceme, řeknou jiní. My chceme, aby byly zákony, tyto zákony však aby byly jen výrazem svrchované vůle lidu. Tak hlásal 6. paragraf tak zvaných lidských práv. Tedy vůle lidu má býti suverenní, bez ohledu na Boha a jeho svatou vůli. Vůle Boží má býti odstraněna a má platiti jen svrchovaná vůle lidu. Vizme tedy, jak se tato vůle lidu osvědčuje v praxi. Ve velké revoluci francouzský konvent odhlasoval a přijal zákon, že Bůh jest sesazen. To byla tedy vůle lidu. Podle zákona téže revoluce ze dne 25. máje bylo dne 2. září v Paříži tři sta kněží i s arcibiskupem povražděno. To byla také vůle lidu a lid z jejich střev udělal si ozdoby na kokardy a nosil je na svých frygických revolučních čapkách. V pařížské komuně (r. 1871) zavřeny byly katolické kostely a na jejich dveře dány plakáty, jež zněly: Tato konírna se pronajme. To byla také vůle lidu. Zákonem ze dne 4. července 1872 vyhnáni byli řeholníci z Německa a zrušeno 150 sirotčinců. Také tedy vůle lidu. Mám ještě více dokladů takových, avšak netřeba jich vám uváděti. Příklad stačí, aby ukázal, že vůle lidu, nemá-li prováděti zločinná bezpráví, musí býti závislou na vůli vyšší, na vůli Boží. Proto se dobře v Otčenáši modlíme nikoli „Buď vůle má,” nýbrž „Buď vůle Tvá”.

Konečně prohlašují i tělo lidské za svrchovaného pána. Jsou to lidé, o nichž sv. apoštol Pavel s pláčem pravil, že jejich Bůh jest jejich břicho a jejich konec zahynutí. Tedy žádostivost, chtějíce těla mají podle náhledu lidí tělesných býti pánem světa.

Chcete věděti, jak svět bude vyhlížet, až zavládne svoboda tělesných chtíčů? Vypravovati vám tedy budu opět kus historie pařížské komuny, jak ji ve velikém

čtyřsvazkovém díle vypisuje Maxime du Camps, dějepisec francouzský a člen akademie věd. Dne 29. dubna 1871 opanovali komunardi sirotčinec „Evžen Napoleon“, kde vychovávány byly mladé dívky, sirotkové po dělnících. Jeptišky-vychovatelky vyházeny byly na ulici a jeden z vůdců komuny — Lyaz — ve jménu rovnosti, volnosti a bratrství uvázal se ve správu sirotčince. Odpuště mi, že z úcty k tomuto sv. místu nemohu hospodářství komunardů v sirotčinci slovy du Campovými líčiti, jen tolik povím, že po pádu komuny nalezeno bylo, že ze 100 dívek v tomto sirotčinci pět jich zatím osleple, 45 jich bylo stíženo ohyzdnými nemocemi a mnoho jiných zápasilo se smrtí. — Běda, třikrát běda společnosti lidské, bude-li v ní svrchovaným pánem chtíč tělesný!

Prátele v Kristu! I lež má své šířitelky jako pravda. Šířitelé pravdy jsou apoštolové, šířiteli lži pak svůdcové. I zdá se, že dnes mnohem více jest svůdců než apoštolů. I k vám snad zavítají a budou vám mluvit o svrchovaném panství člověka nad sebou samým. Tentokráte vzpomeňte si na slova má, která dnes jsem k vám promluvil a z nichž jste poznali, že člověk, který poslouchá svůj rozum, svou vůli a své tělo — je ztracen.

A koho tedy poslouchati máme? Odpovídám slovy evangelia: Tento jest můj milý Syn — toho poslouvejte. Ano — naším pánem není ani rozum, ani vůle, ani tělo — leč Spasitel náš Ježíš Kristus. A až na něm, jakožto jediném pevném základu státi budou i trůny a parlamenty, sněmovny a soudy, školy i dílny — až ho veškeré lidstvo bude chválit, velebit a poslouchat — potom rosa opravdového blaha padati bude na vypráhlou lidskou společnost — a potom teprve tvářnost rozhárané země obnovena bude. — Amen.

Ořech, 26. XII. 1910.

Otevřevše poklady své,
obětovali mu dary: zlato . . .
Mat. 2. 11.

Podle obsáhlých a zevrubných výpočtů hvězdářských stalo se za času narození Kristova něco podivuhodného na obloze nebeské. Dvě nejjasnější hvězdy — dvě nejkrásnější planety — Venuše neboli Krasopaní a Jupiter neboli Kráломoc přiblížily se k sobě tak, že světlo jejich splynulo dohromady, a ony tvořily společně velikou hvězdu na nebi západním. Úkaz takový musil k sobě vábiti zraky veškerého myslícího lidstva. I vybrali se Mudrcové od východu a šli za hvězdou k západu. Anatol France nazývá hvězdy „dcerami slunce a sestrami země“, a jiný básník dí, že jsou to „čarovné květy, které ruka Boží zlatem vetkala v černý háv noci“. Nuže jeden z těch květů, jedna sluneční dcera, dovedla tedy ony mudrce ke svému otci, ke slunci, jež právě v Betlemě vyšlo a jímž je Ježíš Kristus . . .

Evangelium vypravuje výslovně o těchto mudrcích a králech, že když spatřili Krista, „padše klaněli se jemu“, a ne dost na tom, „otevřevše poklady své, obětovali jemu dary: zlato . . .“ (Mat. 2, 11). Ó, jak milovali Krista!

I dnešní svět padá na kolena a klaní se, ale ne Kristu. Čemu tedy? Minule jsme slyšeli, že se klaní tělu, požitkům tělesným. Dnes uslyšíme, že se klaní tomu, co Mudrcové kladou k nohám Ježíšovým, čeho se zbavují, a po čem kupci touží, to jest zlatu — ďáblu.

Vynikající český malíř František Urban vymaloval překrásný obraz a nazval ho „Zlato“. Vysoko na skalním

útesu sedí ďábel. V ostrých drápech špinavé pravice drží kus lesklého zlata, leskne se a třpytí a září jako nějaká hvězda — — —

Sem, k tomu zlatu úprkem se žene lidstvo. Je to šlený hon, křečovitý zápas o přednost. Lidé se cestou předstihují, rvou, odstrkují, vraždí se vzájemně, po mrtvolách šlapou, ruce všech se toužebně, lačně vztahují k ďáblu, svírajícímu zlato. Obraz výstižně, přiléhavě znázorňuje rys naší hamižné, prospěchářské doby: „Sakra auri cupido”. Jisto je, že světový názor většiny lidstva je materialistický, hmotařský. — Jako pták s křídly utatými je přikován moderní člověk k hroudě, odmítá všecku metafysiku — nadpřirozenost, posmívá se všemu ideálnímu vzletu a vznětu jako zboží bezcennému, z oběhu vyšlému, přežilému a nepraktickému, nemiluje ani Boha, ani bližního, miluje jen sebe, zlato, statky pozemské. A proč?

Protože zlato představuje moc. Jedna znárodnělá česká píseň praví:

„Že peníze světem vládnou,
staré přísloví —
že se jimi divy stanou,
každé dítě ví.”

Svatopluk Čech napsal totéž: „Dvě jsou otěže, jimiž lze ovládati tento svět: zlato a důvtip.” Filip Macedonský říkával prý, že každý osel dostane se do té největší pevnosti, obtížen-li jenom zlatem. Je to známý „kult zlatého telete”. Podnes mají lidé úctu a slepý obdiv před plným žokem. Zlato šíří kolem sebe podivuhodný nimbus, a my vidíme, že při různých volbách do různých sborů nebo spolků se netěší důvěře občanů lidé nejchytřejší, ani nejmravnější, ale pravidelně mluvkové a nejbohatší . . . Zlato je moc . . .

Zlato je dobrý sluha. Je to neomylný prostředek, kte-

rým člověk nejen moci nabude, nýbrž i život si zpříjemní. Za ten chladný kov prodají dnes muži důstojnost, ženy ctnost, kdekdo nabízí své služby a snáší věci, jimiž svět-ský člověk činí si „nebe na zemi“. Ježíš Kristus vysti-huje službu zlata slovy, jež klade do úst bohatci: „Duše, máš mnoho zboží složeného na mnohá léta — odpočívej, pij, jez, hoduj“ . . . (Luk. 12, 19). Ta slova si spokojeně šeptá vypasený buržoa, pohodlný vytáhnouti ruku z teplé kapsy bobrového kožichu a darovati kapičku zlata, halěř, hladovému, zimou se chvějícímu, polona-hému, žebrajícímu dítěti bez sluby, jehož jméno je zlato.

Zlato je dobrý sluha — ale zlý pán, a proto svět na něm lpí a miluje ho otrockou, báječnou láskou. Zlato je démon — tyran, ďábel, koho dostal ve svou moc, z drápů už nepustí. Provazy, jimiž poutá své oběti, slují lakom-ství, hrabivost a sobectví. Silná, nezkrocená bývá pak taková láska ke zlatu. Všecko v člověku překřikne, všecko v duši umlčí, pohasnou v srdci i v hlavě všecka jiná světla a jenom zlato před lačným zrakem plane svým kouzelným, žlutým světlem. Karel Jaromír Erben napsal báseň o svůdnosti zlata:

I hoří to jasnoběle,
jako v noci svit měsíčka,
i zaplává rudoskvěle,
jak by západ to sluníčka. (Poklad).

A žena, ba víc než žena, matka zadívá se na ten ho-řící poklad a zhypnotisována jeho leskem „chlapce na zem s ruky složí“. — Hle, tyran-zlato, ďábelskou mocí vraždí v člověku cit tak silný jako je láska mateřská. Matka klekne, nehledí na dítě, „padši klaní se jemu“, t. j. zlatu. — klín rozestírá, „a když zlato matka nese — dítě se tu na ni třese — mama, mama — chytajíc ji ru-činkama.“ — Pro co se rozhodne, co zde nechá ve skále,

zlatu anebo dítě? Hrozná dilemma! — Nemohlo být hrůzněji znázorněno příšerné kouzlo zlata než v této protivě. Kdo zvítězil? Komu dala přednost?

 Mlč, synáčku, mlč, mlč, hochu,
 počkej jenom ještě trochu — —

— — — — —
 a již běží — síní běží,
 na dítě se neohlíží . . .

Tak zlým pánem je zlato! Slepě mu otročí, kdo jednou do jeho služeb se dostali . . .

Ale jest někdo, kdo přemohl ďábla — zlato. Jest někdo, kdo odolal ďáblu, lákajícímu jej do zlatých tenat — Kristus, jenž na slova: „Toto všechno tobě dám, jestliže padneš se mi klaněti“, měl sílu zpřetrhati pouta, vymaniti se z démonického vlivu energickým rozkazem: „Odejdi, Satane“ (Mat. 4, 9, 10). Vstupme za Kristem na horu pokušení a pod jeho záštitou neohroženě pohlédněme zlatu v jeho démonickou tvář — a pozorujme, co soudí Kristus o té lásce člověka ke zlatu.

Božský mistr usedá na horu, káže zástupům a jako na posměch lásce ke statkům pozemským praví: „Blahoslavení chudí“ (Luk. 6, 20). Jako hrom zaznívá jeho hlas a jako biče dopadají slova: „Běda vám bohatým, nebo již máte potěšení své“ (Luk. 6, 24), a kategoricky jim velí: „Prodejte, co máte, a dávejte almužnu“ (Luk. 12, 33). Bohatému mládenci vlídně radí: „Prodej všechno, co máš, a rozdej chudým a budeš mít poklad v nebi a pojď a následuj mne“ (Luk. 18, 22). A přímo v prach lásku k statkům pozemským drtí ostrá slova Kristova: „Jak nesnadně, kdož peníze mají, vejdou do království Božího: Snáze je zajisté velbloudu skrze jehelné ucho projíti, nežli bohatému vejíti do království Božího“ (Luk. 18, 24 sequ.). Zde nic nepomůže žádná umělá, nucená

exegese, žádné násilné kroucení těch textů, které znějí prostě a při tom neobyčejně jasně, břitce, svěže a rozhodně. Nepřipouštětí kompromisů, smlouvání, výjimek, ohledů. Tak, doslova tak, jak Kristus řekl, třeba tomu rozumět, „aut — aut“, buď — anebo. „Nelze dvěma pá-
nům sloužiti“.

Proto sám Kristus dal vznešený příklad evangelické chudoby. Ničím tak neopovrhoval jako zlatem. Když se narodil, neměl, kam by hlavu položil, chudé jesle narychlo sehnali a tam položili Krista. Když umíral, neměl zas, kam by svou hlavu složil, jako neměl kolébky, tak také neměl hrobu. Do hrobu vydluženého, cizího, byl pocho-
ván. A všecko mezi kolébkou a hrobem Kristovým svědčí o jeho lásce k chudobě a opovržení statky pozemskými. Chudou byla jeho matka, chudým jeho pěstoun, chudými přátelé, apoštolé, chudým poslal je evangelium zvěstovat, chudým proměnil vodu ve víno, chudých, nemocných, nešťastných se ujímal a zázraky svými jim pomáhal . . . Zlato nepřemohlo Krista, ale Kristus přemohl je a proto svatí tři králové k nohám jeho kladou z pokladů svých zlato: „Otevřevše poklady své obětovali mu zlato“.

A všichni čistí duchové, vpravdě velcí světcové a svě-
tice po příkladu Krista pohrdají zlatem, ba ve Starém zákoně prorok Isaiáš, osvěcen Duchem sv., napsal: „Lá-
mej lačnému chléb svůj a nuzné a pocestné uveď do domu svého, tehdy se vyrazí jako jitro světlo tvé“ (Isaiáš 58, 7-8). A filosofa Biasa, když odcházel do vyhnanství pouze s holí v ruce, ptali se přátelé, kde nechal svoje jmění, statky pozemské, šaty, náradí — i ukázal jim na srdce a na hlavu a řekl: „Omnia mea mecum porto“.

Hle, nejmilejší, k jak bezcenné věci — díváme-li se na ni naukou Kristovou — svět pojí svou lásku. My uznáváme, že zlato může býti pružným perem na poli

hospodářském, průmyslovém, snad ve vědě i umění, ale hájíme, že nesmí býti nikdy účelem lidského snažení, nikdy nejvyšším předmětem citu tak svatého, jako je láska. Hájíme to i v zájmu sociálním a ve smyslu Ježíše Krista. Má-li býti lépe, odpoutejme se my sami, odpoutejme Církev, odpoutejme věřící lid od statků a zlata, nepečujme o bohatství, o stát církevní i světský, o štolu a platy, o taxi a sbírky, ale snažme se, aby v nás povstal odpůrce zlata (kapitalismu), aby se v Církvi našli lidé, kteří by zvedli šíji z tohoto otrockého jha, proti zlatu zvedli prapor a naň napsali slova: Ctnost, poctivost, spravedlnost, chudoba, pravda, dobro, krása — a za ně vrhali se v boj se zlatem. Lidí je nám třeba, kteří by v masách lidských zažehli znovu plamen lásky k Bohu i bližnímu. Chudoba, řekne se, ta těžko povede boj proti zlatu. Není pravda. My křesťané jsme dětmi té nauky, která se nelekla zlata ani moci, která, chudá a bezbranná, přemohla bohatý Řím a celý svět. Nuže, ať se dějiny opakují. „Kde poklad tvůj, tu je i srdce tvé” (Mat. 6, 21). Snažme se, aby pokladem lidských srdcí nebylo zlato, ale byl jím Bůh a bližní . . . České prostonárodní pověsti vypravují, že v jistých dobách poklady skryté v zemi hoří magickým světlem. Nebožtík Em. Liška, výtečný malíř, namaloval obraz Adoratio crucis. Prázdný kříž na Golgotě leží vytržený, na zemi pohozený, ale na místech, kde byly přibity ruce a nohy Kristovy, hoří modravé tři plameny . . . A ty plameny nám ukazují, čeho si člověk zde na zemi musí nejvýše vážit, pro koho všechno, i zlato, jako tři králové, obětovat musí: pro Krista — a pro bližní, za které Kristus na kříži umřel.

„Kazatelna“ 1904.

I.

Dnešním ranním jitem jako ptačí zpěv hlaholí dětské hlásky po českých městech i dědinách:

Dej Bůh štěstí domu tomu,
my zpíváme, víme komu,
malému děťátku,
Kristu Jezulátku,
dnes v Betlemě narozenému.

To drobní koledníčkové se staví u všech dveří, bohatých i chudých, vcházejí do všech rodin spřízněných i cizích, s koledou na rtech letí k dědouškovi i babičce, k strýci i tetě, ke kmotříčkovi i kmotřičce.

Tento chrám je také domem jedné rodiny, kde zůstává rodina svatá, Josef, Panna Maria, božské Dítě Ježíš, na jehož čest a slávu všechny ty koledy znějí dnes českým světem, celým světem.

Je tedy přirozeno, že se naše děti se svými prostičkými koledami nevyhýbají ani tomuto domu Božímu, překročí jeho práh, s nimi i my — velké už a staré děti — shromažďujeme se opět kolem jeslí, abychom zazpívali této sice chudé, ale svaté rodině.

Všecky naše české koledy jsou buď obsahu světského nebo náboženského.

Ze světských koled vyzařuje dobrota srdce, láska k bližnímu, štědrost a dobročinnost, tyto staré, pěkné

vlastnosti českého charakteru. Koledníci se chlubí, kterak u bohatých dostanou — „po groši širokým, po zlatým kulatým“. U chudých — „malý koledníček přišel si pro trojníček“. Jiní se nebojí a těší se i když — „pes na něho vrčí, že mu panímáma kus housky do kapsy strčí,“ — a slibuje nevybíravě, že se spokojí, — „ať je měkká nebo tvrdá, však ona se přece zchroupá“. Anebo zas hrozí dědouškovi — „provrtati kožíšek, nedostane-li od něho aspoň oříšek“, či „jablíčko jako červené líčko“. — Ano, dnešního dne otevíraly se štědré české ruce a sypaly hojné dárky dětské drobotině i chudině do klína z lásky k Bohu, který se ukázal být tak štědrým k nám lidem, že jediného Syna svého nám daroval.

Drazí osadníci! Bledé, hladem vymořené, vyhublé dětské tváře v této strašné době hledí k vám. Některé z těch dětí si nemohly ani vyjít na koledu, protože do sněhu a mrazu nemají teplých šatů ani obuvi — ale něco mají — ó, strašné to slovo — mají hlad. Nevěřím, že by každé české srdce zarostlo hlozím a bodlácím lichvy, lakoty, vyděračství a sobectví, že se zatvrdilo jako skála, když dítě trpí a pláče . . . Ustrňte se! Smilujte se! Božské dítě z jeslí volá k vám: „Co jste učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili“ (Mat. 25, 40).

Koledy obsahu náboženského pak líčí dojemným způsobem hlubokou zbožnost, lásku i obětavost českého dítěte. Chudoba novorozeného Krista bolestně je dojímá a proto ho upřímně lituje:

Trpěl hlad, žízeň, zimu,
to vše pro naši vinu.

Jsou ochotni podle svých slabých sil zmírniti jeho hmotnou bídu:

Chudý je, nahý je, trpí zimu,
kdybych měl, co bych chtěl,

dal bych jemu:
já malý žáček, plínku i fáček
i peřinu.

Jiná koleda líčí, jak děvčátka kladou Ježíškovi do
jeslí dárky:

Zuzanka — holátko
nese holoubátko,
Maří dala plínky,
Markytko peřinky.

Moji milí osadníci! Co my tomu novorozenému Kristu
do jeslí darujeme? Prosím vás, abyste mu tam především
vložili všecku bolest, už přetrpěnou, i tu, která nás snad
teprve čeká v této hrůzné krvavé potopě válečné; všecku
krev prolitou, všecky slzy vyplakané, všecky vzdechy,
útrapy, strach o naše milé, smrtelnou úzkost, kterou po-
ciťujeme o osud své vlasti a svého národa . . . Jako my,
i ten Kristus se v úzkostech až krví potil, byl potupen,
popliván, spílali mu a posmívali se, bičovali ho a trním
korunovali, na Golgotu pod těžkým křížem ho vyvlekli,
z jeho smrti se radovali. Ale on vstal z hrobu oslavený,
silnější a mocnější. Týž Kristus hledí na ten náš letošní
dárek a sladkým hlasem volá k nám: „Nebojte se! Zá-
rmutek váš — toto kratičké soužení vaše — obrátí se
v radost. Poslední budou prvními. Ponížení budou po-
výšení. Lkající a zarmoucení budou potěšení. Doufejte,
synu; doufejte, dcero; a neplačtež!”

Ale s tímto darem bolesti vložíme tam i dar slibu!
Slavně si to dnes slibme, že se chceme zastaviti na šikmé
ploše nevěry, hýření, sobectví a lakoty, že se dál ne-
chceme rouhat a proklínat, obohacovat se válečnými
zisky, na kterých lpí krev a slza našich bližních . . . O ho-
dině dvanácté prosím, abyste se vzpomatovali a vzpo-
mněli na slova tohoto Dítěte: „Běda vám, kteří se nyní

smějete, neboť budete lkáti a plakáti (Luk. 6, 25). — Hledati mne budete a nenaleznete mne.” (Jan 7, 34.)

Čas jest, abychom se probudili, vzpamatovali, zamílovali si krásné vlastnosti svých předků: dobročinnost, statečnost, zbožnost a trpělivost, které z nich učinily národ veliký a slavný.

K tomuto knížeti pokoje volej dnes každý u jeslí z hloubi srdce svého: „Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého, a podle množství slitování svých shlad nepravost mou. Odvrát tvář svou od hříchů mých a odvrát všecky nepravosti mé.” — Srdce své, zkormoucené sice, ale při tom zkroušené a pokorné vložme jako svůj dárek do jeslí a Kristus jím jistě nepohrdne.

„Kazatelna” 1918.

II.

Vánoční svátky v chudé řeči lidské až dosud měly ustálený, všeobecně přijatý přívlastek „radostné” svátky. Těšil se na ně velký i malý, bohatý i chudý, rodiče i děti.

V době, kdy veškeré pojmy a představy obracejí se na ruby, i radostné svátky vánoční pozbývají svého šťastného kouzla, a možno říci, že nikdy necítíme hrůzy přítomných dnů bolestněji, než právě o vánocích, kdy v rodině někdo schází, buď otec nebo syn, bratr nebo manžel, přítel nebo i soused „nepřítel”, a z vánoc radostných se stávají — vánoce bolestné. Neznám většího protikladu, než leží ve slovech „vánoce” a „válka”.

Od jeslí betlemských opět zaznívá velebná hymna knížete pokoje: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle”, ale do andělského zpěvu toho mísí se i vášnivé „hurá” útočících vojsk. S věží chrámových letí světem čím dál tím slabší a smutnější hlahol vánočních zvonů, a za to s bojišť ozývá se čím dál tím větší rachot pušek a dunění děl.

Českými kostely zaznívá stará píseň vánoční: „Narodil

se Kristus Pán, radujme se, veselme se”, ale z nemocnic a lazaretů drásají srdce stony a nářky zmrzačených a nemocných vojnů, chrapot umírajících, z městských ulic proniká duši pláč hladových a mrznoucích dětí . . .

Ano, v takové strašné době a náladě nacházejí nás letos jindy tak radostné a nyní tak bolestné svátky vánoční . . . Nemáme v Čechách jiné tužby, nemáme vroucnějšího přání, než aby se mír a pokoj vrátily do naší vlasti. A tato silná touha vede nás do chrámu, k tomu, který byl předpovídán jako kníže míru a pokoje, vede nás k narozenému Kristu.

Trůnem, na kterém zasedá tento král a dárce míru, jsou prosté jesle, přijímacím sálem chudý chlév, slavnostním úborem — vetché plénky. Bída muže je strašná, strašnější je bída ženy, nejstrašnější bída dítěte. I toto Dítě trpí hlad, chvěje se zimou, strádá nedostatkem oděvu, cítí proto a chápe z vlastní zkušenosti dnešní velkou bídu naši. Proto si strádající lidstvo za dávných dob stavělo před oči názorně nejen Golgotu, ale i — Betlem.

Zvyk stavěti v chrámech křesťanských jesle, je v Církvi prastarý. Už roku 1223 veliký světec sv. František z Assisi postavil jesle poblíž svého kláštera v lese a tam byl se svými řádovými bratry přítomen půlnoční mši sv. Ve století XVI. se tento zvyk dostal i do Čech. Bylo to roku 1562, kdy se celá Praha hrnula do Klementina, rozsáhlé to budovy, která na Starém městě dosud stojí, neboť toho roku otcové jesuité postavili ve své koleji něco, čeho Praha dosud neviděla: jesle, představující jesle Páně.

Z Prahy se „jesle” rychle šířily po Čechách, a dnes snad není kostela, není chaloupky, ani paláce, aby v něm neměli alespoň papírový betlémek.

Po tři roky se modlíme za mír. Po tři dlouhá, krvavá léta marně bušíme svými prosbami na zavřené nebe . . .

„Nechte maličkých přijít ke mně,” ozývá se z jeslí sladký hlas božského dítěte.

Proto o těchto vánocích vedeme sem nejmenší, ale nejnevinnější prosebníky, aby v této pobožnosti sepjaly svoje čisté ručky a přednesly své prosté prosby za své otce, bratry, příbuzné a přátele, za mír a pokoj... Prosím i vás všechny, moji drazí osadníci, abyste s modlitbami těchto dětí spojili i vroucí prosby svoje k tomu, který je králem všech králů. „Pane, zachovej nás, hy-neme!” volejme kajícně, a Kristus jediný může přikázati moři, zemi, vášním, větrům, dělům, puškám, aby opět „nastalo utišení veliké”.

„Kazatelna” 1918.

III.

Je starým a krásným křesťanským zvykem, že dnešního dne přistupují děti k rodičům, vděčně jim líbají ruce a pronášejí jim na prahu nového roku svoje blahopřání. — Z toho se časem vyvinul požadavek společenské slušnosti, takže dnes přítel příteli, dělník svému zaměstnavateli, čeledín hospodáři, podřízený svým představeným, chudák svému dobrodinci, ať ústně nebo písemně blahopřeje. Šťastný a veselý Nový rok — tato věta od božího rána se ozývá dnes ustavičně, slyšíme ji z úst mladých i starých, čteme ji na pohledních lístcích a navštívěnkách, pronášíme ji sami a píšeme svým příbuzným a známým.

Lidé si to štěstí mohou přát, ale jedině Bůh jim je může dát. Proto dnes stojí zde kolem jeslí, drazí osadníci, vaše děti, aby vám od tohoto božského dítěte vyprosily — šťastný a veselý nový rok 1918.

A kdy ten nový rok opravdu bude šťastným a veselým? Jako jedněmi ústy jistě všichni v duchu odpovídáte: „Ten nový rok bude pro nás jenom tenkrát šťastný a veselý, když především šťastným mírem ukončí se tato

krvavá válka, dále, když se vrátí naši otcové, synové a bratři zdrávi domů ke svému dřívějšímu povolání, a konečně, když přestane drahota, bída a hlad.

Ano, to je všeobecné přání, které na prahu nového roku chová každé citlivé srdce nejen v Čechách, ale po celé Evropě, ba po celém světě. Splnití toto přání není v našich slabých silách a proto se obracíme s tím přáním k novorozenému Kristu.

„Zajisté, zajisté, pravím vám, budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dát vám (Jan 16, 23)” — „Všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete a dostane se vám (Mar. II., 24).” — „Proste a bude vám dáno; hledejte a naleznete; tlucte a bude vám otevřeno. Nebo každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluce, bude otevřeno” — (Luk. 11, 9-10), ujišťuje nás tento Kristus Pán.

Ale jako bych slyšel vaše námitky: Modlil jsem se, a Bůh mě nevyslyšel; prosil jsem a nic jsem neobdržel; dal jsem na mši svatou a marně; chodil jsem do kostela a nic nepomohlo . . .

Zanech, příteli, takových rouhavých řečí a myšlenek a zde u jeslí betlemských si dej vážnou otázku: Modlil jsem se opravdu náležitě? Prosil jsem Boha vždycky ve jménu Krista? Dovolával jsem se Jeho zásluh? Ponechal jsem vůli Boží, kdy a jak mne vyslyší? Tloukl jsem vytrvale na bránu milosrdenství Božího? Stál jsem před ním jako pokorný publikán, říká je jen: Bože, buď mi-lostiv mně hříšnému? Anebo snad jsem se modlil jako farizeus, volaje: Hle, Bože, jací jsou ostatní, nechodí do kostela, nepřijímají sv. svátostí, čtou bezbožné knihy, a vede se jim dobře, nemusí na vojnu; netrpí bídu; ale já se modlím, já obětoval svíce na oltář, a tys mne přece nevyslyšel. Snad jste se modlili, ne abyste prosili, ale abyste modlitbou svému Pánu předpisovali, co a jak učiniti má . . .

Nuže, zkuste dnes se svými dětmi modlit se po příkladu Pána Ježíše. Pokorně, milé děti, řekněte i vy: „Otče, je-li možná, ať odejde tento kalich, tato válka, ode mne, ale ne má, nýbrž Tvá vůle se staň.“ — Budete-li se tak modliti, ujišťuji vás, že svatý ret tohoto Dítěte, v jeslích položeného, nikdy nelhal a že prosby vaše nezůstanou nevyslyšeny, vždyť Ježíš tolik dítky miloval.

O Novém roce se zpívala v chrámech stará, krásná česká píseň:

Den přeslavný jest nám přišel,
v němž má býti každý vesel . . .

Zůstaňte věrnými zásadám a učení tohoto Krista, řiďte se svatou vůlí jeho a jistě, určitě a brzy dočkáte se, že i nám, naší vlasti a našemu národu vzejde — šťastný a veselý nový rok, — udeř hodina, ve které všichni a s nadšením si zazpíváme:

Den přeslavný jest nám přišel,
v němž má býti každý vesel . . .

„Kazatelna“ 1919.

ON VYKOUPI SVŮJ LID

Toť jest ten kámen, kterýž zavržen jest
od vás stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní. *Sk. ap. 4. 11.*

Kostely všech věků a národů se staly v první řadě útočištěm chudých a nešťastných. Chudí instinktivně vědí, že kdo navštěvuje chrám, mívá obyčejně srdce otevřené soucitu a dlaň k almužně.

I dnešní sváteční epištola líčí nám jerusalemský chrám, na jehož schodišti leží mrzák, chromý od narození, „aby prosil za almužnu těch, kteří vcházejí do chrámu.”

Hle, teď se blíží dva prostí mužové, jsou to apoštolové Páně, Petr a Jan. I k nim vztahuje chudás vychrtlou ruku, i je prosí o dárek. Oba se zastavili a Petr, pohleděv naň, řekl mu pevným hlasem: „Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to tobě dám: ‚Ve jménu Ježíše Nazaretského vstaň a chod.’ A ujav jej za ruku jeho pravou, pozdvihl ho, a hned utvrzení jsou kloubové jeho i nohy, a vyskočiv, stál a chodil.”

Čin tento na živém nádvoří chrámovém působil sen-
sačně. Očití svědkové vykřikli úžasem a překvapením,
se všech stran hrnuli se sem lidé se zvědavými otázkami,
co se stalo. Zástup rostl, hluk se množil, nepořádek se
vzmáhal, všichni dotírali na Petra i Jana otázkami: „Kdo
jsou? Jakou mocí a silou vykonali ten zázrak! Odkud
jsou?“ Leč sotva Petr počal mluvit, přiběhli i úředníci
z chrámu, a nastalo to, co se děje při podobné příležitosti
v každém velikém městě, totiž zatýkání. Zatkli oba
apoštoly, zatkli i uzdraveného člověka a odvedli je do
žaláře, do vyšetřovací vazby.

Druhého dne sešel se sbor soudců. Seděli v něm Annáš i Kaifáš, knížata i starší lidu i zákoníci. Předvedli zatčené a dali jim otázku: „Jakou mocí, nebo ve kterém jménu učinili jste to vy?“ A Petr, jak výslovně praví Písmo sv. „Naplněn jsa Duchem svatým“ pronesl před tímto soudním dvorem znamenitou obhajovací řeč, která předčítá se o dnešním svátku po celém světě křesťanském. Ukázal na uzdraveného a zvolal: „Známo buď všechněm vám a všemu lidu izraelskému: ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského . . . stojí tento před vámi zdráv. Toť je ten kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, který učiněn jest hlavou úhelní.“ O této poslední větě pak chci s vámi rozjímati.

Napsána zlatem, vyryta do mramoru a zasazena v každém chrámu měla by býti řeč sv. Petra před velehradou židovskou, neboť řeč ta je sice nejstručnější, ale zároveň nejpádňější apologií Kristovou. Nalezneme jenom málo míst v Písmě sv. samotném, které se jí vyrovnají. Vidím v duchu sv. Petra. Stojí uprostřed zavilých nepřátel svého Mistra, ale nebojí, neleká se. Vztyčí hlavu; tvář tohoto rybáře, osmahlá sluncem, ožehnutá větrem, ošlehaná vlnami jezera, slabě se zarděla, oči se rozhořely nadšením, srdce zabušilo plamennou láskou ke Kristu. Otevřel ústa a kovový hlas jako zvon zahlaholil shromážděným větu, kterou z jeho řeči nejvíc miluji: „Ježíš — toť kámen, kterýž zavržen jest od vás stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní.“

V té prosté, stručné větě, mistrně je vyzdvížen poměr Ježíše Krista ke společnosti tehdejší i dnešní. Chodil po zemi židovské, učil, kázal a všude dobře činil. Hlásal ctnosti, které máme konati, pravdy, které máme věřiti. Milovati bližního, odpouštěti nepřátelům, dobře činiti těm, kteří nás nenávidí, lačné krmiti, žíznivé napájeti, nahé odívati, neumělé učiti, býti tichým a pokorným,

mírným a trpělivým, střídým a čistým — to prohlašoval za dosah života vezdejšího a za záruku blaženosti věčné. Kladl nový základ mravnosti, nový řád společenský a nový, krásnější názor světový. Ale jak ho přijaly oficielní kruhy národa židovského? S naprostým nepochopením! Stal se jim obtížným a nepříjemným. A neustali, dokud ho na kříž nepřibili. Jim proto platí v první řadě přísné slovo knížete apoštolů: Ježíš — toť kámen, který zavržen jest od vás stavitelů.

Historie se ráda opakuje. Věky minuly od scény, která se odehrála před soudem jerusalemským, ale hlas sv. Petra je přetrval, proniká jimi a bouří výčitkou i v době přítomné. Vidíme, kterak dnes hřích činí národy bídými, degeneruje je, vysiluje a po šikmé ploše sráží do jisté záhuby. Choroby, které předkům našim ani podle jména známy nebyly, jako smečka hltavých vlků pronásledují lidstvo. Nemravnost a zhýralost rozmáhá se tak, že ohrožuje sám kořen národního bytí a ve mnohých státech — ne divokých, ale kulturních — lidí nepřibývá, ale ubývá. Statistiky vykazují více úmrtí než porodů.

Tuto zmrzačenou společnost lidskou pak různými prostředky snaží se vyléčit. Kurýrují ji vším možným, pouze jedno opomíjejí: Krista a jeho učení. — Toť kámen, který zavržen jest od stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní. Kam nesli onoho mrzáka, o kterém mluví dnešní sv. epištola? Do chrámu! Sem vede i Církev choré člověčenstvo. Který byl ten kouzelný lék čarovné síly, který utvrdil klouby chromého, takže vyskočiv, vstal a chodil? — Jméno Pána našeho Ježíše Nazaretského — neboť není jiného pod nebem daného lidem, skrze které bychom měli býti spaseni. (Sk. ap. 4, 12.) Je to jednoduché, logické a průzračné!

Věřte mi, moji drazí, že nebude líp, dokud nebude ještě hůře. Až společnost lidská na scestí svém octne se

ve slepé uličce, ve které to už dále nepůjde, pak teprve vrátí se ke jménu, které dnes slavíme a které jest — nad všeliké jméno. Při katastrofě v uhelném revíru v Birminghamu r. 1908 posledních šest nalezených horníků leželo pohromadě u dveří v hampseadském dole a na dveřích bylo křídou napsáno: „Pane, zachraň nás, neboť všichni věříme v Ježíše Krista.“ Pod touto prosbou byla napsána jména všech šesti horníků. U zavřených dveří octne se jednou společnost. Nebude východu jiného, nebude jiné spásy než jméno Ježíše Krista. Zabuší pak na dveře a bude se dovolávati pomoci, kterou tak dlouho a tak vytrvale pohrdala. A Kristus Ježíš, pohrdaný a znova ukřižovaný, tupený a pronásledovaný, stane se pak opět hlavou úhelní, mnohých Spasitelem a Vykupitelem. Amen.

V duchu dnes zalétám do ulic jerusalemských a vidím zvláštní zjev. Nesou mrzáka ke chrámu. Skutkové apoštolští, ze kterých je vyňata dnešní epištola, vypravují nám, kterak Petr a Jan, uzdravivše člověka chromého od narození, byli jati, do žaláře uvrženi, aneb, abych se moderně vyjádřil, octli se ve vyšetřovací vazbě. Sešel se sbor soudců, knížata kněžská, Annáš i Kaifáš i starší lidu, a postavivše Petra a Jana doprostřed, tázali se: „Jakou mocí učinili jste to vy?“ A před tímto sborem, před tímto nejvyšším soudním židovským dvorem pronesl Petr znamenitou obhajovací řeč, která se předčítá o dnešním svátku. Knížata lidu i starší, slyšte — tak neohroženě počíná — známo buď všechněm vám a všemu lidu izraelskému: že skrze Pána našeho Ježíše Krista stojí tento před vámi zdráv. — A neohroženě, zmužile pokračuje, velebě Boha. Síla jeho řeči působila tak, že členové soudu vynesli osvobozující rozsudek a apoštolé byli z obžaloby propuštěni. Dí Písmo: „A oni pohrozivše jim — propustili je.“

Proč tuto událost dává Církev předčítati o dnešním svátku?

Proto — poněvadž v té obhajovací řeči Petr o *jménu Ježíše Krista* pronesl *chvalořeč*, které v celém Písmě sotva se co vyrovná.

Vyšetřující soudce v památném onom výsledku dal otázku: „Jakou mocí nebo ve kterém jménu uzdravili

jste tohoto?" Petr vztyčil hlavu, osmahlá jeho tvář, ožehnutá větrem a vlnami mořskými, slabě se zarděla a kovový hlas jeho zaburácel: „Knížata lidu a starší," počal mluvit, aby odpověděl na otázku, „poněvadž my souzeni jsme pro dobrodiní na člověku nemocném . . ., skrze koho učiněn jest tento zdrav, známo buď všechněm vám a všemu lidu izraelskému: že skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista Nazaretského stojí tento před vámi zdrav!"

V Kristu shromáždění! Věky minuly od této scény, která se odehrála před soudem jerusalemským. Ale hlas sv. Petra přetrval dlouhé časy a varovně hlaholí i v rozervaných dobách našich.

Člověkem chromým — mrzákem od narození — *jest lidstvo*, nervosní, churavé, chorobné a nezdravé. Necítí se nikdo šťasten a nikdo spokojen. Jako v těle lidském, v některé části nastane překrvení, kdežto v jiných údech krev vůbec neprobíhá, tak ve společnosti dnešní vidíme také takový nezdravý poměr. Není poměr u mnohých stavů mezi prací a mzdou, není poměr v rozdělení majetku, v odměnění práce, není poměru v užívání zábav, není poměru v práci a odpočinku. V šílené touze za zlatem a rozkoší žene se lidstvo po šikmé ploše do vlastní zkázy, degeneruje, vysiluje, předčasně hyne a jako smečka lačných šakalů obskakují je choroby, jež předkům ani podle jmen známy nebyly . . . Nemravnost a hřích rozmáhá se tak, že ve mnohých státech — ne divokých, ale kulturních — lidí nepřibývá, ale u některých národů ubývá . . .

Společnost lidská stůně, je chorá, nezdravá . . . Ne-stranní lidé snaží se ji vyléčit, předpisují různé léky . . . I Církev se zde hlásí k svému právu a nabízí svoje léky . . . Nemocného nesli ke chrámu. Sem — ke chrámu, vede Církev choré člověčenstvo. Ve chrámu byl onen chromý od narození uzdraven. A jaký byl ten tajemný, kouzelný

prostředek, lék čarovné síly, který utvrdil klouby nemocného, že vyskočil na nohy své? Slyším Petrův hlas: „Známo buď všechněm vám i všemu lidu, že skrze jméno Pána našeho Ježíše Krista stojí tento před vámi zdráv.“

A totéž jméno spasí i lidstvo doby dnešní. Neboť dnes vede se Kristu jako tenkrát. Tehdy stěžoval si Petr a řekl o Kristu: „Toť jest ten kámen, který zavržen jest od vás stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní.“

A tento kámen, základ, na němž společnost lidská stojí, odhozen jest také dnes. Kdo by se ptal, co tomu, co člověk činí, říká Kristus a jeho evangelium? Nestarají se bohatí o Krista a svědomí si z toho nečiní, když utlačují, ochuzují, okrádají, malou mzdu zadržují nebo špatně vyplácejí dělnictvu — nashromážděných statků neužívají ve smyslu Kristově ke konání dobrých skutků, ale k páchání neřesti a nepravosti . . .

A třídy lidstva utlačené, až ožebračené — nerady a s odporem snášejí tvrdý los a osud svůj. Zapomínají na Krista a jeho nauku, ztratily víru v život záhrobní a v odměnu na věčnosti — chtějí se míti jen na světě dobře — a po smrti ať se děje, jak chce . . .

A kde pomoc? Filosofové volají po návratu k Bohu. Apoštol Petr na konci své epištoly hlasem přímo hromovým praví: „A není v žádném jiném spasení, neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spasení býti — než jméno Ježíše Krista!“

Svátek tohoto jména slavíme dnes. Po Kristu jmenujeme se křesťany. Chceme je uctíti? Tož ctěme je návratem k Němu. Ne slovy planými, ale skutky. Nejmenujme se toliko křesťany, ale budme jimi! — Nietzsche ve své filosofii blouzní o nadčlověku. Já znám takového nadčlověka — Bohočlověka — jmenuje se Ježíš Kristus. Čtěme pilně jeho evangelia, osvojme si jeho vznešenou nauku a řekněme pak všichni, co kdysi pověděl vůdce sociálních demokratů a poslanec na německé říšské radě

Bebel: „Kdyby učení Kristovo řádně v praxi se provádělo, nebylo by žádné otázky sociální.“ — Tedy ne slova — slova, ale ke skutkům se vzmužme! Realisace křesťanství, jeho provedení, uskutečnění, v tom leží obroda společnosti a její návrat ke Kristu. Nečekejme, až jiní začnou, ale takovou nápravu — reformu — začni každý sám u sebe! Nečekejme, až začnou jiní, ale začněme hned my sami, neboť všechněm nám — podle sv. Petra — není spasení jinde, než ve jménu Ježíše Krista. Amen.

Klobuky r. 1901.

Není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spasení býti

Sk. ap. 4, 12.

Když dne 25. března r. 1902 umřel v Budohosticích poctivý Čech a starý vlastenec Václav Janda, promluvil nad jeho mrtvolou chržinský farář Václav Hedvík pohřební řeč a v ní uvedl: „Roku 1899 starý Janda řečnil jako poslanec na českém sněmu a po skončené řeči náhle ve sněmovně omdlel. Když po dlouhé době přišel k vědomí, tu první slovo, které promluvil, bylo: „Pochválen buď Ježíš Kristus“. — A mnohý z vás — moji drazí — už zajisté slyšel následující událost: Jistý proslulý lékař v Bonnu operoval rolníka, majícího rakovinu jazyka. Mnoho mediků bylo této operaci přítomno. Lékař oznámil ubohému, že operací nemoc sice odstraní, ale operovaný že pozbude navždy řeči. „Chcete-li vyjádřiti slovem ještě nějakou žádost, učiňte tak,“ pravil operátor pacientovi, „pomněte však, že to bude vaše poslední slovo.“ Všichni byli zvědaví, co rolník řekne. Ubohý po krátkém přemýšlení sklonil hlavu a řekl: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus.“ Slova tato hluboce dojala všechny shromážděné a samému operátoru se zaleskla slza v oku.

Hle, moji milí — alfou a omegou — prvním a posledním slovem lidské řeči je tedy jméno, jehož úctě zasvětila Církev dnešní svátek. Samo Písmo sv. o něm praví, že jest jméno, které jest nade všeliké jméno, a že „ve jménu Ježíše každé koleno kleká, nebeských, zemských i pekelných tvorů“ (K Filip. 2, 9). Je to jméno, které pro svého syna vybral sám Bůh Otec — a rozkázal matce

Marii: „a nazveš jméno jeho Ježíš!“ (Luk. 1, 31). Všecko, začkoli prosíme Boha ve jménu tom — dá nám. Toto jméno vyslovuje Církev nejčastěji — ale nepřipouští, aby na křtu svatém bylo znovu někomu dáno; ono patří jen Synu Božímu. Ve jménu tom udělují se sv. svátosti, ono je pozdravem, heslem katolických křesťanů, do zlata vtepáno plá na hrotech věží a štítech chrámů, zlatem vyšito se leskne na vlajících praporech a korouhvích, na znaku říší. Miliony pomníků, soch a obrazů hlásají jeho slávu — zaznívá z úst drobného dítěte a splývá se rtů šedobradého kmeta . . .

Srovnal jsem Krista se světlem. Ano, jeho jméno právě potvrzuje správnost obrazu. Jako blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ (Mat. 24, 27) — tak letí ono nejsvětější jméno od východu na západ, od pólu k pólu, od úst k ústům, od věků k věkům — a co svět světem stojí, není jiného, slavnějšího jména pod nebem daného lidem (Skut. apošt. 4, 12). A čím se to jméno proslavilo? O tom uvažujme dnes.

Slavný spisovatel anglický John Henry Mackay vypravuje následující událost: Byla zima a led. Všecka ves je venku na ledě, kde se pořádá slavnost. Jen chudá, stará matička zbyla nemocna na loži. Z něho může přehlédnouti hemžení a radovánky na ledě. Ale vidí ještě víc, čeho nevidí ostatní: malý, bílý mráček na obzoru, který zvěstuje bouři a záhubu lidem celé vsi. I zapálí slámu svého lože. A hle — když poslední lidé dostihnou pevného břehu, jsouce voláni požárem, praskne led. Stařena sama zahynula v plamenech, ale zachránila všechny obyvatele celé vesnice. Vděčný národ anglický zvěčnil tuto stařenu . . . a z prosté ženy stala se slavná národní hrdinka. Ale znám reka, který nezachránil obyvatele jedné vesnice, ale který zachránil obyvatele celého světa — veškeré člověčenstvo. Byla zima a led. Slunce milosti Boží posvěcující skrývalo se za devaterými horami —

ochladl hříchem svatý žár lásky Boží k nám. Tma přikryla zemi a mrákotou národy (Isaiáš 60, 2), — a zkázosný mrak roste a šíří se — milovali lidé více tmu nežli světlo, nebo skutkové jejich byli zlí (Jan 3, 19). Zkáza a záhuba věčná visela jim zlověstně nad hlavou . . . V té kritické chvíli Ježíš Kristus opouští nebe, stává se člověkem, pro nás strádá a trpí, za nás konečně na kříži umírá. Většího milování nikdo nemá . . . Za tento svůj hrdinský čin, za tuto svou závratnou lásku, za své bolestné dílo vykupitelské — má dnes jméno, nad které není jiného vzácnějšího, má jméno nejslavnější.

Triatřicet let žil vtělený Bůh, syn Boží, jako člověk na zemi. Ježíš bylo jméno, a Kristus jeho lidské příjmení. Evangelista Páně a miláček sv. Jan vypravuje, kterak Pilát pontský rozkázal vyvésti Ježíše; ukázal ho rozzuřenému, rozvášněnému lidu a řekl při tom: „Ejhle, člověk!“ Je jisto, že tak Pilát učinil proto, aby rozezvučel nejjemnější struny lidského nitra — soucit a milosrdenství pro ztýraného Krista, ovšem marně; ale za to s jiného hlediska je pro nás důležitým onen historický okamžik. Z optiky je známa vlastnost skleněné, dobře broušené čočky, že ve svém ohnisku spojuje všechny světelné paprsky, a říká se jí proto „spojka“. Ve smyslu duchovním takovouto spojkou jest jméno „Ježíš“, protože v sobě soustřeďuje všechny světelné stránky lidského charakteru. Zapomeneme-li na chvíli na božství Kristovo a hledíme-li naň zrakem nevěry jen jako na člověka — poznáme, že není mravní dokonalosti, aby ve jménu tom nebyla vyvrcholena. Trpělivost a snášenlivost, láska k bližnímu a dobročinnost, věrnost a pravdomluvnost, obětavost a sebezapírání — ty všechny vlastnosti, které u jiných mravních velikánů ojediněle vystupují, zde jsou ztělesněny a spojeny ve jménu, které je nad všeliké jméno — v nejsvětějším jménu „Ježíš“. A v té chvíli, kdy na estrádě svého paláce — Lithostratu — Pilát vykřikl jakoby po-

směšně: „Ejhle, člověk“, v té chvíli ukazoval vlastně lidský ideál, nedostižný vzor — ukazoval nejslavnějšího člověka, jakého kdy země nosila. Pilát mluvil k celému člověčenstvu a ke všem věkům — a ne jenom k hrstce zaslepených židů, když zvolal svou slavnou větou: „Ejhle, král váš“ (Jan 19, 14). A ten král náš slaví dnes své jmeniny; neboť dnes si připomínáme, že mu dáno nejslavnější jméno — Ježíš.

Dánský kritik Jiří Brandes napsal: „Přišla doba, kdy lidstvo již nebylo spokojeno se starou pozemní cestou do Indie, známou již po tisíciletí a kdy se jednotliví smělí duchové vydali na veliký neznámý oceán, na hlubiny sedmdesáti tisíc sáhů, doufajíce, že tam naleznou cestu po vodě. Jeden z nich, nejsmělejší ze smělých, rovněž rozumný jako odvážný, Kolumbus, po marných pokusech mnoha jiných plavců vstoupil na loď a plul dlouho, nevida nic jiného než širosáhlé moře, z něhož šuměla mu vstříc toliko pochybnost, že na této cestě se dostane do Indie. Konečně po tisícířech nebezpečích a strastech zazněl výkřik: „Země!“ Zdálo se, že cesta byla objevena. Však hle! Nebyla to Indie starého světa, byl to svět nový, Amerika.“

Dávno před příchodem Krista nebylo lidstvo spokojeno se zemí, jejíž jméno jest „Náboženství“. Starozákonní proroci u národa židovského, u Římanů Cicero, u Řeků Sokrates a Plato hledali úsilovně nové cesty do těch starých oblastí . . . Hle! tu „narodil se Kristus Pán“, vstoupil na lodičku a objevil na nekonečných pláních lidského ducha nové cesty a nové země, dal lidstvu nový zákon — křesťanství. Jako vzácný květ úchvatné krásy, jako báječný drahokam nesmírné ceny, jako čistá drahá perla je nauka Ježíše Krista, ono „radostné poselství“ z království Božího, které zastínilo a zastiňuje všechnu filosofii, které vysvětluje všechny záhady, k nimž vědy mlčí, a které vyhovuje všem duchovním potřebám veš-

kerého člověčenstva. Kristus svým učením prohloubil smysl lidského života, vztýčil mu konečný cíl: věčnou blaženost. A za toto své učení — nové, před tím nikdy a nikde neslýchané, stalo se jméno Ježíš jménem nejslavnějším, neboť vskutku vidíme, že „není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spasení býti” (Skut. ap. 4. 12).

Vysokost věží se měří jejich stínem a sláva velikých mužů počtem závistníků. I v tomto ohledu je konečně jméno „Ježíš nejslavnějším a vyniká nad všeliké jiné jméno”. Sv. Matouš vypravuje nám o prvním protivníku toho jména. „Zarmoutil se Herodes a všechen Jerusalem s ním,” praví výslovně Písmo sv. o dojmu, který vyvolala první zpráva o narození Kristově — a „hledal dítěte, aby zahubil je.” (Mat. 2, 3. seq.) A od Herodesa táhne se dějinami krvavá, rudá čára, která by se mohla jmenovati „pronásledování Krista Pána”. Sám satan válčil s tímto nejsvětějším jménem na poušti, farizeové a zákoníci, velerada židovská, světovládní císařové římské, vyznavači, filosofie a věda — to všecko si vytklo za úkol vyhladiti jméno „Ježíš” s povrchu zemského, vyrvati je z lidských duší i lidských úst.

„Mnoho nepřátel, mnoho cti” praví přísloví, a vskutku „není jiného jména pod nebem daného lidem” (Skut. ap. 4, 12), kterému by pronásledování dodalo více lesku, záře a světla. Zemřeli ti, kteří hledali bezživotí dítěte, praví anděl o Herodovi — a lze to říci o nepřátelích Ježíše Krista vůbec. „Zemřeli”, ale Ježíš Kristus — to jméno nejslavnější žije a králuje — žíti a královati nepřestane — žíti a královati bude na věky věkův.

„Kazatelna” 1905.

A není v žádném jiném spasení, neboť
není jiného jména pod nebem daného,
v němž bychom měli spasení býti.

Skut. 4. 12.

Veliká jména vízí se na veliké události, na př. Karel IV. Chtěl-li by na př. dějepisec jedním slovem znázorniti dobu věčně požehnaného vladaření Karla IV., stačilo by napsati pouze slova: Karlův Týn. Co jen do dneška ve hradě tom nahromaděno památek umění křesťanského, na nichž oko návštěvníkovo utkví s úžasem a udivením. A co jen těch památek urvala ruka lupičská, aby výtvozem duchů českých ozdobila síně svých cizích paláců! Není ani možno, aby se mělo po Čechách zapomenouti, chraň a uchovej Bůh, co Karel IV. učinil našemu národu. Ten starý, hrdý hrad Karlštejn věčně věků bude jméno jeho hlásati, věčně věků potomkům našim připomínati, čím býval jeho zakladatel, že byl otcem, vládcem, kteréhož trůn v rovné míře měl přístupný boháč jako i nejbídnější žebrák.

A proč začínám dnes, drazí v Kristu, tak nezvykle? Proč opět duše vaše, mysli vaše a srdce vaše uvádím ve dny, které, když o nich čteme dnes, vykouzlí nám na rtech úsměv a na tvářích nadšení?

Protože znám také jedno jméno, jeden výraz, kterým dá se zahrnouti největší událost, jež se kdy stala na tváři země — t. j. vykoupení lidstva. Vykonal je Ježíš Kristus, Syn Boží; a nikdo jiný je vykonati nemohl. Jako jen Bůh svět stvořil, tak i jen Bůh Syn jej mohl vykoupiti — Ježíš Kristus, největší náš dobrodinec. Proto svaté jméno jeho chováme v paměti, v ústech, v srdci, neboť jest

naše chloubka, chvála, sláva! On prostupuje život náš. Proto rozličné způsoby úcty téhož přesvatého jména: uklánění hlavy, křesťanské pozdravení, modlitby, písně, litanie a i svátek — dnešní den. — Býval dříve společný se slavností obřezání Páně, 1. ledna v oktávu Božího narození, na základě evangelia — (Luk. 2, 21); avšak od r. 1721 papežem Innocencem XIII. ustanoven jest na druhou neděli po Zjevení Páně, nadán plnomocnými odpustky, jež sv. Otec Pius IX. na veškerý týden rozšířil. — Protož i Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo a každý jazyk vyznával, že Ježíš jest naší útěchou — posilou — radostí.

Útěchou. Co strastí tíží lidstvo! Proto právem nazývá se země naše plačtivým anebo slzavým údolím. Co svízelů a strastí tělesných! Nemocí, úrazů, chudoby, nouze, bídy, neštěstí a jiných a jiných běd! A co útrap a soužení duševních! Co zármutku ze ztráty osob, z nezvedenosti dítek, z neštěstí v rodině, v národě a jiných a jiných, i zkormoucení ze svých chyb a poklesků, což ovšem spasitelné, neboť obětí Bohu příjemnou jest duch zkormoučený; srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš, dí žalm 90.

Kde chce člověk útěchy hledati? Ve světě? U lidí? Ach, nikde jí nenalezne, jen u Ježíše. Sám zve a volá: „Pojďte ke mně všichni, kdož pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím!“

R. 528 bylo město Antiochie v Syrii třikráte postiženo zemětřesením. Lidé plni úzkosti utíkali, avšak nevědouce si pomoci, utekli se k Ježíši, vzývajíce nejsvětější jméno jeho. I napsali na domy své: „Pán Ježíš jest s námi! Stůjte! Neutíkejte!“ — A ejhle, zemětřesení přestalo.

Posilou. Nésti strasti, potřebí jest síly, ta jen shůry přichází, ještě více však k přemáhání pokušení — boj s tělem, světem, ďáblem — k boji sílu. A kdo jest, jenž by jich

byl prázden? Dokud člověk v tomto těle jest, nikdy nebude pokušení prost. Každý bývá — dí apoštol — od své zlé žádosti přiváben a přilouděn, a žádost, když počne, porodí hřích. — A vše, co na světě jest, jest buď žádost očí, žádost těla anebo pýcha života. — Kde posily? Ve světě? Ten jest hříšný. V sobě? Spoléhati na sebe — rodí pýchu, a ta předchází pád. Nikde jinde posily hledati nemůžeš, než u Pána Boha, jak dí apoštol: „Všecko mohu v tom, který mne posiluje — Bůh.“ Ne že bychom dostateční byli jen mysliti něco sami ze sebe, jak sami ze sebe, ale dostatečnost naše z Boha jest. Spasitel sám vybízí: „Začkoli prositi budete Otce ve jménu mém, dá vám.“ Sám pravil k učedníkům odcházeje na nebesa: „Budete ve jménu mém duchy vymítati . . .“ (Mar. 16, 17.) — Ve jménu tom sv. apoštolové zázraky činili: sv. Petr a Jan na chromém u dveří chrámových (Sk. 3, 6), na dnou sklíčeném Eneáši v Lyddě. Sv. Pavel ve Filippi vypudil z dívky zlého ducha (Sk. 16, 18). Sv. František z Pauly volán jednoho dne náhle k přístavu, aby pomohl, že loď se topí. Za bouře loď skutečně nemohla nikterak vplouti do přístavu. Všichni trnuli v úzkostech o životy ubohých. Sv. František přišel a kázal: „Klekněte!“ A sám pokleknuv, vzýval jméno Ježíš, který sám utišil bouři na moři. A když požehnal sv. František moře sv. křížem, ejhle, ponenáhlu utišilo se, a loď vplula klidně do přístavu.

Radostí. Svět poskytuje radostí dost, jmenovitě v této době bujného veselí, ale mají cenu pravou? Nikoli. Zanechávají po sobě jen hořkost a pelyněk, bolení hlavy a zkažený žaludek. Již v tom, že pomíjející jsou a netrvají, leží zárodek hořkosti. Lepší, vyšší jest radost, a ta jest z Boha, nepřestává, protože Bůh věčný jest . . . Kdo Pána Boha, Ježíše Krista v srdci nosí, má pocit radosti nebeské, jako apoštol když řekl: „Živ jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“ — Takovou radost cítil sv.

Bernard, když složil píseň o nejsladším jménu Ježíš. A on jest, který dí: „Suchopárná jest mi krmě, není-li polita olejem jména Ježíš, bez chuti jest, není-li kořeněna solí téhož sv. jména; mluvíš-li co, nechutná mi, nevzýváš-li jméno Ježíš. Ježíš jest med v ústech, libý zvuk v uších, plesání v srdci.” A sv. Juliana de Falconeris sotvaže mluvit počala, pociťovala největší radost a sladkost ze jmen Ježíš a Maria. Proto vzývají je křesťané v nejtrpčí chvíli — v hodině smrti.

Nosme tudíž nejsvětější jméno Ježíš v mysl, budiž náš nejmilejší upomínkou, v ústech budiž naším nejsladším jménem, v srdci budiž prvním předmětem lásky. Život náš namnoze pouští se podobá — umdléváme a jsme v nebezpečí zahynouti. Podobenství: V Asii, kde katoličtí Portugalci (ve středověku) vedli válku s mohamedány, jeden Arab-voják, osvícen milostí Boží, chtěl se stát křesťanem. Utekl, ale musel dalekou poušť, aby se dostal ke křesťanům. Hynul žízní a padnuv na zemi na palčivý písek, myslel, že umře. I vzpomněl si, že křesťané vzývají jméno Ježíš. I on počal tak činiti, a hle, pocítil v ústech sladkost a posilu. Svůj příběh pověděl. I sebrav se, kráčel dále, až šťastně došel cíle; byl přijat a pokřtěn. I my kráčíme pouští a hyneme. Vzývejme proto nejsvětější jméno Ježíš — pocítíme sladkost a posilu a budeme moci dále kráčet, až šťastně dojdeme konce svého — do blaženosti věčné. — Amen.

Ořech, 18. 1. 1896.

NA ROZHRANÍ ČASU

Pomni na ty věci, které byly před tebou,
a které potom přijdou tobě. Sir. 41. 5.

Když sv. Jan evangelista jako vyhnanec žil na ostrově Patmos, spatřil jednou u vidění anděla, oděného oblakem, na hlavě jeho byla duha a tvář jeho jako slunce. A ten anděl, opíraje se jednou nohou o moře a druhou o suchou zemi, pozdvihl ruce své k nebi a zvolal hlasem, kterýž o mořské vlny se odrazil hřímáním: „Jako jest jeden Bůh živý věky věkův na nebi, tak pravím, že již času více nebude!“ A tak i my dnes, v Kristu shromáždění, volati můžeme: Již více roku 1891 nebude! — zmizel — zapadl — a tímto jitem letí již větrové krajem, šumící věčnou píseň o hynutí všeho pod sluncem. Z roku uplynulého zbyli jsme zde jen my — v hlavách s nadějemi namnoze zklamanými a v duších s očekáváním nesplněným — zbyli jsme tu a rok nový — 1892 — tajemnou rouškou zastřený — stojí před námi. Co vzpomínek, co nadějí, co tužeb a co přání ozývá se dnes asi v srdcích každého z nás! Mnozí radostně, mnozí úzkostně, leč všichni asi zvědavě tážeme se, co dobrého nám tento nový rok uštědří a co trpkého sešle. Leč, přátelé milí, toto uhodnouti, na tuto otázku odpověděti nedovedl ze smrtelníků nikdo! I tažme se tedy jinak — tažme se tedy, co radí nám na prahu nového roku Církev svatá? A na otázku tuto skutečně Církev odpovídá nám slovy moudrého Siracha: „Pomni dnes na ty věci, které byly před tebou a které potom přijdou tobě.“ Vybízí nás tedy Církev dnes, abychom na počátku tohoto roku stanuli

na okamžik na dráze životní a uvažovali „ty věci, které byly před námi“ i „ty věci, které potom přijdou.“ A uposlechneme-li vskutku této mateřské rady Církve svaté, poznáváme velikou spravedlnost Boží. Neboť vidíme, že Bůh se vyrovnal se všemi, kteří byli před námi a že se vyrovná i s námi, i s těmi, co přijdou po nás.

Ty pak, Duše svatý, řiď sám tato moje první slova, jimiž k rodákům svým mluviti hodlám.*)

„Pomni na ty věci, které byly před tebou!“ volá dnes Církev sv. k nám. A jaké jsou to „ty věci, které byly před námi“. Jsou to, přátelé, především různé hříchy a nesčíslné urážky, jimiž člověk — pouhý červ pozemský — odvážil se uraziti nejvyššího Pána svého — Boha samého! A proč právě dnes, na slavný den Nového roku vzpomenouti si máme na tyto temné a smutné skvrny v dějinách lidstva? Proto, přátelé milí, abychom poznali a poučili se aspoň pro nastávající rok — ne-li pro celý život, že Bůh nezůstal nikdy nikomu ničeho dlužen — ale že vyrovnal se s každým vždycky, že trestající ruka Boží zasáhla až dosud každého, kdo se odvážil proti Bohu a věrným jeho ruky své vztáhnouti. Ztroskotané trůny bezbožných králů, některé vyhaslé rody panovnické svědčí do dneška o pravdě slov: „Kdo proti Bohu pozdvihl hlavu svou, zahynul bídne, nedokončiv bohapusté počínání své.“ A že tomu tak, dokážu několika příklady z Písma sv. i z dějin občanských.

Pohledte se mnou na římské císaře, na ty slavné vladaře světové říše prvního a druhého století. Skorem každý z nich, sotvaže ho oděli purpurem, do rukou mu dali žezlo a na hlavu korunu, vzal si ihned za svrchovaný účel vladaření svého: vyhladiti vyznavače Kristovy do jednoho. Císařský Řím zvykl si již na hrozná muka, jimiž sužovali křesťany. A nejeden z těch pyšných, z těch

*Kázal J. Š. Baar na přání p. faráře Šandy jako bohoslovec IV. ročníku v klenečském kostele sv. Martina na Nový rok.

hrdých císařů se již usmíval, kterak se mu daří katánování křesťanů, nejeden z těch nadutých panovníků se domýšlel, že už vedou na hranici posledního křesťana, že tygr trhá údy poslední křesťanky, ale tu — když se mu zdálo, že jest nejjistějším — vzpomíná si na něho Bůh a hrdý světovládný císař umírá opuštěn od dosavadních přátel; na př. Nero. Z veliké řady těchto vladařů římských naleznete jich, drazí v Kristu, že byste je spočítali na prstech, kteří zemřeli klidnou smrtí, jako jiný člověk umírá. Nejvíce jich zašlo sebevraždou nebo násilnou smrtí a poslední dny života jejich byly daleko hroznější než muka křesťanů. Pronásledovali Ježíše a Církev jeho, potom ale Ježíš Kristus je „navštívil“ a — kdo zvítězil v onom boji? Boj trval celá tři staletí, konečně ke konci čtvrtého století po narození Krista Pána není po ohromné říši římské ani památky a ve věčném Římě stkví se Kristův kříž v plné slávě a Řím se stal sídlem samého náměstka Krista Pána. Trosky a rumy ohromné říše římské slouží nám tedy za první doklad, že Bůh se až dosud vypořádal se všemi, kdož jakýmkoli způsobem ho urazili.

A vizme příklad jiný! Pohledme jen ještě na jednoho z těch velikánů, kteří oslepeni nádherou se domnívají, že Boha mohou umlčeti a dáti ho, jak se říká, „na výminek“. Napoleona, francouzského císaře, zná z vypravování dojista každý z vás. Půl Evropy, na tucty korun královských leželo u nohou jeho, ale Napoleon ve své naduté pýše chtěl, aby ho poslouchal i Bůh i Církev jeho. Neměl na tom dosti, že chvěly se před slovem jeho trůny staleté, chtěl, aby i Církev mu sloužila. Proto staříckého papeže Pia VII. odvádí do zajetí, aby prý „zlomil tvrdost kněžských hlav“. A podívejte se o několik let později v daleké moře. Uprostřed toho moře vystupuje pustý, skalnatý ostrov, a po něm se prochází muž s hlavou prokvétající, svěšenou na prsa. Chvilími se roz-

hlédne po nesmírné hladině mořské, dívá se, kterak běhlají se koráby šipkou kolem letící, jen on tu jakoby ukoován, a nikdo nepřináší mu vysvobození. Muž přemýšlí, přemítá o životě svém a rty jeho šeptají: „Co jest člověk proti tobě, Bože mocný, Bože silný, Bože nesmrtelný!“ A víte, kdo je ten — řekl bych skoro poustevník? Je to onen nepřemožitelný císař Francouzů, který rozdával koruny a strhal s hlav koruny, komu chtěl. Po nešťastné bitvě r. 1815 odvezli jej Angličané na ostrov sv. Heleny jako zločince. Mrazy ve stepích ruských byly první metlou, na lipských rovinách začala mu hvězda štěstí blednouti a u Waterloo zapadla do bezedných hlubin. Hle, potvrdila se slova Písma sv.: „Stolice vůdců pyšných zkazil Bůh a osadil tiché místo nich“, a jinde opět: „Mnozí mocnáři seděli na trůně, a ten, o kterémž se nenadáli, nesl korunu.“

A jako účtoval a vyrovnal se Pán Bůh s jednotlivci, tak, moji drazí, účtoval i s celými národy. Co lásky, co péče, co dobrodiní prokázal Bůh národu židovskému, o tom vypravuje celý Starý zákon. A jak lid židovský se mu odměnil, ukazuje nám zase Nový zákon. Největšího dobrodince svého — samého Krista na kříž přibil, volaje krev jeho na sebe i syny své. A ejhle, nejmilejší, Pán Bůh začal s národem židovským účtovat. Přicházejí Římané — Jerusalema boří a pálí a člověku až tuhne krev, slyší-li, co dějepis o útrapách lidu židovského při pádu židovské říše vypravuje. Izrael na to rozptýlen do všech úhlů světa, bez trůnu a bez oltáře je výmluvným svědkem, jak hrozným způsobem účtuje Bůh se svými dlužníky, s těmi, kdož zapomněli, že „Bůh potom povstane a navrátí odplatu jednomu každému na hlavu jeho.“

To jsme tedy, drazí v Kristu, pohlédli „na ty věci, které byly před námi.“ A vidíme už z těchto několika příkladů, že Bůh až dosud vyrovnal se se všemi, kteří

byli před námi. A jest tedy zcela přirozeno, že nezapomeneme ani na nás, ale že vyrovná se i s námi — i „s těmi, kteří teprv přijdou”.

Jako jsme se tázali, jaké jsou „ty věci, které byly před námi” — tak tažme se nyní: „Jaké jsou věci, které teprv přijdou tobě?”

A tu odpovídá nám rozum náš, že každému bez rozdílu přijíti musí neúprosná smrt — soud — čili pořádek s Bohem. Ano, přátelé drazí, tehdy nastane osudná doba, kdy Bůh, nevyrovnal-li se už dříve — zajisté s každým bez rozdílu se vyrovná — dobré odmění a zlé potrestá. Ale zajisté nanejvýš neopatrné by bylo, aby člověk tuto pořádnost s Pánem Bohem si nechal až na okamžik poslední. Ba, sám Bůh v nevystihlé lásce své častěji nás upomíná na dluh náš, na povinnost, která nám jednou jistě nastane. On volá, upomíná a radí, aby člověk sám dobrovolně s ním se vyrovnal, dokavad je čas a než snad — bude pozdě!

A tím upomínačem Božím — jest, drazí v Kristu, Církev sv. A jako věřitelé na začátku každého roku posílají dlužníkům účty za rok uplynulý, tak ponechala si i Církev upomínku svou také až na dnešní den. Dnes ozývá se její hlas: „Pomni na ty věci, které byly před tebou a které potom přijdou tobě.”

Leč i jinak upomíná nás Bůh na veliký dluh náš.

Tak druhým upomínačem na př. jest čas — a zvláště doba přítomná. Vy, přátelé, víte snad lépe než já, jak se všech stran děsivá mračna valí se nad hlavou naší. Bohopustá nevěra a nespokojenost stávají se řádem světovým, hrozí bouřkou, jaké není pamětníka — takže se zdá, jako by se v této době plniti mělo slovo žalmisty Páně: „Soud činiti bude Hospodin mezi národy.” Toť zajisté, přátelé drazí, hrozivou upomínkou, kterou na počátku tohoto roku nebeský Hospodář veškeren lid svůj na veliký dluh jen upomíná. — A kdo z nás by nebyl

upomenut alespoň jednou v životě svém, že nad hlavami našimi žije Tvůrce náš, žije Zachovatel náš, žije Odměnitel i Karatel náš? A jaké bývá toto upomenutí shůry?

Sledujte se mnou aspoň na okamžik jen několik zcela obyčejných výjevů ze života našeho! Mnohý člověk oplývá vším, nač si pomyslí, má všechno, o čem se mu jen zdá. Je zdrav — je šťasten! — Nade dveřmi příbytku jeho mohlo by se napsati: Zde sídlí lidské štěstí. Leč štěstí ho tak oslepilo, že na vládce nebes i země — zapomněl. Ale zato ten vládce tam si vzpomněl na něho — poslal v příbytek, jehož nápis nám svědčí o štěstí, anděla smrti. A nyní se vás ptám — drazí v Kristu — když ten šťastný člověk zatlačuje své věrné, upřímné manželce oči, když doprovází snad své jediné dítě na hřbitov, není to pro něho dnem navštívení? Není pro něj i pro nás naučením, že kdybychom i zcela zapomněli na Boha, že On o nás, o všech přece dobře ví — a s námi se vypořádá? A což, když tak mnohý, jehož zdraví bylo pevnější než ty naše tvrdé skály, náhle uvržen jest na lůžko, z kteréhož snad není naděje na uzdravení! Zdaž to není prstem upomínajícím, že Bůh chce s námi počítati? Opakuji ještě jednou: v životě upomíná nás Bůh na náš dluh častokráte. — Nuže, na tyto Boží upomínky nezapomínejme nikdy — a chceme-li míti svoje účty s lidmi v pořádku — tím více pečujme o svoje účty s Bohem. Neboť oč asi běží v těch účtech Božích? Běží o naši duši, běží nám o život nebo smrt — o spásu či zahynutí. Běda, třikrát běda, kdybychom tyhle účty, my křesťané, pohodili, kdyby tyto účty ležely snad někde zaprášeny a kdybychom se snad do nich nepodívali kolik let! . . . Neboť jako přišel den soudu, den vyrovnání Jerusalemu, jako přichází národům, tak nenechá na sebe čekati ani nás a snad již někomu přijde v nejbližší příchůdných dnech, a pak třeba splniti by se mohla na nás slova Písma: „Aj, pravím vám, že času více nebude!“

Pomni tedy v této chvíli každý z nás ještě jednou „na ty věci, které byly před tebou, a které potom přijdou tobě“, pomněme, že Bůh vede dvě knihy pro každého z nás, na jedné straně že píše ruka, kteráž odměňuje, na druhé straně ruka, která trestá. A v té knize života a smrti, že dnem včerejším učiněn jest opět na jednom listu součet, a dnešním jitem že ruka andělova obrátila list nový. Pomněme dále, jak jsme slyšeli, že Bůh ne- nechá sebou žertovati. A nechá-li sebou zahrávati, že bývá to vždy hra odvážlivá, vždycky nebezpečná, a že začne Pán Bůh s takovým člověkem jistě účtovat, účtovat snad způsobem, řeknu, hrozným. A na tyto konce, na toto účtování — „na ty věci, které přijdou“, pamatujíc dnes, sedmkrát si to vždycky rozmysleme, než učiníme krok proti sv. vůli Boží, proti svému soudci příštímu, neboť: všeho do času — říkali moudří předkové naši — a Pán Bůh na věky. A budeme-li vždy pamatovati na to, zajisté zůstaneme Pánu svému dobrým a věrným lidem, a On za to zůstane nám po celý tento rok dobrotivým a milosrdným Bohem, pak, jak ujišťuje nás sv. Pavel: Hospodin nezavrhne lidu svého a dědictví svého neopustí. A aby se to uskutečnilo, budiž naším vzájemným novoročním přáním. — Amen.

1. I. 1892.

Jeden den u Pána jest jako tisíc let a tisíc let jako jeden den. *II, Petr 3. 8.*

Truchlivý cit svírá v této chvíli moje srdce. Neboť dnešní neděle jest poslední nedělí nejen v tomto roce, ale i v tomto století! Dnes naposledy v roce 1900 mám k vám z tohoto místa mluvit. Náš biskup si přeje, aby se kněžstvo k věřícímu lidu dnes rozhovořilo o významných dnech, které zítra i po zítřku veškerému světu nastávají. — Plním milerád uloženou povinnost; ale smutek naplňuje duši mou takovým žalem, jako když mám mluvit nad mrtvolou milé bytosti.

I my stojíme u lože smrtelného, na němž sténá a k smrti pracuje veliký nemocný. Umírá sešlostí věkem, stářím zchvácený, lopotou a starostmi utýrán. Nad ložem čteme nápis: Století devatenácté. Ještě několik jen hodin — několik úderů srdce a nebude ho více. —

A pouhá vděčnost velí nám, abychom se ohlédli na tohoto umírajícího, na jeho život minulý. — Otevírám knihu dějin a chci z ní vyložiti vám, co století XIX. přineslo nám dobrého.

Jedno latinské přísloví dí: De mortuis nil nisi bene — O mrtvých mluvmе jen dobré. I já chci rouškou milosrdného mlčení zahaliti, co zlého toto skonávající století nám přineslo. Chci mluvit jen o jeho světlých stránkách a pomlčeti o jeho vadách a stínech. Nechci viděti jeho vady — ale ukázati na jeho přednosti: jako *katolík*, jako *Čech* a jako *člověk* vůbec.

Bylo smutno před sto lety v Církvi katolické. Na sklonku XVIII. století v našich zemích rozkvétal josefinismus, jenž z Církve sv. činil svou služku. Ve Francii Rousseau, Voltaire a celá škola filosofů zvaných encyklopedisté přísahali zničit Církev. „Ať zhyne bídnice!“ — to bylo jejich heslem... Vražedná instituce, svobodné zednářství, roztahovalo a zatínalo drápy do Církve ve všech státech evropských. Náboženská netečnost, lhostejnost ve třídách vzdělanců—filosofů rozežírala se jako rakovina. Voltaire přísahal, že musí zničit Církev, ba že by bylo hanbou, kdyby nezničil, co dvanáct rybářů bylo vystavělo, totiž nauku Kristovu v Evropě... A ejhle! — zázrak — v umírajícím století sveden byl boj mezi vírou a nevěrou — zvítězila víra, Církev se zvolna vymaňuje ze všech pout, zkvétá a v mnohých zemích veliké moci dosahuje. Duch církevní — uvědomění náboženské sílí, roste a vzmáhá se — náš český lid se z většiny drží nebo odpadlé části jdou zpět k víře otců svých — k víře svatováclavské, zakládá si katolické jednoty a spolky a uplatňuje zásady sv. víry nejen v životě soukromém, ale i veřejném...

Leč ohlížím-li se jako syn této vlasti do století umírajícího, i tu vyznati musím, že toto století bylo pro nás Čechy na výsost důležitým. Ba, málokterý národ může na století to s takovou láskou a vděčností patřiti jako národ náš. Před sto lety — na sklonku století XVIII. poměry v našem národě se uspořádaly jako v Církvi. Tvrdili, že český národ bude z řady národů žijících vymazán, že s povrchu zemského zmizí a připočten bude k národům mrtvým. Abbé Dobrovský sám psal mluvnicki českého jazyka německy a věřil, že český národ zhasne... A ejhle! — nadešlo století nyní umírající — devatenácté. Několik nadšených mužů jako lékaři k umírajícímu člověku stoupli si k umírajícímu národu našemu. Slovo Kristovo: „Neumřel — ale spí“ — platilo o nás. Ne-

umřeli jsme, ale spali. A je to pýchou a předností Církve, že kněží na se vzali obětavě úkol křisitelů a buditelů. Vrátili národu jižjiž ztracený poklad: svatováclavský jazyk. V století tomto národ vstal ze stoletého spánku — a jako člověk spánkem posilněný, počal dohánět, co zanedbal. Toto století bylo svědkem, s jakou úžasnou rychlostí národ náš pracoval, rozvíjel se a rostl. V krátké poměrně době jednoho sta let dohonil národy ostatní, ba nejen to — dnes na sklonku XIX. století ňadra Čechů se hrdě dmou: neboť my v mnohém jiné národy i předčíme. Česká hudba v tomto století podmanila si celý svět, české umění výtvarné, malířství a sochařství, vítězně kráčí v době přítomné Francií i celou Evropou. Ejhle — jak důležité je toto umírající století i pro nás jako Čechy, neboť v něm jsme se probudili k životu a postavili se po bok ostatním národům kulturním.

Leč i jako člověk se stanoviska všelidského dívám-li se na století umírající — musím o něm mluvit s vděčnou láskou. Toto století jsme s chloubou nazývali „osvícené“, a právem; neboť v něm lidstvo na poli osvětovém, ve vědách a umění, učinilo báječný pokrok. Stalo se svědkem prvního parostroje, první parolodi. Po všechna století předcházející znalo lidstvo jen lodi plachetní a dnes s úžasnou rychlostí vodní šroub brázdí slané vody mořské. Jak rychle a pohodlně se cestuje ve vozech železničních, jak rychle se dovídáme telegrafem zprávy z nejvzdálenějších končin světa, ve fotografii nám slunce maluje, elektrina nám svítí, pára nám topí, v telefonu slyšíme hlasy živých a z gramofonové desky i hlasy přátel mrtvých... V tomto století lidé — André — Nansen — pronikli do krajů věčného ledu a jiní prošli horkými pásmy rovníkovými. Tak jako pavouk mouchu omotává svými pavučinami, tak duch lidský i v tomto století omotal klubko naší země celou sítí drátěnou: kolejemi železných drah, telegrafem, telefonem a kabelovými lany.

Naše století zrodilo řadu vynikajících mužů, přineslo množství zdravých a plodných myšlenek na př. ideu spolčovací — osvěžilo křesťanskou nauku o volnosti, rovnosti a bratrství všech lidí . . . tak, jak Kristus kázal a si přál . . .

Toto století je konečně rodným stoletím nás všech a proto bychom byli nespravedliví, neuznávající, že nám bylo dopřáno žítí ve století nad jiné vynikajícím — ba, nade všechna století dosavadní. Proto konec jeho oslavovati musíme zvlášť důstojně.

Přátelé drazí, chci promluvit k vám několik upřímných, hluboce cítěných slov. Zítřka je svátek sv. Šilvestra. Stalo se módou, že se o tomto dni loučí lidé se starým rokem a vítají nový ve veřejných místnostech — hudbou — zpěvem — tancem a bujným veselím . . . A proč se radují? Snad proto, že jsou o rok starší, že jsou hrobu blíží a že jim přes hlavy uletěl opět jeden rok krátkého života? Mně bývá o Šilvestru do pláče . . . Zamyslím se a uvažuji — že opět o rok jsem starší, o rok okraden, tedy chudší . . . Je mi jako člověku, který ztratil veliké jmění — anebo kterého obrali o veliký poklad . . . Jenom duše požitkářská, mělká a povrchní, člověk nemyslící, žijící pouze tělesný, animální život a ne život hlubší, život vnitřní, duševní, může se o tak smutném dni radovati . . .

Zítřka opustíme rodné století svoje — století XIX. — jako rodný domov — rodný dům, abychom vešli ve století nové. Tu Církev nás zítřka svolává od dvou do čtyř hodin sem do chrámu. Vystavuje Nejsvětější Svátost a vybízí věřící, aby děkovali Bohu za dary a milosti nám prokázané. Pán všeho je Bůh — Kristus Ježíš. On je Král věků — jemu samému náleží na věky čest a sláva, poněvadž před jeho očima jest jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den. Všech dobrodiní těch

ve století uplynulém dostalo se nám srdcem Ježíšovým, plným dobroty a lásky — a proto k tomuto srdci zítra odpoledne se pomodlíme litanie a zásvětnou modlitbu.

Dvanáctou hodinou v noci skončí století XIX. Ze století XIX. vstoupíme do století XX. A tu nařídil sv. Otec, aby kněží v noci — ve dvanáct hodin — v tomto okamžiku na rozhraní dvou věků měli mši sv. — Moji drazí! Budte proniknuti důležitostí tohoto nastávajícího okamžiku. Je to okamžik historický, památný . . . okamžik velebný, jakého se nikdo z vás více nedočká, protože pryč jsou doby, kdy se lidé dočkali stáří přes sto let. Kde důstojněji uvítat můžeme přicházející k nám století než ve chrámu? Řekněte sami, co je důstojnější — uvítati nové století v hospodě — anebo je vítati v kostele? Vítati je v ruce s púllitrem, anebo s růžencem, vítati je na rtech s písni rozmarnou, anebo modlitbou vroucí?

Kristus vyprávěl podobenství o pannách moudrých a nemoudrých. Když se strhl v noci křik: „Aj, ženich přichází“ — tu jen polovice těch panen připravená šla ženicha uvítat. Lampy druhých byly zhaslé. Přátelé drazí! Strhne se křik světem: „Aj, nové století přichází!“ Kéž najde nás připravené — bdící, abychom je zde v chrámu důstojně přivítati mohli srdcem vděčným za přijatá dobrodiní a srdcem bázlivým, zdali bude hodnější předešlého. — A v obojím směru třeba prositi Všemohoucího o půlnoční mši sv. — Amen.

Klobuky r. 1900.

Ukázala se milost Boha . . . , vyučující
nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti,
střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli.

K Tit. 2. II. 12.

Umřel, zapadl, zahynul a zašel rok — 1900 jako poslední bod století devatenáctého. Zmizel, nevrátí se nikdy víc — nepatří nám, ale patří dějinám. V historii světové obrácen list. Začala nová éra, nové století, století dvacáté. Krásné a svěží — oblito ranními červánky, jako lidská hlava nadějemi, stojí století toto před námi. Je pro nás důležité — důležitější než minulé. Neboť každý z nás prožije kus tohoto století, někdo menší, jiný delší — celé je neprožije nikdo . . . V tomto století vykope nám věk hrob — a hlavy žitím umdlené — unavené uložíme v tomto století k věčnému odpočinutí. V některém z těch příštích roků, které století v klíně svém nese, skrývá se, choulí a číhá na nás nejhorší lidský nepřítel, přepadne nás a bez milosti zabije — číhá na nás smrt . . . Uplynou léta nám vyměřená dřív, než se nadějeme . . . A tu dnes, když stojíme na prahu nového věku — je zajisté na místě otázka, *jak žít, abychom náležitě použili času nám vyměřeného*, abychom svědomitě hospodařili, abychom s cílem života se neminuli. — Každá politická strana má svůj program pracovní, každý spolek má účel vytknutý a vyměřené stanovy . . . Nuže, i my máme cíl — dojítí spásy; k němu chceme dojít — a proto bije na naše hlavy, dotírá na naše duše oprávněná otázka — *jak žít?* O tom uvažujme.

Celý program životní, celá životospráva katolického

křesťana uložena jest ve slovech dnešní sv. epištoly: „Ukázala se milost Boha, vyučující nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti, střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli.“ — To je odpověď Písma sv. na otázku, jak v novém století celé lidstvo a tudíž i my máme žít. Prohlédněme si ten program.

Především žádá apoštol: *abychom se odřekli bezbožnosti*. Popříti se nedá, že se bezbožnost šíří světem. Část lidstva se snaží žít bez Boha — býti bezbožnou. Jmenovitě třída zámožná a třída tak zv. vzdělanců, která se okázale zříká Boha. „Nevěřiti nic, anebo býti nábožensky lhostejným“ — žádá u mnohých přítomná doba. Stalo se u nás nanejvýš těžkou věcí zůstat i vytrvati věrně při víře svých otců a své náboženské přesvědčení veřejně přiznávati. Kdo by v pátek nechtěl jísti chutnou pečení masitou, anebo kdo by o Zeleném čtvrtku odvážil se jíti k sv. zpovědi, ten by byl prohlášen za zralého pro blázinec. — A špatné příklady kazí dobré mravy. — Nejdříve vzdělaní pohrdli náboženstvím, oblíbili si život bezbožný a od nich nakazily se druhé třídy lidské společnosti. Lidé prostí a neučení — nemají důvodů pro svoje počínání, zkaženi jen příkladem a svedeni jinými, volají, že křesťanství je starý a přežitý brak, přičící se duchu času . . . Leč díváme-li se na všechny nepřátele Boha, vidíme, že jest jich ve vrstvách vzdělanců i prostých lidí počet poměrně malý — mnohem větší je počet těch, kteří Krista milují, v něho věří a doufají . . . Počet roste — vědomí náboženské a přesvědčení se šíří. Zora lepších dnů v nastávajícím století se na nás usmívá. Nuže, moji drazí, jestliže jsme i my dosud žili ve století starém bez Boha, netečně, povrchně a bezmyšlenkovitě, probudme se dnes na prahu nového století, odřeknouce se veškeré bezbožnosti, přilněmež ke Kristu — Bohu našemu a k jeho nauce! Starejme se o náboženství a plňme v nové době povinnosti, které nám ukládá. Ne-

boť to není všechno „odřeknouti se bezbožnosti“ — nýbrž žádá se na nás dále, abychom žili pobožně.

Kdo žije pobožně? Ten, kdo touží po Bohu — touží po tom, aby ho poznal, jeho vůli plnil — konal, co poroučí, a varoval se toho, co zapovídá. Náboženství musí se jeviti v životě člověka — musí míti vliv na naše smýšlení a jednání. Dokud nás náboženství nechává chladné, dokud hřešíme, klejeme, nemravně jednáme, dokud krademe, jsme závistiví, lakomí, pyšní, dokud nás náboženství neobživuje — je pouhou formou, my nejsme živi po Bohu (podle vůle Boží), po náboženství. Živu býti pobožně, znamená stávati se den ze dne dokonalejšími, mravnějšími a světějšími. „Abyste pobožně živi byli“, volá k nám sv. Pavel v dnešní epištole na prahu nového století. Tedy umíníme si, že se odřekneme bezbožnosti a že živi budeme pobožně. Lhal bych, kdybych řekl, že osada naše je bezbožná, ale nemluvil bych pravdu, kdybych řekl, že je pobožná. Není bezbožná. Chodí do chrámu, vyznává víru v Krista Ježíše, hlásí se k jeho praporu, ale není také pobožná, ježto ve všem a všude podle nauky Kristovy nejedná. Stojí jaksí uprostřed mezi bezbožností a pravou pobožností. Je netečná, vlažná, lhostejná, kulhá na obě strany. Taková nerozhodnost není mužná. Odvrhněte ji, buďte celými povahami, slavte návrat k Bohu . . . buďte uvědomělými, buďte katolickými křesťany z přesvědčení . . .

Pro život praktický, soukromý i veřejný *dává apoštol radu „abyste živi byli střizlivě“*. Zlatá rada! — A prosím vás, abyste se řídili tou radou po celý život svůj. „Střizliví buďte a bděte!“ — volá sám Kristus. Střizliví buďte v životě soukromém i veřejném, střizliví v počtcích i zábavě . . . Jenom člověk střizlivý domůže se blaho-bytu. Nejsme a nebyli jsme střizlivými. Nikotin a alkohol jsou jména dvou krutých jedů, které otravují lidstvo. Jeden prodává se lidem v tabáku a druhý v liho-

vých nápojích. Co jmění soukromého, co jmění národního se zmrhá, utratí a probije v těchto dnech. Ale nejde jen o škodu hmotnou — jde o zdraví, nejvzácnější statek člověka. Dnes se nežije a ani na osadě naší se nežilo střizlivě. Hoch školou povinný má již zkušenosti s kouřením. Před tváří otce nedospělý syn zapálí si okázale cigaretu. Ten dorost náš podle toho vypadá. Svetozar Hurban Vajanský vypravuje, že jednomu jinochu v oktávě nabídl cigaretu — a student odmítl slovy: „Slíbil jsem mamince, že se neodnárodním a že do dvacátého roku nebudu kouřit . . .” — Střizlivě abyste živi byli . . . ve století novém . . . hospodařili se svým zdravím. Budme apoštoly střidmosti v novém věku — nejenom z pohytek náboženských, ale i z důvodů národních. — V Písmě sv. čtu: Hřích bídné činí národy — a nejvíce to platí o nestřidmosti. Katolický katechismus má jeden z hlavních hříchů: „Obžerství a opilství”. — Ale nejen náboženství, i rozum tak velí. Z úst kněze když se ozve slovo proti alkoholismu — přílišným zábavám — ihned se volá do světa: „Škarohlíd — tmář, nepřije radosti lidem!” — Ale ptejte se lékařů — a oni vám řeknou, že nejvíc blbců je mezi dětmi rodičů nestřidmých, správci bláznů řeknou, že největší procento bláznů zavinil požitok lihových nápojů a ptejte se soudců a oni doznají, že nejvíc zločinců je nestřidmých. Nuže, jste vlastenci pravými? Milujete svůj národ? Tož ho nemilujte slovy, ale skutky! Vychovávejte národ ten, živi buďte střizlivě — chcete-li, aby národ český byl tělesně i duševně zdatný a silný.

Tu vidíte, jak víra a pravé vlastenectví jdou ruku v ruce . . .

A ještě něco pro příští století: *abyste spravedlivě živi byli*, povídá sv. Pavel, to jest, abyste dali každému, což jeho jest i — duši své.

A proto *vrcholí právem moje novoroční přání celé osadě*

ve slovech apoštola, abyste odřeknouce se bezbožnosti — pobožně — střízlivě a spravedlivě živi byli.

Jako na konci roku včera, tak i na jeho počátku dnes poroučí arcipastýř, aby vystavena byla Nejsvětější Svátost Oltářní a aby věřící uctívali Božské srdce Ježíšovo, plné dobroty a lásky k nám — aby ve století nastávajícím nám žehnolo a nás milovalo. Proto i my dnes, až na oltáři veřejně Nejsvětější Svátost Oltářní vystavena bude — před Pánem poklekneme . . . a prosme, aby především zachoval naší osadě poklad svaté víry. Chci prositi Boha, aby po stoletích, až kosti mé budou shnilé a po hrobu mém nebude památky, stanul na tomto místě můj nástupce — katolický kněz a aby na osadě našel život náboženský stokráte ještě krásnější a utěšenější, než je dnes. Nejvyšším bodem této osady je tento chrám sv. Vavřince. Jako hlava na lidském těle nejvýše stojí, tak on vyčnívá a pozvedá se na těle osady naší. Sem k němu, jak v domov náš spěchejme. Zamilujme si chrám ten, zde se k Bohu svému modleme a tísně své mu přednášejme. Jako srdce v lidském těle — tak na každé návsi všech přifařených obcí stojí kříž a kolem něho se tlačí statky a chaloupky. Mějte Krista nejen mezi sebou, ale mějte ho i v sobě. Žijte podle jeho učení a pak šťastná budou pro nás všechna léta věku dvacátého. — Amen.

Klobuky r. 1901

Když se naplnilo dní osm ...
nazváno jest jméno jeho Ježíš.

Luk. 2, 21.

Jedním z nejsmutnějších dnů v roce bývá pro mne den, kterému lidé říkají Silvestr. Toho dne ve městech i vesnicích bývají hospody nabity, veselá hudba a radostný zpěv bouří silvestrovskou nocí, stíny tančících míhají se po zastřených oknech, bujný, nevázaný smích, bezstarostný jásot letí tichým, temným večerem... Bezuzdné veselí pak ve chvíli půlnoční dostupuje svého vrcholu. O číši plnou cinkne číše, fraškovité, pošetilé přípitky zaznějí v dusné atmosféře, lidé se navzájem objímají a líbají... A nad čím se radují?

To si tam u pěnivého poháru, za zvuků hudby připomínají radostnou událost, že se naplnilo dní třistašedesátpět... To si tam připomínají, kolik už se naplnilo let od té chvíle, co „Světlo světa přišlo na svět“ (Jan 12, 46), co narodil se Kristus Pán...

A nad čím já se rmoutím? I já se rozpomínám, že se končí rok jeden a že vcházíme přes práh do roku nového. Připomínám si, jak den ke dni se řadí na nit věčnosti, jak růžencová zrna den po dni se věší a než se nadějeme, „naplní se dnové“, mine rok, ukončí se jedna část růžence životního. Před zrakem mým v té chvíli vstávají prožité radosti i žalosti, k mé hlavě se vracejí jako ptáci zpěvaví a draví — vzpomínky milé i trudné — a rozjímám, jak se člověk svým vlastním životem často modlí bolestný růženec a málokdy radostný i vítězný. Naplňují se dnové... růženec po růženci — rok po roce

mine — dnové jako zrnka klokočová klouzají po šňůrce bez začátku a bez konce — po věčnosti — a nám zvolna odměřují míru života . . .

Virgil nazývá čas něčím, co je krátké a co jednou ztraceno, nedá se získati už ničím. Nelze tedy nad ztrátou jeho se radovat, ale truchlit, jako truchlíme nad každou ztrátou nenahraditelnou. Každým rokem na ciferníku našeho života se posunuje rafie blíž a blíž k půlnoci a dříve než se nadějeme, udeří naše hodina dvanáctá.

Carpe diem — využijme každé chvílky — volá k nám proto dnešní bílé ráno. Neplýtvej časem, vážně radí při svém počátku Nový rok. Kdesi jsem četl, že jediné skrblictví, které je mravně dovoleno, jest skrbliti — časem. Hle, vážná otázka o Novém roce stojí před námi a urputně se domáhá odpovědi, rozluštění:

Jak užítí času.

Karla Slavíková-Velsová vypravuje, kterak na Slovácku gajduš vytrubuje po dědině hodiny a po každém zatroubení zpívá: Udeřila jedenáctá hodina, pochválen buď Pán Jezus Kristus a slavné jméno Maria. Ten pastýř ponocující slováckou dědinou luští naši záhadu a praví: Užívej času — ke chvále Krista. Proto Církev, slavíc dnes oktávu Božího Narození, připomíná nám jméno, které, jak jsme kolikráte rozjímali, je centrem našeho duchovního života, sluncem lidských duší a světlem lidských očí. „Když se naplnilo dní osm, nazváno jest jméno jeho Ježíš“, tak slyšeli jste v evangeliu. Toto nejsladší jméno dnes kladu vám tedy na rty a znova k němu vaše zraky obracím. Rozjímali jsme o lásce, které Ježíš učil, o lásce Boží. Nebyli bychom úplnými, kdybychom nemluvili o jejím opaku: o lásce, jak svět jí rozumí, tedy o lásce světské vůbec.

Kristus je světlo. Prostupuje-li paprsek tohoto světla hlavou (rozumem), říkáme mu víra, prostupuje-li duší

(vůli), říkáme mu naděje, a prostupuje-li srdcem (citem), říkáme mu láska.

Tímto paprskem Božím veden, má člověk milovati Boha, sebe a bližního. To je ten trojí plamen, který nad ohněm Kristovy lásky šlehati má. To je zárný ideál, vznešená teorie, kterou se má řídití životní praxe katolického křesťana, žijícího ve světě. Stojíce na tomto povýšeném hledisku, kritickým okem pozorujeme svět, t. j. lidstvo v něm žijící — a tu s hrůzou zpozorujeme, že lidstvo přestává milovati Boha. Je to taková tichá, vleklá apostasie, odpadávání od Boha, chronické vadnutí čarovného květu, uhasínání zářivé zlaté lampy — lásky k Bohu. A jmenovitě intelligence to je, která udává tón, přejímá vůdčí roli v tom směru a po které pak opičí se celá řada bezpáteřných, nesamostatných slabochů. Jsou zde neklamné příznaky této vleklé choroby v životě soukromém, veřejném i společenském.

Dítě, to je okno, kterým lze viděti do života soukromého — rodinného — a není dnes vzácností, že dítě ve škole po prvé slyší od kněze slovo Bůh, vidí po prvé ruce k Bohu spínat a slyší po prvé modlitbou Bohu lásku vyznávat . . . Annály soudní vypravují o stále se množících, rostoucích případech, ve kterých trestáni byli jednotlivci, kteří nejen Boha nemilují, ale přímo Ho nenávidí a v slepé zášti se mu drze rouhají, urážejíce jeho čest a tupíce jeho slávu . . .

A ze života soukromého prosakuje náboženská lhostejnost a netečnost, — naprostý indiferentismus v život veřejný. Dnes kroky křesťanství, stopy náboženské — kde to je jen poněkud možno, se zahlazují a instituce veřejné se odpoutávají čím dále tím více od Boha, ba pod závojem pokroku a osvěty opouštějí půdu indiferentní a přecházejí do tábora nepřátelského . . . Dnes se prapory už nesvětlí, ale pouze „rozvinují“, veřejné ústavy a podniky se pouze „zahajují“ anebo „otvírají“,

budovy se prostě slavnostní řečí „odevzdávají“, zcela proti českému duchu a tradici zbožných předků.

A právě intelligence to je, která lásku k Bohu a vzpomínku na Boha vytlačuje i ze života společenského a zbožné katolické obyčeje nahrazuje světskými. Není to „chic“, aby se dnes pozdravovalo staromódně „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus“, dnes na pozdrav rachotí jen hřímavé „nazdar“, skládá se nejhlubší poklona a ruka se poníženě líbá, při loučení nedáváme si „s Bohem“, ale my se pouze „poroučíme“, za dobrodiní už nepřejeme „zaplat Pán Bůh“, ale „uctivě děkujeme“. Špatně by pochodil u průměrné naší intelligence, kdo by se v sobotu večer vzpíral jíti na ples, kdo by v neděli ráno nezaspal služby Boží, kdo by v pátek nechtěl jísti chutnou pečení anebo kdo by se odvážil o Zeleném čtvrtku jíti k sv. zpovědi a k sv. přijímání. „My kráčíme s duchem času,“ chlubí se často člověk, jenž patří k tak zvané „lepší“ společnosti a o velikonocích oslavuje „probuzení přírody“, modlí se „pod modrou klenbou velebného chrámu přírody“. On miluje a zbožňuje krásu přírody, ovšem nejraději v rodě ženském . . . K čemu *stará móda* v modlitbě, jít do kostela na mši sv. . . .? My Češi jsme lid pokročilý! . . .

Vadne láska mezi Bohem a člověkem. Kdo by řekl, že miluje Boha a nenávidí bratra, lhář jest, řekl Kristus a lze to říci naopak: Kdo nenávidí Boha a řekl by, že miluje bratra, lhář jest. A vskutku vidíme, že ubývá lásky mezi lidmi, *l á s k y k b l i ž n í m u*.

Pod zorným úhlem slov „miluj bližního jako sebe samého“ pozorujme současnou společnost lidskou. Ilustrací té dnešní lásky k bližnímu jsou soudy pro urážku na cti, pro podvod, zpronevěru, vraždu. Krvavou ilustrací jsou války, vzpoury, pumy, atentáty, třenice národní, boje třídní. Tak splňují se veliké rozkazy Kristovy: „Buďte milosrdní, jakož i otec váš milosrdný jest. Ne-

suďte a nebudete souzeni. Nepotupujte a nebudete potupeni, odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a bude vám dáno . . ." (Luk. 6, 36. sequ.). Dnešní člověk tedy nemiluje Boha a nemiluje bližního. Spisovatel Šmilovský pak praví: „Bez lásky hyne člověk jako květina nezalita."

A co takovému člověku nahrazuje Boha? Co bližního? Koho miluje místo Boha a bližního? S e b e ! Neboť mnozí chodí, o nichž jsem vám častokráte pravil, nyní pak s pláčem pravím, že „jsou nepřátelé kříže Kristova, jichžto Bůh břicho jest a sláva v zahanbení jejich, kteříž o zemské věci stojí" (K Filip. 3, 18-19). A to je, co miluje svět . . . břicho, t. j. požitky tělesné, slávu a konečně zemské věci, t. j. statky — a to je, čemu říkáme láska světská. To je, co nahrazuje mnohým Boha i bližního — zhasíná lásku Boží. Láska může být v člověku — nejdražší posluchači — světlem — ale může býti i tmou. Zde platí slova Kristova: „Viz tedy, aby světlo, které v tobě jest, nebylo tmou" (Luk. 11, 13). Svět zhasíná, násilím v sobě dusí oheň lásky Boží a živí za to ohýnek lásky sobecké, zištné, hamižné. Písmo sv. vypravuje památnou událost, jež se stala mezi tím, co byl Kristus zajat a vyslýchán v domě velekněze. Na dvoře zanítily oheň žoldnéři a seděli vůkol a Petr byl mezi nimi. Kterého když uzřela jedna děvečka, an sedí u světla, řekla: „I tento byl s ním" — a hle — on zapřel ho a řekl: „Ženo, neznám ho" (Luk. 25, 55. sequ.). Tohle máte, drazí moji posluchači, věrný obraz naší doby. Mnozí zapírají světlo pravé, jímž je Kristus, nenávidí je a odvrací se od něho. Ale za to rozdělavají si na malém, úzkém dvorku svého duševního obzoru svůj ohýnek lidský, do jeho světla staví nízké předměty své lásky, usedají k nim, ohřívají se a radostně jako nerozumné děti ohníčkem tím se chlubí . . . „Neznám ho," vykřikují o Kristu, tupíce jeho osvětu a vychvalujíce svoji osvětu lidskou. Petr

hořce nad zradou zaplakal — a moderní člověk jáás, že se zbavil pout . . .

Je znám světelný úkaz, který věda jmenuje světélkování. Shnilé, trouchnivějící dřevo, na př. pařezy, také svítí. Ba jsou mikroskopické rostliny (bakterie), které způsobují podobné světélkování. Bakterie ty se usazují třeba na povrchu hnijícího masa a ono světélkuje. I v životě duchovním setkáváme se s podobným zjevem — se světlem pravým a se světlem falešným, jímž, jak vidíme, je láska světská.

Evangelium praví o Kristu: „Když se naplnili dnové, nazváno jest jméno jeho Ježíš,” ale dnes zdá se, že se naplňují dnové, kdy vyhlazeno má být z lidských srdcí jméno Ježíš, vyrvána i s kořeny láska k tomu jménu. Zbožné přání starých Čechů na př. bylo:

„Aby nás Pán Bůh miloval,
hříchy odpustil — nebe dal;
nic nežádáme
jenom to samé . . .” (K. J. Erben.)

I dnes — o Novém roce — zarojí se světem spousty bílých listů, pohlednic, navštívenek. Novoroční gratulace! Ó, co si přeje svět? Lásku Boží snad? Nebe? Odpuštění hříchů? Eh — nad takovou gratulací k útrpnému úsměvu stahují se rty, ohrnuje se nos a jako nad přežilým brakem krčí se nad ní rameny. Kdybych mohl rozstříhnout a přečíst všecky ty lístky, sázím sto proti jedné, že dobré tři čtvrtiny vyvrcholí své přání v to, co milují dnešní lidé, dnešní svět, budou přát: požitky tělesné, slávu a statky pozemské. Láska světská!

O těchto věcech, drazí moji, postupně pojednáme. Ale předem si pamatujte, že tyto předměty světské lásky jsou pouhým trouchnivějícím, světélkujícím dřevem, které lidé přikládají na dětinský ohníček své sobecké

samolásky. Hoří ten ohýnek, hoří třeba padesát, šedesát, nejvýše sedmdesát let — ale „když se naplní dnové“, tu onen ohýnek lidských radostí dohoří a doplápolá a ze všeho, co ze světa jsme milovali, nezbude nic než hromádka šedého popela. Mráz velikého zklamání proběhne vychladlým srdcem a víchř zoufalství zalomcuje pustou duší... Klesal i v nás oheň lásky Boží a vzmáhal se rudý plamen lásky světské? — Tož o Novém roce počněme nový život — posilněme lásku Boží v sobě a milujme toho, jenž dnes nazván jménem Ježíš.

„Kazatelna“ 1904.

I budou pohané choditi ve světle tvém
a králové v blesku východu tvého.

Is. 60. 3.

Ze všech symbolů, jimiž Kristus byl předobrazován, nejlépe vystihuje činnost jeho — světlo. Kristus sám se srovnal se světlem: „Já jsem světlo pravé, které osvěcuje každého“ . . . Proroci předpovídající jeho příchod, nazývají ho „světlem“ — „bleskem“ — na př. Isaiáš v dnešní epištole dí o něm: „I budou pohané choditi ve světle tvém a králové v blesku východu tvého.“ — Když se Kristus narodil, záře nadpozemská zalila chlév betlemský a probudila spící pastýře — když se na hoře Tábor proměnil, zářila tvář jeho jako slunce — a když na Golgotě umíral — slunce, jemuž se podobal, také umíralo, t. j. zatmělo se . . . Světlem zjevil se Kristus i těm mužům, jichž památku dnes konáme, t. j. sv. Třem králům. Jasná hvězda na východě zjevila se jim a vedla je do Betlema. Až dosud jen pastýři — tedy židé — věděli o narození Krista, o jeho příchodu na svět. Dnes známost ta rozšířila se daleko za hranice Palestiny, do dálných zemí východních . . . Kristus narodil se veškerému člověčenstvu, přišel, aby osvětil všechny, aby všechněm dal osvětu jediné pravou — křesťanskou. Nepřišel jenom k jednomu národu a pro určitou dobu, nýbrž narodil se pro všechny lidi a pro všechny časy. Narodil se i pro nás, děti století dvacátého. *Tenkráté dozvěděli se mudrci od Východu o něm hvězdou. A jak dnes známost o Kristu se šíří, o tom uvažujme.*

Pastýři, kteří na betlemských luzích noční stráž drželi

u svých stád, dověděli se skrze anděla, že se Kristus narodil. Sv. Tři králové v zemi východní dozvěděli se o té události hvězdou. Sami doznávají: „Viděli jsme hvězdu jeho na východě a přijeli jsme klaněti se jemu.” — A čím Bůh tu zvěst oznámil veškerému světu? Ne andělem ani hvězdou, ale zvláštním ústavem, institucí založenou samým Kristem — Církví svatou. Tak jako oheň, aby neuhasl, musí se ošetřovat, jako lampa, aby svítila, musí se dolévat, tak světlo lidských duší a srdcí zde na zemi musí někdo chránit, střežit. To činí Církev. Ona je lampou, ze které se světlo učení Kristova světem rozlévá, ona je krbem, z něhož se šíří teplo jeho evangelia. Kristus sám jí uložil úkol, aby Bohem zjevené pravdy z rozkazu Božího všem národům světa hlásala, zvěstovala a to živým slovem, t. j. lidskou řečí, tedy kázáním.

Rozkaz hlásati zjevené pravdy všem národům celého světa obdrželi sv. apoštolové od Krista před jeho nanebevstoupením.

Kristus řekl tehdy apoštolům: „Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Proto jděte a učte všecky národy a křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého . . . a aj, já jsem s vámi po všecky dny až do skonání světa.” Ježto Církev od samého Krista má za úkol jeho učení všem národům celého světa zvěstovati, proto papežové ustavičně vysílají misionáře k národům pohanským, světu křesťanskému dávají okružní listy, biskupové svým diecésanům vydávají listy pastýřské, vysvěcují a na osady posílají kněze, kteří každou neděli ve farních chrámech kážou a ve školách na osadě nauku Ježíše Krista hlásají. — Tak plní Církev svůj úkol.

Jsou tedy v bludu ti, kdož se domnívají, že pouze Písmo sv. je tu za tím účelem, aby se všem národům světa zjevené pravdy oznámily.

Byla v tom vůle Boží, aby lidé kázáním, t. j. živým slovem a ne jak protestanté se domnívají — Písmem,

o zjevených pravdách se dověděli a tak k víře dospěli. Měřítkem víry je tedy kázání. Kristus sám pouze kázal a nic nenapsal. Apoštolům řekl: „Jděte a učte všechny národy“ — a jinde: „Kažte evangelium všemu stvoření“ a neřekl: „Pište všem národům.“ Proto apoštolové také málo toho napsali, jen několik listů, epištol; ale za to horlivě kázali. Psaním také asi nikoho neobrátili, ale kázáním. Knihy věřících, to byli sami sv. apoštolové (sv. Aug.). Sv. Pavel dí: Víra jde ze slyšení — tedy ne pouze ze čtení. Poučení živým slovem odpovídá zcela potřebám člověka. Každý chce raději býti poučen, než dlouhým čtením teprve poučení se domakati. Kdyby psaní bylo jediným prostředkem, kterým k poznání zjevených pravd docházíme, tu by mnozí k tomu poznání vůbec se nedostali. Jsou na př. celí národové, kteří neumějí čísti, jsou u národů kulturních jednotlivci, kteří číst a psát neumějí — jsou lidé chudí, kteří si Písmo sv. — bibli — koupiti nemohou, a jsou lidé prostí, kteří nemají potřebné vzdělání, aby bibli — zvláště některým těžkým místům rozuměli. A přece Bůh chce, aby všichni lidé k poznání pravdy dospěli.

Církev sv. tedy rozumně neopírá se pouze o Písmo sv., ale i o *ústní podání*. Nerozšiřuje víru v Ježíše Krista toliko písmem, ale i živým slovem. Ze dvou studnic víru čerpá, t. j. z Písma i z ústního podání čili tradice — a dvojím tokem ji šíří — Písmem a slovem. Písmo sv. je slovo Boží napsané a tradice je slovo Boží nenapsané. Sv. Pavel napomíná proto křesťany netoliko toho se držeti, co se naučili skrze písmo — ale i toho, co se naučili „skrze řeč“.

Dívejte se do dějin, jak národové k pokladu sv. víry dospěli a poznáte, že to bylo skrze věrozvěsty, kteří na jejich duševních obzorech světlo víry živým slovem rozžehli. U nás sv. Cyril a Metoděj — u Němců sv. Wolfgang — v Irsku sv. Patrik — a v Polsku náš krajan sv.

Vojtěch. — Tak jedná Církev dosud. V Římě je ústav zvaný „De propaganda fide” — t. j. k šíření víry. V ústavě tom vychovávají se misionáři, vyučují se řeči národů, k nimž hodlají se vypravit . . . Dnes, na den sv. Tří králů je v tom ústavě velkolepá slavnost. Přednáší se část Písma sv. nebo báseň nějaká ve všech rozšířenějších jazycích světových, aby se ukázalo, že splněno proctví Isaiášovo: „Pohané budou choditi ve světle tvém a králové v blesku východu tvého.” Při oslavě té tam zazní i český jazyk. Chovanci české koleje rok jako rok přednášejí mateřštinou svoje práce.

Vážme si štěstí, že jsme už víc než tisíc let národem katolickým. Víc než tisíc let nad hlavou našeho národa zažehnuta plane hvězda sv. víry. Zakalila se někdy černými mraky, ale přehnaly se a převalily a spásná hvězda prohlédla znovu . . . Sv. Tří krále dovedla ke Kristu, k němu samému je přivedla, takže vlastním očima ho viděli, jemu se poklonili a dary mu dali. To je konečný účel sv. víry: přivést lidstvo ke Kristu, vésti nás pouští, nocí, životem a přivést nás po smrti ke Kristu Pánu . . . Sv. Tří králové svůj dlouhý spánek odpočívají v nádherné katedrále v Kolíně nad Rýnem, kam je Bedřich Barbarosa, císař německý z Milána byl přenesl. Před krátkou dobou měl jsem v rukách tenkou knížečku — popis tohoto německého chrámu. Sepsal ji dobrý Čech a vlastenec Václav Michal Pešina z Čechorodu. Vyličuje nádherný hrob sv. Tří králů a dokládá, že dne 13. září 1841 nad hrobem tím četl mši sv., „při které — pamětliv jsa drahé vlasti — všeho zdaru jí od Boha vroucně prosil”. — Přátelé moji, i my dnes jako starý Pešina o svátku sv. Tří králů prosme Boha, aby dal národu svatováclavskému svítit hvězdu — hvězdu, která by nás ve vlnobití světa vedla — která by národ náš dovedla ke štěstí časnému na zemi i jednou na věčnosti. Amen.

Klobuky r. 1901.

PO ODCHODU KRÁLŮ

Vzal je na lokte své a velebil Boha.
Luk. 2, 28.

Dnešní sv. evangelium uvádí nám na paměť starce, jehož modlitbou každodenní byla slova: „Pane, jen toho dopřej mi se dočkati, abych uviděl na své staré oči vykoupení národů.“ A ten stařec, jehož jméno je Simeon, prošel hořkou a těžkou školou života. V rodné jeho zemi vládli cizinci, otčina jeho úpěla pod jhem římských císařů, a proto chodíval do chrámu den co den a zde očekával Mesiáše, jako vězeň své vykoupení.

A jednou objevili se v nádherných prostorách chrámu dva chudí lidé s děťátkem, ovinutým v plénkách, aby je Pánu Bohu obětovali. Tu se náhle zvedá od dlažby chrámové onen stařec, puzen Duchem sv. spěchá příchozím vstříc, zraky lesknou se radostí neobyčejnou, jeho zvráskovatělá tvář zardívá se svatým nadšením, rty jeho chvějí se pohnutím a Simeon bere dítě chudičké matky na lokty, vyzdvihuje je před oltářem Nejvyššího a požehnal dítěti i rodičům jeho.

Bylo to první požehnání ve smyslu, jakéž vy, drazí v Kristu, vídáváte a jakého každý z nás stal se účastným. To požehnání, kteréž druhdy udělil staříčkový Simeon Josefovi a Marii, těmto dvěma duším, jež byly v celém Izraeli nejšlechetnějšími, co nalezlo následovníků, žehnatelů i požehnaných v minulých dobách křesťanství a co jich ještě nalezne!

Tak jako Kristův kříž je takřka sloučen s životem křesťana, tak i požehnání zdomácnělo v našich rodi-

nách a proto požehnání bude i předmětem dnešního sv. rozjímání.

Ptám se vás, v Kristu shromáždění, jest mezi námi někdo, nad jehož hlavou nebyla by spočinula žehnající ruka? Nevím, která ruka žehnáním dovedla by tak účinkovati, jako ruka otcova či matčina. Člověk prsty té ruky, která čelo, rty a prsa křížem znamenává, dlouho cítivá a takové okamžiky nevyjdou mu nadosmrti z paměti.

Ale i tento zvyk krásný, tento tklivý zjev ryzí a neporušené mysli křesťanské — i tento zvyk začíná mizeti, začíná se ztráceti.

Dítě jde ve svém životě po první do ciziny a často a často se stává, že mu otec a matka dávají, čeho bude potřebovati, ale aby tomu dítěti, tomu miláčku svému na čistém, bílém čítku učinili kříž, to obyčejně zapomenou. V našich křesťanských rodinách bývala všude u dveří kropenka, v té kropence voda tříkrálová a nikdo by se nebyl pustil na delší cestu, aby v té svěcené vodě nesmočil prsty svých a nepokropil se. — A kdopak dnes, vydávaje se na cestu a překročuje práh svého domova, vzpomene si těch starokřesťanských zvyků? Když se naši předkové ubírali na odpočinek, zakončivše lopotně den, opět vodou svěcenou se pokropili, říkajíce: „Ježíši Nazaretský, králi židovský, požehnej mne a od náhlé a nenadálé smrti ostříšej.“ A kolik asi je rodin křesťanských, u kterých bychom se ještě sešli s těmito obyčejí?

Obrátme na okamžik svůj zřetel k jednomu zjevu v některých rodinách staročeských, a sice k těm okamžikům, kdy je již všechno uchystáno a syn či dcera připraveni ke kroku, kterýmž otevírá se jim život nový a kterýž pro všechny příští dny bývá rozhodným — ke svatbě. Tu syn a dcera za starých dob klekávali a prosili rodiče o požehnání. Ale svět dnešní i v tak vážných

chvilkách dělá, jako by Pána Boha a jeho požehnání nepotřeboval. A přece čteme v Písmě sv. verš: Požehnání otcovo staví domy, ale zlořečení matčino je bourá.

Tak často si naříkají a stěžují rodičové: Bůh sám ví, co to, že naše děti nemají štěstí, že nad střechou jejich i naši nemůže a nemůže se ujmouti žádné požehnání? Na všecko otec a starostlivá matička se rozpomene, každický záhyb na šatech své dcery prohlédne — urovná, dává nejmožnější poučení, ale zdalipak matka řekne své dceři, zdalipak otec řekne svému synu: „Nezapomínej dítě moje, na Boha nikdy, nikde, modlívej se k němu, jak jsem tě učila — ať svět mluví, co mluví, drž se ho, zachovávej jeho příkázání . . . Pracuj poctivě . . . A teď klekni, dám ti na cestu požehnání, aby s tebou všude šlo . . . Požehnej tě † Bůh Otec, † Bůh Syn, † Bůh Duch sv. Amen! Vrať se mi domů, jak odcházíš — ať na tebe neslyším nic zlého!”

Josef a Bohorodička požehnání stříbrovlasého Simeona nepotřebovali a přec sklonili čisté hlavy své pod chvějícíma se rukama stařečkovými.

Drazí v Kristu, svlékáme příliš rychle starý, ryzí drachocenný šat. Lidé dnů našich se zaň až příliš stydívali. Nuže, nepomíjme aspoň my tohoto křesťanského zvyku ve svých domovech, nestydme se zaň aspoň my, nepohrdejme tím mravem z šedé dávnověkosti v dobách štěstí, v dobách blaha pozemského a potom bude nám k útěše, bude nám k podpoře, bude nám k pomoci zvláště v těch chvílích, kdy nám nezbude už nic více než kříž a na tom kříži Spasitel, kdy nezbude nám už nic, leda rubáš. Máme té milosti s hůry ke každému kroku, ke každému podniku, nechť počínáme cokoliv, tolik zapotřebí, a proto zvolíme všichni z duší svých již v této ranní chvíli: „Uděliž nám, Kriste Pane, svého požehnání, aby s námi bylo i ve skonání.” — Amen.

2. I. 1910.

Viděly oči mé světlo k zjevení pohanům.

Luk. 2. 30.

„Co vidíš?“ tázali jsme se sv. prvomučedníka Štěpána, a on odpověděl: „Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici Boží“ (Skut. ap. 7, 55). Dnešní evangelium vede nás do jerusalemského chrámu, a místo v jeslích nacházíme novorozeného Krista v něžném objetí Simeonově. Na stařeckých loktech chová svatý poklad a okem zářícím láskou spočívá na něm.

Co jsi viděl? — tažme se dnes i jeho.

„Viděly oči mé světlo k zjevení pohanům,“ odpovídá kmet a prorok Simeon.

„Bůh je láska“, volá svatý Pavel. A láska je to světlo, které viděl Simeon. Láska Boží k nám září v jeslích betlemských jako oheň ve výhni. Z kořene této lásky vyrostl a vypučel v lidském srdci mohutný mláz: láska člověka k Bohu. Máme se podobati Bohu ve všem — tedy i v lásce. Proto, když Bůh miloval člověka, je zcela logické, že i my člověka milovati musíme; a tu jsme u nového prutu, který vyráží na stromě lásky a jmenuje se láska k bližnímu. „Milovat bližního — každého — ženu i muže, otroka jako svobodného, chudáka jako boháče, prostého jako učence, krásného i ohyzdného, přítele i nepřítel, cizince i domácího?“ ptali se s úžasem Římané a s odporem se dívali na řady svých otroků, s úžasem se tázali jemní, vzdělaní Řekové, pohlížejíce na barbary, s úžasem ptali se Židé, pohlížejíce na Samaritány... Tohle učení bylo pro ně něco nového, neslýchaného.

V pohanském srdci svém měli zášť, bylo tam pohrdání, tměla se tam nenávist, hořel tam krvavým příšerným svitem rudý požár pomsty. Narodil se Kristus Pán — a Simeon ho nazývá světlem k zjevení pohanů, protože prorockým duchem, promítaje příští časy, viděl, slyšel jako spasnou hvězdu, jako čarovnou melodii slova Kristova: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého“. A o této odnoži lásky Boží rozjímejme dnes.

Jako pohár, přetékající nejvzácnějším, nejdražším šumivým vínem, tak člověk kypěti a přetékatí musí láskou k Bohu. Z celého srdce, z celé duše, ze vši mysli musí milovati Boha. Jako rozvodněná řeka vystupuje z břehů a zaplavuje svými vlnami víc a více širý kraj, jako požár rozpoutaný praskotem rozmáhá se, zachvacuje všecko, co na dosah mu přijde, tak šíří se naše láska k Bohu i na všechny tvory jeho a především na jeho obraz, na člověka. Bůh není sobec a chce-li, abychom ho milovali — nade všecko — to ještě nechce, abychom ho milovali pouze, jediné, výhradně jeho. Chce v zahradě lásky státí na místě nejprůhodnější a sám svým příkladem ukazuje, kdo má státí na místě hned druhém. Sám miloval a miluje člověka a proto nám velí, abychom člověka — bližního milovali také.

Zvláště Syn Boží — Ježíš Kristus, — jehož narozeniny oslavujeme, roub této lásky s nebe na zem přinesl, aby jím lidské srdce zušlechtil, osvětlil. Neboť Kristus této lásce přímo učil — a to jak teoreticky, tak prakticky.

Teoreticky — slovem. Otevřte evangelium kde chcete, přečtete Nový zákon celý, a láska k bližnímu líbezně se usměje na vás s každé řádky. Tou nebeskou vůní je učení Krista provanuto, světlem tím je prosyceno a teplem lásky prohřáto. Aby nám Kristus vysvětlil pojem slova „bližní“, vypravuje svoji nejkrásnější parabolou: podobenství o milosrdném Samaritánu (Luk. 10, 30 sequ.). Kdo

z vás by neznal to úchvatné podobenství? Čí srdce nechvělo se útrpností, když četl v Písmě: „Člověk jeden sestupoval z Jerusalema do Jericha a upadl mezi lotry...?“ — Prohlašuje dále lásku k bližnímu za charakteristický, svérázný znak svého učení i svých vyznavačů, neboť pravil: „Po tom všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým“ (Jan 13, 35). A jeho učedníci a vyznavači mu nestačí, rozšiřuje povinnost milovati bližního, definuje, určuje její rozsah: „Já pravím vám: „Milujte nepřátele své, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhaří vám“ (Mat. 5, 44). Aby nebylo nejmenší pochybnosti, definuje Kristus i obsah té lásky — dává návod, jak se má prováděti, uskutečňovati: „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy číňte jim“ (Mat. 7, 12). Aby povzbudil učedníky své k této nové lásce, aby je nadchl milovati bližního, sám ztotožňuje se s člověkem a praví: „Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili“ (Mat. 23, 40). Když Pavel hřešil proti lásce k bližnímu a pronásledoval křesťany, ihned se mu Kristus zjevil a řekl mu: „Šavle, Šavle, proč se mně protivíš?“ (Skut. ap. 9, 4). Když sv. Martin pláštěm přioděl žebráka, zjevil se mu Kristus a řekl „Martine, mě jsi přioděl.“ Ba ještě zřetelněji tak praví o skutcích křesťanského milosrdenství: „Lačněl jsem a dali jste mi jísti, žíznil jsem a dali jste mi píti, hostem jsem byl a přijali jste mne, nahý jsem byl a přioděli jste mne, nemocen jsem byl a navštívili jste mne, v žaláři jsem byl a přišli jste ke mně“ (Mat. 25, 35 sequ.). A konečně, aby ani nejmenšího sporu o tom nebylo, že má člověk člověka milovati, prohlašuje za jedno ze dvou největších přikázání: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého“ (Mat. 22, 39). A aby zjevno bylo, že on první to učení s nebe na zemi přinesl a pohanům je zjevil, slavnostně oznamuje apoštolům: „Přikázání nové dávám

vám: abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás, tak abyste i vy se vespolek milovali” (Jan 13, 34). A takový důraz na rozkaz klade, že prohlašuje přikázání toto za sloup, na kterém záleží všechen zákon i proroci (Mat. 22, 40).

Nejmilejší, chápete teď, proč se učení Krista jmenuje také Nový zákon? Slyšíte nový tón, nová slova, nový předmět lidské lásky? Vycitujete, kterak Kristus společenský život staví na nový základ, vzájemnému obcování lidskému udává nový směr, pojem lásky smyslné až dosud platný boří, rozmetává a lidskou lásku povyšuje na božskou ctnost? Leč každá teorie je hrozná. Říká-li někdo „med, med“, nemá v ústech sladko, a kdo říká „láska, láska“, ten ještě nemiluje. Proto Kristus lásku k bližnímu ukazoval i prakticky.

Skutkem. S evangeliem v ruce sledujte život Ježíše Krista. Krok za krokem následujte ho po rodné vlasti Palestině. Pominu největší důkaz jeho lásky: vtělení a stručně ukáži, když člověkem se stal, jak ve svém obcování s lidmi si počínal. Řadu zázraků zahájil činem, jenž svědčil o lásce k bližnímu, chudým svatebčanům v Káni galilejské proměnil vodu ve víno (Jan 2, 1. sequ.). Děsnou ranou v životě je hlad. Kristus dotkl se té rány, rozmnožil z lásky k trpícím zástupům dvě ryby a pět chlebů a nasytil je. (Mat. 7, 2. sequ.) V nebezpečí smrti viděl Kristus lidi. Viděl je tonout na rozbouřeném jezeře a zázrakem je zachránil, utišiv bouři na moři (Mat. 8, 18 sequ.). Ba přímo ze spárů smrti vyrval přítele Lazara (Jan 11., 1. sequ.). Šel cestou, potkal v bráně smutný průvod, pohřeb. Láskou zachvělo se jeho srdce a on plačící vdově vzkřísil jediného syna (Luk. 7, II. sequ.). Vešel do domu, který naplňoval pláč a nářek, a když ho opouštěl, dům byl naplněn veselím, neboť mrtvou dceru Jairovu vrátil zdravou zarmouceným rodičům (Mat. 9, 18 sequ.). U jeho nohou svíjela se žena cizoložná, na kterou lid

vydal ortel smrti, a Ježíš jí hříchy odpustil (Jan 8, 1 sequ.). Pohanský setník přišel k němu orodovat za svého sluhu a Kristus ho vyslyšel (Mat. 8, 5 sequ.). Každý se štítil a chránil malomocných, bál se jich, ale Kristus je vyhledával a deset jich najednou očistil (Luk. 17, 2.). Jako za králem táhne se průvod dvořenínů, tak za Kristem v pestré směsi táhli se ti, kdož mezi nešťastnými byli nejnešťastnějšími: chromí, ďáblem posedlí, šlakem poražení, dnou stížení, mrzák s uschlou rukou, žena krvotokem stížená, malomocní, slepí od narození, hluchoněmí, náměsíční, vodnatelní, ti všichni tvořili komonstvo Krista, na ty všechny ruce skládal, jim žehnal, uzdravoval je a propouštěl. U rybníka Bethsaidy a v Kafarnau, ve chrámu, ve škole, na poušti, na cestě do Jericha, do Betlema, všude, všude svítilo světlo jeho lásky k bližnímu, všude chodil, dobře čině. A tak vskutku pečeť lásky k bližnímu vtisknuta jest nejen učení Ježíše Krista, ale i jeho skutkům, celému jeho lidskému životu, ba i jeho smrti. Většího milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil za nepřátele své (Jan 15, 13), praví sv. Jan. A Kristus život svůj dal nejen za přátele, leč i za nepřátele, za všechny lidi bez rozdílu. Apoštol Petr praví o něm: „Kterýžto, když mu zlořečili, nezlořečil zase, když trpěl, nehrozil, ale vydával se soudícímu ho nespravedlivě“ (I. Petr 3, 23). Tak Kristus slovem i skutkem, životem i smrtí zažehl světlo ke zjevení pohanům, prakticky, názorně ukázal, jak máme prokazovati lásku k bližnímu.

A toto světlo vzácné stalo se světelným zdrojem, z něhož jiní čerpali, lásce k bližnímu se učili a v srdci svém ji zapalovali. *Setba Ježíše Krista nesla a nese ovoce.* Vidíme láskou k Bohu i bližnímu nadšené apoštoly rozcházet se do celého světa a hlásati evangelium, vidíme Petra a Jana uzdravovat chromého od narození (Skut. ap. 3, I. sequ.), konati i jiné zázraky: „Skrze ruce apoš-

tolů dále se divové a zázrakové množí v lidu" (Skut. ap. 5, 12), jako uzdravení Eneáše, děvečky věstkyně, vzkříšení Eutycha, vyléčení Publia na ostrově Melitě. Tato láska se vžila, stala se zákoníkem, kterým první obce křesťanské skutečně se řídily. Písmo sv. vypravuje o tom: „Všecko pak množství věřících bylo jedno srdce a jedna duše, aniž kdo něco z toho, co měl, pravil býti svým, ale všecky věci byly jim společné. Aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný. Nebo kolikkoli bylo těch, kteříž měli pole nebo domy, prodávající přinášeli peníze za ty věci, které kladli k nohám apoštolů. I rozdělovalo se jednomu každému, jakž komu potřebí bylo" (Skut. ap. 4, 32 sequ.). Tisíce lidí později se touto láskou nadchlo a vykonalo skutky veliké.

Ve Španělech při dvoře královském od mnoha století měli krásný zvyk, že o Velkém pátku, když vykonána byla adorace kříže, přiblíží se almužník paláce královského ke králi a podává mu ták, na kterém leží několik závitků papíru, ovinutých černými stužkami. Jsou to rozsudky smrti nad zločinci. Dříve král dával milost jen jednomu odsouzenému, sáhnuv nazdařbůh po jednom závitku papíru. Ovšem znamenal tento skutek milosti jednomu — potvrzení smrti druhých. Jaká to hrozná loterie! Teprve když nastoupila vládu Isabela II., zavedla změnu. Po prvé, když na Velký pátek milost udíleti měla, klesla na kolena, políbila nohy Ukřižovaného, a vztáhnuvši ruce nad všemi závitky, zvolala: „Všem budiž odpuštěno, aby i mně jednou Bůh byl milostiv!"

Jděte na bojiště, vstupte do nemocnic, pohlédněte na milosrdné sestry a bratry, ptejte se, kdo zakládal a stavěl školy, kdo obdařil svět civilisací, kdo mýtil pralesy, vzdělával zemi, zřizoval knihovny, zakládal nadace pro potřebné, jež existují podnes, a uslyšíte odpověď: To činila a činí křesťanská láska k bližnímu . . .

A ona učiniti může víc, ona může přeměnití svým světlem noc v bílý den, oblažit lidskou společnost, převrátiti nespravedlivé poměry, zreformovat svět, dát mu novou tvářnost. Ohromnou sílu vložil v tuto lásku k bližnímu její objevitel — Kristus — učinil z ní *lék k vyléčení všech sociálních neduhů*, jimiž tak silně naše doba stůně. Rozhlédněme se kolem a spatříme, kterak podnes ještě lidé z bídy kradou, ze zášti vraždí, z hněvu příkoří si činí, v neštěstí samovraždou hynou, spatříte, kterak lidé z hanby jiných se radují, z nouze jejich těží, kterak navzájem se podvádějí, klamou. Proč? Protože ideál lásky k bližnímu je dosud jakoby novým, nedoceleným, je dosud nesplněným ideálem, po kterém lidstvo touží a prahne. Cítíme všichni tíhu těchto nezdravých, nesnesitelných poměrů a hledáme všichni způsob, jak jim pomoci. Jedni ten způsob jmenují socialismus, jiní komunismus, jednou se tomu říká individualismus, jindy kolektivismus, jednou nové křesťanství, jindy reformní katolicismus, jednou emancipace, jindy anarchismus nebo nihilismus, ale říkejme tomu jak chceme, na formě zde nezáleží, běží-li o jádro, a tím je snaha pomoci bližnímu. Snad mnohé z cest, které jsem jmenoval, jsou cesty bludné, ale to faktum nikdo nepopírá, že vůle je jedna: pomoci bližnímu — a že ta snaha je květem křesťanství, a cítím, protože z něho vyšla, že k němu se opět vrátiti musí, je mým přesvědčením, že, až snaha tato se vykvasí, očistí a ustojí, jako květ leknínový nad bahnem vzhůru vypluje stará idea Kristova: láska k bližnímu prakticky prováděná, že propukne pak idea ta zase svojí prvopočáteční silou, jakou měla v obcích prvních křesťanů, že zachvátí srdce všech stavů a národů. *Ježíš Kristus, král světa*, bílým praporem lásky k bližnímu mává nad našimi hlavami a v skutek uvede příští předpověděné království Boží na zemi: říši lásky. Myšlenky jeho ovládnou celý svět . . . Na nás jest, abychom upravovali a vymezo-

vali ono řečiště, po kterém svaté vody čisté lásky k bližnímu by se rozlévaly z levice do pravice, z knih do života, z hlav do srdcí a ze srdcí do skutků. Co existuje dnes palčivých otázek ve společnosti lidské, která usiluje svět řešit parlamenty, společnostmi, spolky, vědeckým bádáním, filosofickými soustavami, básněmi, romány, stávkami, revolucí a dynamitem — přece jest jisto, že nikdo nenalezne správné odpovědi na veliké ty otázky, kdo jí nehledá v opovržené knize — v katechismu. Mezi všemi ismy, které dnes světem straší, jest zajisté nejlepší katechismus. Řídme se jím, neboť on učí to, co básnicky vyslovil Svatopluk Čech:

Čiň každý z vás, co káže Boží hlas,
buď bratřím bratrem v každý čas.

Provedme to a zmizí otázka národnostní, sociální, pohlavní a splní se slova Pavlova: „Tu již není žid ani pohan, není služebník ani svobodný, není muž ani žena, neboť všichni jedno jste v Kristu Ježíši” (Ke Gal. 3, 28).

Šli jsme až do Betlema a rozjímali jsme v těchto utěšených dnech nad novorozeným Kristem o lásce Boží k nám a své lásce k Bohu a bližnímu. Šťasten bych byl, kdybych dnes mohl říci se sv. Pavlem: „Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem” (K Řím. 8, 38 sequ.). Tato láska září jako světlo života, o kterém mluvil Kristus, když řekl: „Já jsem světlo světa, kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života” (Jan 8, 12), o kterém mluvil Simeon, když řekl: „Viděly oči mé světlo k zjevení pohanům”. Jako ohnivý sloup vedl Židy pouští, tak tato láska musí nás vésti pouští tohoto života do

naší země zaslíbené — k našemu cíli, do otevřených
nebes. Nuže, bratři moji, Kristus, světlo, budiž ve vašich
srdcích v podobě lásky a to světlo ať tam věčně svítí.
Amen.

„*Kazatelna*“ 1903.

Umřel Herodes.
Mat. 2, 19.

Dnešní evangelium počíná zmínkou o Herodesovi. To jméno připomíná mi muže, který v dějinách proslul svojí láskou po požitcích tělesných a smyslných. Písmo sv. vypravuje o něm, že „vystrojil večeři knížatům svým a tisícníkům a předním z Galileje” (Mar. 6, 21). A když tam vešla dcera jeho konkubiny Herodiady a tancovala — líbila se Herodesovi. Zaplanul nečistým plamenem vášně a přísáhl dívce: „Začkoli prositi budeš, dám tobě, byť to byla polovice mého království” (Tamtéž 6, 23). Tělo, požitky tělesné a smyslné od dob Herodesových potloukají se na burse lásky světské a zdá se v dobách dnešních, že kurs jejich rapidně stoupá. — Karel Jaromír Erben nádhernou baladou opěvuje kouzlo Štědrého večera. Líčí dvě dívky, které zatoužily poznati svoji budoucnost: O půlnoci prosekaly led na zamrzlém jezeře a hledí, hledí do černé tůně spícího jezera:

„Hano, Haničko, zlaté srdíčko
jaké tam vidíš vidění? — — —
Ach vidím, vidím — je mlhy mnoho,
všecko je mlhou zatmělé;
červená světla blýskají z toho . . .”

V ruce se světlem zákona lásky — jak je Kristus dal, abychom sami nezahynuli, nahněme se i my nad černé bahno hluboké tůně a hledme, *co miluje svět?*

Červená světla vášní a rozkoší smyslných blýskají z toho . . . Štěpán prvomučedník hleděl vzhůru do nebe. „Jaké ty vidíš vidění?“ tázali jsme se svatého jáhna. „Aj, vidím nebesa otevřená a syna člověka stojícího na pravici Boží“ (Skup. ap. 7, 55). Abychom tím více se zamilovali do toho, kterého spatřil sv. Štěpán, pohlédněme dolů — na ten prvý předmět, který miluje svět a který jmenuje se tělo. V zákoníku světa na nejvyšším místě stojí — tělo. To miluje svět z celé duše, ze vši mysli a ze vši síly své. „Co platno člověku,“ opravuje Krista světský člověk, „kdyby celý svět získal, ale na svém těle zkázu trpěl?“ Tělo jest jeho Bohem a proto mu slouží, a o ně především se stará. A jak?

Pečuje především, aby bylo krásné. Celá věda slouží té péči, té lásce k tělu. Sluje kosmetika. Jedná o pěstování pleti, nehtů, vlasů a vousů. Vymýšlí falešné chrupy a paruky, na vrásky a šediny má ličidla, pasty, krémy a různá barviva, vatou, corsetem, voňavkami, účesem snaží se zvýšiti krásu modly, jejíž jméno jest tělo.

Krásu svého těla se snaží světský člověk zvýšiti šatem. „Šat dělá člověka.“ O hluboké pravdě tohoto přísloví přesvědčen, láme si mnohý prázdnou svoji hlavu starostí, jak vysokým má býti nyní límec u krku, jaký uzel má býti na kravatě, jaký střih má míti jeho kabát a jakým tvarem klobouku krýti má svoji dutou lebku. Žena buržoy sádlem zalitý zrak stáří v módních listech a studuje a namáhá svůj ptačí mozek, zda roba, kterou chce koupit sobě anebo dceři, má býti z kmentu anebo z šarlatu, z hedvábí anebo z šarlatu, z hedvábí anebo brokátu, z plyše anebo sametu; rozhodně musí být dražší než má její drahá přítelkyně . . .

A nejen krásné, nýbrž hojně živené, sybaritsky krmené musí býti tělo — opatřeno musí býti vším možným pohodlím a požitkem, po kterém hrdlo zatouží. Své překrmené tělo vozí po světových lázních, aby napravil hříchy

z lásky k tělu svému spáchané, pečuje o ně a mazlí se s ním, ústřice a vzácná vína mu předkládá k jídlu a pití, svěřuje je prohlídce vyhlášenému lékaři, kterého ustanovuje svým tělesným lékařem. Aby tělu prospěl, jezdí na výlety a letní pobyt, do zábav a divadel, pěstuje nena-máhavý sport a zábavnou hru. Tak světský svět miluje své vlastní tělo.

Nerděte se, nejmilejší, i vy žijete ve světě, a snad i ve vaší duši se blýskají taková červená světla, takové nízké touhy a jako splašení oři vlekou vás životem, cesta necesta, bahno nebahno. Zamysleme se nad životem, povznesme se na stanovisko vyšší, tažme se, co o této lásce k vlastnímu tělu soudí Kristus. Dnes, kdy se všechno více méně zabarvuje sociálně, určité třídy soud Kristův nerady slyší, ale pro mne jako kazatele je závazné slovo sv. Pavla: Kázati, ať je to komu vhod anebo nevhod — učení Kristovo. A v té vznešené nauce čtu naprosté odsouzení takové hnusné sebelásky, přímé zatracení přemrštěné péče o tělo. „Běda, běda vám, kteří jste nasyceni, nebo lačněti budete” (Luk. 6, 25), volá Kristus všem labužníkům a břichopáskům ve tvář, „nehledejte, co byste jedli anebo co byste pili a nevynášejte se vysoko, nebo všech těch věcí pohané, to jest národové světa hledají” (Luk. 12, 29). — „Hleďte pak, aby snad nebyla srdce vaše obtížena obžerstvím a opilstvím a pečováním tohoto života” (Luk. 21, 34). Těm, kteří se pachtí po výstřelcích módy, ubohým lvům našich salonů a promenád, bezduchým panákům a loutkám módním vypráví Kristus podobenství s pěkným počátkem: „Byl jeden bohatý člověk, který se oblécel v šarlat a kment a hodoval na každý den skvostně” — ale s hrůzným koncem: „Umřel pak bohatec a pohřben je v pekle” (Luk. 16, 19 seq.). A šeredné, přehnané slídění po zábavách a požitcích mrská slovem: „Běda vám, kteří se nyní smějete, nebo kvíleti a plakati budete” (Luk. 6, 25).

Lidé milující místo Boha své vlastní tělo, milují místo bližního zas jen pouze jeho tělo. Je známo, že předměty v různém osvětlení různě se mění. Jinak vyhlíží večer, jinak ve dne. Divadelní dekorace, polité magickým světlem elektrických lamp, činí ilusi nádherných krajů, bohatých salonů a parků, a zatím při plném denním světle zblízka pozorovány jsou to pouhé barvami pomazané hadry. Mnohá žena večer pod vrstvou pudru, šminky a tuše zdá se být krásnou jako anděl, a zatím ve skutečnosti bez kosmetických prostředků, je ohyzdná jako noc. Tak je to se slovem, kterého se nejvíc zneužívá, tak je to s láskou k bližnímu. Pozorovali jsme tuto lásku v světle učení Kristova, vrcholící v tom, aby člověk miloval především tělo svého bližního. V tom tkví konflikt, rozpor mezi láskou Boží a světskou.

Lidé milují bližního pro krásné tělo vůbec. Milují na př. víc mladého než starce, víc zdravého než mrzáka, víc hezkého než ošklivého, víc pěkně ošaceného než trhana, víc bohatce než Lazara. Lidský vkus tak zesurověl a zesprostáčil, že miluje pouze krásu formy, zevnějšku, hmoty, zkrátka tělo, a pohrdá, neochutnává, neoceňuje krásu duchovní, abstraktní. Tak lásce rozumí svět, a proto se jeho lásce říká tělesná nebo smyslná. Jaké šílenství je milovati tělo pro tělo a nemilovati je pro duši. Milovati palác z cihel a kamení — a ne královnu v něm sídlící. Milovati slupku a nemilovati sladké jablko. Je to takové hrubé a urážející nazírání na člověka, které nás snižuje na úroveň zvířete. Zvíře miluji pro jeho tělo. Koně pro jeho zdravé nohy, psa pro jeho srst, ptáka pro jeho peří. Zvíře s tělesnou vadou ztrácí na ceně, ale nikdy ne člověk. Datle se stromu zakrslého chutnají tak dobře jako s rovného. — Ezop byl hrbatý a přece byl mudrcem, a co krásných lidí je — hlupáky.

Tato láska k tělu cizímu, tento kult formy, láska tělesná zvrhá se často v chorobný výstřelek a pak sluje

vášeň (pohlavní), chtíč — a hle, i tomuto zvířecímu citu se ve světě častokráte říká svatým jménem — láska. To je ta největší urážka, to je přímo blasfemie lásky k bližnímu. A tato nízká vášeň stává se přechasto pružným perem styků mezi mužem a ženou. Pozorujte muže. Koří se ženám přemrštěně jako bohyním, obskakují je jako lokajové anebo otroci svoje velitelky, klekají a plazí se před nimi, střílejí a vraždí a říkají, že to všecko činí — z lásky. Ale ze které lásky? Chtíč, vášeň jejich mužnost a důstojnost tak do prachu drtí a ponižuje. — Chtějí dobýtí těla ženy a ukrotiti žízeň vášně. Že to nedělá muž z úcty k ženě, toho důkazem je, že na druhé straně zotročil a zhanobil ji institucí tak nemravnou jako je prostituce. — Musíme se — plně vyžít — vybouřit — světa užít — tak znějí plané fráze, jimiž jako motýlové s květu na květ poletující omlouvají takoví lidé zhýralý způsob svého života . . . Červená světla blýskají z toho...

A následky této světské erotiky — Umřel Herodes — (Mat. 2, 19). Není hříchu, který by byl na zemi hned tak trestán, jako je hřích proti lásce k bližnímu. Rudé květy této plazivé rostliny napojeny jsou tím nejprudším jedem a otravují duši i tělo. Smyslná vášeň ubíjí v člověku každou jiskérku, vyčerpává síly duševní a otupuje schopnost, bystrost lidského ducha. Jako rez ona ničí a rozežírá i lidská těla chorobami, kterým významně se říká — tajné nemoci, protože se lidé přece jen za ně stydí — a následky hříchů těch se nesou ještě ve druhém i příštích pokoleních . . . Historie vypravuje, kterak tímto poblouzením v říši lásky vymřel národ světovládný — Římané. A my v době přítomné s úžasem hledíme, kterak tímto hříchem před našima očima zvolna hyne — vymírá národ v Evropě nejslavnější a nejvzdělanější — Francouzi... a jak ubývá populace v Německu i u nás!

A co Kristus? Ten svým učením hájí proti světu svatost a vznešenost lásky ve stycích muže a ženy. Upra-

vuje ty styky a povyšuje je na svátost (manželství), varuje milovati pouze tělo, které bude potravou červů, ale nařizuje milovati duši, která neumírá. Ujímá se ženy, povyšuje ji na roveň muži. „Opustí člověk otce i matku a přidrží se manželky své a budou dva v jednom těle a protož, co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj“ (Mat. 19, 5).

A jaké pak jsou výsledky této svaté erotiky? V čem vrcholí láska k bližnímu ve smyslu Kristově? Destilací, esencí této lásky je bílý květ na stromu Církve Boží, slavný slib, ustavičná čistota. Milosrdná sestra je vtělením, zosobněním toho květu. Co jest její vlastní tělo? — Vlasy své hned při své profesi dala si ustříhnout u samé hlavy, hlavu, čelo i krk si halí závojem neprůhledným tak, aby z její krásy odhaloval co možná nejméně, tělo své obléčí černým hábitem, nevzhledným, jehož móda se nemění, na prstech svých místo prstenů má tvrdé mozoly a na ruce své růženec místo náramku. A copak nemá v nadrech tu studnu lásky — srdce — a nemiluje? Ó, jakpak by nemilovala, vždyť je to žena, jen pohlédněte, jak se sklání k předmětům své lásky, k těm, kterými svět pohrdá, k tělům chorým, zmrzačeným a zapáchajícím. Ať už je to — Herodes — který umírá, ať je to bohatec nebo ať je to chudý Lazar, oděný v hadry, s tělem posetým vředy. Nezná rozdílu společenských, majetkových, neštítí se ran, ale líbá je, svět ji podezřívá a ona se modlí, nemocný jí někdy nadává a ona ho čistí, myje a češe . . . Hle, jak i tato láska se zabarvuje sociálně, její květ se mění v sladký plod šlechtné práce pro společnost lidskou. Jako citrony vysáté, jako květiny uvadlé vyhazují na smetiště velkoměstské chantány, kavárny a nevěstince oběti lásky svět-ské, dravý proud života na své břehy vyvrhuje invalidy práce, zmrzačené a zestárlé, ale pak jde láska Boží a světlem svým je hledá a teplem svým je zahřívá.

„Kazatelna“ 1904.

A tvou vlastní duši pronikne meč.

Luk. 2, 25.

Když se vmyslíme duchem svým v prostory velikého chrámu jerusalemského, uvidíme obraz na pohled obyčejný, zjev, jaký mohli současníci za den vídati vícekrát, t. j. mladou matku s nemluvnátkem na rukou — tak jako růži s poupátkem a vedle matky stříbrovlasého starce. Obyčejný zjev má však význam hluboký, význam dalekosáhlý. Ta mladá matka jest Maria Bohorodička — a stříbrovlasý stařec zbožný Simeon.

A proč přichází matka s dítětem Ježíšem do chrámu? Sama bez hříchu, očisty jí není zapotřebí, dítě také bez prvotného hříchu. Nuže, co chtějí v tom jerusalemském chrámu, když nelpí na jejich duši ani nejmenší skvrna? Přicházejí předně proto, aby se podrobily zákonu Mojžíšovu, a potom, aby dali příklad všem matkám ostatním.

Když Maria obětovala dvě holoubátek, přistupuje k ní onen vážný kmet, jeho zvráskovatělá tvář zardívá se ruměncem posvátného nadšení a zvadlými rty proudí slova, jaká ještě nikdy neslyšely stěny velechrámu jerusalemského: „Nyní propustiž, Pane, služebníka svého podle slova tvého v pokoji; neboť viděly oči mé spasení, které jsi připravil před obličejem všech národů jako světlo k osvícení pohanů a ke slávě lidu svého izraelského.” — Simeon v nadšeném rozechvění mluví dále — oko jeho pohlédá daleko do budoucnosti a pak spočívá na Marii, na matce dítěte; kmet ustává na okamžik v řeči a soustrastným hlasem, plným žalu, plným hoře, pro-

mlouvá: „A tvou vlastní duši pronikne meč.“ — Tenkrát skanula Bohorodičce na svěží tvář slza hořkosti. — Kolikrát asi již, drazí v Kristu, od těch čtyřiceti dnů jejího mateřství?

Proroctví Simeonovo vyplnilo se doslova, ba ono předčilo všecko tušení. Zdaž si pomyslila — drazí v Kristu — Matka Boží, že dítě, které obětuje — octne se jednou na kříži a že celý život jeho bude kříž za křížem, že vyžadovati jej bude Hospodin v oběť, jaké po tu dobu země neznala?

A tak vidíme v chrámu jerusalemském Rodičku Boží jako matku. Ona je vzorem všech matek křesťanských vůbec . . . Litanie loretánská ji tím sladkým jménem velebí, nazývají ji matkou přemilou, matkou předivnou . . . I vy, matky křesťanské, její příklad následujete a přicházíte, jakmile jen vám dovolí zdraví vaše, do chrámů našich. I vy obětujete nemluvnátka svá Bohu všemohoucímu. Sluha Ježíšův pozdvihuje dítě vaše na oltáři v náruči své a modlí se — prosí — svolává s výšin nebeských požehnání krvi vaší i vám, aby to dítě prospívalo věkem i moudrostí k radosti rodičů svých, sobě k duševnímu užitku a Bohu ke slávě.

Pomyslete si však nyní, kdyby tak v kostele při úvodu některé z vás kdosi předpověděl: „Skrze to dítě pronikne duši tvou meč!“ — Jakou byste pocítily bolest, jaké hoře a jaký žal? Věděti, drazí, že toto vaše novorozené dítě poputuje od nejútlejších let cestou, na níž bída se hromadí s bídou, soužení za soužením, nesnáze za nesnází, proniká opravdu ostrým mečem srdce rodičů. Věděti, že tohle vaše dítě nepozná v životě, čemu lidé říkají štěstí, věštba taková by naplnila prsa rodičů úzkostí nevýslovnou. — A přece se také někdy stává — přece někdy není dítě rodičům zdrojem blaha a štěstí, ale naopak příčinou mnohého zármutku, dítě stává se mnohé matce mečem, který proniká a rozdírá citlivé srdce mateřské. A proč?

Vy matky křesťanské — snad mnohé z vás dítě, které jste přinesly také v oběť Bohu všemohoucímu, již stalo se ostrým mečem do srdce mateřského, snad mnohé matce vlastní dítě, na jehož hlavu po celý život si tehdy vyprošovala požehnání, přineslo soužení a snad mnohá, když dítě dorostlo, slova požehnání bere zpět a je v kletbu obrací! Nejedna matka rve si nad dítětem svým vlasy, když nemá syn či dcera pro rodiťku slova jiného než posměch, než zarputilé odbývání! Tak snad mnohá matka by zrovna chtěla proklínati den i okamžik početí dítěte ve svém životě! A proč? — Protože sama zapomněla na oběť a slib svůj dříve, než dítě její. Snad ten povedený synáček, nezdárná dceruška bývali mazánky, snad matka před otcem výstřelky dětí ukrývala, před tresty bránila — každý úskočný kousek byl nazýván chytrostí, lehkomyšlností — čtveračivostí, o níž se říkalo, že prý z toho s léty vyrostete, že prý to přejde — až jen dostane rozum — ovšem také někdy se stane — ale zhusta přichází rozum — a ten rozum tlumí poslední jiskru lásky dětinské, i poslední zbytek úcty k rodičům — i poslední známky oddanosti synovské. — Syn dostal rozum, ale potom nezřídka nesmí otec do domu, v němž se sám narodil, syn zavírá před ním dveře a matka se slzami v očích a s hlavou sklopenou a s rukama chvějícíma se odchází do komůrky a tam pláče, nařiká si a běduje — ale běda, že pozdě pláče a pozdě nařiká. Mají ukrutný výměnek a stáří . . .

Mravní zpustlost našich dnů působí hůře než okamžitě usmrcující mor. A proč? Ve společnosti lze slyšeti řeči, nad nimiž se zaráží v žilách krev. Upírá se Bůh, upírá se víra, upírá se nebe, upírá se peklo, upírá se nesmrtelnost duše, z těch nejsvětějších pravd a zákonů tropí se smích, náboženství slouží za terč nejnižším narážkám. A pomyslete si nyní, drazí v Kristu, že slova taková slyší dítě, slyší snad dítě dobré, snad je slýchává často

od vlastních rodičů, a nyní se vás ptám: kdyby snad opravdu nebylo pekla, zdaliž nemuselo by se utvořití pro takové rouhače, kteří nejen že již dávno vlastní duše promarnili, ale i těm nevinným dítkám vrážejí štíra do čistých srdcí?

Nedávno jsem četl, kterak syn zadrhl provaz kolem krku vlastní matce pro několik grošů — potom mrtvolu rodičky své uschoval pod lůžko a na tom lůžku si ulehl. A před soudem vyprávěl celý příběh tak drze, skorem ještě s úšklebkem, že i soudcové zděsili se nad takovým netvorem! Zdaž pomyslila si to ona matka, když šla s dítětem k úvodu do chrámu... a zdaž — nechci to tvrditi, ale otázka ta zajisté utkvěla mnohému na mysli — zdaž část děsné viny nenese také rodička zlosyna! Zapomněla na dobré staročeské osvědčené přísloví: Metla vyhání děti z pekla!

Drazí v Kristu, jen sami přiložte k mému vypravování svůj úsudek: co může vyrůst z dítěte tam, kde Bůh, víra a náboženství platí jen jakoby odpadek, kde, co kněz s učitelem péčí neúmornou zbudují, jediným slovem zbořeno bývá. Opět tanou mi na mysli zlatá slova někdejšího děkana Vacka-Kamenického v Blovicích: Dobrý národ může vzejíti jen z dobrých dětí! A kdo je tím národem? Národ jsi ty, jsem já, jsme my všichni! Náboženství zlepšuje nás všechny alepší proto také vlast, lepší celý národ. Jest třeba vychovávatí děti v zásadách křesťanských — na to kladu váhu, vychovávatí je hned od malička doma. Škola nestačí. Ona jen pokračuje, co začala rodina. Rodina, hlavně matka, to je základ příštího národovce, to je půda, ve které tkví kořeny lidské bytosti. Až úzkost pojímá pozorovatele, jak dnešní rodičové rozumí vychovávání dětí! Na jak lehkou váhu je kladou! Viděl jsem v domácnostech často knihy o chovu dobytka, o včelařství, o umění kuchařském, o hvězdářství (zejména „vševědoucí“ snář), ale zřídka jsem našel

knihu o výchově dětí. Takové Komenského Informatorium, jak vésti dítě k Bohu, národu, dobrým skutkům — hlavně víc než slovem příkladem, učit modlit, vodit do kostela, na hroby dědů a babiček . . . Co matka dítěti zaseje do srdce, žádná moc nevyvrátí. Třeba by někdy zapomnělo, zase se k matčiným slovům a příkladům vrátí — obyčejně chce dcera i syn tak žít, jako jejich zlatá maminka!

Matkám křesťanským dává kněz na prahu chrámu rozžaté svíce. A proč? Aby jako ta svíce svítily dítkám svým vzornou mravností a příkladnou zbožností. Nuže, budete-li, otcové a matky předcházeti dítkám takovým světlem, aby viděly dobré skutky vaše, potom doslova vyplní se požehnání, jež v chrámech vám i dítkám uděleno bylo — pak si ale také budete moci jednou ulehčiti slovy posledními: Nyní propustiž, Pane, služebníka svého v pokoji. — Amen.

Viděly oči mé...
světlo k zjevení pohanům.
Luk. 2, 32.

Za temných nocí svítí na severním nebi a planou dvě čarokrásná souhvězdí. Je to Perseus a Lev. A z těchto dvou souhvězdí rok jak rok se v srpnu a v listopadu rozlétá ohnivý roj meteoritů. Perseidy a Leonidy jmenuje tyto létající hvězdy ctihodná věda astronomie, dosud marně se snaží tento úchvatný ohňostrojek, ve kterém během několika hodin se mihnou tisíce létavic, vědecky odůvodnit a vysvětlit. My, prostí lidé, nazýváme tento nebeský zjev úchvatné, čarovné krásy, prostým slovem „čištění hvězd“.

I my na duchovním obzoru známe hvězdu neskonalé krásy a první velikosti, a její jméno: „Maria“. Písmo sv. o ní dí, že je krásná jako denice (Pís. Šal. 6, 9), a Církev ji oslovuje voláním: Hvězdo jitřní a hvězdo mořská! A také tato hvězda nebeská slaví dnes svoje: očišťování. — Dnes si totiž připomínáme, kterak souhvězdí, nad něž krásnějšího není, Ježíš, Maria a Josef, zjevilo se na prahu chrámu jerusalemského. Jdou podrobit se zákonu Mojžíšovu, jenž bohaté ženě prikazoval po ukončeném šestinedělí obětovat beránka a chudobné ženě — dvě hrdličky, zákonu, který předpisoval všecko prvorozené, i dítě, obětovati Bohu.

Poslušně kráčí neposkvrněná, přechistá Panna. V měkké náručí k srdci svému vine syna svého prvorozeného (Luk. 2, 32). Kráčí chrámovým nádvořím, branou překrásnou, vstupuje do vlastního chrámu, projde předsíní

pro ženy a stojí dole u schodiště, které vede branou Nikanorovou k oltáři obětnímu . . . A tu ze síně pro muže vychází jí vstříc velebný stařec, na své stařecké lokty bere její sladké dítě, jeho věkem umdlené oči září mladickým ohněm a jeho hlas se chvěje pohnutím jako struna, když volá: „Viděly oči mé světlo k zjevení pohanům” (Luk. 2, 32). Kdo byl tím světlem? Ten, o kterém rozjímáme, Ježíš Kristus. — A na čem plálo, na čem hořelo to zázračné světlo? Jak se jmenuje lampa anebo svíce, na níž se vznáší světlo, plamen, Ježíš Kristus? „A jméno Panny — Maria” (Luk. 1, 28). Ano, nemůže býti krásnějšího spojení Marie a Krista, než je hořící svíce. Maria je svící, Duch sv. ji zažehl a ona zazářila plamenem, vydala „světlo k zjevení pohanům” — Krista. To všechno připomíná nám i dnešní svátek světla, slavnost svěcení svící . . .

Ale každá ta *svíce*, jež dnes se na oltáři světlí, *připomíná nám i život vlastní, život našich bližních. O tom uvažujme.*

Od nejstarších dob má vosková svíce v obřadech sv. Církve důležitý význam. Nejdříve se užívalo svící k účelům čistě praktickým, k osvěcování skrýší, katakomb a sklepů, kde první křesťané v temných nocích se scházeli ke společné bohoslužbě. Vítězná církev konečně vyšla z úkrytů na denní světlo, ale svíce voskové vynesla s sebou a zažihala je při nejdražší oběti a při modlitbách i za bílého dne. Činí to tak nejen z důvodů historických, ale i symbolických. Krista zobrazuje svíce „hořící a svítící”, zvláště svíce velikonoční, zvaná paschál. Při křtu sv. podává kněz křtěnci hořící svíci slovy: „Accipe lampadem ardentem” a propouští jej s tou svící v ruce slovy: „Vade in pace . . .” když před tím vzýval Boha slovy: „Pietatem tuam deprecor, pater omnipotens, auctor luminis et veritatis, ut digneris famulum tuum illuminare lumine intelligentiae tuae.” (Manuale rituum.)

Dítě se brzy vrátí do chrámu. Sama jeho rodička po příkladu Panny Marie přinese je Bohu obětovat. Kněz vyjde jí vstříc, a hle, opět podá jí hořící svíci, kterou ona drží nad dítětem. Za tou svící k oltáři kráčí matka i dítě, které nese. Tou hořící svící z čistého včelího vosku je znázorněn Kristus, svítící nám ve tmách tohoto světa podle slov svých: „Já jsem světlo světa, kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude mít světlo života” (Jan 8, 12).

I dnes bereme do ruky posvěcené hořící svíce a v slavném průvodu kráčíme s nimi kolem chrámu. A proč? Abychom si znova připomenuli, že ten, jehož svíce je obrazem, má být zde na zemi naším duchovním vůdcem a naším cílem, abychom splnili jeho příkaz: „Buďtež bedra vaše přepásána a svíce hořící v rukou vašich” (Luk. 12, 35).

Leč nejen Krista, nýbrž i život každého z nás může představovat svíce. Sám Kristus na př. užil toho obrazu o sv. Janu Křtiteli, když řekl: „Onť jest byl svíce hořící a svítící: vy pak jste se chtěli v světle jeho na hodinu radovati” (Jan 5, 35). I lidové podání, prostonárodní poesie si to tak představuje. Staří mladým vyprávějí, že každému z nás, když jsme se narodili, kázal Bůh v nebi zažehnouti svíci, a když svíce v nebi dohoří, zhasíná i na zemi náš život, člověk umírá. O Štědrém večeru zapalují si děti svíčky, rozsvícené je staví do ořechových skořápek a pouštějí je na mísu vodou naplněnou. Čí svíčka nejdřív uhasne? Čí skořápka nejdále dopluje? Hle, lidová moudrost znázorňuje život člověka — svíci. Zamysleme se nad tím a poznáme, že i tento symbolický význam je opravdu překrásný.

Člověk jest podoběn svíci především v tom, co Kristus vystihl slovy: „Vy jste světlo světa. Nemůžet město na hoře ležící skryto býti, aniž rozsvěcují svíce a stavějí je pod kbelec, ale na svícen, aby svítila všechněm, kteříž

jsou v domě. Tak svět světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré" (Mat. 5. 14, sequ.); a jinde: „Žádný rozsvítiv svíci nestaví ji ve skryši, ale na svícen." (Luk. 11, 33.) Jako hořící svíce jen tehdy má význam, když světlem svým slouží a prospívá, tak i život náš jen tehdy má smysl, žijeme-li k užitku a na prospěch bližnímu a ke cti Bohu. Všechně máme svítiti světlem svého příkladu, světlem svých dobrých skutků. Člověk egoista, nenasytý sobec, to je svíce, postavená ne na svícnu, ale poklopená kbelcem, hoří sice, ale nesvítí nikomu, žije bez užitku a bez zásluhy . . .

Všechny svíce nebývají stejné, dobré jakosti. Jsou některé lojové, jiné stearinové a jiné konečně z čistého, na bělidle pečlivě vyběleného vonného vosku. Zcela tak to bývá i s lidmi. Zřídka potkáváme v bludišti tohoto světa člověka světce, velikou vzácností je mezi námi duše vonná, z bílého, včelího, čistého vosku, obyčejně bývá na tomto světě každé duši přimísen i vosk zemní — stearin. Ba jsou i duše uhnětené z tuků nečistých, páchnoucích, z loje a odpadků, t. j. ze hříchu . . .

Nejsou všechny svíce stejného zevnějšku. Některá svíce je na pohled krásná, přepěkně barvami olíčená, pozlátkem obalená, obrázky polepená, různými umělými ozdobami celá pokrytá, jiná je prostičká a neúhledná. Svíce ozdobné bývají hledanější a oblíbenější, ale svíce jednoduché užitečnější. Rozsvítíme-li je, přesvědčíme se o tom. Ta nejnádherěji vypravená svíce bývá nejfašnější, padělaná, špatně hoří, snadno zhasíná, rychle se stravuje, čadí a čpí. Pravá svíce prostičkého zevnějšku hoří klidným, stejnoměrným plamenem, neteče a šíří kolem líbeznou vůni včelího vosku. Ty svíce jsou obrazem lidským! I člověk se pozná podle zevnějšku. Mnohý člověk klade všecku váhu na svou „representaci", na to, „aby dělal dojem", žena se pokrývá pudrem a šminkami, polepuje a obléká šatem nejnovějšího vzoru a střihu,

i muž se šatí jako nějaká koketa, ozdobuje se šperky ze zlata a drahokamů, ale hledíme-li, jak žije, tu vidíme, že „čadí“, šíří kolem sebe morový zápach hříchů a neřestí, kdežto prostý, obyčejný, chudý člověk bohumilým životem svým je stokrát Bohu milejší.

A nejsou konečně všechny svíce stejné ceny. Jsou různé svíce, drahé a laciné, velké a malé. Jsou svíce ohromné, jaké vídáváme na př. o slavných pohřbech, silné jako koly a tenké jako prsty, svorně visívají v krámu voskářském. A tak je tomu i v krámu, jehož jméno je svět, „tržiště života“. Jsou zde různí lidé, velcí i malí. Jsou velcí svou učeností, slávou, společenským postavením, bohatstvím . . . Jejich pověst se daleko nese, jejich světlo, jako záplava požáru, daleko sahá. Herostrates proslavil se velkým zločinem. Catilina zradou, Kroesus bohatstvím, Šalamoun moudrostí, sv. Václav svatostí života, Přemysl Otakar II. hrdinnou smrtí. A jsou malí, drobní lidé, o kterých nikdo neví, nepíšou se o nich kroniky, jsou přehlíženi, zhusta i v opovržení, jsou to ti, které Kristus nazývá „nejmenšími“, kteří jsou společnosti nejpotřebnější a Bohu také nejmilejší . . .

Kristus Pán řekl nám: „Svíce těla tvého jest oko tvé. Bude-li oko tvé sprostné, všecko tělo tvé bude světlé.“ Opatrujme tudíž oči svoje. Nechtějme býti velkou nádhernou svící. Spokojme se třeba i menší svíčkou, ale jen se snažme, aby byla z pravého vosku, aby čistě hořela a nečadila. Každá svíce se časem musí kratiknotem očistit, aby nehořela jednostranně — a křivě. Ošetřujme ji modlitbou a choďme se svící svého těla sem, do chrámu. Zde vidíme dnes obřad svěcení svíček, tím jsou tyto svíce vyjmuty ze všedních služeb a určeny ke službě Boží . . . I my jsme byli na křtu sv. posvěceni, Bohu obětováni, a proto pro Boha máme na světě hořeti a také dohořeti.

„Kazatelna“ 1906.

ROSTL VĚKEM I MILOSTÍ

Nehledám slávu svou.

Jan 8, 50.

Český národ má celou řadu vynikajících mužů a žen, kteří na poli věd a umění slávu jeho světem šíří. Někteří zapomenou časem na svou malou a chudou rodnou zem, ale dobrá matka vlast na syny a dcery ztracené nezapomíná. Tak druhdy slavená německá herečka a později anglo-americká Fanny Janoušková je naší krajankou. A tato divadelní diva byla před lety angažována ve Frankfurtě nad Moh. Tehdy byl Frankfurt ještě svobodným městem, malou republikou, a razil své vlastní peníze. Janouškové ke cti tehdy Frankfurťané razili množství stříbrných tolarů s její podobiznou. Pak dlouhá léta slavila v Americe triumfy a dnes přišla o všecko — o slávu i o peníze. A novinami proběhla zpráva, že v největší nouzi (r. 1904) prodává nyní památky a dary od osob vynikajících, hlav korunovaných . . . „Sic transit gloria mundi“. Jak výstražná jsou slova: „Pravím všechněm, kteří jsou mezi vámi, aby nemysleli o sobě více, než sluší mysliti“ (K Řím. 12, 13). Čeští bratři měli heslo: „Všecka krása, všecka sláva - polní tráva“. Lidé pravdu vědí, ale nemate je, aby slávu světskou nemilovali, aby po moci světské netoužili. Nejen tělo, nejen ďábel, i svět je láká, a oni i světu věnují svou lásku.

Je ušlechtilý lidský cit, který vložil Bůh v nitro člověka, aby byl pružným perem našich snah, naší touhy a našeho vzletu: je to snaha po dokonalosti, ušlechtilá

ctižádost, rivalita dovolená v zápase duchů. Palčivá žízeň po pravdě vede člověka odvážně do krajin věčného ledu — nutí ho prodíratí se písečnou pouští, tropickými pralesy, slézati ledovce nebetyčných Alp, pomocí balonu vystupovati do závratných výšin.

Ale tento ušlechtilý cit, tato tajemná pružina pokroku, zvrhá se častokráte v sprostou ctižádost, v nízké pachtění se po slávě a oblibě širokých lidských davů. Člověk láskou Boží proniknutý pracuje, namáhá se, život v sázku dává jen proto, aby prací svou nový objev učinil, vědu výzkumem obohatil, pravdy se dopátral, život bližního na zemi zpříjemnil. Věcí zcela vedlejší je mu, co tomu říká svět, všímá-li si či nevšímá jeho práce, zahrnuje-li ho svou chválou či hanou. Láska světa, chvála a hana světa v očích člověka proniknutého láskou k Bohu a k bližnímu je něčím tak titěrným a malicherným, že si toho vůbec nevšímá, vůbec se o to nestará. „Co tomu řeknou lidé?“, to je otázka, kterou si vážný člověk vůbec nepředloží — protože před ním plane otázka: „Co tomu řekne Bůh?“ — A kulturní historie vskutku nám vypravuje, že ti největší geniové od svých vrstevníků nebyli ani pochopeni — že umřeli v chudobě, neuznání, zapomenuti . . .

Zcela jinak člověk světský. Jeho hlavním účelem je jeho vzácné „já“, nezřízená touha po cti a přednosti, má nutně zapotřebí obdivu a chvály lidské, tohoto laciného a nepříjemně páchnoucího kadidla. Aby chvála a sláva mu z toho vzešla, otevírá své poklady a věnuje hrst zlata na účely vlastenecké nebo humánní — protože ví, že denní listy jeho jméno v národě jako jméno mecenáše roznesou. Světský člověk vstupuje na řečníště, bere pero do ruky, účastňuje se života veřejného, politického, spolkového, ale vodítkem jeho je touha, stát se něčím, líbit se, býti ctěn, obdivován, oblíben nahoře i dole — lží, lichocením snaží se vlísat do přízně lidské, neodvází

se pravdou břitce nikoho dotknout, hladí jen po srsti, pluje jen po proudu. Panuje shon po slávě lidské, ba ani ne už po slávě, ale pouze po jejím mdlém odlesku, po popularitě. Světský člověk jen toho miluje, kdo jej chválí, dobře činí tomu, kdo jemu dobře činí . . . Sobecká láska světa . . .

Zažehněme světlo, jímž je Kristus, a posviťme si světlem tím na toto ubohé pachtění se po slávě a chvále lidské. Otevřme evangelium a tam spatříme, jak Kristus jako barevné bezcenné střepy drtil to, co člověk činí předmětem své lásky, jak Kristus od pouhých tretek a hraček odvrací lidské oči od těchto bludiček lásky, a volá: „Jestliže milujete ty, kteří vás milují, jakou máte milost, a budete-li dobře činiti těm, kteří vám dobře činí, jakou máte milost? A budete-li půjčovat těm, od kterých se nadějete zase vzít, jakou máte milost?“ (Luk. 6, 32 sequ.) A ještě zřetelněji praví ve slovech: „Blahoslavení budete, když vás budou lidé nenávidět a když vás vyobcují a zhaní a jméno vaše jako zlé vyvrhnou pro syna člověka“ (Luk. 6, 22). A aby pochybností vůbec nebylo, co o chvále Kristus soudí, řekl znova: „Běda, když by lidé dobře o vás mluvili“ (Luk. 6, 26). K pokoře, ke skromnosti napomíná i sv. Pavel v dnešní epištole: „Pravím všechněm, kteří jsou mezi vámi, aby o sobě více nemyslili, nežli sluší mysliti.“ Proto vidíme, že lidé jemní, duchové ušlechtilí se přímo štítí toho, co se zve popularitou, a ve své duševní aristokracii, ve své povýšenosti naprosto přehlížejí, co dole u jejich nohou dělá v prachu všednosti libující si dav. Býti populárním, jaká to ohavnost! Julius Zeyer, náš nejjemnější básník, takto píše svému příteli, rovněž velkému umělci nejčistšího zrna, Frant. Bílkovi: „Proto už není trpkosti, když mě někdo haní, není nějakého opojení, chválí-li mě někdo, kdybych jen zasluhoval, by mě Bůh měl rád.“

Zvláštním odleskem touhy po slávě je touha po moci,

po vládě. „Čímpak chceš jednou být?“ — zvedl jsem k sobě ve škole hlavu drobného klučíka a zadíval se mu do jeho černých oček. „Pánem,“ odpověděl mi tvrdě. To dítě vyslovilo touhu a lásku světa. Býti „pánem“, ale ne býti poddaným, „poroučet“, ale ne poslouchat — to chce svět a světští lidé. Uplatnit se ve světě, na společenském žebříku se vyšplhat co nejvýše a třeba přes mrtvoly bratří, třeba podvodem, lichvou, účel posvěcuje prostředky — jen výše, excelsior, vždy výš! . . . Roztahovat se na úkor jiných, ale býti sám neústupný, bezohledný k jiným, ale vyžadovati všemožné ohledy pro sebe, uplatňovat svoje práva a nohama šlapat svaté právo jiných, býti tvrdým, nepřístupným lásce Boží, tak to miluje svět a — nejmilejší, snad i mnohý z nás — a v tom právě leží kus těžké krise, kterou prodělává dnes společnost lidská. Svět rozbitý na jednotlivá individua, na jednotlivé složky a skupiny, sestavené podle zájmů osobních, politických, národnostních, je řízen odstředivou silou — třští se stále víc . . . Život společenský, veřejný, není už radostným, utěšeným, a práce v něm není milou. „Oko za oko, zub za zub,“ urážka za urážku, rána za ránu, ani stopy po odpuštění, shovívavosti a lásce. Veřejné listy se hemží ponižujícími „zaslány“, hrubými polemikami, lidé se pranýřují tiskem i řečí, kaceřují se jednotlivě i v celých smečkách (strany politické), a nejen jednotlivci, ale i národ nad národ se vypíná, jeden nad druhým chce panovat, tupí, snižují, za „méněcenné“ vzájemně se prohlašují (boj národnostní), takže nejlepší lidé z této zdivočilé arény, která se hemží surovými gladiátory, prchají do svaté samoty... Proto se rozvážným lidem zdá, že nynější svět a jeho lidská zřízení stojí jaksi šikmo, padá . . .

Hle — i samovládu — tuto touhu po nadvládě a lásku světských lidí po moci, tento jed společenský Kristus znal a předpisuje ve své nauce účinný protijed. „Dobro-

řečte těm, kteří vás pomlouvají; tomu, kdo tě prosí, dej a od toho, kdo bere, co jest tvým, nežádej zpět" (Luk. 6, 28). „Učte se ode mne," zaznívá jeho volání, „já jsem tichý a pokorný srdcem" (Mat. 11, 28). A kdo tebe bije v líce, nastav i druhé a tomu, kdo ti odjímá plášť, nebraň ani sukně" (Luk. 6, 29). A ke všem obrací se slovy: „Ale prosím vás, kteří slyšíte: milujte nepřátele své, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí" (Luk. 6, 28). Slyší svět? Neslyší... Jako byste mluvili k hluchým...

Slyšeli jsme v těchto dnech, co lidé dnešních dnů milují: tělo, svět a ďábla — právě to, proti čemu my bojujeme, co láskou Boží přemáháme a čím pohrdáme. Věřiti musíme slovům: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a toto všechno bude vám přidáno." Nepachtěme se po nízkých předmětech lásky, neplytvejme láskou k věcem světským, ale uchovejme si ji všechnu pro Boha a bližního, abychom mohli jednou se sv. apoštoly říci: „Aj, my jsme opustili všechno a jdeme za tebou" (Luk. 18, 28). Slyšeli jste, co Kristus soudí o těch světských bludičkách, o tělu, zlatu a slávě světské, a proto ve smyslu Ježíše Krista jako křesťané žijme, jednejme. „To je nemožností, to je utopie, to je přímo šílenství, jež nohama vzhůru převrací stávající řády, společenský, majetkový. Nelze přijmout za své jeho světlo lásky", tak často slyšíme vážně tvrditi. Ale mylí se. Protože světlá nauka Kristova o lásce k Bohu a bližnímu ohrožuje lidi v jejich lásce světské, zbavuje je rozkoší smyslných, bere jim z rukou křečovitě zařatých prokleté zlato, velí jim rozloučiti se s tím, s čím dnešní člověk už srostl, jako choří nesnesou jeho zář, chtějí žíti v přítmí, spouštějí záclony, aby zář k nim nepronikla, ucpávají si uši a prohlašují o nauce Kristově: „Tvrdá je tato řeč" (Jan 6, 61). Ba, tak jsme se, nejmilejší, odcizili Kristu, že se ani neodvažujeme konsekventně

domyslit jeho nauku, ve všech důsledcích ji provést, vztyčit ideál Kristův a pobořit zdi, hradby, rozdíly stavovské, majetkové, jazykové a jiné všecky, které lidé nastavěli a nakupili, a zavést „Království Boží na zemi...“ Ve své zaslepenosti nemilují lidé Krista, který jednou nás vykoupil a který jedině i z dnešního pekla, ve které se svět zvolna mění, celou společnost může obroditi.

Nejsem škarohlíd a nepravím: „Nemilujme svět, jeho krásu, netěšme se z radostí života, které přece také Bůh stvořil pro nás“, ale pravím: „Nemilujme je nade všecko, nečiňme z nich své bohy, falešné modly. Jako z jara vzduch provanut je vůní tisícerych květů, tak i na suchopáru života pestří se a vlní květy: radosti života, ale nejvýše nad nimi, na obzoru vysoko planouti musí slunce, které jim život i vůni dává — a to je Kristus.“

Božské srdce Ježíšovo, hořící láskou, je centrem v říši milosti a jako magnet nás táhne k sobě a volá: „Pojďte ke mně všichni.“ Jako se noční motýl ze tmy ke světlu táhne, i my ze tmy světa táhnouti musíme ke světlu, jímž je Kristus. Zlatá kniha Tomáše Kempenského o následování Krista Pána nesmí se číst, ale ona se musí prakticky žít a pak bude jinak a lépe . . .

A tak skončivše úvahu o lásce Boží vůbec, i světské, zvolíme vroucně invokaci: „Božské srdce Ježíšovo!“ — „Smiluj se nad námi!“ Amen.

Pravím všechněm, kteří jsou mezi vámi,
aby o sobě více nemyslili, než sluší mysliti.

Ep. k Řím. 12. 3.

V dnešní epištole ukazuje sv. Pavel na rovnost všech lidí. Volí k tomu obraz o tělu a jeho údech. Veškeré člověčenstvo jmenuje tělem — a lidi jeho údy . . . Hlavou tohoto duchovního světa jest Kristus. Na těle lidském jsou různé údy, různě důležité, s různým účelem. „V jednom těle mnohé údy máme, ale nemají všichni údové jednotejného díla.“ — Tak i ve společnosti lidské, v obci, v rodině — v národě — mnozí jsou členové, ale nemají jednotejného díla. Někteří působí jako úředníci, jako rolníci, lékaři, učitelé, kněží, dělníci — a apoštol ve smyslu zcela demokratickém napomíná všechny, aby ne o sobě více mysli, než sluší mysliti — totiž, *aby se nevynášel jeden stav nad druhý, aby jeden člověk nepodceňoval práci a důležitost druhého.*

Křesťanství má ctnost, která k tomu vede, a jmenuje se *pokora* — o té uvažujme.

Jednou ze sedmi hlavních ctností je pokora. Pokora — toť ctnost, kterou všechno dobré Bohu přičítáme, svou vlastní slabost a hříšnost uznáváme a proto se rádi ponížujeme.

Je to ctnost křesťanská, Kristus jí učil. On sám byl zářivým příkladem pokory. O vánocích jsme si jeho pokoru připomínali. Ponížil se tak, ač byl Synem Božím, že se stal člověkem, ve chlévě se narodil, v chudobě žil, trpěl a strádal a potupnou smrtí umřel.

Pokora, tot čtnost Kristova — pokoře učil. Vyprávěl podobenství o fariseovi a publikánu. Předpokládám, že znáte, jak ti dva muži vstoupili do chrámu a jak rozdílně se tam modlili. V nich staví proti sobě Kristus dvě protivy: pýchu a pokoru. „Desátky dávám z máty i tymiánu i pepře, almužnu dávám“ — volá pyšný — „Bože, buď milostiv mně hříšnému,“ dí pokorný. Tento odešel ospravedlněn, vysvětlil nám Kristus.

Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou. — Kdo se ponízuje, bývá povýšen. Tak velebil Kristus pokoru jinde.

Z tohoto důvodu sv. víry povrhneme pýchou. Nevynášejme se jedni nad druhé, bohatí nad chudé, učení nad prosté. Jako údové v jednom těle, v jedné obci, v jedné osadě — milujme se vzájemně, jako bratři a sestry.

I rozum nás nutí povrhnouti pýchou — neboť on nás učí, jak jsme malicherní. Na zemi žije v době přítomné víc než 1500 milionů lidí. Kolik milionů už jich žilo před námi? A kolik jich bude žít po nás? Nuže, co je jednotlivec proti milionům těmto? Zdravý rozum směje se tomu, kdo své vzácné „já“ honosivě vystrkuje, jako by byl králem a vlastníkem země; i kdyby ji měl v knihách pozemkových připsánu a měl na ni kolkovaný kontrakt, nemohl by býti pyšný. Montegazza (cituji schválně filosofa nevěrce) dí: „Na nebi jsou miliony těles větších, než je naše země. — Naše země sama — v porovnání k celému nekonečnému vesmíru — je pouhým práškem. Před nekonečnými řadami světů, pro něž čísla lidská ani nestačí, láme se každý vzdor, ustupuje všecka pýcha a pokorně se sklání každé čelo“.

Proto, bratři, ne pouze z důvodů víry, ale i z důvodů rozumových zavrhneme pýchu jako něco muže nedůstojného, nás hyzdícího, znešvařujícího. Pobořte čínskou zeď, která dělí jednotlivé stavy, jednotlivé třídy společnosti od sebe.

Odhoďte pýchu — a abyste nebyli nazí — oblékněte roucho pokory. Kristus vám dal příkaz a radí k ní.

Pokora dělá člověka šťastným a spokojeným; neboť člověk pokorný miluje ponížení, je rád, je-li nevšímán, a netlačí se do popředí, varuje se všeho nápadného v celém svém chování: v chůzi, v řeči, v pohybech, v modlitbě, v šatě — zkrátka ve všem. Svou pokorou okázale se nechlubí, aby věšel hlavu, klopil oči, vzdychal a plíživým tichým krokem chodil; neboť ne pokoru těla, ale pokoru srdce žádá Kristus. Mnozí, aby se zdálo, že jsou pokorní, sami se haní, haní svoje práce, svoje skutky, ale taková vlastní hana — ta je ještě horší než vlastní chvála. Protože ten, kdo se sám haní, chce vlastně, aby mu posluhač vymlouval, aby ho chválil; je tedy taková hana bezpečnou známkou pýchy. Pokorný nepokládá se za lepšího, než jsou jiní, nemluví o chybách jiných, nevolí si všude přední místo, ve společnosti netlačí se do popředí; ale řídí se radou, kterou dává Kristus Pán u sv. Lukáše: „Když budeš pozván, jdi a posad se na posledním místě.”

Dělá pokora člověka šťastným proto dále, že nepostrádá věcí a statků pozemských: Bohatství, čestné úřady, zábavy, chvála lidí — to vše je pro něho bezvýznamné — pohrdá tím, ježto před Bohem jej to nemůže učiniti lepším a dokonalejším. Sv. Albert Veliký dí: Nejvíce bychom zarmoutili člověka pokorného, kdybychom ho vyznamenali. Naopak i strasti pozemské — jako posměch, potupa, křivé podezření, nactiutrhání, pokoření a pronásledování a křivdy nemohou způsobiti, aby zmalomyslněl, naopak trpělivě je snáší, raduje se z nich, protože ví, že u Boha mu neuškodí. A o lidi se nestará, poněvadž před Bohem špatnějším se proto nestane, naopak ví, že si tím nebe získati může. Dí se sv. Pavlem: „Mně pak to za nejmenší jest, abych od vás souzen byl, aneb od lidského soudu.” (1. Kor. 4, 3.)

Pokora spoléhá na Boha. Ježto zná lidskou slabost, nespolečá se v konání dobrých skutků na své slabé síly jako Petr při poslední večeři, jenž volá: „Pane, kdyby se všichni nad tebou pohoršili, já se nikdy nepohorším.” A touže noc ho třikráte zapřel! Nespolečá na svoji statečnost, dovednost, na své nadání při práci, jako Goliáš se spoléhal, když viděl Davida a pyšně volal: „Kdo jsem, že jako na psa s holí přicházíš?” Pokorný David oblázkem ho zabil. Ale pokorný spoléhá i na pomoc Boží. Krásné heslo: Vlastní silou — má být doplněno — a s Boží pomocí.

Pokorný konečně nebojí se lidí a to proto ne, ježto mu lidé vlastně ublížiti nemohou. Nedělá si nic z jejich řeči, ani z jejich trestů — raduje se naopak z nich. Lidé jsou vůči němu úplně bezmocni. Stává se duševně silným, klidně snáší všecko, neboť ví, že stojí pod ochranou Boží, a že Bůh nedopustí naň něco, co by mu prospěšno nebylo.

Pýchu člověka krotí pokorná vzpomínka na smrt. Filipa, krále macedonského, musil denně pozdravovati jeden ze služebníků slovy: „Filipe, pamatuj, žes smrtelný člověk.” Chtěl totiž král touto vzpomínkou na smrt uchrániti se pýchy. Numa Pompilius, král římský, měl doma leštěné kovové zrcadlo v rámci ze samých lebek a nad zrcadlem napsal: „Toto zrcadlo nelichotí králi.” Chtěl tak říci Numa Pompilius: „Všichni lichotí a jej klamou, tyto lebky však ani nelichotí, ani neklamou, nýbrž bez obalu hlásají stejně nejbídnějšmu žebráku jako nejslavnějšmu králi, že musí umřít a že nemá proto nejmenší příčiny k nadutosti.”

A když si tak počínali pohané — jak teprve křesťané? Jan — pro veliké almužny zvaný Almužník, patriarcha v Alexandrii, poručil hrobníkovi, aby každého dne přišel k němu, patriarchovi, s lopatou v ruce a jeho se tázal: „Otče, kde chceš, abych ti vykopal hrob?”

V klášteře sv. Bernarda v Clairveaux, v křížové chodbě,

kudy řeholníci denně museli choditi, jak do kostela, tak do jídelny, stál stále otevřený hrob pro kněze, jenž nejdříve umře. U toho hrobu denně shromažďovali se řeholníci, aby se modlili a vzpomínkou na smrt v dobrém se posilovali.

Velice významný je také obřad při korunovaci nového papeže. Když obklopen nejvyššími hodnostáři duchovními i světskými ve slávě nesen je do chrámu sv. Petra, vyjde mu před bránu vstříc kněz a zapaluje trochu koudele na talíři, volaje po třikráte: „Svatý Otče, tak hyne sláva světa.“

Bratři, říkejme často: „Všecka sláva — polní tráva!“

Proto, bratři, zamilujte si ctnost pokory. Ona příjemní vám život, učiní, že budete žíti šťastni a spokojeni, odvrhněte pýchu a řiďte se slovem apoštola, které napsal křesťanské osadě v Korintu a které platí i osadě naší: „Napomínám všechny, abyste o sobě více nemysleli, nežli se sluší mysliti.“ Amen.

Klobuky r. 1901.

A nenalezše, navrátili se do Jerusalema,
hledající ho. *Luk, 2. 45.*

V Kristu shromáždění! Z dnešního sv. evangelia do-
vidáme se, jak dvanáctiletý Kristus Pán, jda s rodiči
svými dne svátečního do chrámu jerusalemského, ztratil
se tam pečlivé mateři Marii i starostlivému pěstounu
svému Josefovi — takže tito s „bolestí hledali jej“. Toto
dnešní sv. evangelium, tento dnešní výňatek z Písma
sv. upomíná mě víc než každý jiný na ten smutný úkaz
doby naší, že i tak mnohému křesťanu, tak mnohé
křesťance ztratil se také Ježíš, vytratil se Kristus Pán
z jeho srdce i z hlavy. Zapomíná svět náš, zapomíná
rychle na toho svého dobrodince největšího, na Krista
— Vykupitele a pakliže přímo se mu nerouhá, tož aspoň
ten svět dnešní podle přikázání a sv. vůle jeho nežije,
ba ani žíti nechce.

A tážeme-li se zdravým rozumem po příčinách tohoto
smutného zjevu, tu mimo jiné přicházíme k tomu pře-
svědčení, že příčinou ne poslední tohoto smutného zjevu,
že lidé našich dnů ztrácejí čím dále tím více Krista
Ježíše — je špatná četba.

Uvažujme o tomto neblahém zjevu.

Mezi všemi vynálezy, jimiž doba nová jenjen se hemží,
řekl bych, že koruna patří vynálezu knihtiskařství. Od
té doby, kdy z lisu tiskařského vyšla kniha první, asi
r. 1484, od té doby vyšlo již knih celé miliony, od té
doby stouplo znamenitě vzdělání v širokých vrstvách

lidu, umění i vědy těší se rozkvětu a pokroku před tím nikdy ani netušenému.

Vzácností velikou bývala jindy kniha. Jako drahý poklad rodinný přechovávala se od jednoho pokolení k druhému. Vzdělání šířilo se a nabývalo buď za drahé peníze, cestováním anebo návštěvou měst jen těch největších. Dnes ale i v té poslední vísce se setkáváme se školou a v té nejchudší chaloupce s knihou. Tisk stal se naší duševní potřebou. Jako pokrm tělu — tak tisk stal se nám potřebou — pokrmem duši, duševním chlebem novověkého člověka. Zvláště předkové naší slavné paměti se vyznamenávali láskou ke knize, jejíž četbou rádi dlouhé zimní večery a každou chvíli oddechu vyplňovali. Písmo svaté, životy svatých a kronika, dějiny naší vlasti bývaly jádrem denní četby jejich. Toť tedy přednosti tohoto veledůležitého vynálezu, jež se nazývá knih-tiskařství.

Leč, přátelé drazí, každá i ta nejlepší věc na světě má své světlé, ale i stinné stránky. A tak jest tomu i s vynálezem tímto. Na stole leží na př. ostrý nůž. Zmocní-li se toho nože dobrá vůle, tu jen blaho působí. Tak řezbář nožem tím z kusu beztvárného dřeva zhotoví krásný kus nábytku, lékař nožem tím vyřízne z těla zárodek smrti, člověk nožem tím ukrojí sobě skývu chleba vezdejšího. Zmocní-li se nože toho vůle zlá, tu nůž jenom ničí a boří život. Pod nožem vraha klesá tělo nejzdravější jako kmen v lese, vadne tvář lidská ta nejspanilejší.

Zmocní-li se vynálezu toho vůle dobrá — tiskne-li a vydává-li knihy obsahu dobrého — mravného, knihy, jež k vzdělání opravdovému slouží, pak, přátelé drazí — jest to vynález, za nějž nemůžeme dosti vynálezci býti vděčnými. Když však ale se zmocní toho vynálezu vůle zlá? Ó, pak ta vůle právě pomocí toho jinak dobrého vynálezu natropí zla, jež napravití bývá přetěžko.

A, bohužel, užívá vůle zlá umění knihtiskařského a vydává knihy a obstarává četbu, jež plným právem zváti se může četbou otravnou.

Copak jest čtení? Jest sbírání pojmů a myšlenek cizích z knihy — z potištěného kusu papíru — z novin — z letáků — z písní. Četbou máme se buď poučiti nebo pobaviti, a zajisté každý z nás rád ponořuje se do těch cizích myšlenek a náhledů, ať už k svému poučení, nebo k svému pobavení.

Ale, přátelé drazí, ne každá kniha jest dobrá. Není zdravé vše, co se píše a tiskne. Nevěř všemu, co z práce lidského pera vyjde! Raduje se zajisté žízni prahnoucí pocestný, najde-li studánku ochlazující vody, neboť snadno žízeň svou uhasí. Ale ne každá studna má vodu dobrou. „Kéž bych byl raději vodu tu nepil“, volá nejeden, „byl bych zdrav!“ Tak i mnohá kniha nechová v sobě četbu zdravou, četbu dobrou, ušlechtilou. Jsou lidé plni lži, plni podvodu, plni nenávisti, sobectví a podle toho jsou i skutky jejich. Proto čerpáme-li od nich své vzdělání, poučení neb i zábavu, tu znenáhla se nakloňujeme pro tyto neřesti, mysl naše se kazí a my život duševně si otravujeme.

K tisku takovému ovšem nesmí býti ani katolík lhostejným. Tlak budí protitlak, a proto my, katolíci, rozhodli jsme se vydávati a co možná rozšiřovati tisk opět druhu opačného, kde zásady víry katolické a sv. náboženství po slavných otcích našich zděděného, se hájí a rozšiřují.

Dnes, kdy tisk a četba svádějí, ubývá posluchačů slova Božího od neděle k neděli. Ale kněz bez lidu je pastýř bez stáda — vůdce bez vojska. — Kněz by rád kázal i těm, kdož do kostela nechodí — a to právě dítí se má tiskem. Vás všechny, v Kristu shromáždění, učiním kazateli a kázání tištěná do rukou vašich dám, abyste tam, kde jsou před knězem dveře zavřené, pro-

nikli alespoň vy, dosud horliví stoupenci praporu Kristova. Kde nevěra, abyste ji nahradili vírou — kde lhostejnost, abyste ji nadchli k rozhodnosti — kde chladnost, abyste ji přemohli láskou. Četbu špatnou abyste vypleli a rozsévali četbu dobrou. Po příkladu osad jiných — objednal jsem i pro osadu zdejší časopisy, jež vycházejí vždy před nedělí. V časopisu tom je vždy evangelium příslušné neděle s kratičkým výkladem. Povídky i básně směru ušlechtilého, aby tak člověk po celotýdenní lopotě alespoň v neděli sobě oddechl, četbou ušlechtilou pookřál a sil nových načerpal pro týden budoucí — aby, nechce-li to slovo Boží slyšeti, alespoň je četl.

Znamenitý vychovatel Tégner praví, že ta nejlepší a nejbystřejší hlava, stojí-li nad zkaženým srdcem, podobá se chrámu, zbudovanému nad peleší lotrovskou. Pečujte tedy nejen o pokrok rozumový, nýbrž nezapomínejte ani na spásu své nesmrtelné duše. A proto postarejte se pro ni o potravu dobrou, o četbu ušlechtilou. Nastuzení léčí se opět studenou vodou, tedy tím, čím bylo způsobeno. Ztratil-li někdo Ježíše četbou, jest to opět ta cesta jediná, kterou jej nalézti může — opět četbou. A my ji máme; naše česká literatura, Bohu díky, má ještě knihy dobré — tedy třeba se poradit, které číst a jak jich získat, aby se dostalo duši pokrmu zdravého. Amen.

Aj . . . s žalostí jsme Tebe hledali.
Luk. 2, 48.

Z denní zkušenosti rodičů můžeme se vpraviti do situace Matky a pěstouna Páně, když Ježíše ztratili! Napřed se domnívali, že nemůže být daleko, hledali ho všude — mezi dětmi, známými . . . až konečně, když nikdo o něm nevěděl, s velikou bolestí a se smutnými obavami, co se s jejich miláčkem asi stalo, kde trpí hlad — vrátili se do Jerusalema. Podobně každý křesťan má hledat Ježíše, ztratil-li ho hříchem . . . Ztratil víc, než otce, přítele, dítě — přišel o lásku a milost toho, jenž otvírá svým věrným bránu života věčného. Sv. Augustin napsal: Život těla je život duše: jako umírá tělo, ztratí-li duši, tak umírá duše, když ztratila Boha. Sám Spasitel dí: „Jako ratolest nemůže nésti ovoce, nezůstane-li při kmenu, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně . . .” Hřích se dotýká našeho života jako chléb náš vezdejší; ale ne chléb nebeský, až příliš pozemský . . . Kolikráte jíme chléb, kolikráte hříchem ztrácíme milost Boží — Ježíše Krista.

Josef a Maria Ježíška hledali — kde my máme po hříchu Krista hledati? Kde nikoli . . .

Nehledejme Krista ve společnosti zlých lidí. Taková společnost nejde s duchem Páně, spíše proti němu — špatná společnost kazí dobré mravy (dí naše moudré přísloví). A společnost, toť jakoby essence nynějšího života. Skoro nic se neděje bez společnosti.

A pozorujme, že lidé ve společnosti většinou se honosí svými dovednostmi, přednostmi, rozumem . . . Někdo se nenaučil ani pořádně číst a psát, ale trousí svůj rozum o všem, neboť hlásá, že všemu rozumí. Básník Svat. Čech napsal: „Já sobě děl, že obsáhnu vědu, nic neušlo mému pátravému hledu a když jsem všeho zbádal rub a líc, mám hlavu šedivou a nevím nic!” Tak rozumný, zkušený učitel. Ale společenský rozumbrada mluví (nechci říci, že plácá), mudruje o věcech, jichž znalost mnohý si pracně zjednával dlouhými studiemi, zkušenostmi, bádáním — náš „osvětář” nedělal jaktěživ nic, ničemu se nenaučil a rozumí všemu! Jen je tak poslouchajte ve společnosti, zejména když alkohol při 5. až 6. sklenici mu v hostinci osvítí rozum. Avšak to ze zkušenosti znáte . . . A ku podivu takový čtenář jediného deníku najednou rozumí nejenom řízení státu, politice, rozumí i náboženství, kde která víra je lepší, co učil Kristus a jací jsou teď jeho — kněží. Moji milí, myslíte, že v takové společnosti tohoto nejnovějšího učitele náboženství přesvědčíte o lepším, že ho obrátíte? Nikoli — Nejlépe ho nechat a říci druhým: „Pojďte pryč — ať mudrc káže prázdné místnosti.” Sv. Augustin pravil: „V útěku je spása.” Opravdu, vyhýbejme se takovým společnostem. Se špatnými špatným se staneš, dí přísloví.

Do vesnického hostince přišli páni z města. Posilňovali rozum, až začali vtipy o víře. Teď že v osvěceném století není jí třeba, o mši sv., že je přežitek staré ztemnělosti a j. v. Starý hostinský poslouchá a najednou dí: „Pánové, počkejte!” Počkali a udiveně pohlízejí na hostitele, ten jde ke stěně, sejme, políbí kříž a nese ho ven. „Proč to děláte?” — „Moji milí, do takové společnosti Kristus na kříži se nehodí . . .” Nehledejme Krista v knihách, myslím knihy nynějšího světa, ne knihy náboženské. Nebývá v té spoustě nynějšího tisku vždycky všechno pravda, co tam čtete. Nikdo nedá, co nemá. Spisovatel bez víry ne-

může vás o náboženství správně poučit. Tiskne se teď více pro obchod, tisknou mnoho zbytečného, pravý literární brak. Kolikráte se člověk podiví dovednosti redaktorově, že na př. nedělní číslo našich novin, tolik stránek uměl naplniti — ničím. Přečteme je, za chvíli nevíme ze čteného nic. Tolik užitku nám přinesly noviny. Ku podivu — a příště čteme zase. Tak bezmyslenkovitě čítáme nejen denní tisk, ale i povídky, romány. Dříve vynikl spisovatel, napsal-li něco opravdu hodnotného, krásného — dnes se shání nejvíce mládež po spisovateli, jenž temnými nárážkami, nesmyslnou a neexistující erotikou, oplzlými pleskačkami naplní knihu, lichotě sklonům, sportům mladých lidí. Zábava, sport, mít peníze bez práce, toť heslo nynějšího věku.

Kolikráte v nejkrásnějších slovech se ukrývá jed — jed mravní zkázy — hrob mladého, nezkušeného čtenáře! Kolikráte vymyšlená událost, ba jediná věta zkazí mladou mysl — a už ho nic nenapraví. Kolik dobrých synů a dcer se zkazilo nesmyslnými romány, pleskačkami úplně bez ceny, ale rafinovaně pro „obchod“ nalíčenými, aby spisovatel dostal honorář, knihkupec výdělek. Tisk se stal sprostým „kšeftem“ — vydělat a vydělat. Jestli povznáší nebo kazí, to je vydavateli lhostejno. Vydělal. Takový obchod za každou cenu k vůli groši, každým způsobem, za každou cenu — nazývají Američané business (bisnis).

Jako společnosti, zlých a špatných knih, máme se varovati i jednotlivých lidí. Přicházejí k nám v rouše ovčím, ale uvnitř jsou vlci hltaví! Nenabádám vás ke všeobecné nedůvěřivosti, Bůh chraň, ale mám na mysli mnohé vzdělance i nevzdělance nynějšího věku, jimž bohužel říkáme „falešní křesťané“. U těch Krista, jeho učení nemůžeme hledati, najíti. Sv. apoštol Pavel řekl: „Fide, cui vide;“ to znamená: Napřed člověka, s nímž se scházíš, prozkoumej, a potom teprve podle skutků jeho mu věř nebo nevěř! Co dnes

na světě žije lidí obojetných, překážeců, ničitelů nejenom těla, ale i duše bližního. Ve velkých městech . . . S pláčem a se životní, draze zaplacenou zkušeností mnohý, mnohá z nás vrací se domů — našla mezi nimi zlo, ne Krista, hledala jmění, pohodlný život bez práce a našla — svou zkázu, celou zkázu, duše i těla! Neboť v takových nedobrych jedincích najdeme předně rozumáře, kteří chtějí býti katoličtější, nežli je Církev sama! Ti posléze opovrhnou každou vírou a žijí jako vzdělaná zvěř . . . Najdeme tam dále takové křesťany, kteří v nepatrných věcech jsou až příliš bedliví, ve velkých a důležitých ale náramně pozadu. Jez, pij . . . po smrti nic. Těm jde o užívání života, zábavy, výlety, kina . . ., spasení duše, ach, to je u nich poslední instance. Snad až zrovna před smrtí, vždyť Bůh prý je milosrdný. S takovými lidmi nic není, nic s nimi neměj. Připadají mi jako med, namaž se jím, včeličky nebo vosy tě poštípou. Kristus řekl: „Lid tento ctí mne ústy, ale srdce jeho jest vzdálené ode mne . . .“ Fide, cui vide . . .

Víme, kde nemáme Krista hledati. Třeba však také říci, kde ho nalezneme. Sv. Josef a P. Maria našli ho v Jerusalemě . . . my ho najdeme v každém katolickém chrámě, a sice na oltáři ve svatostánku přítomného v Nejsv. Svátosti oltární.

Na oltáři, kde se obětuje denně Bohu Otci neviditelným způsobem, hledejme ho při mši sv. Nechoďme na mši sv. z módy, abychom ukázali šat, svou vzdělanost, příklad — a odešli opět se studeným srdcem, bezmyšlenkovitě . . . Jděme ke Kristu, prosme ho, děkujme mu, obětujeme mu sebe, své i vlast svou — aby nás neopouštěl, pomáhal, chránil ode všeho zlého.

Hledejme Krista — na kazatelně. Každý kazatel vede ke Kristu. Katolický kněz je jako posel Kristův — je-li upřímným knězem, Kristus mluví z něho; ba i z chybu-jícího mluví; vždyť i z chatrné nádoby teče čistá voda . . .

Veliká většina kněží koná dobře své poslání. Těch se drž. Už Ježíš měl mezi apoštoly Jidáše. Jsou i mezi kněžími — těch se varuj, hlavně nyní, kdy přemnoží z náboženství učinili si průchodní dům k lepší existenci a naseli mezi český lid opět řadu rozvratných sekt. Už jsme je měli v XV. a XVI. stol., málem by byly Čechy ty různé náboženské společnosti zničily! V jednotě víry spočívá síla národa. Blažený národ — a jde kupředu — v němž je jenom jedna pravá víra!

Hledejme Krista ve zpovědnici. V ní ústy kněze mluví Kristus; tam tě Kristus hledá sám, jako ztracenou ovečku bere na ramena. Nevyhýbej se zpovědi. Hledejme Krista ve společnosti dobrých lidí... ve čtení náboženských knih. S dobrým dobrým budeš, dobrá kniha — na př. Písmo sv. Nového zákona — má větší cenu než zlatý dům!

Dokud je čas, neustávejme Krista hledati. Přinášejme mu podle příkladu sv. Tří králů: zlato svého čistého srdce, kadidlo srdce zbožného a pokorného, myrhu srdce trpělivého, které pro Krista se všeho odřekne, aby Krista našlo. Amen.

O B S A H

PŘEDMLUVA	7
A BUDE SVĚTLO VELKÉ	11
Východ božského slunce	13
K osvětlení pohanů	19
Jitřenka Jeho příchodu	25
Vstaň, osviť se, Jerusaleme	31
Nezatrvrzujte srdcí svých	38
PÁN PŘIJDE	45
Očistná příprava	47
Jeho živý hlas	55
Ozvěna Jeho hlasu	60
Jeho poslední slovo	64
PŘIPRAVUJTE CESTY JEHO	69
Ze snu povstaňte	71
Čiňte pokání	75
Odvrhněte temnotu	80
Odějte se v světlo	83
NÁM, NÁM, NARODIL SE	87
Promluvila Láska Boží	89
Láska — naše odpověď	95
Nese nám mír	102
Učí trpělivosti	107
POJĎME DO BETLEMA	111
Cestou královských duší	113
Co položíme u jeslíček	117
Dar poslušnosti	121

Dar majetku	126
Dar bolesti a smutku	132
 ON VYKOUPI SVŮJ LID	 141
Milosrdný Samaritán	143
Není jiného léku	147
Počátek i konec	151
Poslední útočiště	156
 NA ROZHRANÍ ČASU	 161
Nový list v knize života	163
Na sklonku století	170
Výhled do nové doby	175
Hřej, světlo lásky	180
Sviť, hvězdo víry	187
 PO ODCHODU KRÁLŮ	 191
Starcova píseň	193
Blažené vidění	196
Od hmoty k duchu	205
Světlo do života	211
Sviť krásným životem	216
 ROSTL VĚKEM I MILOSTÍ	 221
Varuj se pýchy a slavomamu	223
Buď pokorný a obdržíš milost	229
Usiluj o poznání dobra	234
Varuj se špatné společnosti	238

K N I H O V N A „ L O G O S ”

S v a z e k 9

J i n d ř i c h Š. B a a r

V Á N O C E

Cesta k nebeskému Betlemu

Jako II. svazek Homiletického díla
J. Š. Baara pro tisk připravil a úvodní
studií opatřil P. Jan Lebeda. Obálku
a frontispic provedl Alois Moravec.
Graficky upravil Miloš Krejza pro
nakladatele Boh. Ruppa v Praze II,
Jindřižská ul. 23. - Písmem Bodoni

výtiskly grafické závody

J. L. Bayer, a. s. v Kolíně

v počtu 5.000 výtisků

První vydání L. P. 1947